PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

LJUBLJANA, NEDELJA, DNE 20. MAJA 1962 ● LETO IV. ● ŠTEVILKA 137 ● CENA 20 DIN

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK JANEZ VIPOTNIK
ODGOVORNI UREDNIK MARJAN JAVORNIK

PRVA IZDAJA

Dolgoročno sodelovanje v kmetijski proizvodnji

Pri utrjevanju gospodarstva nam povzroča neenakomerna kmetijska proizvodnja velike težave. Z vlaganjem velikih družbenih sredstev v kmetijstvo smo računali, da bomo hitreje povečali proizvodnjo, presežke kmetijskih pridelkov pa izvažali. Kljub velikemu povečanju proizvodnje na družbenih posestvih pa kmetijska proizvodnja še vedno zaostaja in povzroča težave pri našem gospodarskem razvoju.

Vsiljuje se vprašanje: ali se družbena posestva, predvsem pa kmetijske zadruge, dovolj prizadevajo za hitrejše povečanje kmetijske proizvodnje na lastnih zemljiščih in razvijanje kooperacije s privatnimi proizvajalci? Znano je, da družbena posestva in kmetijske zadruge v zadnjih letih povečujejo površine. Vendar ta proizvodnja danes obsega le manjši del obdelovalnih površin (okrog 10%). V primerjavi z obdelanimi površinami pa je znatno večji delež družbene kmetijske proizvodnje v skupni proizvodnji, predvsem pa v tržnih presežkih. Zato je še vedno pomembna tudi organizacija sodobne privatne kmetijske proizvodnje.

Kmetijske zadruge že nekaj let organizirano povečujejo privatno kmetijsko proizvodnjo v raznih oblikah zadružnega sodelovanja. Po prvem zaletu, ki je bil pred leti dosežen ob močni podpori političnih organizacij, je interes za organizirano proizvodnjo pojenjal, kar je okrnilo kooperacijske površine. Uporaba umetnih gnojil se je občutno zmanjšala, kar je vplivalo tudi na kmetijsko proizvodnjo.

Odveč je naštevanje raznih vzrokov za te pojave. Vendar ne moremo zamolčati dejstva, da je kooperacija zaželena le tam, kjer računica kaže zadrugi in kmetu večji dohodek. Doslej pa se je večkrat zgodilo, da zadruge niso vselej pokrile svojih stroškov, kaj še da bi pridobile sredstva za svoje sklade. Zato so zadružna vodstva po lanskem združevanju manjših zadrug v večje gospodarske organizacije pričela zanemarjati kooperacijo. Pričele so organizirati lastno proizvodnjo in se začele usmerjati predvsem na povečanje odkupa, ki zagotavlja večji dohodek.

Večina zadrug je že spoznala, da brez organizirane proizvodnje ne more biti večjega odkupa kmetijskih pridelkov. Zato so letos povečale število kooperacijskih pogodb in zajele večje površine. Po nepopolnih podatkih je letni nacrt dosežen okrog 95%, kar pomeni, da je v kooperacijski proizvodnji okrog 17% vseh obdelovalnih površin. Če k temu pristejemo še površine družbenih posestev in zemljišč, ki se obvezno obdelujejo po agrominimumu, pa imamo v organizirani proizvodnji okrog 34% vseh obdelovalnih površin. Vse te površine pa zahtevajo več dobrega semena in več gnojil. Omenimo naj samo to, da so letos posadili kooperanti ves semenski krompir in skupaj z družbenimi posestvi uporabili kar 70.000 ton umetnih gnojil (lani samo 46.000 ton).

Seveda navedeni uspehi ne smejo zadovoljevati zadružnih vodstev. Odpraviti bi bilo treba še precej pomanjkljivosti. Marsikje so se zadovoljili z enoletnimi najpreprostejšimi pogodbami. Le nekatere zadruge, predvsem v murskosoboškem okraju, imajo pri proizvodnji hmelja in pri pitanju živine čvrstejše pogodbe. Taka kooperacijska proizvodnja sicer daje večje pridelke, vendar pa ne more v celoti opraviti svoje vloge pri uvajanju sodobnejših oblik proizvodnje. Povečanje in pocenitev kmetijske proizvodnje je mogoče le v velikih sodobnih kmetijskih obratih, zlasti na družbenih posestvih ali v kmetijskih zadrugah. Le-ta pa zahteva zaledje v privatni proizvodnji, ki se mora vedno bolj prilagajati potrebam specializirane družbene proizvodnje. Ta ima danes že z vloženimi sredstvi solidno podlago za večji vpliv na privatno proizvodnjo, ki se lahko še poveča z dolgoročnejšimi pogodbami s privatnimi proizvajalci.

Čeprav se v zadnjem času kmetijske zadruge in družbena posestva že prizadevajo vključiti privatno proizvodnjo, vendar še ni večjih uspehov. Marsikje še niso v celoti izkoristili novih hlevov. Večkrat imajo težave z nabavo mlade živine in krme. V bližnji okolici teh pitališč pa se pojavljajo tudi presežki krme in mlade živine, ki jih prodajajo v druge kraje. S kooperacijo bi bilo presežkov še več, in zagotovili bi nemoten razvoj celotne kmetijske proizvodnje.

Dolgoročnejše sodelovanje v kmetijski proizvodnji ima nedvomno velike prednosti v primeri s sedanjimi oblikami. Oba pogodbenika imata s stalnejšo zagotovljeno proizvodnjo tudi večjo ekonomsko korist. Po eni strani kooperant specializira svojo proizvodnjo, postaja vedno bolj tržni proizvajalec, a po drugi strani dobiva družbena proizvodnja pridelke za povečanje svoje lastne proizvodnje. Specializirana privatna proizvodnja pa ni več odvisna samo od osebnega dela kmeta in od uporabe orodja, ampak že zahteva uporabo večjih strojev. Tako se vedno bolj uveljavljajo zadružni kmetijski stroji.

K vsestranskim naporom za utrditev našega gospodarstva veliko lahko prispeva tudi kmetijstvo. Z vsemi silami se je treba prizadevati za izpolnitev letošnjega načrta, dosledno uresničiti tudi kooperacijo in se temeljito pripraviti za prihodnje gospodarsko leto, ki se hitro približuje.

A. P.

ZARADI POLOŽAJA V LAOSU. Ameriška mornariška pe hota se izkrcava v glavnem mestu Tajlanda Bangkoku, da bi zavzela položaje na obmejni reki Mekong. Foto: AP

SUVANA FUMA NA POTI V LAOS

»Krizo naj rešijo pogajanja«

Monsunsko deževje preprečilo z družitev ameriških in tajlandskih čet – »Žen Min Ži Bao«: »Kitajsko ljudstvo ne bo ravnodušno gledalo ameriških akcij«

LONDON, 19. maja (AFP, AP, Reuter). Princ Suvana Fuma je na poti v Laos, kjer bo, kot pričakujejo, ponovno začel s pogajanji z Bun Umom in Sufanuvongom o sestavi koalicijske vlade. Suvana Fuma je davi odpotoval iz Londona, pred tem pa se je sestal z zunanjim ministrom Homeom. Agencije poročajo, da je britanski zunanji minister izrazil prepričanje, da je krizo možno rešiti tako, da bi se izognili prelivanju krvi.

Včeraj, preden je odpotoval v London, je princ Suvana Fuma v posebni izjavi poudaril, da je proti ameriškemu vmešavanju v Laosu. Dejal je, da bi intervencija ZDA lahko izzvala svetovno vojno in da je krizo mogoče rešiti s pogajanji med predstavniki Laosa — njim, Sufanuvongom in Bun Umom.

Iz Tajlanda, kjer se je včeraj izkrcalo 1800 ameriških mornariških pešcev, poročajo, da so jih večino že prepeljali v bližino tajlandsko-laoške meje. AP poroča, da je manevre, ki so bili določeni za danes in ki bi naj povezali ameriške vojake s tajlandskimi četami ob Mekongu, preprečilo nenadno monsumsko deževje. Mornariški pešci so tako ostali na položajih, na katere so prišli takoj po izkrcanju v Bangkoku. Danes jih je inšpiciral pomočnik poveljnika ameriških čet v Tajlandu in Južnem Vietnamu general Harkins, ki se je takoj nato vrnil v Sajgon. Poročajo o novih pošiljkah ameriških letal v Tajland, vendar ni več vesti o tem, ali nameravajo Američani pripeljati nove okrepitve mornariške pehote. Včeraj so poročali, da nameravajo v Tajland poslati skupaj 5000 vojakov. Tudi ni novic o tem, ali bodo poslale vojaške enote ostale članice SEATO. Sorazmerno zatišje v demonstracijiji vojne sile bi po ocenah zahodnih agencij la-

●● Nadaljevanje na zadnji strani

60000 Novosadčanov sprejelo štafeto

Novi Sad, 19. maja (Tanjug). Glavna štafeta mladosti, ki nosi predsedniku Titu za njegov 70. rojstni dan pozdrave vseh jugoslovanskih narodov, je opoldne prispela v Sremsko Mitrovico. Na ulicah tega mesta se je zbralo kakih 10.000 ljudi, ki so na glavnem trgu toplo pozdravili nosilce štafete. Nato je štafeto prevzela mladina novosadskega okraja. Na mitingu v Novem Sadu je govoril predsednik Ljudske skupščine Vojvodine Stevan Doronski — o življenjski poti in delu predsednika Tita. »Danes smo se tu zbrali,« je rekel Doronski, »da proslavimo 25. leto, odkar je tovariš Tito na čelu revolucionarne partije delavskega razreda — Zveze komunistov Jugoslavije.« Doronski je nato govoril o pomenu Titovega govora v Splitu in dejal: »Občutili smo globoko resnico poslanice tovariša Tita, da je enotnost naših vrst, čuvanje in utrjevanje bratstva in enotnosti naših narodov pogoj za uspešen razvoj naše socialistične družbe. Komunisti morajo v prvi vrsti s svojimi primeri in odgovornostjo razvijati in utrjevati naš sistem družbenega upravljanja.«

POTOVANJE DRŽAVNEGA SEKRETARJA ZA ZUNANJE ZADEVE PO JUŽNI AMERIKI

KOČA POPOVIĆ V LA PAZU

Sprejem pri predsedniku Bolivije – Intervju zunanjega ministra Joseja Fellmana Velarde z dopisnikom Tanjuga – »Gledišča Jugoslavije in Bolivije o številnih mednarodnih vprašanjih se ujemajo«

LA PAZ, 19. maja (Tanjug). Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je sinoči prispel na tridnevni uradni obisk v Bolivijo. Kočo Popovića in osebnosti, ki so ga spremljale, so na letališču pozdravili bolivijski zunanji minister Jose Fellman Velarde, šef vojaškega oddelka predsednika republike Pol, jugoslovanski odpravnik poslov Anton Kacjan, predsednik »Jugoslovanskega doma« v La Pazu in predstavniki jugoslovanskih izseljencev.

Danes dopoldne je Kočo Popovića sprejel predsednik Bolivije Viktor Paz Estenssoro. Potem sta se ministra Koča Popović in Jose Fellman Velarde razgovarjala o bilateralnih odnosih in o mednarodnih vprašanjih, ki zanimajo obe strani.

Pričakujejo, da bodo med obiskom podpisali konvencijo o tehničnem sodelovanju in konzularno konvencijo med Bolivijo in Jugoslavijo.

Pred obiskom jugoslovanskega državnega sekretarja za zunanje zadeve Koče Popovića v Boliviji je bolivijski zunanji minister Jose Fellman Velarde izjavil dopisniku Tanjuga Jaši Almuliju, da Bolivija »z izrednim zadovoljstvom pričakuje obisk jugoslovanskega državnega sekretarja v La Pazu«.

»Gojim čustva osebnega prijateljstva do ministra Popovića, katerega velike sposobnosti sem imel priložnost spoznati ob konferenci šefov izvenblokovskih držav in vlad v Beogradu,« je izjavil minister Fellman, ki je na beograjski konferenci zastopal Bolivijo kot uradni opazovalec.

Ko je minister Fellman govoril o odnosih med Bolivijo in Jugoslavijo, je opozoril na to, da je med obiskom v Beogradu podpisal konvencijo o kulturnem sodelovanju med obema državama in da naj bi konvencijo zdaj izpopolnili s protokolom. Omenil je, da se bolivijski študentje že šolajo v Jugoslaviji in da namerava Jugoslavija, kolikor je poučen, poslati študente v Bolivijo, da bi študirali španščino.

Kar zadeva gospodarsko sodelovanje, je bolivijski minister napovedal, da bo Bolivija poslala v Jugoslavijo gospodarsko delegacijo. Hkrati je poudaril pomen širšega svetovnega sodelovanja gospodarsko nezadostno razvitih držav, rekoč: »Če evropske, azijske, afriške in latinskoameriške države, ki imajo podobne probleme, združijo svoje napore, bomo dosegli uspehe.«

Kar zadeva zunanjo politiko, je minister Fellman poudaril, da se Bolivija zavzema za ohranitev miru. »Sodimo, da je treba okrepiti mir, da bi velesile posvetile pozornost potrebam nerazvitih držav,« je dejal in pripomnil, da se »gledišča Bolivije in Jugoslavije o številnih važnih problemih ujemajo.«

Minister Fellman je odgovoril tudi na nekatera vprašanja o sedanjih ciljih bolivijske nacionalne revolucije, ki je v začetku aprila slavila svojo desetletnico. Izjavil je, da si je vlada predsednika Victorja Paza Estenssora, voditelja narodno-revolucionarnega gibanja, v sedanji fazi zadala kot poglavitno nalogo, izpolniti nedavno sprejeti prvi desetletni plan razvoja nacionalnega gospodarstva. Kakor je objavil bolivijski svet za planiranje, je glavni cilj plana, na katerega važnost je opozoril minister Fellman, »napraviti konec stagnaciji, v kateri je nacionalno gospodarstvo, in kolikor mogoče odpraviti revščino, v kateri živi večina prebivalstva.« V načrtu je, da se bo narodni dohodek na prebivalca, ki znaša zdaj v Boliviji samo okrog 90 dolarjev, povečal v desetih letih na 165 dolarjev. Bolivija računa na zunanjo finančno podporo za izpolnitev tega načrta, zlasti v prvih letih. Vlada pa si prizadeva čimbolj mobilizirati deželo.

● Nadaljevanje na zadnji strani

JOSE FELLMAN VELARDE, zunanji minister Bolivije, je bil opazovalec na beograjski konferenci.

PROCES PROTI SALANU

Debré obsoja OAS

PARIZ, 19. maja (AP, Reuter). Bivši francoski premier Debré je bil prva priča na današnjem procesu proti oasovskemu šefu Salanu. Pričevanje Debréja so zahtevali Salanovi branilci.

Debré je obsodil dejavnost tajne vojaške organizacije, poudarjajoč, da je OAS »uničil upanja, da bi evropski priseljenci živeli v miru, v neodvisni Alžiriji«. To je bil odgovor na vprašanje Salanovega branilca, ki je citiral Debréjevo izjavo iz leta 1957, ko je dejal, da je nasprotovanje neodvisnosti Alžirije »legitimna samoobramba«. Debré je danes dejal, da je bil pristaš francoske Alžirije in da tedaj nihče v vladi niti v parlamentu ni skrival takšnega upanja. Toda prišlo je do evolucije te politike, zlasti zadnja leta. Debré je dejal, da je splošno gibanje za dekolonizacijo na svetu in prebujanje arabskega sveta prispevalo k tej evoluciji.

»Ko je prišel čas za spremembo politike, je bila to grenka odločitev za vse,« je dejal Debré, »toda politika samoodločbe je bila v nacionalnem interesu Francije in v interesu Alžirije.« Omenil je, da je politiko samoodločbe v Alžiriji sprejela francoska skupščina in francosko ljudstvo na referendumu leta 1959 in da so bile odtlej vse vladne akcije usmerjene v to smer. De-

●●● Nadaljevanje na zadnji strani

Seja Izvršnega komiteja CK ZKJ

BEOGRAD, 19. maja. (Tanjug) Osemnajstega maja je bila redna seja Izvršnega komiteja Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, ki jo je vodil tovariš Tito.

Na seji so podrobno analizirali in ocenili dosedanje uspehe pri uveljavljanju sklepov razširjene seje Izvršnega komiteja CK ZKJ in izvršnih komitejev centralnih komitejev Zveze komunistov po republikah. Dogovorili so se tudi o nadaljnjem delu za konkretizacijo sklepov. Na seji je bilo govora o nekaterih vprašanjih organizacije državne uprave. Predlagali so nekaj ukrepov za izpopolnitev in večjo učinkovitost delovanja v državni upravi.

Na predlog predsedstva Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije so razpravljali tudi o nekaterih vprašanjih organizacije in nadaljnjega dela Zveze sindikatov.

Predsednik Tito Bertrandu Russellu

Beograd, 19. maja. (Tanjug.) Predsednik republike **Josip Broz Tito** je poslal filozofu in voditelju britanskega gibanja proti atomski oborožitvi lordu **Bertrandu Russellu** tole brzojavko:

»Ob vašem devetdesetem rojstnem dnevu bi rad izrekel priznanje vašemu velikemu prispevku človeški civilizaciji in neutrudnemu in požrtvovalnemu delu na področju filozofije, matematike in književnosti celih sedem desetletij.

Pomembno je, da živijo v našem času veliki ljudje, ki hkrati razumejo in opozarjajo na nevarnosti, ki dandanes grozijo pridobitvam človeške družbe zaradi oboroževalnega tekmovanja in najstrašnejše grožnje človeškemu obstoju — atomskemu uničenju.

Visoko cenim ta Vaš prispevek in Vaše osebno zavzemanje v konkretnem iskanju pozitivnih in miroljubnih poti človeštva ter Vam želim najboljšega zdravja, da bi še nadalje prispevali k dandanes najvažnejši stvari — boju za mir na svetu.«

DEBATA V GRŠKEM PARLAMENTU

Averoff o odnosih s FLRJ

Zunanji minister zavrača trditve opozicije – »Unija centra poskuša ustanoviti ljudsko fronto«

ATENE, 19. maja (Tanjug). V nadaljevanju debate o zaupnici vladi v grškem parlamentu — debata se je začela na zahtevo opozicije — sta zunanji minister Averoff in notranji minister Ralis zanikala skoraj vse trditve opozicijskega voditelja Papandreuja, ki je kritiziral vladno zunanjo in notranjo politiko na prejšnji seji.

Averoff je dejal, da navedeni podatki o vojaških izdatkih Grčije v okviru NATO »ne držijo«. Izpodbijal je tudi Papandreujevo kritiko, ki se je nanašala na züriški in londonski sporazum o Cipru. Ko je Averoff govoril o položaju grških državljanov v ZAR je dejal, da grška vlada »ne izvaja politike njihove repatriacije, ampak politiko prijateljskih odnosov z ZAR, tako da čimveč Grkov ostane v tej državi pod dobrimi pogoji«.

Averoff se je dotaknil tudi Papandreujeve kritike, ki se je nanašala na »obravnavanje odnosov med Grčijo in Jugoslavijo« in je med drugim izrazil prepričanje o grško-jugoslovanskem prijateljstvu. »Prepričani smo, da je to prijateljstvo koristno za obe državi in da pomeni element ravnovesja na Balkanu,« je dejal in pri tem izrazil mnenje, da so možnosti za nadaljnje zbližanje med obema državama.

Notranji minister Ralis je demantiral obtožbe opozicije o nasiljih nad volivci in o potvarjanju volilnih rezultatov na zadnjih parlamentarnih volitvah. Krivdo za nedavni spopad Papandreujevih pristašev s policijo je pripisal njegovi stranki. Unija centra je obtožil tudi »poskusa, da ustanovi ljudsko fronto z Združeno demokratsko levico«. V zvezi s Papandreujevo zahtevo, da je treba razpisati nove volitve, je dejal, da se vlada »ne boji volitev«.

POLOŽAJ V ALŽIRIJI

JOXE POTUJE V ROCHER NOIR

Terorizem OAS – Izjava člana začasne izvršne oblasti Safkija – Nacionalna unija francoskih študentov začela kampanjo solidarnosti z alžirskim prebivalstvom

ALŽIR, 19. maja (Tanjug). V Parizu so uradno potrdili vest, da bo minister za alžirska vprašanja Joxe še danes prispel v Rocher Noir, upravno središče Alžirije. V Alžiriji bo ostal največ 48 ur in se bo v tem času posvetoval s francoskim visokim komisarjem Fouchetom in s predsednikom začasne izvršne oblasti Farésom o ukrepih proti OAS in referendumu o samoodločbi.

Po poročilih AP so se oasovske teroristične akcije davi začele še pred koncem policijske ure. Prve žrtve napadov so bile Alžirke, na katere so oasovci streljali skozi okna. Tako so v bližini univerze v Alžiru ubili Alžirko, ki je bila na poti na delo. Neko drugo Alžirko so ubili v njenem stanovanju. Na ulici v središču mesta je neznanec z revolverjem ubil nekega Alžirca, v evropskem delu mesta pa so našli truplo nekega priseljenca.

Oasovci so dopoldne z bazukami streljali na bivšo poletno rezidenco generalnega delegata francoske vlade, v kateri sedaj stanuje več višjih uslužbencev. Ne ve se, ali je bilo kaj človeških žrtev, vendar poročajo, da so orožniki na streljanje odgovorili in da je streljanje trajalo okoli deset minut. Davi je skupina oasovskih komandosov vdrla v civilno bolnišnico v Alžiru in odpeljala nekega priseljenca. Že zgodaj zjutraj je eksplodiralo v mestu sedem bomb, s strojnicami pa so obstreljevali tudi neko alžirsko stanovanjsko poslopje v predmestju.

Oasovci že napadajo tudi Evropejce, ki hočejo odpotovati iz Alžirije v Francijo. Včeraj so izvedli tri napade na evropske priseljence, vendar po poročilih agencij napadi niso dosegli svojega namena in se število priseljencev, ki hočejo odpotovati, naglo veča.

Agencija AFP objavlja izjavo delegata za splošne zadeve v začasni izvršni oblasti Mostefaja Šafkija. Po njegovih besedah ukrepi proti oasovskemu terorizmu nikakor ne zadostujejo. Šafki meni, da začasna izvršna oblast ne odgovarja za sedanji položaj, ker ima dolžnost skrbeti za red v Alžiriji izključno visoki komisariat. Čeprav je dejal, da začasna izvršna oblast nikakor ne dvomi v dobro voljo francoskih predstavnikov, pa je Šafki izrazil mnenje, da je francoski komisariat mnogo prepozno začel proučevati ukrepe, ki jih je predlagala začasna izvršna oblast. V zvezi s tem je dejal, da ne bi bilo nič nemogočega, če bi Alžirci množično reagirali na oasovske napade, ki so prebivalstvo močno razburili zlasti zaradi napadov na ženske.

Kljub rednim provokacijam s strani oasovcev so pripadniki FLN dobili ukaz spoštovati evianske sporazume o prekinitvi ognja. Navodila govorijo tudi o striktnem spoštovanju šolskih poslopij, varovanju učnega osebja in prepovedi kakršnekoli demonstracije ali manifestacije.

Nacionalna unija francoskih študentov je danes začela kampanjo solidarnosti z alžirskim prebivalstvom. To je storila na poziv generalne unije muslimanskih študentov Alžirije.

⊙ Nadaljevanje na zadnji strani

NA PORTUGALSKEM VRE

SPOPAD V COIMBRI

Policija vdrla v poslopje univerze

LIZBONA, 29. maja. V portugalskem mestu Coimbra so se sinoči spet vneli ostri spopadi med študenti in policijo. Okrog 300 študentov je zasedlo prostore študentskega združenja na univerzi v Coimbri in se v njih zabarikadiralo. Hkrati se je več sto študentov zbralo pred poslopjem univerze in začelo demonstrirati proti režimu. Policija je takoj nastopila proti njim.

Tuje agencije poročajo, da je bilo več študentov v spopadu ranjenih, večje število pa so jih aretirali.

Davi so vdrli v univerzitetne prostore močni odredi oborožene policije. V spopadu je bilo ranjenih več študentov.

○ Nadaljevanje na zadnji strani

BERTRAND RUSSELL — devetdesetletnik Foto: AP

● RIM

Predsednik italijanske republike Antonio Segni je sprejel danes belgijskega premiera Lefevra in zunanjega ministra Spaaka, ki sta v Rimu na dvodnevnem obisku. Na sprejemu je bil tudi italijanski premier Fanfani. Uradno sporočilo pravi, da govorijo italijanski in belgijski državniki predvsem o problemih zahodnoevropske, politične in gospodarske integracije ter da se bodo razgovori končali nocoj.

● BERLIN

Partijska in vladna delegacija DR Nemčije, ki jo je vodil Ulbricht, se je davi vrnila s štiridnevnega obiska v ČSSR. Ulbricht je ob vrnitvi poudaril, da je ČSSR izrazila pripravljenost aktivno podpreti DR Nemčijo pri ukrepih za okrepitev njene suverenosti. V Pragi so tudi izrazili soglasje s sovjetsko-ameriškimi razgovori o Berlinu, pri tem pa opozorili na spoštovanje suverenosti DR Nemčije.

● PNOM PENH

Šef Kambodže princ Norodom Sihanuk je izrazil pripravljenost svoje države sodelovati na morebitni mednarodni konferenci o vzpostavitvi miru v Vietnamu. V svojem odgovoru na sporočilo Ngo Din Diema izraža Sihanuk mnenje, da bo Vietnam še nadalje hodil po poti neomejenih in vedno hujših spopadov, če si njegovi voditelji »ne bodo prizadevali, da bi se dvignili nad krog ognja, v katerega jih zapira tujina«.

● NEW YORK

Šef indonezijske delegacije v OZN Sukardžo Virdžopranoto je izjavil, da pomeni izkrcanje indonezijskih padalcev samo začetek gibanja za osvoboditev Zahodnega Irijana. Gibanje se bo nadaljevalo vse dokler ne bodo dosegli miroljubne rešitve o priključitvi Zahodnega Irijana Indoneziji. Izjavo je dal po obisku pri U Tantu, s katerim je včeraj razpravljal o nizozemski noti v zvezi z Zahodnim Irijanom.

O jari kači

Konec letošnjega marca je predsednik kongoške republike Kasavubu — o katerega sodelovanju v kongoški politiki je bilo zadnji čas slišati zelo malo glasov — v parlamentu previdno omenil, »da enotnost dežele še ne pomeni, da bi bilo treba zavračati regionalne partikularizme«. Nekateri opazovalci so bili tedaj mnenja, da je bil namen njegovih besed v prvi vrsti olajšati pot do sestanka med Adulo in Combejem, oziroma bolje, olajšati slednjemu prihod v Leopoldville.

Bolj konkretno o novi kongoški ustavi (pravzaprav reformi Osnovnega zakona, kajti kongoška republika še nima redne ustave) je minuli petek spregovoril notranji minister vlade v Leopoldvillu Kamitatu. Omenil je avtonomijo, ki naj bi bila precej širša od sedanje, poudaril pa je, da ne gre za ozemeljsko razkosavanje dežele in da bi morala imeti Katanga enak položaj kot vse druge pokrajine Konga; avtonomija naj bi se nanašala predvsem na finance in pa na nekatera področja notranje ureditve pokrajin.

Dejstvo, da je eden od funkcionarjev kongoške vlade spregovoril o reformi Osnovnega zakona, si je tudi tokrat moč razlagati kot popuščanje Combeju. Katanški secesionist si je v petih mesecih branjevske diplomacije, sprte z vsemi načeli obiajnega mednarodnega in pogodbenega občevanja, krepko utrdil položaj. Za njegovim hrbtom spet stoji množica belih »strokovnjakov« in sam generalni sekretar ZN U Tant je nedavno priznal, da »vemo, da so v Katangi tuji najemniki, vendar še ne želimo ukrepati proti njim«. Katanška žandarmerija je kljub obveznostim, ki jih je Combe sprejel v pogajanjih s silami ZN ter Adulo v Kitoni, dobila novo orožje ter se številčno okrepila. Realistična ocena dejstev prepričljivo govori v prid trditvi, da je katanška secesija prav tako trdna, kot je bila pred letom dni, če ne še trdnejša.

V takšnem položaju kajpada ni moč pričakovati, da bi Combe prišel na pogajanja v Leopoldville z namenom, da se v resnici pogovarja o odpravi katanške secesije. Kot doslej gre tudi tokrat za običajne combejevske manevre, iz katerih naj bi po eni plati izvlekel čas za nadaljnjo krepitev svojega položaja, na drugi strani pa skoval iz njih tudi nekaj propagandističnega dobička. To niso zgolj besede: ves historiat Combejevih pogajanj z osrednjo vlado priča o tem, da je samozvanec popuščal le zato, da bi se rešil pred najhujšim, ter zato, da bi javnost zaslepil z »dobro voljo«. Tudi tokrat Combe ne zanemarja reklamnih efektov — pravi, da bo šel v Leopoldville, vendar »brez posebnega veselja«, ter igra žrtev državniških dolžnosti, ko pravi, da je »šibkega zdravja, da pa se bo žrtvoval za blaginjo katanškega ljudstva«.

Reforma tolikokrat kršenega Osnovnega zakona kongoške republike bi bila v drugačnih razmerah koristna in demokratična, v tej zvezi pa je gotovo, da ne bo mogla odpreti vrat konstruktivnim pogajanjem in sporazumevanju; toliko manj, ker je Combe s pogojem, naj pred njegovim prihodom v Leopoldville izpuste 4000 političnih jetnikov pokazal željo, da s postavljanjem novih pogojev reševanje krize le še bolj zaplete.

Povest o jari kači se torej nadaljuje.

Marjan Sedmak

RASNA DISKRIMINACIJA V JUŽNOAFRIŠKI UNIJI

Na pragu novih nemirov

Množično preseljevanje Indijcev – Verwoerd se boji »prevlade Bantujcev« – Široka protestna akcija Indijcev

DURBAN, 19. maja Po vesteh, ki prihajajo iz Južnoafriške unije, je ta država, v kateri je rasna diskriminacija uzakonjena v najostrejši obliki, na pragu novih nemirov zaradi zadnjih ukrepov rasistične Verwoerdove vlade. Gre za ustanovitev »vlade« za področje Transval, za množično razseljevanje Indijcev iz 12 predelov mesta Durbana in za sprejem novega zakona o »sabotažah«, ki določa kazni od pet let ječe do smrtne kazni.

Ustanovitev »vlade« za Transval, področje v vzhodni pokrajini Cape, je del načrta Verwoerdove vlade, da na podlagi osnovnega zakona o ustanovitvi ločenih »rasnih skupnosti« vzpostavi afriška področja, ki bi se imenovala »bantustanska«, po plemenu Bantu. Na področju Transvala živi kakih 1,25 milijona ljudi na 3900 kvadratnih kilometrih revne zemlje. Transval obsega tudi področje Pondo, poprišče lanskega upora Afričanov proti rasistični vladi. Pleme Pondo, ki šteje več sto tisoč pripadnikov, se je uprlo, ker je Verwoerdova vlada odstavila njihove tradicionalne plemenske poglavarje in vsilila ljudi, ki so bili pripravljeni izpolniti vsak nalog priseljencev. Ti poglavarji-kolaboracionisti so bili tudi prva tarča upornikov. Verwoerdova vlada je poslala v Pondo močne oborožene sile, izbruh upora pa je skušala prikazati kot posledico delovanja »komunističnih agitatorjev«.

Ti poskusi pa so takoj začeli na nasprotovanje prebivalcev Ponda in Tembuja (skupaj 700.000 ljudi). Ne gre namreč za nobeno samoupravo, pač pa bo Verwoerdova vlada obdržala vsa pooblastila v zvezi z obrambo, zunanjo politiko, notranjo varnostjo, pošto in telegrafom, priseljevanjem, valutami, carino in pravosodjem in bo hkrati obdržala pravico veta do vseh drugih sklepov, ki bi jih sprejela zakonodajna skupščina Transvala«.

Verwoerd je v parlamentu, ko je zagovarjal takšen načrt, dejal, da bi vsaka druga rešitev peljala v »večrasni razvoj«, ki da bi »neizogibno privedel do prevlade Bantujcev« v Južnoafriški uniji.

Z ukrepom o razseljevanju Indijcev iz Durbana bo prizadetih 230.000 ljudi. Sodijo, da bodo indijski prebivalci, ki žive v Južnoafriški uniji že skozi več rodov, izgubili s tem premoženje v skupni vrednosti 40 milijonov funtov šterlingov. V durbanske okoliše, ki jih bodo morali Indijci zapustiti, se bodo naselili beli priseljenci. Indijci pa bodo morali v druge kraje Južnoafriške unije, kam, za zdaj še ni določeno. Prizadeti Indijci so začeli široko protestno akcijo. Doslej so poslali vladi okrog 10.000 protestnih pisem, vendar sodijo, da ne bo ostalo samo pri tem.

Verwoerdova vlada, ki se boji nezaželenega razvoja dogodkov zaradi najhujše rasne diskriminacije, ki jo izvaja, je te dni objavila poseben zakon proti »sabotažam«. Zakon je tak, da bodo lahko po njem kaznovali praktično vsakogar, ki bo »zagrešil« nekaj, kar oblastem ne bo všeč. Za »sabotažo« bodo imeli pisanje, tiskanje ali širjenje govorov in izjav vsakega človeka, ki mu je prepovedano javno nastopati, nadalje nedovoljene sestanke itd.

Na konferenci so posebej poudarili nujnost nadaljnje krepitve družbenega upravljanja v zdravstvu ter uvajanje novih načel v sistem notranje organizacije dela zdravstvenih kolektivov, nagrajevanja itd. Napredek v organizaciji zdravstvene službe bo potrebno še nadalje razvijati, hkrati s tem pa odpravljati slabosti, ki so še odraz starega administrativnega sistema. Predvsem bo potrebno prilagoditi delo zdravstvenih ustanov potrebam državljanov ter z odkrivanjem notranjih rezerv uvesti čimbolj racionalno gospodarjenje.

Delo republiške komisije

Ljubljana, 19. maja. Republiška komisija za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka gospodarskih organizacij in zavodov je danes sprejela smernice za delo občinskih komisij z gospodarskimi organizacijami in posebno pismo z nekaterimi poglavitnimi opozorili za delo s samostojnimi zavodi.

Ustanovila je komisije za posamezne skupine gospodarskih organizacij in komisijo za samostojne zavode z nalogo, da pripravi predlog navodila o izvajanju družbenih meril za delitev dohodka v samostojnih zavodih.

Obvestilo Združenja knjigovodij LRS

Združenje knjigovodij LRS obvešča, da napovedanega seminarja o dokumentaciji v zvezi z načeli in merili pri delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov **ne bo.**

Tiskovna konferenca o problemih v zdravstvu

Ljubljana, 19. maja. Sekretariat Izvršnega sveta za informacije je danes organiziral razgovor z novinarji o nekaterih aktualnih problemih v zdravstvu. Predsednik Sveta za zdravstvo LRS Niko **Šilih** je podrobneje pojasnil ukrepe, ki jih je sprejel zvezni izvršni svet na področju zdravstva ter vlogo tiska pri informiranju in urejanju te problematike.

KONFERENCA O ZDRAVSTVU. Na sestanku z novinarji je govoril predsednik Sveta za zdravstvo LRS Niko Šilih.

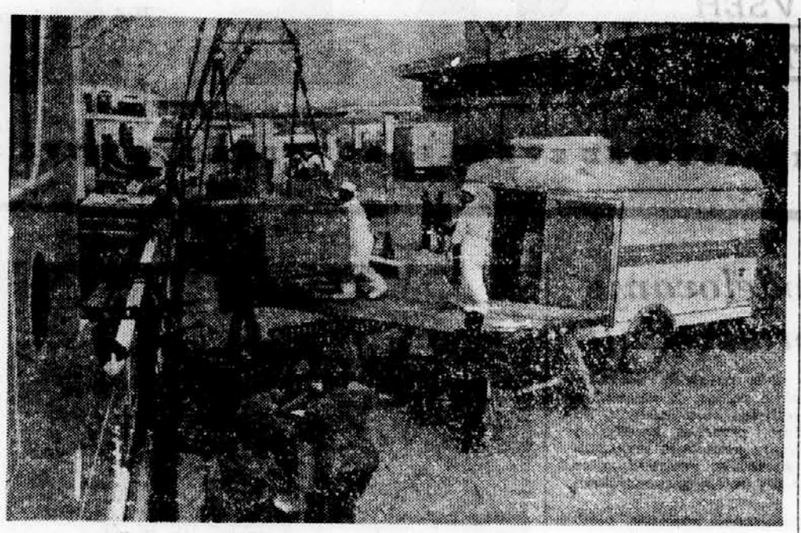

IZVOZ MESA — PO MORJU. V koprski luki nakladajo v kartone pakirano razhlajeno meso iz hladilnih kamionov na posebno ladjo-hladilnik. Foto: Frenk

Izvoz mesa - prvič po morju

Koper, 19. maja. Včeraj dopoldne so pričeli prihajati v koprsko luko hladilni kamioni s tovorom globoko zmrznjenega in razhlajenega mesa, ki ga bomo prvič v naši praksi prepeljali na londonsko tržišče po morju. V celoti gre za tovor 765 ton. Za luko je to nov korak v prizadevanju po specializaciji blagovnega prometa, v izvozu mesa pa pomeni pomorski prevoz v nekem smislu prelomnico, ki nam obeta vsestranske koristi.

V Anglijo izvažamo meso že 10 let in količine so iz leta v leto večje. Doslej smo take pošiljke odpremljali z vlaki ali s hladilnimi kamioni. Tak transport ni najugodnejši. Tovor je treba prekladati v Rotterdamu, Amsterdamu ali Zeebruggeu, kar poveča stroške, razen tega pa se ne moremo vselej zanesti, da bodo tisti, ki opravijo ta posel brez nadzorstva našega izvoznika ali špediterja, opravili potrebne manipulacije brez nevarnosti za kvaliteto pošiljk. Dejansko se ni redko dogajalo, da je meso prihajalo na londonski trg kvalitetno slabše. Dogajalo se je celo, da je bilo treba določene količine zavreči oziroma nam jih je inozemski kupec vrnil kot neuporabne za svoje tržišče.

Ljudje v transportno-špediterskem podjetju »Interevropa« v Kopru so spričo teh stvari prišli na misel, da poskusijo organizirati prevoz po morju. Tak prevoz je cenejši in manjša je verjetnost, da prispe meso na londonski trg v kvalitetno nezadovoljivem stanju. Predstavniki »Interevrope« so obiskali vse izvoznike mesa in dosegli, da so le-ti ustanovili koordinacijski odbor, beograjsko zastopniško podjetje »General-eksport« pa je pristalo, da jih združi. Meso prevažajo izvozniki večinoma z lastnimi hladilnimi kamioni, za organizacijo prevozov in špedicijske posle pa skrbi »Interevropa«.

Pomorski prevoz bo opravila »Jugolinija« s holandsko hladilno ladjo »Echo«, ki jo je vzela v najem. Seveda ne bo ostalo pri najemu. Ne samo »Jugolinija«, temveč tudi piranska »Splošna plovba« ima spričo potreb v načrtu gradnjo ali nakup hladilnih ladij. Število pošiljk po morju (ne samo mesa, temveč tudi drugih hitro kvarljivih živil) se bo namreč še povečalo.

Naša akcija je že vzbudila veliko zanimanja izven države. Zastopniki inozemskih uvoznikov našega mesa pa so izrazili zadovoljstvo nad organizacijo dela in sedanjo manipulacijo v luki. F. M.

Ustanovna skupščina konference za družbeno aktivnost žensk bo 5. in 6. VI.

Socialistična zveza delovnega ljudstva Slovenije, Republiški svet sindikatov Slovenije, Centralni komite Ljudske mladine Slovenije in Zveza ženskih društev sklicuje ustanovno skupščino Konference za družbeno aktivnost žensk. SKUPŠČINA BO V LJUBLJANI 5. in 6. JUNIJA.

Glede na aktualne probleme, naloge in pogoje našega gospodarskega in družbenega razvoja, bo na skupščini govora o mestu in vlogi ženske kot občana, proizvajavca in upravljavca. Nadalje se bo pletla razprava na skupščini o aktivnosti žensk v družbenih in političnih organizacijah, v organih delavskega in družbenega upravljanja, o problemih zaposlenosti, strokovnosti in nadaljnjega zaposlovanja ter o razvijanju služb v pomoč družini in gospodinjstvu, za varstvo otrok itd. Skupščina bo skratka opozorila na probleme, ki jih je treba upoštevati in reševati v komunah, da bi na ta način omogočili še večjo družbeno aktivnost žensk.

Iz vsake komune se bodo udeležili skupščine po trije delegati, ki jih bodo izbrali občinski odbori Socialistične zveze skupno z občinskimi komiteji Ljudske mladine. Prav te dni prihajajo že prve prijave delegatov za skupščino.

V okviru tedna mladosti bo Ljubljana praznovala rojstni dan maršala Tita z naslednjimi prireditvami:

NEDELJA, 20. maja: Tekmovanje mladinskih pionirskih plesnih parov — Telovadnica gimnazije Vič — ob 15. uri.

PONEDELJEK, 21. maja: Kino Komuna — film »Kameniti cvet« — predstave ob 10., 15. in 17. uri.

TOREK, 22. maja: Srednješolsko prvenstvo v atletiki in finale srednješolskega prvenstva v košarki, odbojki in rokometu na stadionu Ljubljane v Šiški s pričetkom ob 14. uri.
Ob 17. uri »Mladi zvoki« — nastop instrumentalnih ansamblov glasbenih šol v preddverju Križank.

SREDA, 23. maja ob 10. uri: Otvoritev razstave »Gledališče včeraj in danes«. Prikaz razvoja gledališča in odrske scene v slikah in maketah.
Sportni park ing. Stanka Bloudka v Tivoliju — okrajno pionirsko prvenstvo v atletiki, košarki, rokometu in med dvema ognjema od 8. do 12. ure.
Letno gledališče Križanke — »Večer narodnih plesov in melodij« ob 19.30.

ČETRTEK, 24. maja: Promenadni koncerti mladinskih godb na Ajdovščini, Tromostovju, pred Konzorcijem, na Trgu revolucije in pred Kolodvorom od 18. do 20. ure.
Ob 16. uri — Letno gledališče Križanke — »Pisana Livada«, izvajajo skupine osemletk iz Ljubljane.
Kino predstave na prostem na Ajdovščini, Kongresnem trgu, pred Konzorcijem ob 19.30.
Množično nočno strelsko tekmovanje — strelišče na Dolenjski cesti, pričetek ob 20. uri.

PETEK, 25. maja: V športnem parku ing. St. Bloudka v Tivoliju množični pionirski nastop s področja telesne vzgoje od 8. do 13. ure.
Letno gledališče Križanke — »revija popevk in zabavnih ansamblov« ob 17.30 — za pripadnike JLA.
Letno gledališče Križanke — »Revija popevk in zabavnih ansamblov« s pričetkom ob 20. uri.

SOBOTA, 26. maja: Festivalna dvorana — »medklubski plesni turnir« ob 20. uri.

NEDELJA, 27. maja: Kopališče Ilirija — množično prvenstvo modelarjev ob 9. uri.
Hitrostne avto-moto dirke okoli javnih skladišč — Moste ob 14. uri.

Na razstavi »Gledališče včeraj in danes« bodo od srede 23. maja do vključno sobote 26. maja vsak dan ob 10. in 16. uri predavanja s skioptičnimi slikami o razvoju gledališča in odrske scene.

Od 21. do 25 maja: Mestno lutkovno gledališče — posebne lutkovne predstave za mladino — v gledališču na Resljevi cesti in Levstikovem trgu.

Vsak dan lutkovne predstave lutkovnih skupin osemletk iz Ljubljane v Križankah.

Od 15. do 27. maja: Razstava »Mladina v ilegali, borbi in svobodnem ustvarjanju« v Muzeju NOB. — Razstava je odprta vsak dan od 9. do 18. ure.

OKRAJNI ODBOR

SKRB ZARADI GOSPODARSKE DISKRIMINACIJE

„Commonwealth bo okrnjen"

Gana bo »proučila vprašanje članstva v Britanski skupnosti«, če bo Velika Britanija pristopila k Skupnemu trgu – Nova Zelandija bo morala za 50 odstotkov zmanjšati izvoz

NEW YORK, 19. maja (Reuter). Ganski delegat v OZN Alex Quaison-Sackey je sinoči izjavil, da bo Gana proučila vprašanje svojega članstva v Britanski skupnosti narodov, če se bo Velika Britanija pridružila Skupnemu evropskemu trgu in bo izpostavila ganske proizvode diskriminaciji.

Če bi Velika Britanija začela pobirati 9-odstotno carino na ganski kakao, ko bo postala članica skupnega evropskega trga — kot jo zdaj pobirata Zahodna Nemčije in Nizozemska - bi to pomenilo,« je dejal ganski delegat, »nevarnost za naše gospodarstvo.«

To je izjavil v razpravi za »okroglo mizo«, ki se je udeležujeta tudi voditelja delegacij Velike Britanije in Indije Patrick Dean in C. S. Dža.

Ganski delegat je poudaril, da bo Commonwealth okrnjen, če se bo Britanija priključila Skupnemu trgu.

Reuter poroča iz Sidneya, da je novozelandski minister za trgovino in namestnik predsednika vlade Marshall na tiskovni konferenci izjavil, da bo njegova država prisiljena za 50 odstotkov zmanjšati svoj letni izvoz, če se bo Velika Britanija vključila v Skupni trg. Izrazil je pa prepričanje, da bo Britanija držala svojo obljubo in upoštevala koristi Nove Zelandije. Namen njegovega nocojšnjega odhoda v Evropo je, poskrbeti za novozelandske interese.

Minister Marshall je tudi dejal, da bosta Avstralija in Nova Zelandija vzpostavili skupni trg za področje Oceanije. Kakor je rekel, bo takšno tržišče omogočilo ustrezno povečanje trgovinske izmenjave med Novo Zelandijo in Avstralijo.

Marshall se je v Sidneyu razgovarjal z avstralskim ministrom za zunanjo trgovino Mc Ewenom.

»Položaj v Kašmiru ne ogroža miru«

NEW YORK, 19. maja — (AFP). V OZN so objavili, da je stalni indijski delegat v svetovni organizaciji, M. C. S. Ka, poslal pismo predsedniku Varnostnega sveta za ta mesec, Čangkajškovemu delegatu Cijangu, in v njem zahteval odložitev prihodnje seje Varnostnega sveta o Kašmiru do konca junija ali začetku julija.

Prihodnja seja je bila določena za 16. maj, vendar je bila na prejšnjo indijsko zahtevo odložena do 28. maja.

Po istih vesteh je indijski delegat zahteval novo odložitev zato, ker položaj v Kašmiru ne ogroža miru, in ker indijski obrambni minister Krišna Menon, ki zastopa Indijo v debati o Kašmiru, ne bo mogel ponovno priti v New York pred koncem junija.

Salinger se je vrnil v ZDA

NEW YORK, 19. maja — (AP). Predstavnik za tisk Bele hiše Salinger se je po obisku v Sovjetski zvezi vrnil sinoči v New York. Med obiskom se je sestal s sovjetskim premierom Hruščovom.

Po vrnitvi v New York je izjavil, da ni prinesel nobene poslanice Hruščova predsedniku Kennedyju. Povedal je, da se je s Hruščovom razgovarjal 13 ur, ni pa hotel povedati, o čem. V nedeljo se bo Salinger vrnil v Washington skupaj s predsednikom Kennedyjem.

Argentina odpovedala trgovinski sporazum z ZSSR

Buenos Aires, 19. maja (Reuter). Predstavnik argentinskega zunanjega ministrstva je izjavil, da je Argentina odpovedala dvostranski trgovinski sporazum s Sovjetsko zvezo. — Sporazum, ki je bil sklenjen leta 1953, bo prenehal veljati čez tri mesece.

V obrazložitvi sklepa o odpovedi sporazuma je argentinska vlada navedla, da ga je sprejela »zavoljo zaščite načel večstranske trgovine in svobodne iniciative«.

Poostritev nadzorstva nad dobički italijanskih družb

Rim, 19. maja (Reuter). Italijanska vlada je sprejela uredbo o poostritvi nadzorstva nad profiti družb. Delniške družbe kot tudi druge poslovne organizacije bodo morale odtegniti delničarjem dvakrat na leto 15% dividend.

Dantas odpotoval iz Bonna

Bonn, 19. maja. (Tanjug.) Brazilski zunanji minister Dantas, ki je bil dva dni na uradnem obisku v Zahodni Nemčiji, je danes odpotoval iz Bonna. Razgovarjal se je s kanclerjem Adenauerjem in zunanjim ministrom Schröderjem.

Zahodnonemški voditelji so pokazali veliko zanimanje za razvoj dobrih odnosov z Brazilijo, kar se izraža tudi v tem, da je predsednik Lübke sprejel povabilo, naj obišče Rio de Janeiro. Braziliji so obljubili tudi kredit v znesku 200 milijonov mark

Dingač zaščiten z zakonom

Reka, 19. maja. (Tanjug). Na domačem in avstrijskem tržišču bodo kmalu začeli prodajati prvo jugoslovansko z zakonom zaščiteno vino »dingač«. »Istra vino« iz Umaga je od zadruge »Dingač« v Potomlju, ki edina prideluje to vino, odkupilo celotno lanskoletno proizvodnjo, to je 13 vagonov. Avstrijski kupci in gostinci z Jadrana se že zanimajo za 185.000 steklenic tega vina. Vse steklenice bo podjetje opremilo z nalepkami, na katerih bodo vsi podatki, ki jih predpisuje zakon.

MEDNARODNI FILMSKI FESTIVAL V CANNESU

Pohvale našima igralcema

Melu Ferreru je bil všeč jugoslovanski film »Dva« z Bebo Lončar in Miho Balohom

Cannes, 19. maja. Doslej smo videli na festivalu vrsto filmov, ki so kazali temno stran življenja, bili polni nemoči, obupa, praznine, filmov, ki človeka skorajda demobilizirajo. Le nekaj je bilo takih, ki si jih bomo zapomnili. Izjema je film Agnèse Varda »Cleo od 5. do 7«. Ta zgodba je prav toliko zapletena kot preprosta, lahko bi se zgodila vsakomur izmed nas — izpovedana pa je v najlepšem, čistem filmskem jeziku. Njena velika prednost je v tem, da se je izmotala iz klobčiča nesrečnih naključij in vrnila življenju svetlobo, ljudem pa pogum. Med ostalimi filmi, ki so stopili v prvi plan, naj omenim italijanskega »Pasje življenje«, angleškega »Okus po medu«, mehiškega »Angel uničenja« (bolj zaradi Bunuela kot zaradi filma) ter španskega »Placido«.

Včeraj so pokazali v Cannesu naš film »Dva«, po odmoru pa je sledila še projekcija francoskega (Bressonovega) filma »Proces Ivane Orleanske«. Dvorana je bila nabito polna. Občinstvo je po predvajanju našega filma toplo pozdravilo režiserja Petrovića in glavnega igralca Bebo Lončar ter Miho Baloha. V odmoru so se zbrali na stopnišču festivalske palače številni gledalci, obkolili Lončarjevo in Baloha in prosili za avtograme. Pa tudi foto-reporterjev ni manjkalo.

Urednik kulturne redakcije pariškega radia, J. Basin, je rekel, da je naš film »preprosto povedano dober«. Mel **Ferrer,** član letošnje žirije, pa je izjavil: **»Osebno mi je bil film všeč. Je celovit. Njegova odlika je filmski ritem. Glavna igralka bo naredila kariero, glavni igralec je močno izrazit.«**

V obeh včerajšnjih številkah festivalskega biltena, ki sta izšli pred projekcijo, so namenili našemu filmu dosti prostora. V biltenu »Cinnemonda« je pa izšla slika Bebe Lončar s komentarjem. **N. R.**

IVO ANDRIĆ PODARIL BIH POLOVICO NOBELOVE NAGRADE

Sarajevo, 19. maja. (Tanjug). Znani književnik in prvi jugoslovanski Nobelov nagrajenec Ivo Andrić je polovico Nobelove nagrade za književnost, ki jo je dobil lani, podaril Ljudski republiki Bosni in Hercegovini. Poklonjena vsota znaša več kot 13 milijonov din. V pismu, ki ga je poslal svetu za kulturo te republike, je Ivo Andrić izrazil željo, da bi uporabili ta sredstva za razvoj ljudskih knjižnic na področju Bosne in Hercegovine.

Ko je določil splošni namen porabe te vsote, je Andrić pooblastil republiški svet za kulturo LR BiH, da izkoristi sredstva na način, ki se mu zdi najboljši.

Predsednik republiškega sveta za kulturo Vilko Vinterhalter je izrazil priznanje znanemu književniku in dejal, da je Andrić tudi ob tej priložnosti pokazal svojo intimno navezanost na Bosno in Hercegovino, v kateri se je rodil in je v njej črpal snov za svoja dela. Pripomnil je, da je Andrić že ob sprejemu nagrade v Stockholmu dejal švedskim novinarjem, da bo velik del Nobelove nagrade dal svoji domovini za kulturne namene.

Svet za kulturo bo na eni izmed prihodnjih sej določil, kako bo uporabil omenjeno podarjeno vsoto.

OBČNI ZBOR DRUŠTVA PRAVNIKOV LR SLOVENIJE

Pravo prilagoditi spremembam

MARIBOR, 19. maja. Danes je bil v Mariboru redni občni zbor Društva pravnikov LRS. Razen 66 delegatov so bili navzoči tudi številni gostje, med njimi podpredsednik GO SZDL član Izvršnega sveta LRS Mitja Ribičič, predstavnik slovenskih pravnikov iz Trsta dr. Franc Tončič, predsednik mestnega sveta Maribor Janko Markič in drugi.

Predsednik Društva pravnikov LRS dr. Teodor Tominšek je v svojem poročilu dejal, da je boj za socialistično zakonitost postal še bolj pomemben v času utrjevanja delavskega samoupravljanja, ko je potrebno tudi na pravnem področju voditi odločno borbo za dosledno socialistično izvajanje in se boriti proti vsem deformacijam v socialističnem razvoju.

Za uspešno dviganje ravni pravnikov je važna dokončna osamosvojitev in utrditev osnovnih organizacij pravnikov ter njihova organska vključitev v komunalni sistem.

Udeleženci so v razpravi opozorili, da so na eni strani pravniki-teoretiki premalo povezani s pravno prakso, na drugi strani pa se pravniki v svoji praksi srečujejo s problemi, ko je družbeni razvoj prehitel nekatere pravne predpise. Zakoni ne sledijo družbenemu in ekonomskemu razvoju, zato bo treba več sodelovanja med teorijo in prakso.

Občni zbor je ob koncu sprejel nova pravila društva in izvolil novo vodstvo. (jp)

s fotokamero po svetu ● s fotokamero po svetu ● s fotokamero po svetu ● s fotokamero

HRUŠČEV V DIMITROVGRADU. Med svojim obiskom v Bolgariji si je sovjetski premier Hruščev ogledal tudi termoelektrarno v Dimitrovgradu, kjer je imel krajši govor.

BUN UMOV POKLEK PRED KRALJEM. — Vodja desničarske laoške skupine princ Bun Um je na proslavi državnega praznika v Vientianu pozdravil kralja Savang Vatano po starem ceremonijelu: s poklekom.

NAŠEMU VABILU NA RAZGOVOR SO SE ODZVALI: Milko Goršič, predsednik Komisije za prošnje in pritožbe pri republiškem izvršnem svetu; Ivo Svetina, predsednik Komisije za predloge in pritožbe pri GO SZDL; Marija Aljančič, predsednica Okrajne odborniške komisije za prošnje in pritožbe, Koper; Dolfka Boštjančič, predsednica komisije za socialno politiko in delovna razmerja pri Republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije; Rihard Knez, načelnik Urada za prošnje in pritožbe pri Izvršnem svetu LRS; France Venturini, predsednik komisije za predloge in pritožbe Okrajnega odbora SZDL Maribor; Nada Jakovljević, referent za prošnje in pritožbe pri OLO Novo mesto; Milan Vidmar, predstavnik kolektiva Litostroj; Milka Krajšič, predsednica komisije za predloge in pritožbe pri Občinskem odboru SZDL Trbovlje; Rajko Slokar, predsednik komisije za predloge in pritožbe pri Občinskemu odboru SZDL Gorica.

RAZGOVOR V UREDNIŠTVU DELA O PROŠNJAH IN PRITOŽBAH DRŽAVLJANOV

SAMOUPRAVLJANJE IN ZAKONITOST NAJBOLJŠE ZDRAVILO

MILKO GORŠIČ: Prepričan sem, da je služba prošenj in pritožb pri nas premalo razvita, da pa ima zelo velik pomen glede na naš sistem samoupravljanja, pri katerem razvijajo razni organi veliko iniciativo, n. pr. v gospodarskih organizacijah, komunah, raznih zavodih itd. Zato je pri nas tudi relativno malo predpisov, ki bi določali, kako je treba reševati posamezne zadeve. Tak položaj daje na eni strani velike možnosti za delo in pobudo pri delu, kar se dopolnjuje s stimulacijo pri delitvi osebnih dohodkov, na drugi strani pa daje tudi možnosti, da se pri uveljavljanju samoupravljanja kršijo pravice državljanov in pravni odnosi s skupnostjo. Če smo zbudili iniciativo za samostojno delo pri številnih organih upravljanja, moramo seveda skrbeti tudi za to, da se medsebojni odnosi pravilno urejajo. V spornih zadevah večinoma dokončno odločajo sodišča in drugi pristojni organi. Dolžnost komisij in služb za prošnje in pritožbe pa je, da pomagajo državljanom, ki so kot posamezniki v težjem položaju, da uveljavijo svoje pravice, n. pr. nasproti podjetjem, ki imajo dobro organizirano pravno službo. Navedel bi samo primer, da danes delavec težko dobi advokata, ki bi ga zastopal pred sodiščem v zadevi: odpust z dela, ker so že tako maloštevilni advokati pogodbeno vezani na podjetja, razen tega pa so take pravde zelo komplicirane, za advokata pa manj donosne. Po podatkih republiškega urada za prošnje in pritožbe je bilo lani od 2804 zadev, ki jih je reševal ta urad, okoli 45% takih, da je bilo treba pritožniku dati pravni pouk, kam naj se obrne, da bi rešil svojo zadevo. Praksa torej kaže, da zelo veliko državljanov potrebuje pomoč in informacije, da bi uveljavili svoje pravice.

FRANCE VENTURINI: Na pobudo Glavnega odbora SZDL smo v Mariboru šele začeli utrjevati službo prošenj in pritožb, ki je tako v političnih organizacijah kot pri ljudskih odborih izredno slabo razvita. Občina Tabor je n. pr. ena izmed gospodarsko najmočnejših, v kateri je izredno dosti delavcev, vendar doslej komisije za prošnje in pritožbe sploh ni imela. Sorazmerno dobro je urejena odborniška komisija za prošnje in pritožbe pri okrajnem ljudskem odboru, in od te imam tudi podatke. Predvsem sem lahko ugotovil, da je vlog čedalje več. Leta 1960 je bilo 137 vlog, leta 1961 256, do 1. maja letos pa jih je bilo že 136. Zanimivo je tudi to, da je bila lani polovica zadev rešenih ugodno in polovica neugodno. Vzrok naraščanja vlog je po mojem, prvič to, da nepravilnosti ni malo, drugič pa, da samozavest ljudi raste; jih pa tudi silimo, da povedo, kaj jim ni prav.

Pritožbe državljanov – odsev družbene problematike

MARIJA ALJANČIČ: V zvezi z vlogo odborniških komisij za prošnje in pritožbe bi želela povedati, da je vloga teh komisij zelo pomembna in da je zato zelo važen tudi sestava teh komisij. Skozi pritožbo, ki jo vloži posamezник kot svoj problem, namreč dostikrat pronica kak splošen družbeni problem. Mislim, da komisija, ki bi se omejila samo na to, da bi skušala rešiti zadevo posameznika in ki bi gledala na pritožbo le s stališča posameznika, ne bi opravila svoje dolžnosti. Gre za to, da komisija na podlagi problemov posameznikov odkriva širše probleme, na katere opozarja odgovorne organe. Naj navedem primer: dobili smo prošnjo za socialno podporo od bolnika, ki že več let boleha za TBC. Ugotovili smo, da preživi nekaj časa v bolnišnici, nakar se vrne domov, in ker živi v slabih razmerah, se mora čez nekaj mesecev znova vrniti v zdravstveni zavod. To družbo stane precej več, kot če bi temu človeku uredili življenjske razmere tako, da ne bi znova zbolel, ko bi se ozdravljen vrnil iz bolnišnice. Sklenili smo opozoriti pristojni svet, naj problem obravnava s širšega stališča. Ne gre namreč samo za enega človeka, ker je na omenjenem območju več bolnikov, ki se morajo zaradi neprimernih življenjskih razmer po kratkotrajnem ozdravljenju znova vračati v bolnišnico.

MILAN VIDMAR: V našem podjetju Litostroj zaposleni naslavljajo prošnje in pritožbe na obratne delavske svete, na sindikalne podružnice oziroma na pododbore po enotah, potem na tovarniški odbor sindikata in na delavski svet. Vsak od teh organov ima svojo komisijo za prošnje in pritožbe. Vsi ti organi vsako leto prejemajo na stotine prošenj. Največ je upravičenih, vendar je veliko zadev tudi takih, ki so sicer upravičene, vendar jih ne moremo rešiti, ker se jih kratko malo ne da, n. pr. prošnje s področja stanovanjskih zadev, katerih je največ. Potem imamo veliko prošenj v zvezi z izrednimi dopusti, študijskimi dopusti, delom, bolezними in prošenj za socialno pomoč. Omenjene zadeve moremo rešiti. Velik problem so tudi prošnje za odhod v inozemstvo. Pritožb zaradi odpustov tudi ni malo. Kadar gre za odpust, je v večini primerov mogoče najti paragraf, po katerem je odpust upravičen. Težko je n. pr. odpustiti delavca, ki ne sodi v podjetje, ker nič ne dela. Imeli smo primere, da so obratni delavski sveti sami take ljudi vrgli ven. Prizadeti delavci se seveda potem pritožujejo. Pri vseh teh prošnjah ali pritožbah upoštevajo višje komisije mnenje nižjih, oziroma se obračajo nanje. To pa zaradi tega, ker nižje bolje poznajo okolje, v katerem prosilec dela ali živi. V večini primerov je najbolj pravično, če slišimo mišljenje ljudi iz okolja, v katerem človek dela. To je bolj pravilno, kot če višja komisija enostavno ukrepa po svoje.

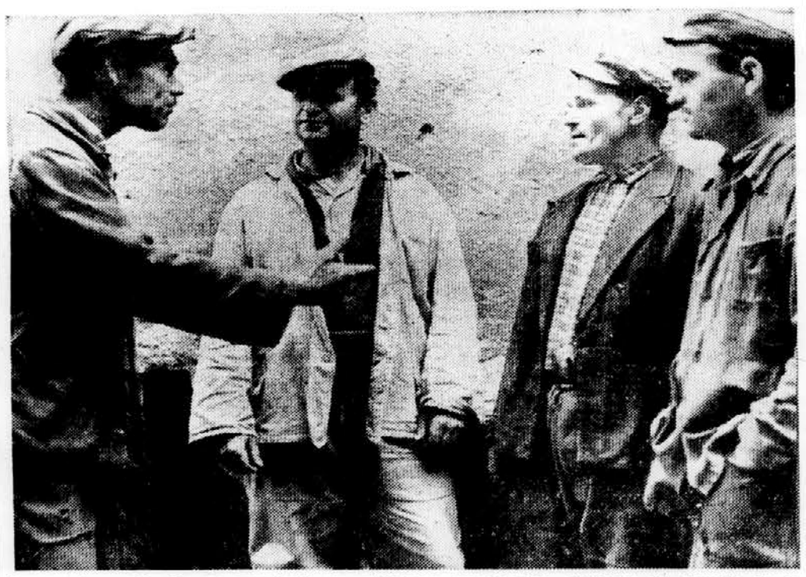

Neposredno pojasnilo na vprašanja in pripombe posameznih delavcev ali skupin je v kolektivih najboljše sredstvo za zdrave in tovariške medsebojne odnose.

Ni dovolj pogledati samo zakon

DOLFKA BOŠTJANČIČ: Problem, ki ga je na koncu omenil tovariš Vidmar, ni množičen. V sindikatih s posebno pozornostjo spremljamo take pritožbe, ki pridejo na različne stopnje do republiškega sveta sindikatov. Rešitve tega primera ni v zakonodaji, ker je jasno, da je takšen človek vedno problem. Reši ga lahko samo kadrovsko socialna služba. Pri tem naj sodelujejo zdravnik, socialni delavec in služba za usposabljanje delavcev, ki lahko problem rešijo kar v gospodarski organizaciji ali pa s tem, da delavcu najdejo zaposlitev drugod. Zaradi takega človeka je namreč prišel konflikt tako daleč, da bi bil problem neozdravljiv, če bi prizadeti ostal v svojem dosedanjem okolju. Take probleme potemtakem lahko reši samo skrb za zdrave odnose med ljudmi.

MILKA KRAJŠIČ: Komisija pri občinskem odboru SZDL za predloge in pritožbe v Trbovljah deluje dobro leto. Na našo komisijo se obračajo državljani — člani SZDL pismeno in tudi direktno. V mnogih primerih se obračajo tudi na višje organe, ki nam potem odstopajo te vloge. Često se državljani pritožujejo raznim funkcionarjem, n. pr. poslancem, kadar se mude v občini, zaradi raznih problemov, ki bi jih komisija sama laže in hitreje rešila, ker bolje pozna razmere. Vendar pa člani SZDL še ne poznajo dela komisije in smo se odločili, da bomo seznanili javnost o svojem delu po lokalnem časopisu.

Želeli bi, da bi pošiljali prošnje in pritožbe tudi družbeni organi in družbene organizacije, kot hišni sveti, organizacije ZB, sindikalne organizacije itd., v katerih bi predlagali, kako odpraviti napake na terenu. Potem bi bilo delo komisije plodnejše in bi dosegla namen, za katerega je ustanovljena. Sedaj pa moramo priznati, da smo delali bolj enostransko; reševali smo pritožbe, nismo pa se lotili preventive: preprečevanja napak in problemov na terenu.

Premalo političnega posluha

NADA JAKOVLJEVIČ: Mislim, da se premalo trudimo, da bi politično analizirali in ocenjevali problematiko prošenj in pritožb, zlasti pa pogrešam, da bi o teh problemih razpravljali ljudski odbori, ki bi potem sprejemali ustrezne sklepe in priporočila, da bi se ta služba izboljšala. Ljudski odbori bi morali nujno posvetiti tudi kadrom te službe več pozornosti. V novomeškem okraju opazujem, da imajo občine službo prošenj in pritožb za stvar drugotnega pomena. Posamezni referenti obravnavajo prošnje in pritožbe mimogrede, ker opravljajo to delo kot postransko delo. V treh primerih se ukvarjajo z njimi tajniki ljudskih odborov, in od teh dobimo odgovore le na izredno intervencijo. Omenim naj še, da bi odborniška komisija na okraju morala biti sestavljena iz predstavnikov občinskih odborniških komisij, kar bi zagotovilo večjo medsebojno povezavo.

Komisije pri SZDL bi morale usmeriti svoje delovanje v politično analitično oceno; ni prav, da se ukvarjajo s posameznimi primeri prošenj in pritožb.

RAJKO SLOKAR: Na splošno delo komisij za predloge in pritožbe pri občinskih odborih SZDL v goriškem okraju ni dovolj zaživelo. Komisije se zaradi slabe kadrovske zasedbe niso znašle. Zlasti velja to za Ajdovščino, Novo Gorico in deloma Tolmin. Tudi pri nas so še vedno slabo povezane komisije za predloge in pritožbe pri občinskih odborih SZDL in odborniške komisije. Odborniška komisija v Novi Gorici je slabo zasedena in je letos obravnavala samo dva primera. Eno od teh vlog so poslali pristojnim upravnim organom, od koder pa šest mesecev niso dobili odgovora.

Specializirana pravna služba za delovne spore

DOLFKA BOSTJANČIČ: Sindikati so organizacija, ki ima tudi po statutu nalogo, da skrbi za človeka v proizvodnji, seveda v položaju, ko je delavec sam gospodar in upravljavec. V sindikatih imamo razvit sistem sprejemanja in reševanja prošenj in pritožb, od podružnic preko vseh naših organov po strokovni liniji navzgor do centralnega odbora v Beogradu. Menimo, da bi morali prošnje in pritožbe tudi na našem področju reševati predvsem tam, kjer problemi nastajajo, to je v sindikalnih podružnicah. Pri nas prevladuje stališče, da smo organizacija, ki je dolžna in upravičena v vseh primerih intervenirati, vendar pa ta intervencija zaradi nekaterih objektivnih razlogov ni vedno učinkovita. Zato moramo v skrbi za človeka in v korist sistema samoupravljanja razviti strokovno pravno službo. Pri republiškem svetu imamo službo pravne pomoči, ki je po svojih kadrih specializirana in tudi dolžna, da rešuje predvsem probleme s področja delovnih razmerij, za razliko od službe pravne pomoči pri ljudskih odborih, ki je bolj splošnega značaja. Naša pravna služba naj bi v politiprimerih, ko je človek hkrati proizvajalec in upravljavec, sam sebi delodajalec, ko sam sprejema pravilnike in potem na podlagi teh pravilnikov tudi pride v ugodnejši ali neugodnejši osebni položaj, ko ga sprejemajo na delo, odpuščajo, premeščajo, nagrajujejo. Že ko je bila ustanovljena služba pravne pomoči pri republiškem svetu, je bilo rečeno, naj bi tudi okrajni in občinski sindikalni sveti ustanavljali take službe. Tako se je že razvila pravna služba tudi v Mariboru, razvija se v Škofji Loki pri občinskem sindikalnem svetu, prav tako pa jo pripravljajo tudi v Celju. Uvajanje službe pravne pomoči oziroma družbene advokature pri ljudskih odborih je sicer nekoliko zavrlo to idejo. Vendarle pa smatramo, da se mora služba pravne pomoči kot strokovna specializirana služba za delovna razmerja razviti tudi spodaj.

Glavni vzrok – neučinkovito delovanje javne uprave

RIHARD KNEZ: V tem našem razgovoru bi lahko navedel največ podatkov o prošnjah in pritožbah, ki prihajajo na zvezne in republiške organe zaradi tega, ker gre po sili razmer še vedno večina teh stvari skozi urad za prošnje in pritožbe pri republiškem izvršnem svetu. Zadeve so zelo raznovrstne in skoraj ni področja v našem življenju in delovanju, s katerega ne bi v eni ali drugi obliki prišla kaka vloga ali zadeva, ki jo obravnavamo. V tej raznovrstnosti izstopajo po številu in težini delovnopravne stanovanjske zadeve, zadeve s področja socialnega varstva, socialnega zavarovanja, pa tudi imovinsko pravne in gospodarske zadeve, med katere štejemo tudi davčne pritožbe. Okoli 6000 zadev letno naslavljajo državljani izven rednega postopka enemu ali drugemu organu. Od teh 6000 zadev jih gre skozi naš urad do 3000 letno. To je številka, na podlagi katere se da marsikaj sklepati glede vzrokov in tudi glede odnosov raznih organov do pritožnikov.

Zakaj se ljudje poslužujejo za rešitev svojih zadev izrednega postopka? Glavni vzrok za to je neučinkovito delovanje javne uprave. Dve tretjini je vlog, ki pridejo do nas kot posledica takega delovanja javnoupravnih organov, slabosti teh organov pri obravnavanju zadev pa so tako velike, obsežne in globoke, da se moramo resno zamisliti nad tistimi organi in ustanovami, ki jim naš sistem nalaga skrb za usposabljanje javne uprave.

Drugi vzrok je neurejenost nekaterih področij. Ne bi rekel, da gre tu samo za pomanjkanje predpisov, na podlagi katerih bi določene stvari urejali. S formalnimi predpisi je pravzaprav večina stvari urejenih, ni pa materialnih in kadrovskih možnosti za dejansko ureditev. Razlika med željami, ki so v predpisih, in med stvarnostjo je ponekod zelo velika. Imamo na primer zakon o splošnem upravnem postopku, ki je najsodobnejši, pa vendarle ugotavljamo, da se ga malokdo drži. Marsikateri funkcionar tudi nalašč briskira in ne upošteva predpisov.

Od 3000 zadev, ki jih letno obravnavamo, je približno tretjina takih, ki sploh niso bile v rednem postopku, čeprav bi morale biti. To kaže na pomanjkanje pravne pomoči in na premajhne možnosti državljanov, da bi se seznanili s svojimi pravicami. Skoraj polovica stvari, ki jih obravnavamo, rešimo tako, da damo stranki pravni nasvet in jo napotimo k rednemu postopku. To ne kaže samo na pomanjkanje advokatov. Pravna pomoč ima dvojni pomen: potrebni so je državljani, potrebni pa tudi tisti, ki državljanom ne znajo prav odmerjati pravic, se pravi, da je treba stanje zdraviti nekje drugje, ne samo pri tistem, ki je prizadet.

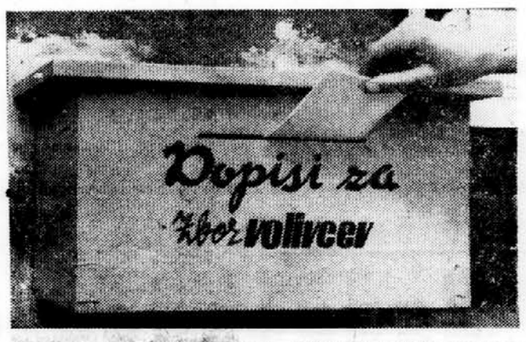

Le ena desetina vseh vlog je posledica neupravičenih ali neosnovanih zahtev ali celo v skrajnem primeru odraz kverulantstva, pri čemer gre za abnormalno zagrizene borce z resničnimi ali namišljenimi krivci.

Velika odgovornost komisij pri SZDL

IVO SVETINA: Socialistična zveza ima kot najširša oblika družbenega samoupravljanja izredno velik interes, da se tudi individualne prošnje in pritožbe na vseh področjih družbenega življenja rešujejo čimbolj učinkovito, čimbolj v smislu interesov posameznika in interesov družbe. Zato naj bi bile pri vseh organih in pri vseh vodstvih Socialistične zveze — od glavnega odbora do okrajnih in občinskih odborov in celo pri krajevnih odborih SZDL — komisije, ki bi imele prvenstveno nalogo, da vključijo oziroma pomagajo vključiti vse službe za prošnje in pritožbe pri ljudskih odborih v splošni gospodarski oziroma celotni družbeni tok. Kajti samo v tem občem dogajanju se lahko prav presodijo vse razne nepravilnosti in jih je mogoče tudi pametno in učinkovito reševati. Zato naj bi komisije Socialistične zveze za predloge in pritožbe čimbolj pomagale odborniškim komisijam in službam za prošnje in pritožbe pri ljudskih odborih v moralno-političnem in kadrovskem pogledu, da bi se te službe čimbolje uveljavile.

Drugič pa mislim, naj bi komisije pri Socialistični zvezi dajale tudi pobude in vplivale, da samoupravni organi ne bi kršili pravic posameznikov in tudi ne pravic skupnosti. Pri tem mislim tudi na kolektive. Skratka, Socialistična zveza mora kot široka družbenopolitična organizacija bdeti nad odnosi družba-kolektiv-posameznik. Mislim tudi, naj bi te komisije vodile in krepile tudi pravno in ne samo družbeno zavest državljanov, da se bodo državljani zavedali svojih pravic in hkrati tudi dolžnosti do skupnosti. Te komisije pri Socialistični zvezi naj bi na kak način, če smem rabiti ta izraz, delovale preventivno, da bi preprečevale nepotrebne ovire pri graditvi socialističnih odnosov. V tem smislu bi morale biti komisije tudi pravni iniciator za nadaljnji razvoj naše zakonodaje.

Zakaj največ vlog na najvišje državne organe

FRANCE VENTURINI: Mislim, da je za našo službo prošenj in pritožb negativna ugotovitev, da prihaja največ vlog od zgoraj, se pravi, da se državljani pretežno ne pritožujejo na organe svoje komune, temveč predvsem na najvišje zvezne ali republiške organe. To je zaradi tega, ker imajo do teh organov večje zaupanje in si od njih najprej obetajo rešitve. Ne more pa biti dvoma, da izvira pretežni odliv prošenj in pritožb na najvišja mesta iz nezaupanja do komisij spodaj, ki so bile neaktivne in zadev niso reševale tako, kot bi jih morale. Neposredno na organe za prošnje in pritožbe spodaj, torej na občinske in okrajne, je bilo v našem okraju naslovljenih samo 10% vseh vlog, 90% pa na višja mesta. Ta odstotek se letos nekoliko zboljšuje.

MILAN VIDMAR: Prošnje in pritožbe, ki niso naslovljene na komisije v našem podjetju, temveč na komisije in organe izven podjetja, nam povzročajo težave. Komisije namreč smatrajo, da so te prošnje upravičene in da jih morajo rešiti, čeprav imamo takih primerov v podjetju cel kup, ki pa jih redno rešujemo. Včasih pridemo tudi navzkriž z višjimi organi, ki nam odstopajo take prošnje in nam očitajo, češ zakaj teh prošenj nismo rešili. Če bi jih rešili, bi pa povzročili nezadovoljstvo v podjetju, kjer je še 20 drugih tovarišev, ki so morda še bolj potrebni oziroma upravičeni, da se pritožijo.

DOLFKA BOŠTJANČIČ: Nič ne bi smelo vplivati, da se človek ne bi kamorkoli pritožil. Naši delavci smatrajo, ko pridejo na sindikalno podružnico in tam na primer povedo, da s tem ali onim niso zadovoljni, ali pridejo na delavski svet ali na upravo podjetja s prigovorom v zvezi s kakim problemom. In ker na ta prigovor ne dobe odgovora, se, jasno, obrnejo takoj na prvi višji organ izven podjetja. Treba je vsekakor zgraditi tak sistem dela v naših organih upravljanja, da se vsak prigovor zabeleži, da se ga obravnava na seji ali komisiji ali na tistem organu v gospodarski organizaciji ali delovnem kolektivu, ki za stvar odgovarja. Tu pa vidimo, da je največja pomanjkljivost naše prakse.

Neinformiranost pogost vzrok prošenj in pritožb

FRANCE VENTURINI: Pri nas je največ prošenj za stanovanja. To je najtežja problematika. Zvedeli pa smo za razveseljiv podatek, da je odborniški komisiji za pritožbe na okraju uspelo dobiti v enem letu stanovanja za 34 prosilcev. To je velik uspeh, ki dokazuje, da se da z dobro voljo nekaj narediti, če se ljudje potrudijo, če se poglobe v težave pritožnikov in jim skušajo pomagati. Za nas je seveda predvsem važno, da vendar le dosežemo, da se bodo problemi reševali tam, kjer nastajajo, v komunah.

RIHARD KNEZ: V stanovajskih zadevah, se mi zdi, ni nihče neupravičen. Ugotovimo, da je stanovanjsko stanje prizadetega tako, da prosilec nujno potrebuje stanovanje, vendar gre pri tem za vprašanje objektivnih možnosti. Res je po številu prošenj in pritožb stanovanjsko področje na prvem mestu, po problematiki pa ne, ker gre tu za vrsto državljanov, ki iščejo stanovanje, brž ko so stopili v življenje in delovne odnose, so nepotrpežljivi, neiznajdljivi itd. Zato smo se v naši republiški komisiji odločili, da takih zadev ne bomo obravnavali intenzivno, temveč bomo intenzivno obravnavali samo zadeve, ko ljudje z družino iščejo stanovanja že leta in desetletja, pa ga ne morejo dobiti, in pa tiste, ko borci tega še nimajo urejenega.

FRANCE VENTURINI: Če bi SZDL pojasnjevala razne ukrepe in predpise, bi verjetno veliko pritožb odpadlo. Pri Socialistični zvezi imamo komisijo ne samo za pritožbe ampak tudi za predloge. V tem pogledu pa imamo res vrsto lepih možnosti, da lahko koristno porabimo dobre predloge državljanov. Všeč mi je bilo, ko so na občinskem odboru Socialistične zveze v Radljah v tej komisiji sklenili, da bodo analizirali vse predloge z zadnjega zbora volivcev.

MARIJA ALJANČIČ: Te dni smo imeli na okrajnem odboru SZDL razgovor s predsedniki občinskih odborov SZDL in predsedniki komisij za predloge in pritožbe občinskih odborov SZDL in smo prišli do zaključka, da je bilo poslano na okrajno komisijo veliko število vlog za to, ker komisije pri občinskih ljudskih odborih ne delajo ali pa slabo delajo.

Dostikrat državljani niti nimajo zaupanja, da bo zadeva, če se bodo obrnili na občinski forum, rešena. Druga stvar je, ali je to nezaupanje vedno upravičeno ali ne. Nezaupanje izvira dostikrat tudi iz tega, ker se državljani pritožujejo nad zadevami, ki se tičejo občine in njenih organov, in je res vprašanje, kako bi občinske komisije tako pritožbo rešile. Ponovno smo prišli do zaključka, da se bodo morale te komisije pri občinskih ljudskih odborih tudi kadrovsko utrditi tako, da bodo delovale in in lahko uspešno reševale pritožbe državljanov. Morale bodo pa biti čimbolj neodvisne od aparata ljudskega odbora.

IVO SVETINA: Dosedanji kadrovski sestav komisij za prošnje in pritožbe ni bil vedno najbolj ustrezen. Pregledi in analize potrjujejo, da bi v teh službah in v tem političnem delu morali biti ljudje s političnim občutkom in razumevanjem za potrebe človeka. Ni potrebno, da so v komisijah za prošnje in pritožbe ne vem kakšni operativci. Taki se namreč včasih radi prenaglijo.

RIHARD KNEZ: Delovni spori so po težini problematike prvenstveno pomembni in najbolj boleči. Ne gre samo za pomanjkljivost zakona ali za to, da zakon o delovnem razmerju ne bi bil v skladu z razvojem, temveč predvsem za to, da tudi tistih možnosti, ki jih zakon daje, v mnogih primerih ne spoštujemo. Zanimivo je, da pogosto zavedni ljudje, ki se jim godi krivica, nočejo po pravico na sodišče, češ da bi s tem več škodili kot koristili svojemu ugledu ali celo ugledu kolektiva, s katerim so v sporu. Dvomim, da je ravnanje sodišč razlog za to. Mislim, da so se sodišča od osvoboditve naprej dobro zavedala svoje odgovornosti, občutljivosti svojega poslovanja in tudi neodvisnosti. Kljub temu se je omenjena mentaliteta naših zavednih ljudi tako močno zasidrala v njih, da smatrajo kot nesocialistično ravnanje, če gre kdo iskat pravico na sodišče. Neučinkovitost sodišč pri reševanju delovnih sporov je deloma posledica tudi te mentalitete.

Kakšna je naloga pravne službe v tem. Zdi se mi, da je naloga ugotavljati tudi tisto, o čemer je govorila tudi tovarišica Boštjančičeva: okolje in odnosi. Gre za materialno resnico, za konfrontacijo dveh različnih stališč in trditev. Gre za to, da tisti, ki odpušča, odpoveduje ali povzroča delovni spor, pove svoje stališče in svoje argumente in da se dá nasprotni stranki možnost zagovora. Mislim, da je naša pravna služba v tem boječa. Omenjena bojazen pa se prenaša na vse institucije, ki to problematiko rešujejo. Ljudem je pa treba tudi vlivati zaupanje v sodišča, ki so naša socialistična sodišča in ščitijo socialistično zakonitost.

Državljani se zvečine upravičeno pritožujejo

MILKO GORŠIČ: Rad bi povedal nekaj o stališčih ljudi, ki ne razumejo ali nočejo razumeti pomena dela komisij in služb za prošnje in pritožbe. Zvezni organi so leta 1959 večkrat intervenirali, da bi se okrepilo delo na tem področju. Prav tako so večkrat intervenirali republiški organi, SZDL in drugi. Kljub delnemu napredku še nismo dosegli posebnih uspehov. Imam vtis, da mnogi mislijo, da imamo opravka predvsem s pritožniki in nezadovoljneži po značaju, raznimi pravdanji in podobnim. Ne tajim, da takih ni. Vendar statistika republiškega urada za prošnje in pritožbe kaže, da je bilo te vrste vlog le 10% in da so ostale pritožbe upravičene. Rad bi poudaril, da služba prošenj in pritožb pri nas ni namenjena pritožnikom, o katerih sem govoril zgoraj. Tudi komisije in službe, ki se s tem ukvarjajo, ne forsirajo neupravičenih pritožb. Ista statistika tudi kaže, da je bilo od vseh prošenj ugodno rešenih 25%, skoraj 10%, večinoma stanovanjskih zadev, pa je bilo upravičenih, toda zaradi pomanjkanja možnosti ni moglo biti rešenih. Dokaz, da se državljani v večini upravičeno pritožujejo!

Po odnosu, ki ga večkrat opažamo do organov za prošnje in pritožbe, lahko rečemo, da nekateri celo mislijo, da je njihovo delo škodljivo. Mislijo, da se z njim daje potuha ljudem, ki se upirajo tako imenovanemu »energičnemu« reševanju problemov. Pri tem so prepričani, da seveda oni branijo interese podjetja, socialističnega gospodarstva in skupnosti proti sebičnim osebnim interesom posameznika. Sem za energično reševanje stvari, toda ne čez drn in strn. V mislih imam nekatere, sicer redke, upravne funkcionarje, ki se hočejo uveljaviti in doseči vidne uspehe za vsako ceno. Pri tem gredo mimo zakonov in pravic državljanov in interesov skupnosti. Z njimi prihaja služba za prošnje in pritožbe v spore. Pri nas še ni povsod prodrlo spoznanje, da je v večini primerov možno doseči trajen uspeh na kakem področju s smotrnim in žilavim delom in reševanjem zadev, ne pa z birokratsko brezdušnostjo in protizakonitimi ukrepi. Nedvomno je za pravilno urejanje zadev v naši družbi najboljše zdravilo dosledno izvajanje družbenega upravljanja in vztrajanje pri zakonitosti.

Problematika, ki smo jo načeli v tem razgovoru, je sama po sebi zelo široka, vendar pa jo kompleksno bolj poredko obravnavamo. Včasih se nam nekako samo po sebi zdi umevno, da se ljudje pritožujejo, pošiljajo prošnje, in celo bolj ali manj umevno, če nanje ne dobivajo pozitivnih odgovorov ali sploh nikakršnih. Pri tem pa pozabljamo, da gre zvečine za težave delovnih ljudi, ki grade socializem in bi morali storiti zanje vse, da bi jim olajšali bremena, ki jih teže. Ob ugotovitvah, da delo služb in komisij za prošnje in pritožbe odgovorni organi še marsikje podcenjujejo, bi se moral marsikdo zamisliti. Ali pa ob tem, da na primer občinski ljudski odbori o problematiki, ki jo pritožbe državljanov odpirajo, ne razpravljajo. Koliko bi lahko storili že s tem, če bi se potrudili, da bi državljane bolje informirali o svojih ukrepih in politiki sploh. Neinformiranost je velikokrat vzrok za pritožbe. Do kakšne politične in tudi materialne škode prihaja zaradi takega stanja! Slaba volja in nerazpoloženje državljanov pa tudi nepotrebni stroški in pota okoli advokatov so pogosto plod prav neinformiranosti.

Vse to kaže, da še prepočasi gradimo sistem samoupravljanja. Če bi njegovi organi bolje delali, bi moralo veliko prošenj in pritožb odpasti, ali pa bi jih le-ti sami rešili. In to se bo nedvomno vedno bolj dogajalo.

Demokratizacija vsega našega družbenega, političnega in gospodarskega življenja je prinesla na vseh področjih tudi veliko pestrost dogajanja, nove pravice, pa tudi dolžnosti delovnih ljudi, na drugi strani pa materialna podlaga za vse to ni vedno dovolj široka. Vzemimo samo stanovanja. Kaj bi bilo bolj logično kot to, da bi sleherni, ki pošteno dela, imel tudi pošteno stanovanje. Dosedanja socialistična graditev je delovnim ljudem sicer zagotovila zaposlitev, medtem ko z graditvijo stanovanj v veliki meri tudi iz objektivnih razlogov še zaostajamo. In naprej: posamezni ljudje, ki nastopajo kot upravljavci, tudi vedno ne sledijo dovolj naglo družbenim dogajanjem, včasih niso sposobni, ali se še niso dovolj izšolali v upravljanju. Zato delajo napake. Te stvari so logične in razumljive. Komisije za prošnje in pritožbe naj bi v tem burnem dogajanju ločevale zrno od plevela. Njihova praksa in izkušnje naj bi bile pristojnim organom v opozorilo, da napak ne bi ponavljali. V tem je tudi smisel preventivne vloge služb prošenj in pritožb. Vendar pa so komisije in službe še premalo aktivne in ne opozarjajo dovolj pristojnih oblastnih in upravnih organov na problematiko, ki se jim odpira pri obravnavanju prošenj in pritožb. Prav tako naj bi pomagale, da bi perečo družbeno problematiko tudi državljani, ki se nanje obračajo, bolje razumeli. Pojasnjevanja ni nikoli dovolj in se tudi bogato obrestuje.

Vsekakor bi bilo napak jemati naraščanje vlog državljanov kot znak nekih večjih slabosti v našem sistemu. Pri tem gre gotovo tudi za pozitivno plat, da se namreč ljudje vse bolj zavedajo pravic, ki jim jih je prinesel sistem samoupravljanja in te pravice vse bolj uveljavljajo, kar je povsem v skladu z njegovimi načeli.

THEODORE DREISER:

ZAJEDAVKA

Od prvega trenutka me je zanimalo, kako se je mogel trezen in marljiv človek, kakršen je bil Sven, tako navdušiti za Reino, da se je z njo oženil in ji še tako sledil. Bil je praktičen in miren duh, krepak in vztrajen v želji, da se prebije skozi življenje in ji privošči, kar koli si zaželi. Ona pa ni imela smisla za red in odgovornost. Pred svojo poroko in nekaj časa po njej je bila vesel tovariš pri krokanju in zabavah neki Berthi, ki ji je bila priskleднik in spremljevalec. To dekle je imelo dve prednosti: bila je čedna in šarmantna, a te lastnosti je Reina pri vsaki ženski zelo cenila. Razen tega je imela tudi nekaj sredstev. Bertha je bila namreč hči bogatega lastnika pralnice; od njega je vedno lahko dobila denar, Reina pa je znala izvleči iz nje dober del tega denarja, nekaj pa je dobila tudi od svoje matere. Ko sta prišli do denarja, a ker so bili Spokane, Seattle in Tacoma blizu njenega rojstnega mesteca — sta hiteli od mesta do mesta, ker so tam baje živeli njuni sorodniki. Dejal bi, da je pobuda in drznost izhajala od Reine in da je ona k temu spodbujala tudi prijateljico. No, zakaj so njuni starši vse to dovoljevali, to je preveč, da bi jaz razumel. Ko sem previdno izpraseval Reino (njen bodoči biograf, vidite?), sem prišel do zaključka, da je njena mati mislila, da se zaaržuje pri Berthinih sorodnikih, kadar odhaja v Seattle, Spokane ali Tacomo, medtem ko je Bertha rekla obratno, ko je ovdelovala svoje starše.

Nekako poldrugo leto, če računamo tudi njeno dekliško poznanstvo s Svenom, sta bili Bertha in Reina skoro vedno skupaj. Hodili sta z moškimi, toda po njenem pripovedovanju in kolikor se tiče nje same, nista hodili po slabih poteh: toliko da sta se vozili z avtomobilom, brezplačno večerjali, prejeli kak poceni nakit; vse samo zaradi zabave. Za Bertho ne more jamčiti. Pogosto sta se znašli v nevarnosti, od koder sta se morali reševati z največjo spretnostjo in s pomočjo največje možne taktike. Celo Paulina ni doživela večjih nevarnosti. Kakor sem kmalu mogel videti, je bila glavna nesmotrnost v njunem nagnenju, da se vozita v avtomobilih, ki so jih vodili mladeniči. Ti so ju zatem odpeljali na kakšen samoten, morda celo pust kraj, kjer so jima potem začeli dvoriti. Toda Reina ni popuščala, če ji lahko verjamemo. Tako sta ju neko noč na vožnji iz Tacome v Seattle, ki sta oddaljena kakih trideset milj, napadla na samotnem kraju šofer in njegov prijatelj. Ni mogoče pripovedovati vseh potankosti, kako se jima je posrečilo uiti, toda dejanske nevarnosti v takšnem položaju bi zanimale vsakogar. Ko sta se končno rešili iz avta, sta se spustili v tek skozi mrak proti gozdu, ki je skozenj v mrki noči vodila luč z okna neke hišice. Voznik in njegov prijatelj sta pri zasledovanju šla komaj korak mimo kraja, kjer sta onidve ždeli in se malone spotaknila ob njiju. Ko sta se končno dokopali do hišice, sta prebili v njej do jutra, in nato odšli v Seattle.

Ker je bila Bertha radodarna in jo je kratko malo oboževala in ker je pri svojih pustolovščinah zmerom dobila kaj denarja, mislim, da se je v Reinini glavi skotila misel, kakor da je življenje brezskrbna igra ali pa bi lahko bilo takšno in da ji bo vedno kdo in kje nudil udobno življenje, kakor si ga ona zamišlja. Tako je bilo tudi njeno zanimanje za Svena, ko se je pojavil na njenem odru, deloma utemeljeno v takšni filozofiji. A on jo je tako privlačil, da se mu je naposled posrečilo omajati in končno povsem pretrgati njeno prijateljstvo z Bertho. Vendar je tudi po treh letih, ko sem se srečal z Reino, če stvari niso šle po njeni volji, stalno mislila na Bertho in na minule vesele dni. Hotela se je vrniti in mislim, da se je Sven od vsega najbolj bal Berthe in jo sovražil.

Toda kot študija v slogu dolce far niente, ko je pripravljala kak nov izpad in je še premišljevala o njem — a ga sicer še ni izvedla — je imela Reina vse lastnosti take podobe. Ko je bila sama, je lahko cele ure sedela v naslanjaču ali pred sestrinim trokrilnim zrcalom, vrtela palca ali se česala, strigla, barvala lase, rdečila ustnice in lica, črnila obrvi in trepalnice in se sploh izživljala s kozmetiko. Kdaj pa kdaj je dolge ure pomerjala sestrine klobuke in obleke in se ogledovala v velikem zrcalu ter vabila mene ali kogarkoli, da bi jo gledali. ‚Za bogove, a?' ali ‚V stilu, kaj?' Ostajala je v postelji vse dopoldne, ne glede na to, če kdo drug — ali morda vsi drugi — delajo, toda pozno popoldne ali proti večeru je vstala in se pripravila za kako zabavo, za katero se je pobrigala Rhoda, Sven ali jaz. Včasih pa, toda ne pogosto, je pomagala Rhodi pripravljati večerjo, če se temu nikakor ni mogla izogniti in vedno je bila bolj v napoto kot v korist, samo da bi je v prihodnje nihče ne prosil za pomoč.

Po navadi večerje niso pripravljali doma. Reino so bolj zanimale restavracije, pa tudi Rhodo, če hočemo biti pravični; vendar je Reina prva predlagala, da pojdimo v restavracijo, ne glede na to, ali je imela denar ali ne. Kaj mislite, ali ne bi šli tja in tja? Ali nimajo tam tudi plesno glasbo? In mar ni ta restavracija ‚bomba' ali ‚perfektna'? Tako sem pod pritiskom takih vsiljivih besed moral pristati na oboje. In ko je bila večerja končana, in čeprav niti ona niti Sven nista imela denarja za izhode — on je prišel v to mesto samo zato, ker je ona razbila vse njegove poslovne zveze v drugih mestih — je vedno ravno ona predlagala gledališče, odhod v plavalni bazen, koncert, očitno ne da bi kdaj pomislila, da bi tudi stroški mogli biti odločilni. Nekdo mora plačati, zakaj pa bi ona razmišljala? In zakaj so navsezadnje moški, če ne zato, da plačujejo? Saj se morajo zabavati s takimi dekleti, ali ne? ‚Takšno je življenje'. Tako je ona vselej poskrbela, da je povečala stroške za večerjo, čeprav — da bomo pravični — je zares prispevala svoj delež k dobri volji. Svena je spravljala v veliko zadrego, ker on ni nikoli želel sprejeti vabila, če ni mogel plačati vsaj svojega dela. Toda to se ni tikalo njenih računov. Hotela se je zabavati in vedno je bila pripravljena zatisniti oči, da bi ne videla, od kod sredstva, samo da bi se lahko dobro zabavala.

A to je šele uvod. Ko sta se nekoč nastanila v Los Angelesu (videla je lepi Rhodin apartman in Reina je takoj začela odkrito izražati svoje nezadovoljstvo proti vsemu, kar ji je Sven mogel nuditi, on pa ji ni mogel nuditi mnogo) je postala skoraj stalen gost v hiši svoje sestre in to v glavnem brez vabila in dovoljenja. Saj, ali ni Rhoda njena sestra ? In zakaj, prosim, so sestre sploh? Ker pa je bila Rhoda človek, ki je pripisovala preveč pomena krvnemu sorodstvu, zares ni bilo treba poslati vabila. Reina je prišla in vsakdo je z njo ravnal ljubeznivo in radodarno, to pa je bila po mojem mnenju napaka. Ker tu je bil tudi še Sven, njegove težave in potrebe. Reina je zagotovo imela obveznosti do njega. No, kljub njegovim potrebam in željam kot tudi njenim obveznostim, a prav tako tudi vidnemu pomanjkanju tiste prave lepote, zaradi katere so filmski mogotci radi vabili njeno sestro v filmski studio, je ona, ne Rhoda, takoj sklenila, kako je tudi sama ustvarjena za taka opravila, sestra pa jo je močno podpirala v teh njenih željah. Zakaj pa ne? Mar je ljudje nimajo radi? Kaj mar ni bistroumna kot vsak drugi? Seveda. Rhoda zasluži dva do tristo na teden, kadar je zaposlena v studiu, včasih tudi več. Zakaj bi tudi ona, Reina, ne odprla tega zlatega rudnika? Vse, kar je med njo in njenim ciljem, je to: prvič, Sven — njene zakonske ali gospodinjske dolžnosti, ki jih tako in tako ni nikdar izpolnjevala, in drugič — različne težave, s katerimi se je tudi Rhoda svoj čas spoprijemala in jih premagala. Na kratko: tudi ona bo kot Rhoda morala začeti od kraja, kot postranska igralka za plačo sedem in pol dolarjev na dan, ne pa štirideset ali petdeset, kolikor jih zdaj zasluži Rhoda. Morala bo vstajati ob šestih ali sedmih in biti pripravljena v studiu, našminkana, najpozneje ob pol devetih. Sama se bo morala pobrigati za obleke in šminko ter pokazati precej zanimanja in prizadevanja za delo — to pa je bila precej hladna prha za začetniški žar njenih ambicij.

Reina je bila namreč človek, ki ni nikoli spoznala kakega pravega konstruktivnega napora. Bila je parazit po naravi in tej bolezni ni bilo zdravila. Njen duh ni bil konstruktiven: očitno v njem ni bilo niti sledu poleta, ki bi ji pomagal, da bi kaj dosegla bodisi zase ali za koga drugega. Vse se dogaja samo od sebe, ničesar ne moreš doseči s težkimi napori. Sreča — to je tista stvar! Sreča in talent! Nikar nikoli ne pričakujte, da bi človek težil za tem, da bi kaj dosegel z ubogim delom. Nikoli! Neumnost! Vse naj bo sončno, modro morje, frfotav šotor, sladoled, večerje na terasi, vožnje z avtom, najnovejše obleke, ples, razigrana družba. Vsako odstopanje od tega pomeni nasilje človeka ali narave, toda predvsem človeka. Ko naletite na primernega človeka in se lahko z njim poročite, se mora on pobrigati za vso to udobnost. Sicer je vse kakor bedasta in ničvredna, čeprav solidna slonovina. Če imate premožne sorodnike, potem je to njihova stvar, kajti sicer, kakšno korist imaš od njih? Takšni sorodniki morajo izpolniti vse te dolžnosti do svojih, posebno pa do tistih, ki zastopajo navedene poglede ter morajo njemu ali njej nuditi užitek in obilje. Reina je imela takšne nazore in je bila natanko takšna, čeprav je mogla biti prav prijetna, dokler je šlo vse po njenem okusu in v izobilju.

Vzlic vsem tem nagnjenjem je sestra, brž ko je ona izrekla misel, da bi se lotila dela, vendarle še isti trenutek ponudila svojo pomoč in obljubila, da jo bo seznanila z režiserji in asistenti, ki jih pozna. Pogovarjala se je z Reino o Svenu in o tem, kako bi se vse to, če njemu ne bi posvečala dovolj pozornosti, lahko končalo z zakonsko nesrečo ali polomom. Samo da Reina ni hotela niti slišati, da bi Sven lahko stal na poti čemerkoli. Ne samo to, Rhoda jo je opozorila, kako mora vsakdo, ki se misli zaposliti pri filmu, zares izrabiti nova znanstva. Tega ne sme nikoli pozabiti. Z njimi mora računati. Toda vseeno se ni menila za ta navodila, ne glede na to, da je enkrat ali dvakrat šla z Rhodo, ko ji ni bilo treba preveč zgodaj vstati. Te skrajnje zgodnje ure so bile preveč zanjo. Pri tem nasveti niso imeli nikakršne cene, čeprav so jo takoj spočetka opozorili, da mora biti pripravljena prenašati omalovaževanje, grajo, žalitve in prostaške ponudbe od vseh, ki so kakorkoli v kakršnemkoli svojstvu povezani z veliko filmsko industrijo — od poslednjega vratarja navzgor. Opozorili so jo, na primer, naj nikakor ne posluša prozornih obljub, s katerimi bi jo skušali pridobiti režiserji, igralci in vsi po malem, če bi zares pokazali zanimanje zanjo. To se skoro gotovo lahko pričakuje od njih, smo ji rekli. Ne, ona mora misliti samo na svoje delo, da jih čimbolj mogoče vleče za nos, če pa ne bo šlo in se jih zares ne bi mogla odkrižati, ali če ne bi vzdržala, no ... naj gre. Dva takšna obiska s sestro in en ali dva lastna poskusa in Reina je bila ozdravljena.

»Kaj! Jaz da bi se ujela na tak trnek! In oni me silijo, da čakam ves dan, preden blagovolijo koga sprejeti! Povem vam, da ti tepci ne bodo kar tako z mano. Jaz sem tudi povedala, kdo sem in kdo me pošilja. Mislite, da je kaj pomagalo. Ne, ne. Tisto govedo pri vhodu v Metro me je samo pogledal in ni hotel zapisati niti imena. Dejal je, da je mister — zaseden. In prav tako tisti fina ribica pri Laskyju. Nikoli v življenju nisem videla takšnih frajerjev, pasje butice.« In potem so sledili rafali iz strojnice o tem, kaj bi storila, ko bi kdo izmed teh samo »poskusil« kaj z njo. Naj ne mislijo, da jo bodo lahko »zafrkavali« samo zato, ker nekaj »brkljajo« pri filmu. No, seveda, če bi prišel kak dostojen fant in se vljudno obnašal, če pristopi k dekletu s spoštovanjem in si morda pridobi njeno naklonjenost, potem ko jo je povabil na večerjo ali na izlet z avtomobilom — no, če se bo vedel, kakor je treba, je to že nekaj drugega. Včasih se izkaže tak fant kot čisto dostojen človek ...

Pogosto sem jo tako poslušal, se smejal in jo še podpihoval, samo da bi lahko užival v teh divjih izlivih. Na to se je pravzaprav tudi vse zreduciralo: goli živalski duh in nekakšna nora domišljija in strast za divje življenje.

(Prev. A. V.)

HALOŠKI VODNJAK

Foto: Boštjan Piro

Severnoameriški pisatelj Theodore Dreiser (1871—1945) je bil doma iz zvezne države Indiane: oče je bil po poreklu iz južne Nemčije, mati pa iz moravske družine. Pisatelj je bil med drugim delavec in tudi časnikar. Imajo ga za enega izmed poglavitnih zastopnikov realističnega romana v Severni Ameriki. Napisal je večje število romanov, novel, pesmi in dram, avtobiografskih, političnih in socialnih študij in potopisov. V slovenščini ga poznamo po prevodu njegovih romanov »Ameriška tragedija« in »Sestra Carrie«. Pričujoči odlomek je vzet iz njegove zbirke novel »Galerija žensk, v katerih so s krepkimi realističnimi potezami naslikane zelo različne ženske usode.

BOŽO ŠKERLJ:

Jumbri v džungli

Najznačilnejša psihološka poteza Jumbrijev je strah in nezaupanje pred vsem neznanim tudi pri odraslih. Svojo duševno zrelost, zelo skromno, kajti abstraktno mišljenje jim dela težave, dosegajo menda že pred puberteto! Po Bernatziku niti odrasli ne dosegajo duševne stopnje, kakršno pričakujemo pri našem otroku pred vstopom v osnovno šolo, seveda pa je to merilo o — res nekoliko prilagojeno — evropskih testih. Njihov zelo skromni besedni zaklad oziroma še bolj tisto, kar v njem manjka, potrjuje, da abstraktnega mišljenja niso vajeni, ampak zdi se, da tega ne pogrešajo; objektivno jih pa to gotovo zelo ovira v razvoju. Prav tako njihova melanholija, pasivnost in konservativnost niso lastnosti, ki bi mogle pospešiti razvoj; in tako so ostali sto in tisočletja na svoji primitivni stopnji v tropskem pragozdu, preganjani in zavrženi, v resnici pa nedolžni otroci matere narave. Toda človek samo malo višje kulturne stopnje je proti svojim »mlajšim bratom« rad le poučna in arogantna surovina, ki vzgaja z udarci, namesto z ljubeznijo.

Otrok je danes zelo malo, največ eden do dva na družino, dasi jih je bilo prej gotovo več; toda nenehno preganjanje v vedno težje naravne pogoje, v vedno hujšo divjino (džunglo), je menda vzrok tudi večji umrljivosti otrok in prav tako vedno manjšemu številu žensk; tu tiger ni majhen vzrok izumiranja. Od 45 Jumbrijev, ki jih je srečal Bernatzik, je bilo na primer 19 moških, 15 žensk in le 11 otrok, torej niti en živ otrok na eno žensko in žensk manj od moških. Jumbri v takšnih razmerah nezadržno izumirajo.

Vsaka skupina ima svoj bolj ali manj omejen teritorij, v katerem se giblje. Svoja največ tri do štiri dni trajajoča taborišča si naredijo, kjer je mnogo bambusa in vsaj nekaj hranilnih rastlin. Postavijo si navaden četverokoten zaklon, nekako streho, navadno pa zapičijo v zemljo celo le pahljačaste palmove liste na suhem, nekoliko nagnjenem prostoru, ki ga prej nič ne očistijo in tudi ne izsekajo. Pri delu so nerodni in sploh ne delajo radi, po tem se ločijo od vseh drugih plemen, od katerih bi se lahko že marsičesa naučili. Ko listje zaklona uvene in porumeni, potuje družinica dalje. Za ležanje si naredijo pod zaklonom pograd iz bambusa, tako da ležijo nekako četrt metra nad zemljo. Med pogradi gori ogenj, toda ne več kakor trije ognji pod eno »streho«. Ogenj uporabljajo za kuho v bambusovih posodah in za ogrevanje, kajti noči so v gorah hladne. Zvečer pa naredijo ogenj okoli taborišča, da bi jih ščitila pred zvermi; redkokdaj si naredijo tudi primitiven plot iz bambusa okoli taborišča, toda šele, ko so vsi zbrani, da ni treba delati vrat. Taborišča so precej čista, predvsem pač zato, ker jih uporabljajo le tako kratek čas. Za izkopavanje korenin in gomoljev uporabljajo le navadno, nekoliko priostreno palico (grebilo); pri izkopavanju pomagajo včasih tudi majhni črni psički, edina domača žival. Mizo nadomeščajo listi in iz upognjenih listov pijejo Jumbri vodo iz bambusovih votlin. Jedo z rokami, zakaj jedilnega orodja ni, niti žličic niti paličk. Ogenj krešejo s piritom na kamen, vendar uporabljajo zdaj radi kak košček železa; »kresilo« ali »vžigalna priprava« je najdragocenejša posest Človeka džungle. Tudi bakle iz bambusa uporabljajo kot svetila in kot obrambo proti zverem.

Jedilnik je dokaj pisan, čeprav za nas nekoliko nenavaden: sadeži, koreninice, jagode, listje, bambusovi brstiči, stržen sagovca, taro, jam; zraven še polži, gosenice, kakšen kuščar in žaba, želva, miši in podgane (zlasti velike bambusove podgane), veverice, redkokdaj kak ptič, pač pa jajca; zelo cenijo med divjih čebel. Jumbri niso lovci in tudi nimajo lovskega orodja, niti ne posebnih, izdelanih lovnih metod. Nekateri so sicer po zamenjavi pridobili kakšno kopje, pa ga ne znajo metati, temveč ga uporabljajo le kot bodno sulico. Radi jedo tudi riž, ki ga dobe v zameno za med, vosek, košare, drva ipd. ali pa za pomoč pri delu na riževih poljih. Sol in poper tudi poznajo. Kakšnih tabujev v hrani pa ni, razen pitja žive vode, če to smemo tako označiti.

Do nedavnega so hodili popolnoma goli, zdaj nosijo pasove iz blaga, ženske včasih tudi stara ponošena oblačila, ki jih dobe od bogatejših sosedov; toda teh cunj nikoli ne perejo in jih nosijo, dokler ne razpadejo. Ta »oblačila« nosijo zato, »ker jih vendar tudi drugi nosijo«. Ne poznajo niti okrasa niti tatauacije ali mutilacije. Lasje rastejo divje, nosijo jih navadno do ramen; predolge lase odrežejo ali jih odžgo.

Kakšne delitve dela ni, vsi pomagajo pri vsem delu, ki je za ohranitev bornega življenja potrebno. Jedo navadno dvakrat na dan, če je dovolj hrane, pa tudi zajtrkujejo. Poživil niso poznali, danes pa radi kadijo, če dobijo tobak; tudi opij bi radi dobili, toda to je redkost. Rokodelstva ne poznajo nobenega, razen pletenja košar in rogož,

Pokojni univerzitetni prof. dr. Božo Škerlj sodi med redke naše znanstvenike, ki so pisali tudi za ljudstvo. Z razumljivo besedo, duhovitimi domislicami in s širokimi prijemi je približal svojo antropologijo širokemu krogu bravcev. Njegova knjiga o primitivnih ljudstvih z naslovom »LJUDSTVA BREZ KOVIN«, ki je nedavno izšla pri Državni založbi Slovenije, je njegovo najlepše popularno znanstveno delo. Mnogo je potoval in spoznaval druga ljudstva in običaje. Opisal jih je v tej svoji knjigi, ki je žal ni dočakal. Od arktičnih ljudstev nas vodi do ljudstev puščav (Grmičarji, Hotentoti, Avstralci), seznanja nas z ljudmi v tropskem pragozdu starega sveta, z afriškimi pritlikavci, indonezijskimi pigmejci, s prebivalci Oceanije ter Južne in Severne Amerike. Čeprav ne gre za literarno delo, pritegne knjiga vsakogar s svojim zanimivim in lepim pripovedovanjem. Naš odlomek govori o najzanimivejših ljudeh tropskega pragozda, o najprimitivnejših ljudeh sedanjega sveta, Jumbrih (Fi Tong Luang), ki žive na meji med Tajsko in Laosom visoko v gorah tako skrito, da so jih slučajno odkrili šele leta 1924. Jumbri pomeni v njihovem jeziku »človek džungle«, medtem ko jih sosedna, večinoma malajska plemena imenujejo Fi-Tong-Luang (Duhovi rumenih listov).

ki jih pa sami ne uporabljajo, temveč le za zamenjavo. Prav v zadnjem času so se naučili tudi primitivne obdelave železa. Prometnih sredstev ne poznajo nobenih; svoje malenkostne tovore nosijo na vrvicah iz rotanga preko ramen.

Porod se izvrši poleg taborišča, pri čemer vedno pomaga ženska; oče se otroka ne sme dotakniti, dokler je vlažen. Otroka umivajo vsaka dva do tri dni s segreto vodo; spački navadno umrejo kljub negi. Od tretjega leta to dobro navado opustijo in otroci kakor odrasli se čistijo s tem, da nad ognjem ožigajo umazanijo s telesa; zelo redkokdaj se kopljejo, in to le v vročem poletju; vendar se ne zdijo umazani. Mati doji otroka nekaj let, tudi ko otrok že jé drugo hrano, ki pa je težko prebavljiva; če mati nima mleka, otrok pač umre, kajti dojilj ne poznajo. Že štiri — ali petletni otroci hodijo na potovanjih, ki so zelo počasna, sami; mlajše nosijo na hrbtu, najmlajše pa na prsih. Otroci rastejo prosto, brez stroge vzgoje, dokler z nekako osmimi do devetimi leti ne pomagajo pri življenjskih opravilih družine. Z osmimi leti dobi otrok tudi svoj pograd. Zanimivo je, da Jumbri vedo za fiziološko očetovstvo, trdi Bernatzik; to je mogoče, ker gre za tako majhne, strogo monogamne skupine. Verujejo, da bi dekle, ki bi spalo z dvema fantoma, napadel medved ali pa da bi grešnika (tudi moškega) zli duhovi začarali v žival. Iniciacije* ne poznajo. Mladeniči si vzamejo ženo, ko so stari 16 do 18 let, dekleta pa se poročijo, ko »se prsi polnej«. Posebnih poročnih obredov ni; ženin mora dati tastu nekaj korenin, rotanga, medu ali voska. Mlada žena preide v moževo družino oziroma skupino. Seznanja se slučajno na pohodih. Poroke se že od nekdaj sklepajo od februarja do aprila, ko je največ hrane. Jumbri so strogo endogamni v okviru vsega maloštevilnega plemena, vendar seveda eksogamni po skupinah; prepovedani so zakoni med bratom in sestro, stricem in nečakinjo, teto in nečakom in (z izjemami) med bratrancem in sestrično, poroča Bernatzik. Ali jih je spričo težkega sporazumevanja z njimi povsem prav razumel? Te omejitve so take, kakor jih predpisuje Codex canonicus, za katere sicer ve Bernatzik, toda najbrž ne vedo Jumbri. Drugih omejitev ni. Spola sta v vsem enakopravna, le ločitve ne more zahtevati žena; če pa ji mož umre, se vrne k svoji skupini in se lahko znova poroči.

Družina je patrilokalna. Skupina je »velika družina« (klan), ki šteje redkokdaj 10 do 12 duš, nenavadno pa se deli v naravne majhne družine, kjer je tako pridobivanje hrane lažje; vsaka teh majhnih družin si naredi svoj zaklon, tudi če je v skupini; navadno pa sploh potuje družina sama zase. Vodja skupine je mož, ki se odlikuje po svojih sposobnostih in starosti, toda praktično nima nobene oblasti. Kdor se z njegovimi odločitvami ne strinja, lahko gre svojo pot, vendar se to baje redkokdaj dogaja zaradi nevarnosti džungle. Za važne odločitve pa se posvetujejo vodje z vsemi odraslimi člani obeh spolov. Toda v resnici dela vsakdo, kar sam hoče; prave organizacije torej ni, vendar pa se držijo v skupinah, ker je posameznik v džungli nebogljen. Plemenskih znamenj tatauacije, kultov, starostnih razredov ali tajnih zvez itd. ni.

Posameznik nima pravice do zemlje, pač pa ima vsaka skupina, kakor že omenjeno, svoje področje nomadiziranja; v tem področju je vse skupna last. Tuja skupina mora za vstop ali prehod dobiti dovoljenje, vendar se dovoljenje nikoli ne odreče, če nima s seboj bolnika. Osebna last so na primer nož, pipa, glasbilo, orodje za kovanje (novo!), sulica (novo!), vžigalna priprava in oblačilo (novo!). Živila si vedno delijo. Osebna lastnina se ne podeduje, ker jo pustijo pri rajnkem. Zločinov, razen majhnih tatvin in tega, da spi mladenič z dvema dekletoma ali pod., ne poznajo; kazen za tatvino določi vodja ali sam oškodovanec v obliki poravnave: najhujša kazen je, če mora kdo poravnati tatvino z vžigalnikom. Če pa se »zločincu« v gozdu kaj pripeti, imajo to za sodbo užaljenih duhov. Tisti, ki se nočejo pokoriti, morajo zapustiti skupino in živeti samotarsko, vendar se temu vsakdo raje izogne. Če kdo koga telesno poškoduje, mora storilec za poškodovanca skrbeti, dokler ne ozdravi, lahko tudi vse življenje, če je poškodba povzročila pohabljenost in poškodovanec se šteje za člana storilčeve družine.

Od umetnosti poznajo le improvizirano petje in ples, toda ne obrednega plesa, ter nekaj glasbil. Dvocevno piščal, primitiven ksilofon na tri deščice ter bambusovo kitaro; glasbila uporabljajo le za zabavo, ne pa v obredne namene. O zdravniški pomoči nimajo niti najmanjših pojmov, zlomi kosti so lahko smrtni. Edina zdravila so daritev in ogenj — bolnika polagajo k ognju, da vdihava dim; na odprto rano trosijo pepel. Ne poznajo pa nobenih zdravilnih zelišč, nič protistrupov proti kačjemu piku — skratka proti boleznim so tako nebogljeni kakor menda nobeno drugo prirodno ljudstvo.

Števil in štetja, mer in meril ne poznajo; imajo le izraze za »mnogo« in »malo«; časovne razdelitve razen dneva in noči ne poznajo. V besednem zakladu ni abstraktnega izraza za »brat« in »sestra«, pač pa je konkretni za »starejši« in »mlajši brat« (»sestra«). Prav tako nimajo izraza za »družina«, »tujec«, »starec«, »poglavar«, »prijatelj« (enako dober človek), »sovražnik« (enako slab človek). Sploh je besedni zaklad zelo »skromen«, imajo pa mnogo vzklikov za sporazumevanje. Bernatzik navaja v slovarju okoli 200 izrazov, vštevši označbe za družinske člane in sorodniške stopnje; še od teh so nekatere izposojenke od sosednjih plemen (Meau, Lao). Izrecno manjkajo izrazi za pojme »senca«, vmesne nebesne smeri (n. pr. severozahod), dežela, ravnina, ognjišče, studenec, lončarstvo in, kar je s tem v zvezi, žlica, skleda, za razno orodje (kakor šilo, sekira, sulica ali kopje, lok, ščit itd.), žetev, zdravilo, zdravnik, ime, glas, lastnina, krvna osveta, desno, levo, za razne barve in števila itd. Mislim, da je posebno zanimivo to, kar manjka. Boja, vojne ne poznajo, njihova obramba je samo beg.

Za starejše in onemogle skrbijo do smrti. Mrtveca položijo na nekak pograd na desno stran kot skrčenca, z desno roko pod ušesom, z levo stegnjeno na kolena. Svojci mrtveca kratko objokujejo, potem ga pokrijejo z listjem in ga nikoli več ne obiščejo; imetje mu pridenejo. Bojijo se mrtvega in duhov, ki ga obdajajo; sicer se pa rajnkega večkrat spominjajo — to je vse.

Vera je animistična. Duša zapusti rajnkega tri do štiri dni po smrti; če je bil slab človek, se duša spremeni v tigra. Duša je nesmrtna. Toda vprašanje je, pravi Bernatzik, ali je to originalna predstava Jumbrijev, ker najdemo take predstave tudi pri sosednih plemenih. Duše so sicer nevidne, vendar si jih predstavljajo v človeški podobi. Kakega paradiža dobrih duš ne poznajo, tudi vstajenja in plačila po smrti ne.

Poleg duš rajnkih pa so še dobri ali zli duhovi; ti so smrtni in »se plodijo kakor živali«, imajo pa tudi neumrljive duše, ki blodijo po džungli. Kakih idolov, fetišev, sploh upodobitev teh bitij nimajo. Vsi duhovi bivajo v džungli, zlasti v drevesih, v velikih drevesih tudi po več duhov ali cela družina, n. pr. oče, mati in trije otroci. Zli duhovi živijo v obliki majhnih psov ali mačk zlasti v strugah potokov; zato se jim je treba izogibati, da ne bi bilo nesreče. Drugi zopet so v nekaterih živalih, in če ješ njihovo meso, ti je slabo, oziroma veš, če ti je slabo, da je bil v tisti živali zli duh. Žrtvujejo le zlim dušam in duhovom. Prepovedano je le saditi (sejati), incest, predzakonsko in izvenzakonsko spolno občevanje, sicer pa ni tabujev in tudi ne totemov. Prav tako ni posrednikov (šamanov medicinikov) med duhovi in ljudmi; naravne smrti ne poznajo, vedno je smrti kriv kak zli duh ali urok.

Vsekakor je življenje Jumbrijev v džungli posebno poučno za razumevanje mnogih običajev in navad, ki jih je brez dvoma imel tudi naš prednik ledene dobe, vsaj v svojih začetkih. Da so se pa ljudje na tako nizki stopnji tehnike mogli ohraniti do današnjega časa, sta omogočila vsekakor le tropski pragozd in džungla, kjer so bili, umikajoč se vsem nevarnostim, v popolni izolaciji.

* sprejem v določeno starostno skupino

JOŽE ŠMIT:

SLUTNJA

ŠE BO VELIKO SONCA,
ŠE BO VELIKO ROŽ,
ŠE BO ŽIVLJENJE PELO
IN TUDI TI ŠE BOŠ,

A PEL BOŠ V TESNOBNIH URAH,
KO BOŠ SAM SEBE ISKAL
V GNEČI BREZČUTNIH ROBOTOV
IN SE NE BOŠ SPOZNAL.

(Iz zbirke »Trepetlika«, ki je — v risbi in opremi Jožeta Ciuhe — izšla pri Cankarjevi založbi v Ljubljani.)

AVSTRIJSKI PROBLEMI (IV.)

„NACIONALNA" INDUSTRIJA

Sredi tovarniškega dvorišča stoji ogromen nov 150.000-kilovoltamperski transformator. Na njem tablica: »Jugoelektro Beograd«. Petorica naših tehnikov pripravlja prevoz. Generalni direktor podržavljenega podjetja ELIN, ki vodi skupino tujih novinarjev po tovarniških prostorih v Weizu na Štajerskem, pove, da njegovo podjetje često dela za Jugoslavijo in ji prodaja celo licence. »Naše načelo je, odpirati in negovati trg prav tam, kjer so velike perspektivne možnosti industrijskega razvoja in kjer bomo tudi v bodočnosti lahko prodajali . . .«

O problemih največjega avstrijskega elektroindustrijskega podjetja ELIN in drugih podržavljenih podjetij se pogovarjamo ves dan in zvečer sedemo za mizo z vsemi direktorji in z vrhovnim šefom celotnega avstrijskega podržavljenega sektorja, podkanclerjem Brunom Pittermannom. Kako prepričevati nasprotnike nacionaliziranega gospodarstva, kako skrbeti za produktivnost dela, kako se boriti s sedanjimi antikonjunkturnimi pojavi, kaj storiti, če se Skupni trg ne ukroti: o vsem tem — kolikor je bilo v zvezi s podržavljenimi podjetji — je šla beseda. Često je bila glasna in samozavestna, tu in tam turobna, največkrat skeptična.

Vse od leta 1946, ko je bil sprejet zakon o nacionalizaciji nekdanje nemške industrije, je podržavljeni sektor kamen spotike za privatne kapitalistične kroge, ki izvajajo svoj vpliv preko konservativne Ljudske stranke na vlado. Ključna industrija je v državnih rokah: VÖEST v Linzu, ena največjih jeklarn v Evropi, kot »dar mestu, v katerem se je šolal«; velika tovarna dušikovih gnojil, prav tako v Linzu; velik del naftnih polj in rafinerij; donavska plovba; tovarne električnih naprav ELIN, Siemens-Halske in Siemens-Schuckert; skoraj vsi premogovniki; in končno Alpine-Montan z rudnikom železa v Eisenerzu in jeklarnami in valjarnami v štajerskem industrijskem bazenu. Četrtina celotne avstrijske produkcije odpade na podržavljena podjetja in nekatere panoge — železna ruda, lito železo, rjavi premog, jeklo, umetna gnojila, zemeljski plin, baker, svinec, cink — so absolutna domena državnega sektorja. Pri avstrijskem izvozu (v vrednosti 31 milijard šilingov = 1,2 milijarde dolarjev) je Pittermannovo ministrstvo udeleženo s 28,2 odstotka. Razporeditev izvoza po območjih je dokaj ugodna: na države Skupnega trga odpade 37,3 odstotka, na države vzhodnega bloka 26,5 odstotka, na ostale države 36,2 odstotka. (ELIN se je še bolje orientiral: tretjino izvoza na Vzhod, tretjino v ostalo Evropo, tretjino pa v prekomorske države. Komentira podkancler Pittermann: »Idealno, vzorno!«). Spričo tega velikega industrijskeki jo je zgradil še Hitler ga potencijala, so privatni kapitalisti, združeni v mogočni Zvezi industrijalcev, že ves čas po vojni skušali na razne načine — z udeležbo tujega in domačega kapitala, z »ljudskimi delnicami«, z zapiranjem nerentabilnih obratov in podobnimi ukrepi — zmanjšati in postopoma odstraniti »kolektivistično bakterijo v sistemu svobodnega gospodarstva«. Čeprav so po načelu slovitega »avstrijskega proporca« udeleženi pri vodstvu podržavljenih podjetij tudi eksponenti Ljudske stranke, je politična desnica z vso resnostjo skušala — in skuša — prikazati državni sektor kot torišče koncentracije socialističnih sil in kot izhodiščno točko bodočih revolucionarnih namenov. Da bi odpihnili ta — povsem nezaželeni in nezasluženi — odij s podržavljenega sektorja, si socialisti zdaj vneto prizadevajo, da bi uvedli nov naziv — »nacionalna industrija« . . .

Drugo sredstvo, s katerim privatni kapital navaljuje Pittermannovo trdnjavo, je — posebno zdaj — mnogo bolj nevarno: očitki, da je podržavljena industrija počasna v produkciji, da je okorna glede prilagajanja zahtevam tržišča in da ji produktivnost dela prepočasi narašča. Produktivnost dela se je v podržavljeni industriji povečala po letu relativne stabilizacije 1956 samo za 19 odstotkov. To je ne samo daleč pod zahodnoevropskim povprečjem, temveč tudi pod povprečjem avstrijske privatne industrije, tudi če upoštevamo, da se je produkcija nafte zaradi posebnih varnostnih ukrepov zmanjšala v teh letih s 3 milijonov ton na manj kot 2 milijona in da gre torej nizek odstotek dviga produktivnosti deloma tudi na njen račun. Ovira za počasno rast produktivnosti je predvsem v velikanskem upravnem aparatu, ki ga ima podržavljeni gospodarski sektor, seveda pa tudi v nekaterih socialnih ozirih, ki jih privatnikom ni treba upoštevati. Tu gre predvsem za vprašanje polne zaposlitve delavstva v starih tovarnah, ki bi jih po navadah in zakonih kapitalističnega gospodarstva morali zapreti, ker niso rentabilne, v pogojih državnega lastništva pa jih morajo vzdrževati, torej subvencionirati, da se ne bi znašli pred še hujšim problemom, problemom brezposelnosti. Nadaljnja zavora je akutno pomanjkanje lastnega kapitala v podržavljenih podjetjih, ker morajo ves dobiček odvajati državi, za investicije pa od nje spet prejemati — dajanje pa je vedno hitrejše kot prejemanje. Generalni direktor ELIN je pred svojim šefom javno potožil, da bi se njegovo podjetje mnogo hitreje razvijalo, če bi imelo več lastnega kapitala. Zdaj živi od posojil in plačuje ogromne zneske za obresti.

Očitki zveze industrijalcev torej niso brez osnove, čeprav je res, da so prav privatni kapitalisti najmanj poklicani za tako očitanje. Podržavljena industrija je namreč v letih po vojni morala prispevati več kot 17 milijard šilingov za razvoj privatnih podjetij in je tako bistveno pomagala pri enakomernem gospodarskem razvoju vse dežele. Razen tega sta VÖEST in Alpine-Montan dolga leta določali za notranji trg jeklu in železu nizke cene, nižje, kot so bile na svetovnem trgu, tako da je predelovalna industrija — ki je večinoma v privatnih rokah — lahko ceneje producirala in se uspešneje borila proti inozemski konkurenci. Seveda sta se oba jeklarska kombinata odpovedala velikim dobičkom, ki jima zdaj manjkajo.

Vse to navajajo šefi podržavljene industrije kot opravičilo, toda v zraku lebdi vprašanje: ali podržavljena industrija lahko obdrži funkcijo poravnalnega elementa, »gasilca«, v državi in v gospodarstvu, ki se ravna po zakonih kapitalizma? Vprašanje ostaja neodgovorjeno, toda očitno je, da bo podržavljena industrija v kapitalističnem sistemu morala zavreči prenekatero socialno načelo, če se bo v bodoče, ko bo prišel gospodarski val z Zahoda, lahko obdržala in nadalje uveljavila kot osnova nacionalnega gospodarstva Avstrije.

S. Fras

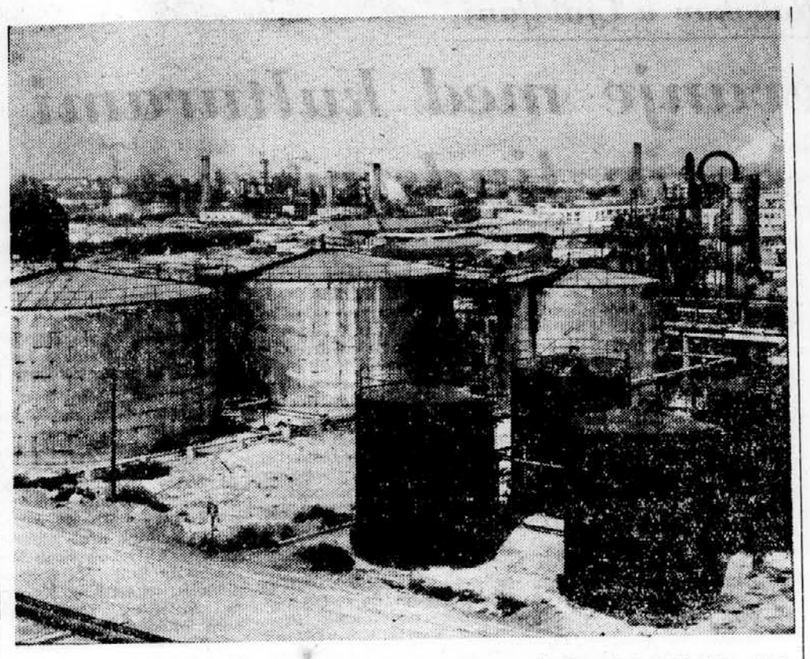

RAFINERIJA SCHWECHAT pri Dunaju, del avstrijske podržavljene industrije. Kapaciteta rafinerije je 2 milijona ton letno.

DEMOKRATIČNA REPUBLIKA NEMČIJA

NA DOSEDANJIH KOLESNICAH

BERLIN, maja. — Celotno notranje politično življenje v DR Nemčiji je pod vtisom sklepov obeh zadnjih plenumov centralnega komiteja Enotne socialistične partije. Prvi plenum, ki je bil decembra meseca, je bil posvečen XXII. kongresu KP SZ in ekonomski krepitvi države. Na drugem plenumu, marca letos pa so obravnavali državni gospodarski plan in nacionalni dokument »o zgodovinski vlogi DR Nemčije ter o bodočnosti Nemčije«.

Gradivo in sklepe obeh plenumov so seveda potem obravnavali na volilnih sestankih v osnovnih partijskih organizacijah. Prav tako bodo vse to proučevali tudi na okrajnih in okrožnih volilnih partijskih konferencah, ki se pravkar začenjajo.

Tudi politično delo na vasi se ravna po teh navodilih. Partijske organizacije skušajo predvsem uveljaviti sklepe nedavnega kongresa kmetovalcev, ki je naglasil, da je nujno treba krepiti kolhoze s strokovnim kadrom ter političnimi aktivisti, katerih skupno prizadevanje naj bi uredilo pereč problem s tega področja — povečati pridelek za trg. Doslej so poslali v kolhoze približno tisoč znanstvenikov, državnih in partijskih funkcionarjev, medtem ko se je pozivu partije odzvalo več kot deset tisoč mladincev. Ugotovili so namreč, da ne izrabljajo v zadostni meri znanja in izkušenj strokovnega kadra, to je agronomov in tehnikov. Prav tako niso poslali vseh odvečnih strokovnih moči iz državnega aparata v kmetijsko proizvodnjo. Od 9,5 tisoč agronomov se jih je doslej zaposlilo v kmetijskih podjetjih le 3600, medtem ko je odšlo v kolhoze samo 1700 agronomov. Ker je v DR Nemčiji sedaj več kot 17.000 kolhozov, pomeni, da razpolaga komaj vsak deseti kolhoz z enim, po vojni šolanim strokovnjakom.

Razen politične agitacije ter uvajanja tehnike pa nikjer ne govore o tretjem elementu, ki ga tukajšnji ekonomski strokovnjaki pogostokrat omenjajo, namreč o ekonomski stimulaciji proizvajalcev. Vzlic temu niso pozabili tega činitelja. Zapostavili so ga z razlago, da ni mogoče zviševati plač v razmerah, ko so denarni skladi v primeri z blagovnimi dokaj večji.

NACIONALNI DOKUMENT IN XXII. KONGRES KP SZ

Gospodarsko krepitev DR Nemčije, kateri je sedaj posvečena celotna politična dejavnost, omenja tudi nacionalni dokument »o zgodovinski vlogi DR Nemčije in nemški prihodnosti«. Dokument praktično proučuje vsa država. Na partijskih sestankih in zborih državljanov proučujejo teze te poslanice besedo za besedo, pojasnjujejo, se zavezujejo in trdijo, da vsebuje dokument vsa pojasnila o perečih sedanjih in prihodnjih problemih. Pri vsem tem pa celo zahtevajo, da vsak posameznik pove koliko in kako se je seznanil z vsebino te politične poslanice.

Proučevanje »nacionalnega dokumenta« je povsem zaposlilo ljudi, ki so kar nekako pozabili na sklepe XIV. plenuma CK Enotne socialistične partije, češ da je treba proučevati sklepe in gradivo XXII. kongresa KP SZ. Ko so na decembrskem plenumu sprejeli ta sklep, so zlasti poudarili zgodovinsko vlogo tega kongresa, njegove sklepe pa razglasili za zakon, ki naj obvelja v prihodnjem političnem življenju DR Nemčije. Če sodimo po časopisju in partijskih publikacijah, je bil ta sklep vse, kar so doslej povedali o XXII. kongresu. Zakaj pozneje časopisi v DR Nemčiji in druge publikacije niso več obravnavali tega kongresa. Namesto tega so osnovne partijske organizacije vso svojo pozornost posvetile nacionalnemu dokumentu in tekoči gospodarski problematiki.

Uradni odgovor, da v DR Nemčiji nikdar ni bilo stalinizma, niti kulta osebnosti, in da zato tudi sedaj ni nikakršne potrebe, da bi o tem razpravljali, je izločil iz političnega življenja to in še mnoga druga vprašanja.

Fadil Šiljak

TRAKTORJI NA NOČNEM DELU. Nacionalni dokument Enotne socialistične partije DR Nemčije narekuje vsestransko okrepitev kolhozov in povečanje pridelka za trg.

ŠPANIJA

STAVKE IN ARETACIJE V ZADNJIH LETIH

Stavke v Asturiji, Bilbau in San Sebastianu so samo zadnja manifestacija niza ljudskih protestnih manifestacij, ki spremljajo že petindvajset let Francovo diktaturo. Delavski boj je bil posebno intenziven v zadnjih treh letih, ko je bilo zlasti hudo tudi zatiranje. Navajamo kronološko najvažnejše etape:

1957, april — maj: stavka rudarjev v Asturiji. Sodeluje 30.000 delavcev, ki v glavnem ostanejo na dnu rudnikov. Policija nasilno zatre stavko.

1958: stavke v Barceloni, Cordovi, Sevilli, Cadizu in Madridu z zahtevo, da bi dosegli sedemurni delavnik in zvišanje mezd.

1959: leto velikih stavk na podeželju. 200.000 dninarjev in kmetov iz Andaluzije in Estremadure sodeluje spomladi tega leta v vsedržavni stavki ob obletnici Francovega upora. Stavka je izrazito politična in ji sledi na stotine aretacij.

1960, marec: 9000 kmečkih delavcev stavka in manifestira v Sevilli. Maja stavka 12.000 kmetov v pokrajini Mercia. Oblasti zaradi tega razpustijo Združenje katoliških kmetov, ki je bilo po njihovi sodbi naklonjeno stavkovnemu gibanju.

1961, avgust: velika stavka delavcev, zaposlenih v plavžih San Giunta, drugih največjih plavžih v državi. V stavko stopi najprej 6000 delavcev, takoj pa jim sledi še 10.000 iz plavžev v Biscaglii. Prebivalstvo okoliških mest podpira borbo s tem, da bojkotira vladni tisk in predstave.

1961, oktober — november: začne se stavka v železničarskih delavnicah v Beasainu v pokrajini Guipuzcoa. 3000 delavcev zapusti delo in istega dne sodeluje v veliki ljudski protifrankovski manifestaciji, ki jo skuša policija brez uspeha razbiti.

1962, februar: uspeh gladovne stavke študentov filozofske fakultete na univerzi v Madridu, ki so jo proglasili z zahtevo za osvoboditev petih aretiranih antifašističnih študentov.

Tri dni spopadov med policijo in študenti univerze v Barceloni. Študenti zahtevajo osvoboditev štirih njihovih tovarišev, ki so jih aretirali, ker so po zidovih univerze pisali gesla »Svoboda, demokracija in amnestija!«. Posreduje minister za prosveto in obljubi osvoboditev aretiranih: po dveh tednih pa jih obsodijo na 7 let zapora.

Vojaško sodišče v Madridu obsodi na skupno kazen nad treh stoletij in pol zapora 48 madridskih antifašistov, obtoženih vojaškega upora in aretiranih med stavkami v Beasainu novembra 1961.

Izve se, in vlada tega ne demantira, da so 136 delavcev, aretiranih v Barceloni, med zaslišanjem tako strahotno mučili, da je bilo potrebno posredovanje zdravnikov. Šestdeset delavcev je bilo šest tednov v rokah »politično-socialne brigade«, posebnega oddelka civilne garde. Smatrajo, da mnogi izmed njih ne bodo prišli živi iz zaporov.

(Po »Il Punto«)

OBHOD POLICIJSKE PATRULJE. Vsakdanja slika s španskih ulic.

Sedem dni

Zaradi predmonsumske vročine je zavrela kri v nekaterih deželah jugovzhodne Azije. Indonezijski predsednik Sukarno je za las ušel smrti, nanj je streljal pristaš fanatičnega muslimanskega gibanja Darul Islam, kar pomeni »Alahova armada«. To je bil od decembra 1957 že četrti poskus atentata na Sukarna ter drugi v letošnjem letu. Spet je vzplapolal ogenj starih sporov med Indijo in Pakistanom ter Indijo in Kitajsko. Pakistanci so še enkrat zahtevali od Varnostnega sveta, naj reši kašmirski problem, ki že štirinajst let zastruplja odnose na področju južno od Himalaje. Zapleteni kašmirski spor je postal še bolj zapleten in za Indijo še bolj neprijeten zategadelj, ker sta Pakistan in Kitajska sklenili sporazum o razmejitvi med pakistanskim delom Kašmira in Tibetom. Indija si lasti — formalno — pravico nad vsem Kašmirom. Zato jo toliko bolj jezi omenjeni sporazum, ki potrjuje kitajsko de jure priznanje pakistanske suverenosti nad delom spornega ozemlja. To je dolilo novega olja na ogenj indijsko-kitajske sovražnosti. Konec aprila je objavila Kitajska obširno sporočilo o vzrokih in poteku obmejnega spora z Indijo. Od takrat naprej se obmetavata sosedna azijska velikana vse bolj pogosto s čedalje ostrejšimi notami, ki govore o obmejnih spopadih, agresivnosti nasprotnika, nevarnosti za oborožen konflikt in podobnem. Razkačeni Nehru je celo odklonil razgovore o novem trgovinskem sporazumu z LR Kitajsko, Peking pa je poslal še eno protestno noto.

KULMINACIJA KRIZE OB MEKONGU

V Južnem Vietnamu je v največjem razmahu državljanska vojna, področju gornjega toka reke Mekong pa se je približala nevarnost širokega mednarodnega oboroženega konflikta. Tepeno vojsko Fumi Nosavana, ki je pobegnila po porazu v Nam Ta v Tajland, so prepeljala ameriška letala nazaj na laoška bojišča. Ko so videle demoraliziranost »protikomunističnih« čet Nosavana, so se ZDA odločile za drug korak. V soglasju z znano taktiko »na silo naslonjenih pogajanja«, je poslal Washington v tajlandske vode VII. tihooceansko ladjevje, izkrcal v Tajlandu 5000 vojakov ter jih razvrstil na tajlandsko-laoški meji ob Mekongu.

Da bi dokazale svoje soglasje z ameriško demonstracijo sile, so obljubile tudi nekatere druge članice SEATO pakta — Velika Britanija, Nova Zelandija, Avstralija — da bodo poslale vsaj simbolične vojaške enote v Tajland. Vse to se je seveda zgodilo na »prošnjo« tajlandske vlade v »zaščito teritorialne integritete te miroljubne dežele«, kot je pojasnil stvar predsednik Kennedy. V istem, ljubko-naivnem tonu razlaga ameriško demonstracijo vse zahodno časopisje. »Pozabili« so razložiti samo eno malenkost: kako naj bi mali Laos s tremi milijoni prebivalcev — tudi če bi bil enoten, ne pa v plamenih državljanske vojne — ogrožal ozemeljsko nedotakljivost 22 milijonskega »miroljubnega« soseda. Tajland je glavno oporišče v strateški zamisli SEATO pakta. Ni le slučajno Bangkok središče te blokovske vojaške organizacije. Triinpolletna desničarska diktatura še ni uspela zatreti v Tajlandu vseh prevratniških idej, še zelo pa ne med prebivalstvom severno-vzhodnih pokrajin, ki je sorodno laoškim prebivalcem. Prodor enot Patet Lao do tajlandske meje je povečal nevarnost »ideološke okužbe« Tajlanda. Eden izmed ciljev ameriške intervencije je onemogočiti vsako »morebitnost«. Drugi namen je dvigniti moralo Nosavanove vojske, ki je v razsulu. Tretji cilj — pritisniti na nevtralnega premiera Suvano Fumo ter njegovega levičarskega brata Sufanuvonga, da bi bila čimbolj »mehka« v pogajanjih z Bun Umom in Fumo Nosavanom, ki so — kot kaže — pred vrati.

Položaj ob Mekongu je sicer napet, zdi se pa, da se ne bo sprevrgel v oboroženo neposredno intervencijo nasprotnih tujih velesil na laoških tleh. Gre le bolj za demonstracijo sile kot pa za namero, da bi jo tudi zares uporabili. ZDA se zavedajo klavrnega položaja svoje ekspoziture, zato so hkrati s pestjo pokazale tudi pomirljiv obraz. Kennedy je še enkrat potrdil, da želi pogajanja »treh princev« ter nevtralistično koalicijsko vlado v Laosu. Ne vztraja niti pri umiku čet Patet Lao na stare položaje, »glavno je obvarovati mir vzdolž sedanje črte«. K pomirljivosti je pripomogla tudi ostra reakcija Vzhoda, zlasti Kitajske. »Kitajski narod ne more ostati indiferentene«, je zagrozil »Zen Min Ži Bao«. Laoški premier Suvana Fuma se vrača iz Pariza v svojo deželo, da še enkrat poskusi doseči sporazum o prekinitvi državljanske vojne ter sestavi koalicijske nevtralne vlade. Rezultata si ne upamo prerokovati. Bun Um in Fumi Nosavan sta uspešno minirala dosedanje tri sporazume »treh princev«.

ZAHODNE DISONANCE

Kot je bilo pričakovati, sta Washington in Bonn pohitela, da bi zgladila razpoke, ki so se pojavile na zavezništvu zaradi razločkov v mnenjih o pogajanjih s Sovjetsko zvezo o Berlinu. »Odnosi z Zahodno Nemčijo so se vrnili na stari tir«, je zatrjeval Kennedy na zadnji tiskovni konferenci. »Mi smo izgubljeni brez ZDA«, se je trkal na prsa Adenauer v intervjuju hamburškemu časopisu »Die Welt«. Bonnski kancler se je dve uri razgovarjal z ameriškim veleposlanikom. Potem so — kar sicer ni navada ob takih priložnostih — objavili uradno sporočilo, ki govori o »soglasju glede vseh osnovnih točk. O nekaterih podrobnostih pa bodo še razpravljali . . .« Nesporazum med Nemčijo in ZDA ni bil samo vihar v kozarcu vode, da bi ga bilo mogoče pomiriti tako hitro. Zdi se, da bo minilo nekaj časa, preden bo spet vzcvetela stara ljubezen med Adenauerjem in Kennedyjem. ZDA pa se je to pot še posebej mudilo. Da čimprej pomirijo nezadovoljnega starca v Bonnu. V zahodni aliansi se je namreč poglobila mnogo bolj nevarna, čeprav stara razpoka. Spregovoril je de Gaulle.

Francoski predsednik ni povedal na svoji skrbno pripravljeni tiskovni konferenci nicesar takega, kar nismo že prej vedeli ali vsaj slutili. Zahodne zaveznike pa je razburil rezek, z ironijo bogato prepleten ton, s katerim je de Gaulle obračunaval z nekaterimi glavnimi problemi zahodne zveze. »Francija mora biti sposobna sama sodelovati v svoji usodi, ne glede na to, kaj se utegne zgoditi«, se glasi individualistični »credo« francoskega »velikega samotarja«. De Gaulla muči med dvema jedrskima gigantoma manjvrednostni kompleks. Ko odklanja vsakršno popuščanje za »skupno zavezniško stvar«, napoveduje in zahteva take vojaške in politične ukrepe, ki naj zagotove Franciji mesto »tretje sile«. Vztraja pri reorganizaciji Atlantskega pakta ter pri neodvisni francoski jedrski oboroženi, Namignil je pa pridržke, katere ima do ameriških »hegemonističnih« apetitov ter hladno preskočil vprašanje britanskega vstopa v Skupni trg. Poudaril je željo po okrepitvi osi Pariz—Bonn, kljub temu pa ni pokazal nikakršne pripravljenosti do popuščanja v svoji zamisli »o Evropi domovine« — široki, rahli konfederaciji bodoče zahodnoevropske skupnosti.

De Gaullov monolog je vzbudil negodovanje v vseh prestolnicah zahodnega bloka. »Težak postaja dvogovor z de Gaullom o Atlantski skupnosti in o vlogi posameznih držav v njej«, se je pritožil Kennedy na tiskovni konferenci. »De Gaulle je naslikal karikaturo tiste bodoče Evrope, za katero se že tako dolgo borimo«, je razdruženo vzkliknil belgijski minister Spaak na skupščini Evropskega sveta. Bonn je z zadovoljstvom sprejel na znanje de Gaullovo odklonitev pogajanj z Vzhodom o Berlinu, njegovo odločitev, da se jedrsko oboroži ter negativno stališče do ženevske razorožitvene konference. Uprl pa se je generalovi zamisli o bodoči Zahodni Evropi ter njeni povezavi z ZDA. »Če bo šel general predaleč, grozi nevarnost, da se bo NATO razcepil«, piše »Frankfurter Rundschau«. »Tako bo prisilil Nemčijo, da izbira med Parizom in Washingtonom, bolje rečeno: da se odloči za Washington.« Angleška nesoglasja z de Gaullovimi idejami so znana. Vendar pa Macmillan previdno molči. Bliža se 2. junij, datum obiska britanskega premiera v Parizu, o katerem sanja Macmillan kot o poti v Canosso. De Gaulle bo namreč tedaj naštel pogoje za britanski vstop v Skupni trg.

Zaradi de Gaullovih protiintegracionističnih izjav je doživela prvo resno krizo komaj mesec dni stara vlada Pompidouja. Odstopilo je pet ministrov katoliškega Narodno republikanskega gibanja, kar pa ni v ničemer vznemirilo vzvišenega miru v degollovskih višinah. Vlado so rekonstruirali v dvanajstih urah.

a-n

Ameriški skladatelj Nikolaj Nabokov v Ljubljani

Za sporazumevanje med kulturami in ljudstvi sveta

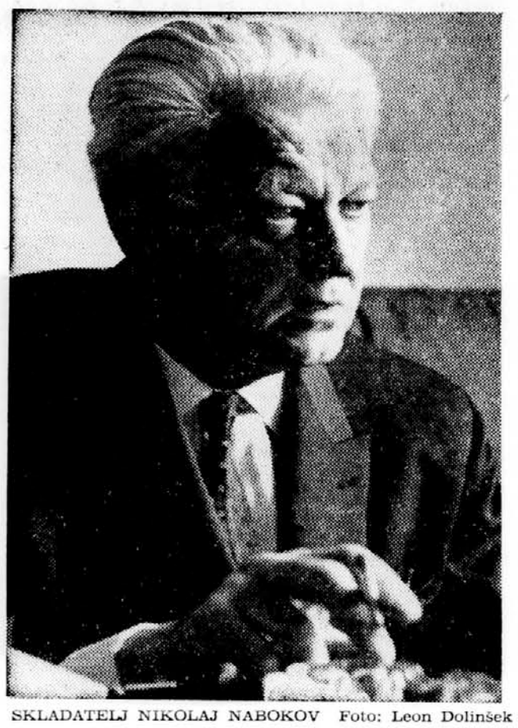

SKLADATELJ NIKOLAJ NABOKOV Foto: Leon Dolinšek

Obisk ameriškega skladatelja ruskega porekla Nikolaja Nabokova (mimogrede: njegov bratranec je avtor slovitega romana »Lolita«), ki je tudi znan organizator mednarodnih festivalov, mi je dal priložnost za pogovor o nekaterih problemih kulturnega življenja, ki so enako zanimivi v vseh deželah. Skladateljeva markantna osebnost (rodil se je 1903 v Ljubči, Bela Rusija, študiral na konservatorijih v Stuttgartu in Berlinu in na Sorboni. L. 1934 je odšel v ZDA, kjer se je naturaliziral. Znan je kot komponist baletov, simfoničnih del, oratorijev, komornih skladb za klavir, opere »Raspustin« itd) izžareva veliko življenjsko energijo, njegov interes je pa seveda predvsem posvečen glasbi kot najbolj mednarodni umetnosti.

Nikolaj Nabokov dovršeno govori vse glavne evropske jezike in je dober poznavalec tudi manjših jezikov.

»Zelo sem se začudil,« mi je dejal, »ko sem ob prihodu opazil, kako raznolika in različna je Jugoslavija, kljub temu, da je to ena dežela. Zdi se mi podobno, kakor da sem se vnovič vrnil v južno Rusijo. Vsi ljudje so izredno ljubeznivi in gostoljubni. Naš ambasador mi je pred dvema dnevoma na kosilu dejal prav tako, da je redko v življenju srečal tako gostoljubnost.«

»Koliko poznate naše glasbeno življenje?«

»Preden sem prišel v Jugoslavijo, sem poznal samo ljubljansko in zagrebško Opero, ki sta obe gostovali v Parizu (ljubljanska s Prokofjeva Zaljubljen v tri oranže in zagrebška z Godunovim). V Parizu sem slišal tudi čudovito izvedbo Glinkovega Ivana Susanina z zborom in solisti beograjske Opere in z dirigentom Igorjem Markevičem. Kakor vidite, sem doslej poznal le reproduktivne umetnike. Na povabilo Zveze skladateljev Jugoslavije sem poslušal vašo glasbo na magnetofonskih posnetkih. Vidim, da so pri vas vse stilne tendence vzhoda in zahoda. Poslušal sem več srbskih skladateljev in občudoval koeksistenco stilov. Ugotovil sem, da je pri vas umetnost popolnoma svobodna. Pri RTV Ljubljana sem poslušal slovenske skladatelje, Osterca, Kogoja, Merkuja, Srebotnjaka, Ramovša in druge. Dobil sem vtis te širine in svobode kot pri srbskih ali hrvatskih skladateljih.«

»Mednarodni glasbeni svet vas pozna tudi kot glasbenega publicista. Kaj sodite o novih stilnih smereh v glasbi?«

Po mojem mnenju gredo mladi ljudje, ki izhajajo iz dodekafonskega stila bodisi v Nemčiji, Franciji, Italiji ali na Japonskem zanimivemu razvoju naproti: ta razvoj ne bo obtičal na glasbenih kolesnicah, temveč bo pomagal razviti stil prihodnosti. To je dialektično logična reakcija na prenasičenost tonalnih mas poznega romantizma. Vse to je povzročilo potrebo, da se ta prenasičenost umakne čim večji čistosti in preglednosti in da se dá zreduciranemu instrumentalu linearni, polifoni tok. Ugotavljam, da se danes postopa z zvokom mnogo previdneje kot v času Richarda Straussa ali mladega Stravinskega. Danes gledajo komponisti ton drugače kot prej: zanima jih ton na sebi in njegov odnos do tega, kar povzroča zvok. Tako nastaja določena nova estetika, ki jo v muzikalni strukturi zanima posebej vprašanje odnosa tona, ki obstaja, in tona, ki bo šele nastal. Nedvomno je tudi zanimivo, da pri skladateljih kot sta Stockhausen, Boulez in drugi, molk (pavza) nekaj **pomeni**, in sicer ne le določeno časovno razmerje, ampak tudi vsebinsko vrednoto. V tem smislu bo ta šola, ki izhaja iz Weberna, imela še velik pomen v prihodnosti, zlati v interpretaciji kvalitete in intenzitete tona in njegovega razmerja nasproti časovnim razponom, v katerih ton kot muzikalni pojav ni prisoten.«

»Sami vendar ne pišete v tem načinu?!«

»Res, toda prosto po Voltairu naj rečem, da se bom boril, da bodo drugi imeli pravico tako pisati. Najnevarnejše za življenje umetnosti in za umetnost sploh je, če se hoče določena estetika dogmatizirati. Opozorim naj vas na članek Ilje Ehrenburga v zadnji številki Novega sveta, kjer pravi, da je slab izraz »umetnost za množice«. Vsako umetnost v začetku zelo redki razumejo. Če bi jo takoj vsi razumeli, potem je redko primer, da bi imela takšna umetnost trajno vrednost. To pravim zato, ker hočejo skoraj povsod na svetu vsiliti neko oficialno estetiko. Čudim se, da v slikarstvu brez težav prodro nove tendence, v glasbi pa hočejo, da živimo v preteklosti. Jaz kot skladatelj in organizator festivalov stremim k novemu. V glasbi so reakcionarne sile zgodovinsko nujne, pa vendar so potem premagane. Saj veste, kako je bilo z Monteverdijem?«

»Najlepša hvala za vašo pozornost. Ali smem bralcem Dela sporočiti kaj o vaših načrtih?«

»Napisal bom novo, komično opero po noveli Evelyna Waugha »The ordeal of Gilbert Pinfuld«. Kot organizator slavnostnih iger bom leta 1963 organiziral velike igre v Riu de Janeiru. Posvečene bodo skladateljema Villa Lobosu in Manuelu de Falli. Na festival pridejo orkestri iz Evrope in Amerike. Organiziral bom muzikološko srečanje strokovnjakov z vsega sveta, posebej iz zahodne Afrike, zanimivo za cele panoge znanstvenikov. Na festivalu bodo predstavljene obredne tradicije iz severne Brazilije, jazz iz New Orleansa, črnski zbori iz zahodne Afrike in posebna razstava afriške umetnosti. Ena od tém v predavanjih: prispevek Afrike k razvoju svetovne umetnosti v dvajsetem stoletju. Že prej sem organiziral v Tokiu srečanje Vzhod-Zahod. Vse delo mi poteka z enim ciljem: da bi prišlo do vedno večjega zbliževanja in sporazumevanja med kulturami in ljudstvi sveta.«

France Novšak

Novi roman Konstantina Simonova

O Stalinu in sovjetskih generalih

OD NAŠEGA DOPISNIKA

Moskva, maja. — Konstantin Simonov je napisal nov roman o veliki domovinski vojni, s katerim nadaljuje z bralcem razburljiv razgovor, ki ga je začel z romanom »Živi in mrtvi«. Oba romana skušata prikazati široko, resnično panoramo ne le nekaterih osebnih doživljajev sovjetskih vojakov in oficirjev, marveč tudi objektivno sliko konkretnih dogodkov in operacij na velikem odru vojne. Rdeča nit romana sta boj proti »kultu osebnosti« in dvom v Stalinovo »genialnost kot vojskovodje«.

V poglavju, ki ga je priobčil časopis »Izvestja«, beremo nenavadno ostro obtožbo nekega generala iz vrhovnega štaba oboroženih sil ZSSR, ki je delal skupaj s Stalinom, da so bile številne žrtve v zadnjem obdobju bojev za Stalingrad, v obdobju zadnjih jurišev na položaje von Paulusa, nepotrebne in zaman, da so bile zelo drago plačana muhavost Stalinovega samoljubja, ki je hotel čimprej osvoboditi mesto, imenovano po njem! Kajti avtor trdi v romanu, da je bilo treba, če so se hoteli ogniti hudim izgubam in bolj uspeti na drugih bojiščih, preprosto čakati, da bi se izstradani Nemci sami predali.

Kompozicija celotnega poglavja sestoji iz dialoga in notranjih monologov med komandantom divizije Serpilovom in Ivanom Aleksejevičem. Serpilov je bil nadarjen oficir Rdeče armade, neoporečne preteklosti. V revoluciji se je bojeval pri Caricinu. Nato je prišla akademija, vzdušje kulta osebnosti in Kolima, kraj za polarnim vzporednikom, kamor so ga izgnali. Neposredno pred začetkom vojne so ga poslali na bojišče. Ivan Aleksejevič, njegov predvojni tovariš iz bojev pri Caricinu in iz akademije, je imel mirnejšo usodo. Ko je končal akademijo, se je zaposlil v generalnem štabu. Pravzaprav je prav on rešil Serpilova. Pri prvem srečanju s Stalinom je namreč omenil svojega prijatelja. Stalin se ga je spomnil, vzdignil telefonsko slušilko in Serpilov je bil svoboden...

»Vsekakor je bilo nekaj ponižujočega v tem, da je bila moja rešitev povsem odvisna od bežnega spomina nekoga, ki se me prav tako ne bi utegnil spomniti, od treh, štirih besed po telefonu...«

S tem Serpilovim razmišljanjem se začenja mučen, na pol iskren razgovor med njim in Ivanom Aleksejevičem med dolgo pričakovanim srečanjem januarja 1943 v Moskvi. Razmišljanja, spomini na skupnega prijatelja Grinjko, ki ga Stalin zaradi nečesa ni trpel in ki si ga Ivan Aleksejević ni upal omeniti, prebujanje vesti in iskanje krivca za to, ker so »od zgoraj pahnili vso fronto v past in ukazali, da posledic ne smejo imeti za katastrofo...«

V razgovoru načneta tudi vprašanje, zakaj je Stalin — ki »še zlasti nima rad kritike in samokritike« — dovolil dramo »Front« in ukazal, naj jo priobčijo v »Pravdi« (junaka drame sta general Gorlov in Ognjev: prvi je orisan skoraj kot izdajalec, vsekakor pa kot nevednež, ki tira v neizbežno smrt na tisoče ljudi, medtem ko je drugi resnični, pravi vojskovodja). Stalin je storil to, da bi dokazal, da so za vse, kar se je zgodilo leta 1941, »krivi Gorlovi in nihče razen njih«. Zato morajo odgovarjati. »Toda«, nadaljuje Ivan Aleksejević, »od kod so prišli Gorlovi? Kako so se polastili poveljstva na bojiščih? Ali so jih zbrali na množičnih sestankih, ka-li?«

Nato sledi razpravljanje o nepotrebnih žrtvah pri Stalingradu in pojasnilo Ivana Aleksejevića, zakaj »se mu majejo tla pod nogami«.

»Nisem imel moči, da bi iztisnil iz sebe kesanje zaradi svojih predlogov, niti da bi se navdušil za tiste, ki so jih sprejeli namesto mojih.«

»Da, Stalin je Stalin, in čeprav veš o njem celo tisto... kar ne smeš nikomur zaupati... Zastran njegove veličine se je v začetku vojne nalomilo nekaj v duši, potem pa se znova utrdilo. In da je strašen? Ti veš to bolje od drugih. Vsakokrat ko mu poročaš, veš, da ne bo trenil, pa naj se zgodi karkoli... In — kje se neha volja ter začne nedosežna trma, ki stane včasih desettisoče življenj in cele grmade zgubljene tehnike — tudi ne moreš zmeraj in povsod razumeti... Hkrati pa je avtoriteta njegovega imena velikanska. Ves narod že obupuje, ime pa je povsod eno samo: Stalin. Če bi lahko pri vsem tem mislil o njem tako, kot mislijo drugi, zavedajoč se le, da je — velik, ne da bi vedeli, kar je bolje ne vedeti... Kaj torej storiti? Vojskovati se, opravljati svoje delo, če si komunist in vojak!«

Tako se konča ta nenavadni dialog, poln dvomov v genialnost človeka, ki je napravil svojo osebo za malika. Prvič v sovjetski literaturi se srečamo s takšnimi stranmi, razmišljanji in kompleksi problemov v snovnem okviru velike domovinske vojne« — ki ostro kritizira Stalina, Žukova in nekatere druge maršale in generale zaradi napak v prvem obdobju vojne, zaradi ravnodušnosti do človeških žrtev in podobnega — učinkuje novi roman Simonova sveže in sili k razmišljanju že zategadelj, ker realneje prikazuje dogodke in slika junake — v nasprotju z mnogimi dosedanjimi deli tega žanra, polnimi patosa, gole fantazije in tu pa tam celo odkritih maličenj zgodovinskih dejstev.

Žarko Božić

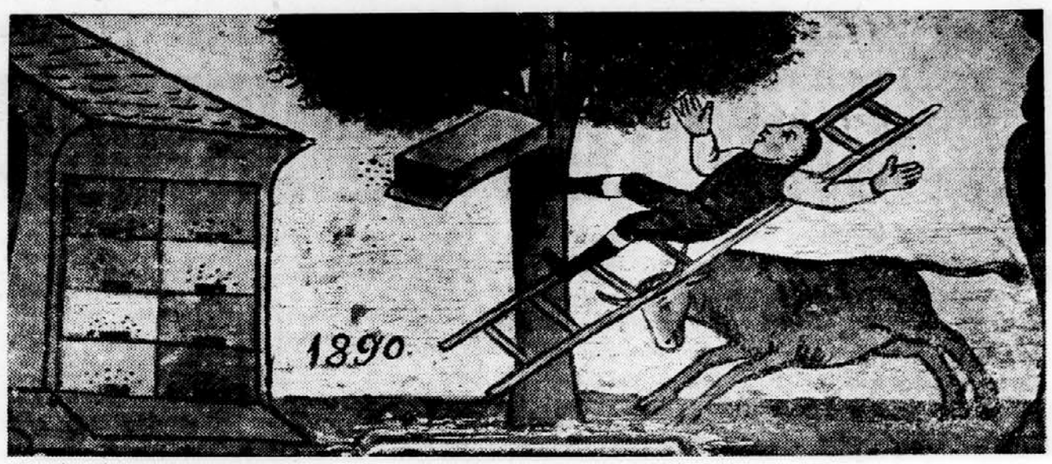

Poslikane panjske končnice

Drugi zvezek zbirke Likovni zvezki založbe Mladinske knjige je posvečen enemu najbolj prijetnih in zanimivh področij, na katerih se je izživljala likovna dějavnost slovenskega preprostega človeka, poslikanim panjskim končnicam.

Avtor drobnega delca Gorazd Makarović je na podlagi številnega gradiva, zbranega v nekaterih muzejskih pa tudi privatnih zbirkah, prišel do nekaterih zanimivih zaključkov. Pri iskanju korenin te svojske, skoraj samo na naše ozemlje omejene ljudske umetnostne dejavnosti je ugotovil več izvorov. Predvsem izredno razvit dekorativni čut našega človeka, ki si je od XVII. stoletja do komaj pretekle dobe poslikaval nekatere zunanje stene svojih hiš, pohištvo, krasil dom s slikami na steklo. Po drugi strani pa poseben odnos do čebelarjenja in s tem do malih »marnih muh«, ki se je razvil v XVIII. stoletju, brez dvoma zaradi koristi, ki jih je takratnemu deželnemu gospodarstvu prinašalo visoko razvito čebelarstvo. Raven izobrazbe je bila po avtorju tretji razlog, da so si naši kmetje ustvarili v pročeljih čebelnjakov lastno umetniško galerijo slik, ki je povzemala v svoji motiviki različne širše ali ožje aktualne dogodke in tako prevzela vlogo nekakšnega vaškega stenčasa. Od razlogov praktične vrednosti pa se mi zdi, da bi bil najpomembnejši pač ta, da so si s pomočjo poslikavanja kmetje laže zapomnili panje.

Pri obravnavanju tako imenovanega stila slikarstva panjskih končnic ugotavlja avtor tri stilne grupe: končnice, ki so nastale pod vplivom baročnega slikarstva, nekakšne baročne skice; skupino, ki je prevzete vzore iz prve skupine šablonizirala; in tretjo, samouško kmečko in čebelarsko skupino, ki je, kot kaže, tudi »stilno« samorodna. Avtorjeva nadaljnja analiza tega slikartva temelji po večini na preprostih vidnih opisih in normah opredeljevanja, kot jih poznamo iz učnega programa umetnostno zgodovinskega seminarja izpred nekaj let. Te norme pa seveda v gradivu, ki je daleč od izbranih vzorov reprezentančnega zahodnoevropskega slikarstva, v veliki meri odpovedalo in tako si kljub obširnemu opisovanju in naštevanju motivike ne moremo priti povsem na jasno, kaj je bistvo in kakšen je umetniški pomen tega svojevrstnega slikarstva pri nas. Gre pač za ljudsko umetnost, likovno dejavnost, ki spada v mnogih primerih že v tako imenovan krog naivne umetnosti. Brez dvoma vladajo tu drugačne zakonitosti kot pri delih šolanih, zavestno v umetnostni proces vključenih slikarjev istega časa. Gotovo bi bila, poleg temeljitejše analize etnografskega gradiva, zlasti pa pisanih in drugih virov — če obstajajo — potrebna predvsem poglobljena zgodovinsko psihološka študija izvorov ljudsko umetniške dejavnosti sploh — in šele potem bi lahko uspešno iskali povezavo s tem, v danem okviru morda ne tako specifičnim umetnostnim izrazom, kot se kaže v pojavu panjskih končnic.

Z vsemi temi pomanjkljivostmi ostaja knjižica o slovenskih slikanih panjskih končnicah samo prijetno kramljanje in zanimiv izbor reprodukcij z naivnimi komentarji, kot bi se hotela po svoji razumljivosti približati ravni dojemanja ljudi, ki so ustvarili delca — podlago in snov te knjižice.

J. Mesesnel

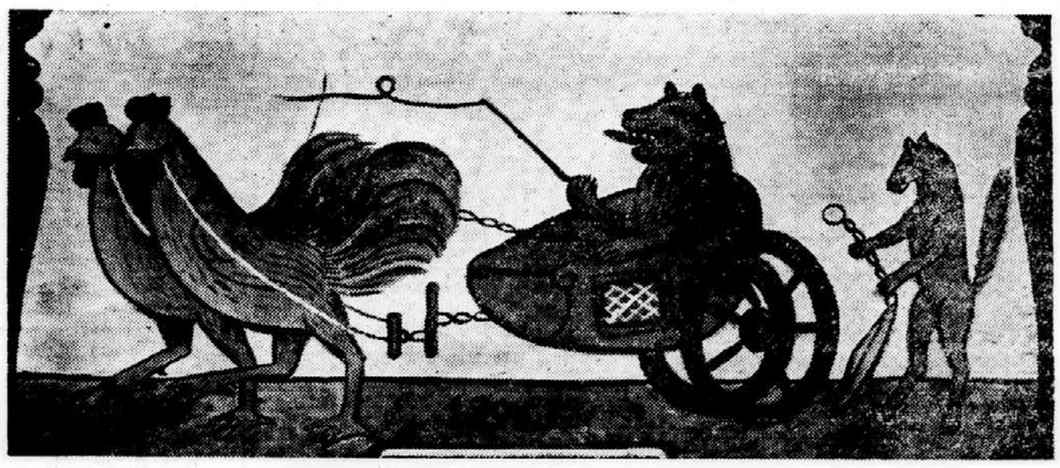

MALI KULTURNI IZBOR

Slovenska literatura v Bolgariji

Največja bolgarska založba »Narodna kultura« v Sofiji je razglasila za letošnji prvi maj svoj perspektivni založniški načrt. Izšel je kot prilog listu »Literaturni novini«. Iz tega osnutka vidimo, da se je ta osrednja državna založba odločila za sistematično izdajanje svetovne književnosti in tudi prevodov iz manj znanih, doslej zanemarjanih literatur, kakor so arabska, indijska in druge. Perspektivni načrt sofijske založbe upošteva seveda tudi dela grške in rimske antike, obsega posebno velik izbor iz ruske literature in iz književnosti sovjetskih narodov, razumljivo pa je tudi, da so dobro zastopane socialistične dežele. Iz jugoslovanskih literatur navaja načrt 27 knjig in sicer 11 iz srbske, 7 iz hrvatske in 9 iz slovenske književnosti. Težišče tega izbora, pri katerem je zlasti za slovensko literaturo sodeloval naš prizadevni prijatelj Dimitrij Panteleev, je v klasiki.

Tako navaja iz naše književnosti naslednja dela: France Prešeren, Izbrane pesmi; Anton Askerc, Izbrane pesmi; Oton Župančič, izbor poezije; Antologija slovenskih pesnikov; Fran Levstik, Martin Krpan; Josip Jurčič, Deseti brat; Ivan Cankar, Izbrane novele; Slovenski novelisti — izbor proze Fr. Bevka, Preživhovega Voranca, Juša Kozaka, Antona Ingoliča, Miška Kranjca, Cirila Kosmača in Ivana Potrča. Kot deveto knjigo navaja načrt roman Franceta Bevka »Kaplan Martin Čedermac«.

Podobno sta upoštevani tudi srbska in hrvatska književnost: poleg nekaterih vodilnih imen sta iz obeh literatur napovedani tudi antologiji poezije in večji izbor novelistov. Program sofijske založbe pa ne upošteva makedonske književnosti.

B. B.

Kaj berejo francoski delavci

Pariški meščanski tednik »Express« je nedavno priredil zanimivo anketo med delavci največje pariške tovarne avtomobilov Renault o tem, koliko in kaj berejo delavci podjetja, ki zaposluje 35.000 oseb.

V tovarniški knjižnici je vpisanih 23.757 delavcev in delavk. Letos izposodijo vsak dan povprečno 740 knjig. Delavci si izposojajo večinoma poučne knjige (53 odstotkov) in v manjši meri leposlovje (47 odstotkov). Zanimive so izjave, ki kažejo, kateri pisatelji so najbolj priljubljeni.

Med največ zahtevane knjige sodita n. pr. Londonova »Železna peta« in Ostrovskega »Kako se je kalilo jeklo«. Priljubljeni so tudi spisi Leva Tolstoja, Dostojevskega in Čehova, iz francoske klasike pa berejo največ Balzaca, Hugoa (kajpada le romane) in Anatola Francea. Na vprašanje, ali berejo Saganovo in sodobne romane, je odgovoril neki sicer zelo načitani delavec: »Kaj pa naj nas mika pri Saganovi? Novi romani so nejasni in nas ne morejo zanimati.« Tudi Sartre je pretežak, saj piše o problemih, ki se ne tičejo delavstva. Njegovi filozofski spisi »nikakor ne prispevajo k temu, da bi se čutili srečnejše«.

Veliko bolj segajo delavci po spisih Marxa, Engelsa in Lenina. Med Renaultovim delavstvom je začuda zelo popularen J. J. Rousseau, posebej še njegov »Contrat sociale. Kdor si hoče izposoditi ta spis, mora nekaj tednov čakati nanj, toliko krožijo izvodi med bralci. Detektivske romane bero le malo. Med delavske bestsellerje sodijo knjige: Anna Seghers »Sedmi križ«, Merle »Smrt je moja obrt«, Fučik »Reportaža izpod vislice« in še nekatere. Med priljubljene pisatelje spadata tudi André Maurois in Elsa Triolet.

Neki kvalificirani delavec je izjavil dopisniku »Expressa«: »Nimamo na voljo dosti časa, potemtakem moramo brati samo dobre knjige.«

B.

Radio in šolski pouk na Nizozemskem

Pomemben odsek v nizozemskem radijskem programu je odmerjen oddajam za šole. Na podlagi strokovnih in vzgojnih izkušenj vse bolj uporabljajo radio kot pomagalo pri šolskem pouku.

Prve radijske ure na Nizozemskem so imeli že leta 1927. V glavnem so bile to preproste vaje, ki jih je ilustrirala glasba. Po vojni pa se je šolski pouk s pomočjo radia močno razmahnil. Pri tem je bilo treba premagati tudi marsikatero oviro, zlasti odpor nekaterih učiteljev, ki so se priteževali, češ da jih je radio izrinil s katedra. Ti očitki so seveda neutemeljeni, vendar je gotovo tudi uspeh radijskih ur v šolah močno odvisen od tega, kako uro pripravi učitelj. Oddaje so zdaj nasploh organizirane tako, da šolski radio ne prihaja v šole kot nekak nov učitelj, ampak kot gost, ki ga sprejme učitelj in predstavi učencem.

Velike prednosti takih šolskih oddaj so v možnosti naravnega prenasanja različnih zvokov, glasbe, živalskih glasov, govorice, znanih osebnosti, gledaliških iger in podobno. Po praksi nizozemskega radia pridejo mimo glasbenega pouka v poštev zlasti poezija in proza, pa tudi ure iz zgodovine, geografije, spoznavanja raznih narodov, biologije, higiene in drugih področij.

Radijske oddaje pripravljajo učitelji običajno že vnaprej. Otroci namreč dobijo knjižice, v katerih je že za pol leta naprej zapisano, kakšne oddaje bodo v radiu. Na ta način učenci lahko pripravijo in postavijo učitelju tudi vprašanja. Če se pojavijo v oddaji težje besede ali pojmi, že poznajo njihov pomen. pri vsem tem otrokom seveda največ pomaga razredni vzgojitelj in zaradi tega je uspeh teh oddaj zagotovljen samo v dobrem sodelovanju med radiom in učiteljem.

Nell de Bock-Luiting

Češkoslovaške državne nagrade

Pred dnevi je češkoslovaški prezident podelil državne nagrade za literaturo in umetnost. Te nagrade se imenujejo po Klementu Gottwaldu. Med letošnjimi nagrajenci je na prvem mestu slovaški pripovednik Vladimir Minač, ki je bil nagrajen za trilogijo »Dolgi čas čakanja«, »Živi in mrtvi«, »Zvonovi zvone ob dnevu«. Minač je prejel drugo državno nagrado; s prvo je bila pred leti nagrajena njegova zbirka povesti »Na meji«. Pravkar nagrajena trilogija obravnava dogodke in razpoloženja pred slovaško ljudsko vstajo in med njo, sega pa tudi v leta po osvoboditvi. V okviru tega revolucionarnega gibanja pa prikazuje pisatelj tudi usodo generacije, ki ji sam pripada. »Literarni novinv« pišejo v zvezi s to slovaško trilogijo, da je Minač prvi pokazal ambicijo in pogum za oris tega dramatičnega obdobja v njegovi celotnosti, ne da bi ga razdrobil v krajše napete zgodbe o junaštvu teh in strahopetnosti onih. Ne daje zgolj orisa dobe, temveč si prizadeva, da bi jo ovrednotil in izvil iz nje spoznanje o človeku in njegovem zamotanem iskanju življenjskih in političnih gotovosti.

Spričo tega sklepa praški tednik, da Minačeva trilogija sodi med vrhunske stvaritve češkoslovaške socialistične proze. Nedvomno je Gottwaldova državna nagrada samo potrdila sloves tega pomembnega pripovednika. Minač je postal v zadnjih letih zelo znan, če sodimo po kritikah in študijah, ki so izhajale o njem o njegovem delu v čeških in slovaških revijah. Med drugimi nagrajenci so skladatelj Jan Hanuš, slikar in ilustrator Josef Brož in več gledališčnikov iz Prage in Bratislave.

B. B.

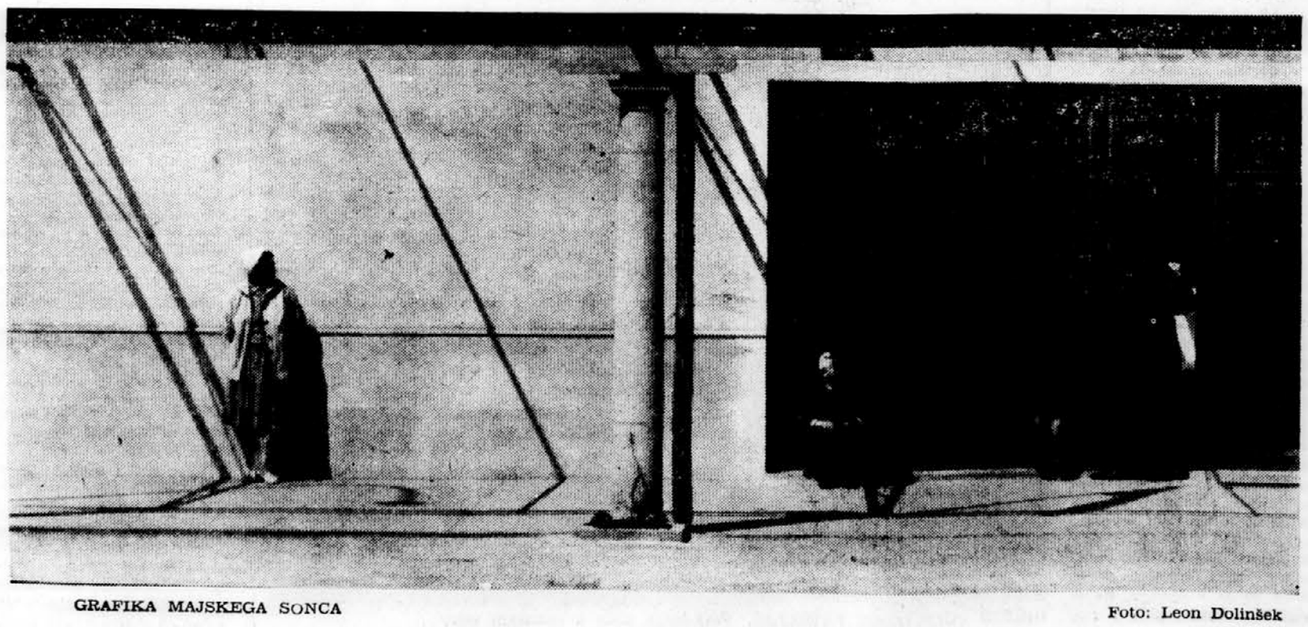

GRAFIKA MAJSKEGA SONCA Foto: Leon Dolinšek

Beremo, poročamo, ocenjujemo

Monografija o Jobu

Slikar Ignjat Job (1895-1936), po rojstvu Dubrovčan in po prednikih tuje, italijanske in nemške krvi, predstavlja enega najimpulzivnejših slikarjev-južnjakov v jugoslovanskih relacijah. Čeprav je bil iz ugledne in dovolj premožne družine, je zaradi zgodnje smrti staršev in propasti domačega ognjišča kmalu po prvi svetovni vojni živel neurejeno, večkrat bosjaško življenje. Za likovno umetnost se je odločil razmerno kasno, prišel z materjo v Zagreb in se vpisal na akademijo, ki je pa ni nikoli dokončal. Živel je kot ptica selivka, v Zagrebu in Beogradu in v neštetih krajih Dalmacije (Dubrovnik, Blato na Korčuli, v Vodicah, Supetru, Splitu in drugod), pa tudi v Ovčarsko-kablarski soteski in blizu Aleksinca v Srbiji. Še mlad je izmed tujih dežel videl le Italijo. Bil je bohem in tudi izjemen samotar. Umrl je za jetiko v Zagrebu.

Zapustil je več kot dvesto olj in kakih sto risb in akvarelov ter grafik. V nasprotju z Marinom Tartaglijo in Emanuelom Vidovićem, najpomembnejšima slikarjema iz Dalmacije med obema vojnama, ki sta v glavnem gojila mešćansko slikarstvo, je Job posegel na kmete, med preproste ljudi. Brez Dalmacije, njenega sonca in narave ni mogel živeti. Zato ga leto za letom v poletnih mesecih srečujemo zlasti po otokih, posebej na Visu, Korčuli, Hvaru in Braču. Razen platna »Ribiči na Capriju«, ki ga je 1921. leta prinesel iz Italije, je najboljše ustvaril zlasti zadnjih pet let v Lumbardi, Splitu, Komiži in Supetru. Predvsem je gojil krajinarstvo, ustvaril nekaj slikarskih bakanalij, zdaleč manj portret in tihožitje. Nekaj slik se uvršča med najvišje dosežke jugoslovanskega medvojnega slikarstva.

Sedaj je doživel monografično obdelavo, kakršne nima po svoji nadrobnosti in temeljitosti menda še noben naš slikar, niti izmed starejših. Več let jo je pisal hrvaški likovni strokovnjak Grgo Gamulin, ki je pred leti na podoben način, le v skromnejšem obsegu obdelal prav tako dalmatinskega slikarja Juraja Plančića (1953). To izjemno lepo opremljeno delo (prav kot Plančića) je pravkar izdala kot tretji zvezek zbirke Naši umetniki Matica hrvatska na več kot 200 straneh. Samega teksta je precej čez sto velikih strani. Razen tega prinaša 16 barvnih reprodukcij, 89 črnobelih reprodukcij, 14 reprodukcij med tekstom in tri fotografije. Obsega tudi katalog vseh ugotovljenih Jobovih del z opisom in neštete pripombe. Z eno besedo: monografija, ki smo je lahko veseli.

T. P.

Dušan Moravec: Gledališki obiski

»Zapiski s poti« je imenoval Dušan Moravec svoje »Gledališke obiske«, ki so izšli v Knjižnici Mestnega gledališca. V knjigi je zbral svoje članke o vtisih in srečanjih s svojih poti po Evropi, ki so večinoma že izšli pred leti v našem tisku, in dodaj nekaj novih poglavij. To so zapisi o gledališkem življenju na Dunaju, v Parizu, Milanu, Berlinu, Pragi in Varšavi ter srečanje z grškim gledališčem iz Aten, ki je gostovalo v Jugoslaviji.

Moravčevemu delu bi lahko rekli tudi dramaturgovi obiski, saj je ena glavnih značilnosti na nevsiljiv način izpričano posebno iskanje tistega, kar bi iz pestrosti tujih repertoarjev lahko prenesel v domovino kot koristno noviteto za domači gledališki program. Poleg tega Moravec v teh zapisih ni le iskalec programskih novitet, temveč tudi skrben primerjevalec domačega in tujega gledališkega življenja, zmogljivosti, odrske intenzitete in kvalitetne stopnje domačih in tujih ansamblov.

Za prikaz stilnih in programskih poti sodobnega evropskega gledališca so nekateri, na začetek dela uvrščeni zapisi, nekoliko zastareli, saj segajo v leta 1953 do 1955. Toda avtor jih ni uvrstil med novejša poglavja zaradi njihove aktualnosti, čeprav imajo prikazi nekaterih vodilnih evropskih gledaliških ansamblov še danes svojo nespremenjeno veljavo. Z njimi je dal bralcu možnost razmišljanja in primerjanja med razvojno stopnjo tujega in domačega gledališkega življenja. Koliko dramskih del, ansamblov, stilnih novosti omenja v svojih zgornjih zapisih kot novost za nas, pa ob ponatisu v knjigi že davno niso več nepoznane. Na primer gledališče v krogu, srečanje z Vilarovim in Barraultovim gledališčem in Piccolo Teatro di Milano. Prvo je postala stalna oblika naših gledaliških eksperimentalnih nastopov, naštete ansamble pa smo tudi sami sicer bežno, a neposredno spoznali.

Ne glede na to, ali avtorjevim, subjektivno povedanim ocenam gledaliških dosežkov v tem ali onem evropskem kulturnem središču pritrdimo ali ne, je za nas pomemben podtekst, ki je zapisan nekako med vrstice Moravčevih popotnih vtisov: slovensko gledališče v svojem razvoju ne zaostaja za Evropo, vsaj občutno ne; kvaliteta naših dramskih odrov ustreza tudi zelo solidnemu tujemu povprečju; pa tudi v navezavi mednarodnih gledaliških stikov nismo najbolj revni, čeprav bi si jih seveda želeli še mnogo več. In to so vtisi, katerim z veseljem prisluhne vsak ljubitelj domače dramske umetnosti.

Stanka Godnič

Jože Šmit: Trepetlika

Malo je dandanes pesnikov, ki bi ravnali v svojih verzih z bralcem kot s starim prijateljem, kateremu je težko odreči recimo hipec zaupnega pogovora, košček skupne poti ali obisk v stanovanju lastnega vsakdanjega življenja. Prevladujoči tok sodobne lirične govorice se komajda še kdaj toliko umiri v kaki obrobni izpovedi, da za hip odzrcali tudi ustvarjalčev intimno človeški obraz. Moderni pesnik je samemu sebi prepovedal vstopiti v pesem in celo najpreprostejše misli in občutke tako zvrtinči in zaplete, da postanejo bolj ali manj splošni. Bralec ga spoznava po skrajnje osebnih načinih, ki z njimi razstavlja in sestavlja svoj pesniški svet, njega samega pa ne pozna več. Morda je ta davek našemu dvomečemu raziskovalnemu veku osiromašil neposredno liričnost, vendar je pristen, ker so ga rodile resnične razmere.

Poezije Jožeta Šmita pa je osebna, preprosta in prisrčna. Pesnik z bralcem govori, mu razkriva sebe, svojo okolico in svet, kakor ga pojmuje sam. Vse to brez velikih čustvenih pretresov in brez izrednih misli, toda z drhtečo, trepetlikavo melanholijo v glasu. Popelje ga v kozmos in v svet atoma, v zrelo ljubezensko hrepenenje in odpoved, v sanje o otroštvu ter v zavest dozorevanja. Mimogrede mu s takim oblikovnim posluhom, kateremu še vedno najbolj leže metrični ritmi in zvočna rima, pokaže vrsto posvojenih poetičnih vzdušij, ki nam niso neznana. Iz teh verzov zazveni melodična impresija naše moderne, trpka ubranost Kosovela, rimana zasekanost Gradnika, Kovičeva iz verza v verz pretakajoča se meditacija... Svojih občutij pesnik ne želi skrivati za drznimi primerami Narava, kolikor služi njegovemu pesniškemu razmišljanju neokrnjena in nedotaknjena v svoji predmetnosti. Celo čustvu včasih ne išče podobe, temveč ga kratko malo pove naravnost. Samega sebe prinaša bralcu kot na dlani. Morda se pri tem včasih celo malce preveč samoobžalujoče poujčka.

Za vse to pa je bilo treba imeti dobršno mero poguma, zaupanja v človekovo preprostost in ne nazadnje naivnosti. In v tem je tudi priznanje ter hkrati ugovor Šmitovi poeziji.

Jože Snoj

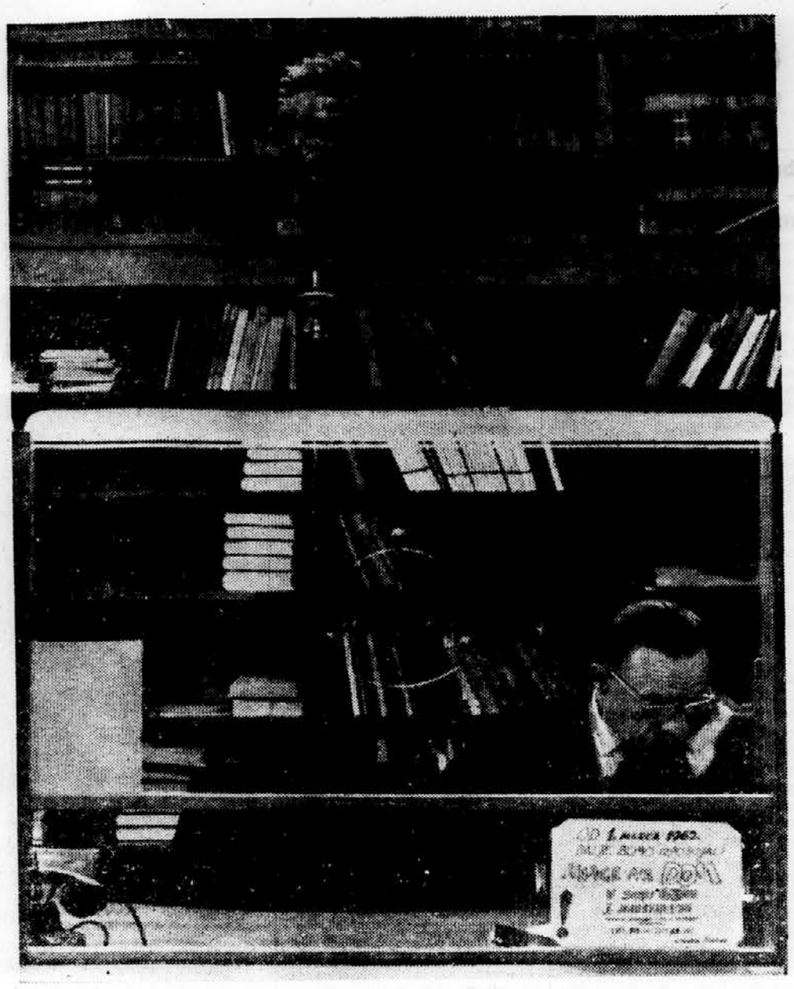

MOTIV IZ NARODNE IN UNIVERZITETNE KNJIŽNICE

ZAGREB: gostovanje pevskega zbora »Tone Tomšič« — V okviru Majskega festivala študentov je gostoval v Zagrebu tudi akademski pevski zbor »Tone Tomšič« iz Ljubljane. Občinstvo, ki je napolnilo veliko dvorano »Istra«, kjer je zbor nastopal, je izvajalce navdušeno sprejelo. Tudi ocene kritike so bile zelo pohvalne in so izražale željo, naj bi ta ansambel še večkrat slišali na zagrebškem koncertnem odru.

LJUBLJANA: IV. mednarodna razstava študentovske fotografije — V Ljubljani bodo odprli jutri IV. mednarodno razstavo študentovske fotografije. Prireditelj je Zveza študentovskih organizacij ljudske tehnike LRS. Razstava bo v dvorani hišnega sveta »Nebotičnik«, Kidričeva 5.

ŠOŠTANJ: razstava likovnih in tehničnih izdelkov — V kulturno vse bolj razgibanem Šoštanju so pripravili novo zanimivo prireditev, ki kaže na koristno povezavo med praktično in estetsko vzgojo. V Sindikalnem domu bo danes dopoldne II. osnovna šola odprla širšo razstavo likovnih in tehničnih izdelkov mladine. Razstava, ki je pod pokroviteljstvom občinskega Sveta za kulturo in prosveto, je prirejena v počastitev dneva mladosti.

DUNAJ: 100-letnica Schnitzlerjevega rojstva — Vsa Avstrija praznuje te dni stoletnico rojstva velikega pisatelja in dramatika Arthura Schnitzlerja, centralne osebnosti dunajskega fin de siecla. V vseh gledališčih so bile proslave in premiere pisateljevih del: »Anatol«, »Zeleni kakadu«, »Klic življenja«, »Daljna dežela«.

LINZ: Brecht zmaguje — Kljub nasprotovanju nekaterih političnih krogov bo gledališče v Linzu uprizorilo Brechtovo dramo »Mati korajža«. V Avstriji velja za »politično izdajstvo«, ce neko gledališče uprizori Brechta, zato pisejo avstrijski listi, da je intendant gledališca v Lincu Krahl pokazal s svojo odločitvijo precejšnjo »korajžo«.

BONN: ni izhoda iz filmske krize — Niti po dvodnevni razpravi v Bundestagu se niso našli rešitve za izhod iz filmske krize, čeprav so v razpravi o načinih za dosego rentabilne proizvodnje sodelovali poleg strokovnjakov političnih skupin za kulturna vprašanja tudi najbolj znani producenti, režiserji, igralci, publicisti, distributerji in lastniki kinematografov. V Bundestagu je prevladovalo dvoje mnenj o vzrokih za krizo: močna konkurenca subvencionirane inozemske filmske proizvodnje in domace televizije ter slaba umetniška kvaliteta in zelo omejena tematika zahodnonemških filmov.

KÖLN: Béjartov balet po tibetanskih motivih — V kölnski Operi je dosegel velik uspeh novi balet, ki ga je po tibetanskih motivh nastudiral znani francoski plesalec in koreograf Maurice Béjart. V glavni vlogi je v okviru kölnskega ansambla plesal Lothar Hüfgen. To je bilo prvo Béjartovo gostovanje na deskah nemškega baleta.

LYON: Planchon in Gatti na čelu francoskega revolucionarnega gledališca — Nenavadno aktivna francoska gledališčnika Robert Planchon in Armand Gatti, ki delujeta izven Pariza, sta z uprizoritvama dveh svojih novih del v Lyonu pokazala, da trenutno vodita v francoskem revolucionarnem gledališču. Planchon je uprizoril v gledališču »Théâtre de la Cité« dramo »Odložitev«, ki jo je sam napisal. Gatti pa je vodil v gledališču »Des Celestins« uprizoritev svojega dela »Tattenberško polje«.

BUKARESTA: likovne umetnine z delovnimi motivi — V romunskem glavnem mestu so odprli veliko razstavo likovne umetnosti, na kateri je prikazala svoja slikarska in kiparska dela tudi skupina umetnikov, ki so skupno obiskovali gradišča. V neposrednem stiku z delovnimi ljudmi so uporabljali motive dela zlasti v Galacu. Geslo njihove poti med delavce je bilo, da umetnik ne more ustvarjati zaprt za ateljejskimi stenami, ampak samo v povezavi z življenjem na terenu.

OSTENDE: združenje evropskih opernih direktorjev — V belgijskem mestu Ostende je bil sestanek trinajstih evropskih opernih direktorjev. Sklenili so, da bodo ustanovili posebno združenje, ki bo imelo sedež v bruseljskem Théâtre Royal de la Monnaie. Imenovalo se bo »Europera«. Namen tega združenja je povečana izmenjava opernih ansamblov, bolj racionalna organizacija umetniškega delovanja in povečana skrb za pevski naraščaj.

STOCKHOLM: nova Strindbergova biografija — Te dni se v kulturnem svetu, zlasti v Skandinaviji, spominjajo 50-letnice smrti velikega švedskega dramatika Augusta Strindberga. Ob tej prižolnosti je pri založbi Prisma v Stockholmu izšla pomembna biografija o velikem dramatiku izpod peresa finsko-švedskega pisatelja Atosa Wirtanena. Avtor je dal še posebej zanimiv prispevek k spoznavanju Strindbergovega ustvarjanja s tem, da je kot prvi načel vprašanje njegovega pesništva.

HOLLYWOOD: Camusov »Tujec« na filmskem platnu — Mladi dobitnik Oscarja za film »West Side Story«, igralec George Chakiris, bo upodobil glavnega junaka v novem filmu »Tujec« po romanu tragično preminulega francoskega pisatelja in Nobelovega nagrajenca za književnost Alberta Camusa. Film bo režiral Luchino Visconti.

BRASILIA: novo univerzitetno poslopje — Glavno mesto Brazilije, nova, skrajno moderno zgrajena Brasilia, bo v kratkem dobila tudi svojo novo univerzo. Okvirni načrt za univerzitetno palačo je izdelal Lucio Costa, načrte za druge stavbe pa nova fakulteta za arhitekturo pod vodstvom arhitekta Oscarja Nyemerja in Lucia Costa. Najprej bodo postavili zgradbe za študij prava, ekonomije in uprave, brazilske književnosti ter arhitekture in urbanizma.

NEW DELHI: regionalni center za prosvetne delavce v Aziji — Indija in mednarodna organizacija za kulturo UNESCO sta se sporazumeli, da ustanovita v indijskem glavnem mestu regionalni center, ki bo skrbel za vzgojo načrtovalcev in administratorjev v prosvetni službi v Aziji. To bo eden izmed štirih centrov, ki jih je letos predvidel v svojih programih UNESCO za razvoj osnovnega šolstva v Aziji.

Demokracija v kritiki

Rekel mi je nekdo: Kako to, da si šel pisat tudi o tem? Vtikaš se pač v vse, čeprav...«

Skratka, predpis naj bi bil: o baletu naj pišejo samo baletni strokovnjaki, o glasbi samo glasbeniki, o gledališču samo gledališčniki, o likovni umetnosti samo oni z diplomo likovne akademije ali kvečjemu umetnostne zgodovine... in tako naprej.

Vsekakor nisem za šušmarstvo in za sveto naivnost. Danes se svet tako razvija, da brez neke specializacije človek težko shaja ter se še prehitro znajde s prekratkim znanjem pred zaprtimi vrati. Tudi sicer se strinjam s Prešernom, češ da naj le čevlje sodi kopitar. Toda — tudi za cehovstvo v umetnosti nisem in, navsezadnje, tudi Prešeren je pisal poezije kot advokat.

V današnjem visokem razvitem in vsesplošno specializiranem svetu je še kako potrebno in blagodejno, če se za to ali ono umetnost zanima tudi laik; če ima sleherni o slehernem umetnostnem dosežku svoje mnenje; če človek v demokratizirani umetnosti najde del svoje kompleksne človečnosti.

Vse spoštovanje strokovni in strokovnjaški kritiki z vso ustaljeno frazeologijo, ki avtorja sicer kvalificira v ozkem krogu njegove zvrsti in ki z vzvišeno avtoriteto odkazuje prihodnje poti umetniškim ustanovam in umetnikom. A ne glede na to, da je na ta način strokovni kritik odgovoren zgolj za eno področje, brez živo primerjajoče povezave s celoto, se mi zdi — vsaj na področju dnevnega tiska — nič manj upravičena ona širša, čeprav intimna, človeška in laična beseda, ki jo kdo po osebnem prepričanju izpoveduje ob življenjskih kulturnih manifestacij. Pretirana, vase zaprta strokovnost pogosto degradira vseljudsko poslanstvo umetnosti na suho besedno parado kritika oziroma njegovo tako ali drugačno razračunavanje v krogu ceha ali personalne politike.

Priznam: zame je pri gledališki predstavi veliko važnejši splošni, intimni in družbeni odmev, ki ga zapusti celotna predstava, kot pa podrobno analiziranje vsakega igralca. Ko grem od koncerta, se mi zdi dragocenejše, če me je simfonija navdihnila vsaj v eni lastni misli, in me dosti manj zanima, če je bila ta ali ona nota pri tem ali onem inštrumentu za pol tona previsoka ali prenizka. S sliko na razstavi se skušam predvsem pogovarjati, jo doživeti, uživati ali se žalostiti skupaj z njo — vse to pa posredovati tudi drugim ljudem, da z njo doživijo ali si zaželijo doživeti isto. Kritična razlaga in ocena slikarske tehnologije in raznih »izmov« se mi je pri tem šele drugotna naloga, saj vse to je bilo slikarju tudi zgolj sredstvo in ne namen; če pa je bilo vse to tudi namen, potem si verjetno s sliko nisva imela dosti povedati.

V naši sodobni sredini se kulturno življenje nedvomno razvija z nenavadno dinamiko in vsega zajeti ni več mogoče. Ljubljana živi z vsemi svojimi kulturnimi ustanovami življenje, ki bi lahko pripadalo najmanj polmilijonskemu mestu. Hkrati pa je ostala [illegible]njena, sicer blestečе dosežke ustvarjajoča [illegible]enja v svojih družbnih uzancah — z ma[illegible]evilnimi izjemami — nekje daleč zadaj na malomeščanski ravni, z vsemi ožinami, bojazljivostmi, oportunizmi, malimi razprtijami, zakulisji, intervencionizmi, ambicioznostmi, kompleksi in užaljenostmi. Kritika in kritičnost je pogosto zanjo pojem, ki je odveč ali ki mora biti vsaj rezervat, v katerem se ne sme oglašati vsakdo, komur bi kaj takega padlo na pamet. Vendar pa je jasno, da prav demokracija v kritiki lahko zagotovi neposrednim proizvajalcem umetnosti tudi zanje tolikanj koristni neposredni odmev družbe. Kolikokrat lahko zaslišiš sredi negodovanja za vogali odgovor tistega, ki so mu ponudili tribuno: »Zakaj bi pa moral spregovoriti ravno jaz?«. Kolikokrat je najenostavnejša reakcija na kritiko užaljenost ali telefonska slušalka za višjo zvezo. Kolikokrat nastopi zamera ne samo zaradi kritiziranja prve osebe, ampak tudi zaradi pozitivne ocene druge osebe, ki je slučajno prvi tekmec. In čeprav si bil dolgo časa v cehu dobro sprejet, boš dobil — v hipu, ko boš zapisal nekaj, s čimer se njihovo mnenje ali korist ne ujemata v celoti — pod nos očitek: »Kaj pa se v to vtikaš, saj nimaš za to strokovne kvalifikacije!«

Toda zdi se mi, da je v našem kulturnem in družbenem življenju nasploh še kako pozitivna demokratična pravica do kritike, pravica, ki seveda vselej dopušča tudi možnosti nasprotnega odgovora in polemike, razčiščevanja mnenj in problemov v publicistiki. Če imamo danes v celi vrsti družbenih transmisij, od raznih upravnih odborov do komisij in žirij nič koliko ljudi-laikov, nestrokovnjakov, ki vendar odločajo o raznih področjih našega življenja in tudi o umetnosti, pri čemer to delajo v nekem zaključenem krogu, v okviru teh teles pravzaprav anonimno — zakaj bi potem odrekali v demokratični družbi in zdemokratizirani kulturi pravico do kritike tudi laiku, ki je pripravljen svoje mnenje izpovedati javno in se pod njim tudi podpisati.

Bogdan Pogačnik

Pesem primorskih študentov

Pred koncertom APZ »Vinko Vodopivec«

Obstanem pred vrati. Kot bi se jih bal zmotiti. Nekaj grotesknega je v tej pesmi: sam čez vas, v temah tulijo latniki... Kosovel, pomislim. Pesem narašča, zaživi in se bučno razleže.

Vstopim in jih pogledam. Vsi so tu — Cuder, Kodarin, Žužek, Firm in petdeset ostalih iz vseh krajev Primorske. V polkrogu stojijo okrog dirigenta Braneta Demšarja in vadijo. V torek se bodo predstavili ljubljanskemu občinstvu na koncertu v veliki dvorani Slovenske filharmonije.

— Moj konjiček je tole petje, se nasmehne Kodarin, ko pesem utihne in se začne naš pomenek. Njegov in vseh, si pravim. Več kot konjiček. V njih je zakoreninjeno hotenje njihovih očetov, ki niso mogli nikdar zatajiti veselja do petja.

— Letos smo se odločili za stilno enotnejši program, kot ga je zbor pel v preteklih letih, pravi dirigent Demšar. Tako bomo v torek peli kompozicije samo slovenskih avtorjev. Spored, ki smo ga naštudirali v šestih mesecih, ljubljansko občinstvo še ni slišalo.

Dirigent Brane Demšar je začel z zborom primorskih študentov lani maja meseca na evropskem študentskem festivalu v Solunu. Od takrat mu je dirigiral na več kot tridesetih koncertih po Primorski ter na raznih akademijah in proslavah v Ljubljani. Pred kratkim se je zbor vrnil s turneje po Bosni, kjer je pel v Sarajevu, Banjaluki ter Vitezu pri Travniku.

— Najraje pojemo po Primorski, povzame nekdo. Saj, spet pomislim, katera večja vas na Primorskem vas ne pozna. Kako vas ne bi poznali rojaki v Trstu in Gorici, kjer ste jih navdušili s svojo pesmijo!

— Kmalu bo za nami deset let dela, mi pove predsednik zbora Jože Požar. Deset let kronike primorskih študentov, ki so ostali zvesti svojemu zboru do konca študija. Kronika, ki pripoveduje o fantih, ki so najprej zapeli pri gostilniški mizi »Činkole« v Ljubljani in ki so menili, da bi se njihovi glasovi lahko drugače zlivali, če bi jih usmerila prava roka, fantih, ki jim je čez pet let zaploskala vsa domovina, ko so se vrnili s VI. mednarodnega polifonskega tekmovanja v Arezzu leta 1958 s prvo nagrado za petje narodnih pesmi. Do tega priznanja jim ni pripomoglo samo trdo delo. Potrebna je bila še mladostna navdušenost in svežina, s katero so začeli in ki je danes prav takšna kot v tistih večerih, ko so njihovi predhodniki prvič zapeli na pevskih vajah. In še nekaj jim je pripomoglo do afirmacije: želja, da bi dvignili umetniško raven zborovskega petja. Tako nas bo akademski pevski zbor »Vinko Vodopivec« letos spet zastopal na tekmovanju pevskih zborov v Arezzu, ki bo avgusta meseca, že odločitev žirije, da nas bodo primorski študentje zastopali na tako pomembnem tekmovanju, je najboljše spričevalo njihovega dela in ponoven dokaz, da je APZ »Vinko Vodopivec« dosegel takšno umetniško raven, ki jo kronisti slovenskega in jugoslovanskega zborovskega petja ne bodo mogli prezreti.

Drago Mirošič

Nove študije o Puškinu

Ob 125-letnici smrti pesnika Puškina je v zadnjih mesecih izšlo v Sovjetski zvezi veliko novih poljudnih in znanstvenih del o velikem umetniku. Profesor Sergej Petrov je za širok krog bralcev napisal pesnikovo biografijo in težil v njej k čim večji avtentičnosti.

Doktor filologije Boris Mejlah je pri Akademiji znanosti ZSSR izdal razpravo »Puškinovo umetniško presojanje kot ustvarjalni proces«. Akademija je izdala še drugo delo o Puškinu, tako monografijo S. V. Servinskega »Ritem smisel — Prispevek poeproučevanju Puškinove poezike«. Državno založniško podjetje za književnost je izdalo zbornik »A. S. Puškin o književnosti« ter študijo G. Makogonenka o »Evgeniju Onjeginu«. Med zanimivimi napovedanimi deli je še knjiga M. Jeremina o Puškinovi publicistiki, ki sega na doslej relativno slabo obdelano področje pesnikovega dela.

Po podatkih sovjetskih biografov je v Sovjetski zvezi od oktobrske revolucije do danes izšlo samo v ruščini (prevodi v druge jezike Sovjetske zveze niso všteti) 1047 izdaj Puškinovih del v skupni nakladi 85,632.000 izvodov.

L. Z.

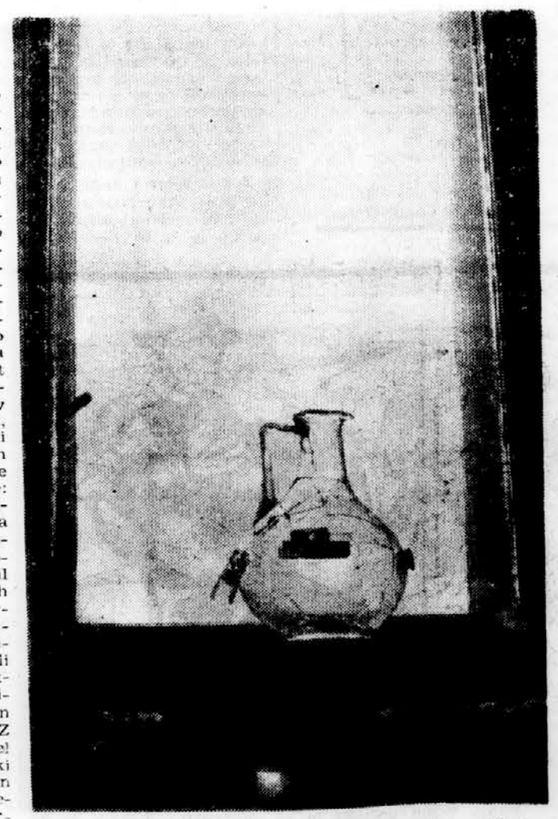

Iz raztresenih črepinj je nastal lep eksponat za bližnjo razstavo — primerek rimske steklarske obrti.

Po izkopavanjih na podvozih

Kmalu razstava stare Emone

Arheološka skupina Mestnega muzeja iz Ljubljane, ki na razkopanem terenu ljubljanskih podvozov prizadevno odkriva zgodovinsko zapuščino stare Emone, bo izbrano gradivo svojih najdb v kratkem predstavila javnosti na posebni razstavi. To zanimivo razstavo, ki ji bodo pridružili tudi pregled arheoloških najdb iz emonske naselbine ob Erjavčevi cesti, bodo odprli v domačem muzeju konec junija. Nedvomno bo to priložnost ne samo za popularizacijo arheološkega dela in spoznavanje naše neposredne zgodovine, ampak tudi osnova za nadaljnjo študijsko obdelavo tega gradiva in mednarodno konfrontacijo. Nekatere eksponate, na primer grobove bodo tudi primerno rekonstruirali, prikazali pa bodo tudi malo maketo naselja s terena Trga revolucije.

Medtem ko čaka strokovnjake še delo s prepariranjem odkritij najdb, hkrati neumorno nadaljujejo z odkrivanji na terenu. »Dokler bodo trajala zemeljska dela«, je bil odgovor, ko smo se zanimali, do kdaj bodo arheološko razkopavali. Ostane še del na bežigrajski strani železnice in pa sam prostor pod železnico, kjer bodo gradbeni delavci v prihodnje še vrtali in kopali. Arheologi jim pri tem skrbno in — včasih tudi zaskrbljeno — sledijo. Celotno področje Ljubljane sodi v skrb Mestnega muzeja. Za kritje arheološkega odkopavanja je investitor za financiranje železniškega podvoza prispeval poj milijona dinarjev, vendar seveda to še ne bo dovolj, tembolj ker gre za izredno obširno in pomembno arheološko najdišče.

Tod je šla nekdanja Rimska cesta in v grobovih, ki jih množično odkrivajo, je pač veliko več ohranjenih dokumentov stare dobe kot v kakih naseljih. Vendar pa je zanimivo, da so med štiristo grobovi našli skelete samo v petih. Prav v zadnjem, odkritem te dni, so pričakovali novih najdb, vendar so se morali zadovoljiti tokrat samo z nekaterimi ostanki steklenega posodja in oljenke. Nedvomno najlepši doslej je bil grob atleta, ki je bil pokopan v kamnito žaro, v to pa je bila vstavljena steklena. Na vprašanje, kaj je najpomembnejšega v dosedanjih izkopaninah, pa smo dobili odgovor: »Vsak grob je enota zase in pomemben. Če ga enkrat odkrijemo in tako vključimo v svojo vednost, se nam zdi, da bi nam prav brez njega manjkal nad vse pomemben člen.«

NA OBZORJU SE VIDI ČILE

176 izbranih nogometašev iz vsega sveta bo 30. t. m. sedmič v zgodovini te igre stopilo na težko pot do visokega naslova – Milijoni ljudi bodo v onih dneh imeli v mislih in na jeziku štiri stadione v daljni deželi pod Andi

Neverjetno hitro in skoraj še iz zimskega okolja — nas je čez noč zdramila zavest, da se v pičlih desetih dneh že začne mednarodna športna prireditev sezone — letošnje VII. svetovno prvenstvo v nogometu v izvedbi podjetnih nogometnih (in turističnih) delavcev v Čilu. Z mnogoterimi težavami in nemajhnim rizikom so se Čilenci — po veliki potresni katastrofi leta 1960 — vendarle oprijeli te organizacije, ki je doslej — ob pomoči pristojne mednarodne združbe (FIFE) — tekla brez večjih zapletljajev. Po vseh poročilih, ki prihajajo iz tabora prirediteljev pa tudi prvih obiskovalcev po prizoriščih te revije šestnajstih elitnih nogometnih moštev iz Evrope (10) in dveh Amerik (6), lahko sklepamo, da bo tudi izvedba vredna priprav in slovesa, ki so ga tej konkurenci že utrdili prejšnji organizatorji, zlasti po vojni v Švici in na Švedskem.

Kakor smo že rekli, so (ali bodo) potemtakem prav v teh dneh tisoči in tisoči nogometnih navdušencev in pristaše vseh vrst že na poti v Južno Ameriko. Ker je čas drag in se tudi za tako tekmovanje ljudje ne morejo odpravljati zdoma za cele tedne ali mesece, bodo morala vse te prevoze v glavnem opraviti najsodobnejša prevozna sredstva — letala. Promet križem kražem nad Atlantikom bo torej te tri tedne precej živahen, pa tudi obveščevalna sredstva med staro in novo celino bodo morala biti močno okrepljena. Nogomet bo spet priložil svoj delež k zbliževanju med narodi in združil pristase mnogih držav ob barierah okrog športnih aren. Da bodo manifestirali za plemenito in fair borbo — enaki z enakimi v enakih pogojih — in bo na koncu zmagal tisti, ki zmago zasluži.

Arica, Vina, Santiago in Rancagua, to so imena štirih bojišč s prvimi širokimi rešeti, kajti izmed šestnajstorice bo treba na njih po starem nogometnem receptu v prvi fazi izločiti polovico. Ko bo znana delitev po tej preizkušnji, bo elitna osmorica igrala dalje po nekoliko prirejenem ključu — v zadnjem finalu pa se bosta srečala zmagovavca iz obeh izžrebanih skupin (Pregledno je to razvidno iz niže objavljene sheme, ki je za silo uporabna tudi za sprotno beleženje posameznih izidov — op. ur.).

V torek, 30. maja bodo torej po kratki uradni ceremoniji pognali prvih osem tekem. Kolo znanja in sreče se bo začelo vrteti. Računov in ugibanj, kako se bo sukalo in kje se bo ustavilo prav nazadnje, je skoraj toliko, kolikor je vseh tistih, ki že sedaj vedo vse najbolje. Tu ni kaj pojasnjevati niti ugovarjati; v vsaki igri pa zmaga konec koncev samo eden, njegova pa je zmaga seveda šele tedaj, ko jo imajo

Pele (Brazilija)

v roki. V nogometnem žargonu se pravi to — po zadnjem sodnikovem brlizgu.

Seveda pa je le mogoče tudi v tej »visoki« družbi orkestrov z žogo pripoznati nekaterim nekaj več šans kakor drugim — kakor to delamo tudi pri majhnih in najmanjših posnemavcih, če se da taka napoved na kar koli ali kakor koli zagovarjati. To pomeni, da ima tudi ta ples za točke na najvišji ravni svoje favorite, svoj nekakšen srednji sloj in slednjič tudi neizbežne outsiderje. Z vsem spoštovanjem kajpada za vsakega zase!

Med favorite na tem razkošnem zelenem polju je treba po našem (in splošnem) mnenju šteti tri velikane, in sicer zadnje prvake iz Brazilije, njihove sosede iz Argentine in pa še Ruse, v eni sapi z njimi pa tudi evropske enajstorice Zahodne Nemčije in Italije in še... Kdo pa še...? Zahodnonemški mesečni magazin »Sport Illustrierte« se je s takimi razmišljanji dokopal do naslednjih načelnih sklepov.

Brazilci so se za čilski repertoar pripravili s pravo znanstveno temeljitostjo. Dalje pravijo, da ima tisti, ki ima v svojih vrstah Garrincho in Peleja, naslov že v žepu. Igrali bodo skoraj vsi tisti, ki so enak krst prestali že pred štirimi leti na Švedskem. Vsakemu igravcu so za morebitno osvojitev naslova obljubili okoli 3000 dolarjev posebne premije.

Argentina je bila favorit na svetovnem prvenstvu pred štirimi leti. Reprezentanca je kleknila že v prvi igri in se potem ni več pobrala. Pravijo, da je novi trener Carlos zdaj pripravil svoje varovance tako temeljito, da se po vsej pravici nadeja najvrednejšega izkupička.

Nobena evropska enajstorica se za ta dogodek ni pripravljala tako temeljito kakor v **Sovjetski zvezi.** Moštvo je pred meseci odpotovalo celo v deželo turnirja in si s tremi zmagami tamkaj priigrala veliko spoštovanje. Ruski nogometaši delajo že več mesecev skupno in poznavavci sodijo, da bi se morali med seboj razumeti celo v sanjah in ne samo na igrišču.

Urugvajci so tik pred zaresnim nastopom doživeli neljubo vrsto porazov na evropski turneji in so v prvi ihti kar v celoti zamenjali poprej izbrano reprezentanco. Zdaj imajo čisto novo garnituro in težko je reči, kako se bodo izvlekli iz tega pekla, pa čeprav velja o njih, da v njihovih prsih tli plamen strasti za zmago najbolj vroče.

Herbergerjeva četa iz Nemčije vliva občudovanje, kjer koli se pojavi. Stari lev je res sestavil tako uglašeno ekipo, da je treba o vseh njenih vrlinah govoriti samo v presežkih. Z njeno disciplino in temeljitostjo bo križala račune marsikateremu nasprotniku.

Na svetovnem prvenstvu **Angleži** vse doslej niso imeli skoraj nobene vloge. Zdaj jih zelo žene v Čile, ker računajo, da bodo z nekaterimi slovitimi močmi, ki so se drugod izoblikovale do svetovne kvalitete, prišli bolj do veljave kakor kdaj koli poprej.

V češkoslovaškem nogometu sta zelo učinkovito pomešana madžarska veščina in tevtonska metodika. Domača ljubezen do te lepe kombinacijske igre je tako plamteča, da jim daje mnogo upov za dober plasma.

Homogenost **madžarskih** nogometnih elit iz prejšnjih dob še daleč ni taka, kakor bi želeli sedanji sestavljavci. Baroti je dober poznavavec, vendar je na tem mestu zelo osamljen.

Čilsko moštvo je sijajno pripravljeno. Trenr Riera časti in posnema Herbergerja. Kot ljudje so čilski nogometaši seveda tudi južnjaki.

Italijani prihajajo v Čile s temeljito treniranimi profesionalci, ki so deloma brazilskega in argentinskega porekla. Njihova igra sloni na poudarjeni defenzivi, duhovno pa ekipa ni ubrana.

Veliko posameznih nogometnih umetnikov imajo **Španci,** kar pričajo imena Di Stefano, Del Sol, Gento in še nekatera, ki pa so z državnim dresom samo polovico toliko vredni kakor v matičnih društvih. Vsekakor so Španci najslabše pripravljeni.

Jugoslavija. Igravci tega udeleženca so bleščeči tehniki. Njihova moč je v obrambi, ki že dolga leta igra v enaki sestavi. Moštvo je premlado in zato računa njegovo vodstvo, da bo šele leta 1966 na višku svojih sil.

Kolumbija je znana samo po svojem sporu med vrhovnim vodstvom in podrejenimi zvezami. Enajstorica bi se rada pokazala v najboljši luči in častno izgubila.

Švica bo neprijeten nasprotnik, ker ima način igre, ki ga je težko razdirati. V celoti pa je moštvo preveč zagnano v svoj sistem, ki onkraj morja ne bo uspeval.

Mehiko bi lahko označili kot žlahtnega statista na tej prireditvi. Bila je vsakokrat med udeleženci, toda do konca ni prijadrala nikoli. Pravijo, da ima vratarja, o katerem bo še govorila kronika tega prvenstva.

Bolgarija je prišla v ta ansambel po senzacionalni izločitvi Francije. Ubranosti med moštvom ni prave, vendar se je skrbno pripravljalo, čeprav po formi na papirju ne sodi na to raven.

SREDNJEŠOLSKO PRVENSTVO V ATLETIKI

V okviru »Tedna mladosti« bo v torek, 22. t. m. od 13.30 na stadionu »Ljubljane« v Šiški srednješolsko prvenstvo v atletiki za moške in ženske.

Prijavilo se je 15 šol v moški in 11 v ženski konkurenci. Od devetnajstih ljubljanskih šol bodo sodelovale šole tudi Kočevja, Trbovelj in Kamnika. Prvič bodo tekmovali na tem prvenstvu gojenci vojaške srednje šole. – Tekmovanje bo ekipno in posamezno. Če bo tekmovala vsa prijavljena mladina, bo to tekmovanje najbolj množično.

Po prijavah sodeč bo nastopilo v posameznih disciplinah: 100 m (60 m) 57 tekmovalcev oziroma tekmovalk, 1000 m (500 m 66 (31), daljava — 56 (34), višina — 44 (30), krogla — 48 (29), 4x100 m — 15 štafet, 4x60 m — 11 štafet.

Skupno je prijavljenih 453 tekmovalcev in tekmovalk.

Isti dan in na istem igrišču bo tudi finalno tekmovanje srednjih šol ljubljanskega okraja v košarki, odbojki in rokometu. D. Korče

NOVO NA TUJEM

Villanova (Pensilvanija) — Ameriški sprinter Franck Budd je izenačil svetovni rekord v teku 220 yardov s časom 20.0. Uradni svetovni rekord na tej progi ima njegov rojak Dave Sime iz leta 1956.

Moskva — Na prvem tekmovanju v letošnji sezoni je sovjetska atletinja Galina Kostenko skočila v višino 174 cm. V teku na 1500 m je startal tudi olimpijski zmagovalec Bolotnikov, ki je s časom 3:53,6 zasedel 3. mesto. Zmagal je 20-letni Simbircev s 53,3.

BUKARESTA — Romunski armadni klub Steaua je šestič zapored osvojil državno prvenstvo v košarki. Državni prvaki imajo slej ko prej daleč najboljše košarkarje v vsej državi. Enak naslov med ženskami je petič zapovrstjo dobil domači Dinamo.

Pariz — Na letošnjem mednarodnem prvenstvu Francije v tenisu, ki bo od 21. maja do 3. junija, bo sodelovalo 260 igralcev. 57 igralcev bo moralo igrati v kvalifikacijah od 18. do 20. maja.

SKUPINE	OSMINA FINALA			VRSTNI RED	DALJE IGRAJO	ČETRT FINALE 10. JUNIJ	POLFINALE 13. JUNIJ	FINALE 17. JUNIJ
1 Arica	30. maj URUGVAJ-KOLUMBIJA 31. maj SZ-JUGOSLAV.	2. junij URUGVAJ-JUGOSL. 3. junij KOLUMBIJA-SZ	6. junij URUGVAJ-SZ 7. junij KOLUMBIJA-JUGOSL.	1. ... A 2. ... B 3. ... 4. ...	A B	A B	K (ZMAG. A-D)	
2 Santiago	30. maj ČILE-ŠVICA 31. maj ITALIJA-NEMČIJA	2. junij ITALIJA-ČILE 3. junij NEMČIJA-ŠVICA	6. junij NEMČIJA-ČILE 7. junij ITALIJA-ŠVICA	1. ... C 2. ... D 3. ... 4. ...	C D	C D	L (ZMAG. B-C)	ZMAG. K-M
3 Viña	30. maj BRAZILIJA-MEHIKA 31. maj ŠPANIJA-ČSSR	2. junij BRAZILIJA-ČSSR 3. junij ŠPANIJA-MEHIKA	6. junij BRAZILIJA-ŠPANIJA 7. junij MEHIKA-ČSSR	1. ... E 2. ... F 3. ... 4. ...	E F	E F	M (ZMAG. E-H)	ZMAG. L-N
4 Rancagua	30. maj ARGENT.-BOLG. 31. maj MADŽ.-ANGLIJA	2. junij ARGENT.-ANGLIJA 3. junij BOLG.-MADŽ.	6. junij ARGENT.-MADŽ. 7. junij BOLGARIJA-ANGL.	1. ... G 2. ... H 3. ... 4. ...	G H	G H	N (ZMAG. F-G)	

139. Majda, ki je ves čas možato hodila, je začela omagovati. »Marko, ne morem več!« je naposled zastokala. Sedla je na tla in si drgnila utrujene noge. Radosa in Marko sta zaskrbljeno pokleknila poleg nje. »Vročico ima,« je ugotovil Radosa. »Moramo se ustaviti, poiskal bom primerno zdravilo.« Odvrgel je nahrbtnik in izbrskal tablete. Marko je zaskrbljeno gledal svojo mlado prijateljico, ki je bila vsa obupana, ker ju zadržuje. Čutil je, da je preveč zahteval od nje. Saj je morala hoditi vse noči.

140. Radosa se je odločil, da bo skuhal čaja, ki ga je našel med Francozovimi zdravili. »Morava pozdraviti Majdo,« je rekel, »preden jo zgrabi kaj hujšega. Samo nikjer ne vidim pravega lesa. Nemci tako počešejo svoje gozdove, da še iglice ne pustijo pod drevesi. Ko pridemo v Avstrijo, bo boljše, tam so drugačni gozdovi in planine.« — Majda si je slekla nogavice in si hladila razbolele noge. »Saj bo bolje,« je tolažila Marka, »samo nekoliko sem si morala odpočiti. Poiščimo si skrivališče.«

141. Marko je potegnil iz nahrbtnika svojo odejo in z Radosom sta povila Majdo. Z jase, na kateri so se ustavili, so odšli navzdol po pobočju. Radosa je nosil Majdo v naročju. Začelo se je svitati in jutranje megle so vstajale iz gozdov. Naposled so se ustavili pred kotanjo, ki je bila zaraščena z grmičevjem in gosto praprotjo. »Tule si napravimo šotor,« je predlagal Radosa. »Danes bomo počivali in se pozdravili.« Čeprav je bil Marko nestrpen in bi še kar naprej hodil, je uvidel, da je najbolje, če počakajo.

šah

TURNIR KANDIDATOV ZA SVETOVNEGA PRVAKA

Korčnoj vodi za pol koraka

Kdo bo zmagal v Curacau? Korčnoj, Keres, Petrosjan, Geller ali Fischer? Pretendentov za prvo mesto je po desetem kolu še vedno veliko. Pravzaprav več kot pred štirinajstimi dnevi, ko je osem velemojstrov odpotovalo na Karibske otoke. Viktor Korčnoj, Paul Keres, Tigran Petrosjan in Efim Geller so v zadnjih treh kolih zabeležili v 12 partijah tri zmage. S številnimi remiji so dali veliko priložnost ameriškemu velemojstru Robertu Fischerju, ki bo — če remizira z Gellerjem in dobi z dr. Filipom v dveh prekinjenih partijah — samo še točko za vodečim. Odpadel pa ni popolnoma niti Mihail Talj, ki je v desetem kolu zabeležil zmago v svojem znanem napadalnem slogu.

Viktor Korčnoj je po desetem kolu na vrhu lestvice: s sedmimi remiji in zmagami nad Fischerjem, dr. Filipom in Taljem je pred Keresom, Petrosjanom in Gellerjem, ki so v prvi tretjini turnirja pokazali še manjšo prodornost. Viktor Korčnoj igra v Curacau mnogo bolje kot v Stockholmu, po nekaterih poročilih iz Srednje Amerike pa sedanje igre Korčnoja vendar ne moremo primerjati z njegovo igro v Buenos Airesu in Budimpešti. V partiji z Robertom Fischerjem je samo še enkrat dokazal, da je nepremagljiv velemojster taktičnih zapletov.

Paul Keres ima enako število zmag kot Korčnoj, toda v sedmem kolu je moral podpisati svoj prvi poraz na turnirju. Keres je bil ponovno žrtev Roberta Fischerja, ki vodi v dvoboju z estonskim velemojstrom s 4,5:2,5! Keres je najboljši poznavalec španske partije, v kateri pa je moral že drugič podpisati poraz proti Fischerju, ki igra kot beli španko enako dobro kot sicilijanko.

Tigran Petrosjan je na letošnjem turnirju kandidatov premagal samo Talja (dvakrat), s katerim je sicer med vsemi velemojstri najboljši prijatelj. V osmem kolu je Petrosjan kot črni zmagal v španski partiji v 20 potezah! Velemojster iz Tbilisija je znan kot pozicijski igralec, ki nikoli nič ne tvega. Zato je za dobre poznavalce šaha popolnoma nerazumljivo, kako je lahko dosegel miniaturno zmago proti Talju, ki ima tako po šestih partijah s svojimi rojaki rezultat 1:5! Petrosjan je trenutno med najresnejšimi kandidati za dvoboj z Botvinikom, toda v drugem delu turnirja bodo vsi tekmeci verjetno igrali ostreje na zmago...

Efim Geller je tokrat »kralj remijev«: njegova dosedanja bilanca je osem remijev ter zmaga in prekinjena partija s Fischerjem. S svojo oprezno igro je skupno s Korčnojem in Petrosjanom med doslej neporaženimi udeleženci kandidatskega turnirja.

Robert Fischer je ponovno pred težkimi preizkušnjami: med resnimi kandidati za mesto bo ostal samo, če bo v prekinjenih partijah remiziral z Gellerjem (kmet manj) in premagal dr. Filipa (minimalna materialna prednost) in če bo ostal neporažen v partijah od XIV. do XVI. kola, ko bo igral s črnimi figurami zaporedoma s Keresom, Benkojem in Gellerjem.

Mahail Talj ni več zadnji po točkah, zato pa je ostal »prvi« po številu porazov. Pet porazov v osmih kolih bi uničilo marsikaterega velemojstra, ki bi igral do koncu turnirja samo še vlogo »opazovalca«. Talj pa še vedno ni klonil: v X. kolu je z zmago nad Benkojem v plesu žrtev in kombinacij opozoril, da bo lahko prekrižal račune tudi marsikateremu favoritu. Tri točke — kolikor ima Korčnoj več — pa bo le težko nadoknadil, pa čeprav je do konca še 17 kol.

Paul Benkö je najbolj prijetno presenetil v družbi kandidatov za svetovnega prvaka. V petih partijah z belimi figurami je zabeležil kar štiri točke! Tako je postalo jasno, da bo zadnji dr. Miroslav Filip, ki je v zadnjih osmih kolih zbral eno samo točko.

Doslej je bilo v Curacau končanih 39 partij, med katerimi je bilo 22 remijev. Po prvi tretjini vodi Korčnoj, ki pa v nadaljevanju ne sme niti za las popustiti, če hoče prihodnje leto igrati dvoboj s svetovnim prvakom Mihailom Botvinikom.

Kraljeva indijka

BELI: Dr. FILIP
ČRNI: BENKO

1. c4 g6, 2. d4 Sf6, 3. g3 c5, 4. d5 d6, 5. Lg2 Lg7, 6. Sf3 a6? (Zagrebško varianto kraljeve indijke še velikokrat igrajo na mednarodnih turnirjih, ker je ena najboljših možnosti za boj proti fianketiranju belega lovca. Toda črni ne more brez predhodnega Sa6 in Sc7 priti do protiigre na daminem krilu), **7. a4 e5, 8. dxe6! fxe6?, 9. Sc3 Sc6, 10. 0—0 0—0, 11. Sg5!** (Hiter in neposreden poseg med črne kmete. Osma poteza črnega se očitno maščuje. Ni bilo dobro 11. Lf4 zaradi 11.... Sd4 in črni bi prišel do protiigre. Po 11. Sg5! pa nima taktičnih možnosti) **Se5, 12. Db3 Da5?** (Mnogo bolje bi bilo 12.... De7 in razvoj lovca na c8, na primer 12. ... De7, 13. Lf4 Sc6, 14. Tad1 Sd4, 15. Da3 e5 itd. s pozicijo, ki je sicer še vedno slabša, ki pa se da igrati. S potezo 12. ... Da5 je pretnja 13. ... Db4 več kot očitna), **13. Sc3e4 Se8** (Na 13. .... Sxe4 sledi 14. Sxe4 Td8, 15. Lg5 itd.), **14. Lh3 d5** (Taktična možnost ki pa zaradi dobre igre belega ni uspela), **15. Ld2! dxe4, 16. Da3! Db6, 17. Dxe5 Dxc5, 18. Sxc5 Sc7.**

19. Sc5xe6 (V nadmočni poziciji je beli osvojil kmeta. Druga možnost je bila tudi 19. La5 in nato Sxe6), **Sc7xe6, 20. Lxe6+Kh8, 21. Lc3 h6, 22. Lxc8 Tfxc8, 23. Se6 Lf6, 24. Sf4 Kh7, 25. Sd5 Lg7, 26. Sb6 in črni se preda.**

Španka

BELI: TALJ
ČRNI: KERES

Paul Keres je znan kot eden najboljših poznavalcev Cigorinove obrambe španske partije. Španska otvoritev v celoti je po njegovi zaslugi precej prenovljena in izboljšana, estonski velemojster pa na vsakem turnirju išče še novih poti. V partiji s Taljem je Keres igral eno manj običajnih potez. Bivši svetovni prvak v otvoritvi vsekakor ni imel podrejenega položaja: po žrtvi kraljice za trdnjavo in figuro je imel Talj možnosti, da odloči partijo v svojo korist. V veliki časovni stiski pa je velemojster iz Rige žal spregledal še figuro v trenutku, ko njegov položaj že tako ni več obetal mnogo. Keres je z zmago v drugem kolu turnirja kandidatov napovedal, da meri na najvišje mesto.

1. e4 e5, 2. Sf3 Sc6, 3. Lb5 a6, 4. La4 Sf6, 5. 0—0 Le7, 6. Te1 b5, 7. Lb3 d6 (Na 7.... 0—0 ima beli možnost, da igra 8. d4, ker črni še ni zapretil z Lg4), **8. c3 0—0, 9. h3 Sa5, 10. Lc2 c5, 11. d4 Sc6!?** (Poteza, katero je večkrat uporabijal svetovni prvak Mihail Botvinik, ima svoje dobre in slabe strani. V menjalni varianti — dxe5 dxe5 — stoji črni skakač veliko bolje na polju a5, medtem ko je po Sc6 belemu prepečen bočni udar b4), **12. Sb1d2 cxd4, 13. cxd4 Sfd7, 14. Sb3? a5!** (Črni bo izvedel akcijo na daminem krilu s tempom več, skakač na polju b3 pa tako in tako nima perspektive. Po principih španske partije bi bilo treba skakača privesti ali na e3 ali na g3, od koder ima kontrolo nad dogodki v središču šahovnice), **15. Le3 a4, 16. Sc1 exd4, 17. Sxd4 Sxd4, 18. Lxd4 Lf6, 19. Se2 Lb7, 20. Dd3 Sc5** (Izsiljeno. Groženj je bilo več, najhujša med njimi pa poteza 21. e5, po kateri pride do številnih menjav in poenostavljene pozicije), **21. Dxb5 Lxe4, 22. Lxe4 Sxe4, 23. Tad1?** (Beli bi imel zanesljivo prednost pa 23. Dd5!, ker bi ostal kmet na polju d6 trajna slabost v črni poziciji. Beli pa ima vendar še vedno boljši položaj) **d5, 24. Sf4?? Lxd4, 25. Txd4 Df6, 26. Dxd5** (Talj se je odločil za žrtev kraljice za trdnjavo, lahko figuro in dva kmeta. Ta ideja pa je vsekakor zgrešena, ker zares ne bi bilo treba nevarno zapletati boljšega položaja) **Tad8, 27.**

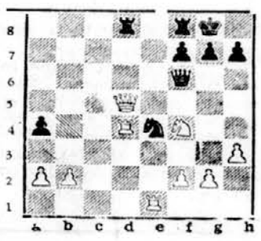

Te1xe4 Txd5, 28. Sxd5 Dg5, 29. f4? (Nepotrebna slabitev kraljevega krila. Kmet na polju a4 je bil tako in tako obsojen na smrt. Bolj naravna poteza 29. Se3 ter kasneje podvojitev trdnjav na sedmi liniji, pri čemer bi imel Keres velike težave. Talj pa mora po odigrani potezi stalno paziti na morebitne šahe po diagonali a7 — g1) **Dh6, 30. Txa4 Dd6, 31. Ta5 h6, 32. b4 Kh7** (Keres očitno čaka akcijo belega, ker stojita Taljeva trdnjava in skakač zelo nerodno), **33. Tc5 Da6, 34. Sc3 Td8, 35. f5 Td2, 36. Te8 Dd3, 37. Te4** (Vseh groženj ni več mogoče ubraniti. Najnevarneje pa preti 37. Dg3) **Te2, 38. a4 Te1+, 39. Kh2 Dd6+, 40. T4 e5 Tx c8 in beli se preda.** B. Parma

Z republiškega pokalnega finala: mednarodna mojstra Stojan Puc in Bruno Parma med dvobojem na prvih deskah moštev ŽSK Maribor in ŠK Novinar

DANES SE ZAČNE V VRNJAČKI BANJI

Državni pokalni finale

Od današnje nedelje do četrtka 24. maja bo v Vrnjački banji državno finalno šahovsko tekmovanje za pokal maršala Tita. Med 16 najboljšimi jugoslovanskimi ekipami bosta Slovenijo zastopali dve ekipi ŠK Novinar, ki sta zmagali na slovenskem republiškem finalu. Ljubljanski šahisti so odpotovali v Vrnjačko banjo v petek zvečer: v prvi ekipi bodo nastopali Parma, Bajec, Kržišnik in Ankerst, v drugi pa Plevčak, Šiška, J. Tomšič in Planinc. Druga ekipa ŠK Novinar bo žal nastopala oslabljena, ker so Stupica, Trampuž, inž. Gabrovšek in Fajfar službeno ali študijsko zadržani.

Konkurenca bo letos izredno izenačena. Veliko vprašanje je, v kakšni postavi bosta nastopili ekipi Partizana. Gligorič in Matanović sta v Havani, dr. Trifunović se pripravlja na turnejo po ZDA, Djuraševič in Čirič pa sta se komaj vrnila s turnirja v Marijanskih Laznih. Kandidat za prvo mesto bo vsekakor zagrebški Poštar, katerega bodo zastopali Bertok, Fuderer, Damjanović in Rodič. Med 16 finalisti je Sarajevski šahovski klub, ki je osvojil pokal maršala Tita leta 1960. Bogdanović, Kozomara, dr. Osmanagič in Smailbegović bodo skušali ponoviti svoje uspehe v pokalnem tekmovanju. Tu so tudi beograjska Crvena zvezda, Sloga iz Kraljeva in skopski Metalni zavodi, ki se bodo prav gotovo borili za visoka mesta. V prvi skupini mednarodnega šahovskega festivala v Vrnjački banji pa bosta nastopili še reprezentanci Aten in Varšave.

Kakšne so možnosti ŠK Novinar v prvem nastopu v tako težki konkurenci? Kolikor bo Parma zaigral nekoliko bolj prodorno kot zadnji čas in in bo v igri ostalih članov prvega moštva prišla do izraza njihova dejanska šahovska moč, bi se lahko Novinar uvrstil med pet najboljših. Vsako višje mesto kot peto pa bi bilo lep uspeh tega mladega šahovskega kluba.

Dosedanji zmagovalci tekmovanja za šahovski pokal maršala Tita: 1958 — Partizan (Beograd), 1959 — ŽSK Maribor, 1960 — Sarajevski šahovski klub, 1961 — Partizan. Med tremi zmagovalci tokrat ne bo v finalu ekipe ŽSK Maribor, ki je izpadla v republiškem finalu. Tri ekipe tega kluba pa bodo po vesteh iz Maribora vendar nastopile na mednarodnem šahovskem festivalu v Vrnjački banji: prva in druga ekipa bosta igrali v drugi skupini, ženska pa v eni izmed ostalih.

A. P.

MEDNARODNI TURNIR V HAVANI

Mednarodni turnir v Havani se nagiblje h koncu, velemojstri Smislov, Spaski, Gligorič in Najdorf pa iz kola v kolo beležijo točke v svojo zelo uspešno bilanco. Kdo bo prvi — umirjeni Smislov, brezkompromisni Spaski, razigrani Gligorič ali »posebni« velemojster za južnoameriške turnirje Najdorf — je težko reči. Prednost imata vsekakor Smislov in Spaski, ki sta doslej zabeležila po 7 zmag in 6 remijev. Velemojster Lev Polugajevski, ki je premočno zmagal v Mar del Plati, je po treh zaporednih porazih — s Pachmanom, Gligoričem in Gonzalesom — na šestem do sedmem mestu z Ivkovom.

Jugoslovanski velemojster Svetozar Gligorič je zaigral v zadnjih kolih odlično: premagal je Ortega, de Greiffa, Polugajevskega in Ciocalteo in remiziral s Spaskim, tako da je v petih kolih zabeležil 4,5 točke. Gligorič pa ima do konca lažje nasprotnike kot ostali kandidati za prvo mesto, tako, da bodo zadnja kola turnirja v glavnem mestu Kube za ljubitelje šaha v Jugoslaviji še zanimivejša.

Ivkov se je v zadnjih kolih prav tako izkazal z nekaj zaporednimi uspehi, tako da je že v vodeči velemojstrski družbi. Kakor je bilo pričakovati, bodo med najboljšimi na koncu sami velemojstri: Haag (Madžarska) je sicer še vedno med prvimi petimi, toda Pietsch (Vzh. Nemčija), ki je dolgo vodil, je že deseti do enajsti. Gligorič in Ivkov sta tako povsem opravičila upe ljubiteljev šaha v Jugoslaviji, medtem ko je hudo razočaral Matanović, ki je osem kol pred koncem štirinajsti do petnajsti.

Djuraševič drugi v Marianskih Laznih

Sovjetski velemojster Mark Tajmanov je zabeležil še eno mednarodno zmago: v Marianskih Laznih je v 12 kolih zbral 8 točk, 4 zmage in 8 remijev pa je med miroljubnimi mednarodnimi mojstri in mojstri zadostovalo za zmago. Končni vrstni red: 1. Tajmanov (ZSSR) 8, 2.—3. Djuraševič (FLRJ), Tringov (Bolgarija) 7,5, 4.—7. Čirič (FLRJ), Gicescu (Romunija), Hort (ČSSR), Sliwa (Poljska) 7, 8. Lokwenz (Avstrija) 5,5, 9.—10. Jansa (ČSSR), Kluger (Madžarska) 5, 11. Millberg (Vzhodna Nemčija) 4,5, 12. Maršalek (ČSSR) 4, 13. Thorbersson (Island) 3.

O uvrstitvi jugoslovanskih državnih reprezentantov v Marianskih Laznih lako rečemo, da ni niti uspeh niti neuspeh. Ljubitelji šaha v naši državi so od njiju v povprečni mednarodni konkurenci morda pričakovali malo več prodornosti.

PROBLEM

Samuel Loyd

MAT V TREH POTEZAH

Rešitev problema, ki je bil objavljen prejšnjo nedeljo: 1. Db1!

Brez besed

— Ladja se je potopila že pred tremi urami. In kje si ti hodil?

— Ne, nočem medkrajevne. Rada bi slišala človeški glas po dolgem času.

EPIDEMIJA

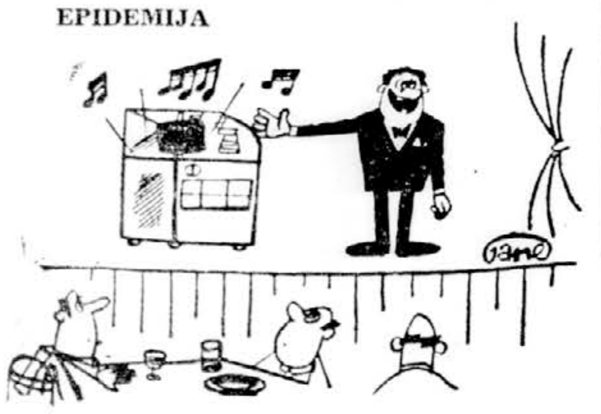

— Otvarjamo festival zabavne glasbe »Kavarna Palma 1962«

— Ta vodnik je sicer drag, a se ga splača najeti.

— Zdaj pa bomo začeli oddajo »Pes — naš naboljši prijatelj«.

MAJSKI IZLET

Dežek

— Imam potrdilo, da sem imel gripo tudi že, ko sem potoval v tujino.

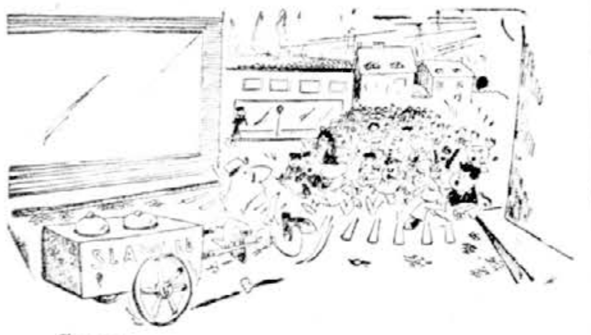

Sonce

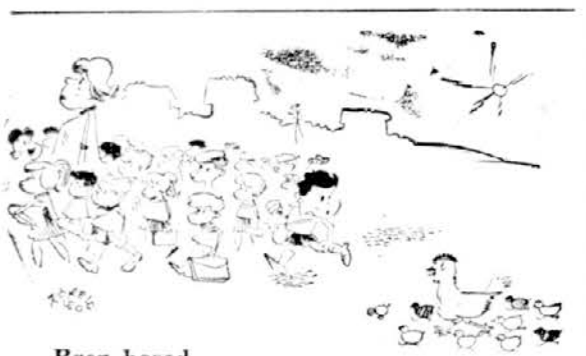

Brez besed

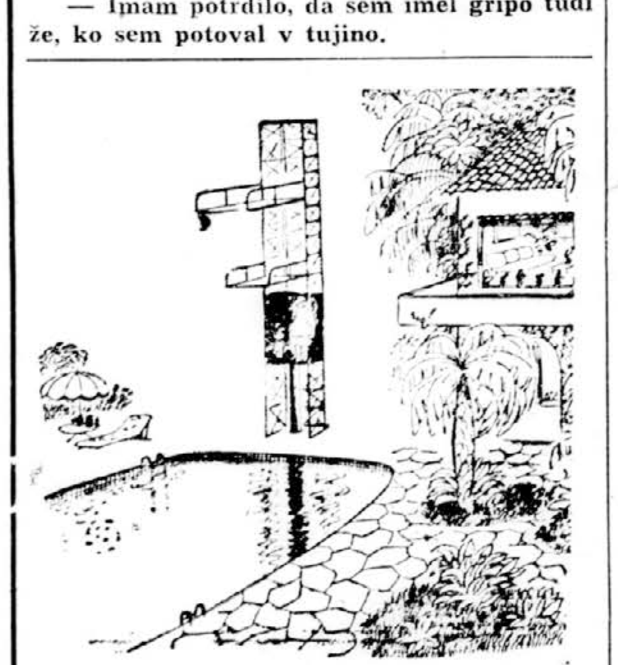

Brez besed

NAGRADNI REBUS

Rešitev:

Za pravilno rešitev rebusa razpisujemo 12 nagrad:

1. nagrada: 3000 din
2. nagrada: 2000 din
3. do 12. nagrada: po 1000 din

Izstrižek z rebusom in rešitvijo v okvirčku pošljite na naslov: Uredništvo »Dela«, Ljubljana, Tomšičeva 3, poštni predal 29. Rešitev je lahko prilepljena na dopisnici, če pa bo v pismu, napišite na ovitek NAGRADNI REBUS. Rešitvi ne prilagajte drugih dopisov ali obvestil. Pri žrebanju bomo upoštevali vse rešitve, ki bodo v uredništvu do petka, 25. maja opoldne.

Reševalci iz Ljubljane lahko vržejo rešitve v nabiralnik nagradnih ugank »Dela« in »Tovariša« v veži poslopja v Tomšičevi ulici 3.

Povezani zlogovni magični liki

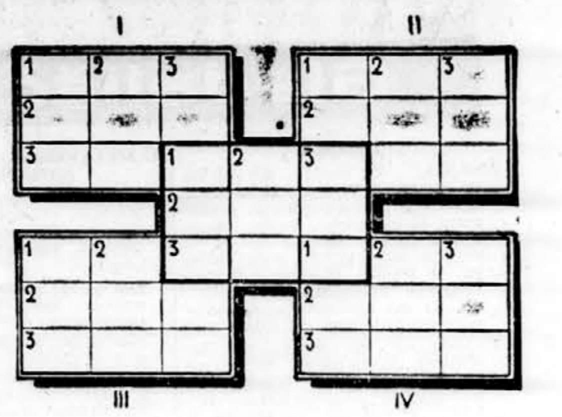

V vseh kvadratih vodoravno in navpično:

Prvi kvadrat: 1. sovjetski zunanji minister (Andrej), 2. svetovljansko letovišče na Floridi, 3. pooblaščenec, poverjenik.

Drugi kvadrat: 1. veliki industrijski objekt, 2. glavno mesto vzhodnoevropske države, 3. šega, običaj.

Tretji kvadrat: 1. prizorišče vsakoletnega filmskega festivala v Puli, 2. znana Gogoljeva ija, 3. vidnost jasnost.

Četrti kvadrat: 1. spodnji ustroj motornega vozila, 2. zvočna alarmna naprava, 3. češki skladatelj nacionalne smeri (opera »Jenufa«).

Srednji kvadrat: 1. konservirana morska riba v olju, 2. bolniška hrana, 3. rusko žensko ime (oseba iz Tolstojevega romana »Vojna in mir«).

KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. doktor, 8. velik železni kavelj, ki ga pri pristanku spustijo ladje v morje, 13. najvišja gora v Turčiji, 14. enigmat, 16. vznemirjenost, 17. neprijeten duh, 18. kemični znak za cink, 19. pot, 20. najsvetlejša zvezda v ozvezdju Orla, 21. oddelek rimske konjenice, 22. električno nabit delec atoma, 23. ime popularne ameriške pisateljice Buckove, 24. trda kovina za zaščitno prevleko, 25. različna soglasnika, 26. vstopnica, 27. rastoče pristanišče na ustju Neretve, 28. znan ruski slovanofil iz prejšnjega stoletja (Ivan Sergejevič), 30. mlada slovenska filmska igralka (Irena), 31. vzvišeno nakladališče za železniške vagone, 32. izvleček, sok.

NAVPIČNO: 1. otok pred vzhodno afriško obalo, 2. zelo trda palica, 3. ime nekdaj zelo popularnega filmskega igralca Novarra, 4. verski reformator v starem veku, 5. departma v južni Franciji, 6. začetnici našega slavnega izumitelja, 7. površnina, ki jo vlagamo v kis, 8. reka, ki teče skozi Posarje, 9. veletok v Pakistanu, 10. avtomobilska oznaka Danske, 11. razlika, diferenca, 12. okrasek, 15. muren, čriček, 17. tkalska naprava, 20. tovarna barvil v Celju, 21. zdravilišče za tuberkulozne v švicarskem kantonu Graubünden, 23. pritok Savinje, 24. halogena kemična prvina, zelo strupen dušeč plin, 26. nenadna smrt, 27. namizno pregrinjalo, 29. avtomobilska oznaka okraja Sremska Mitro-

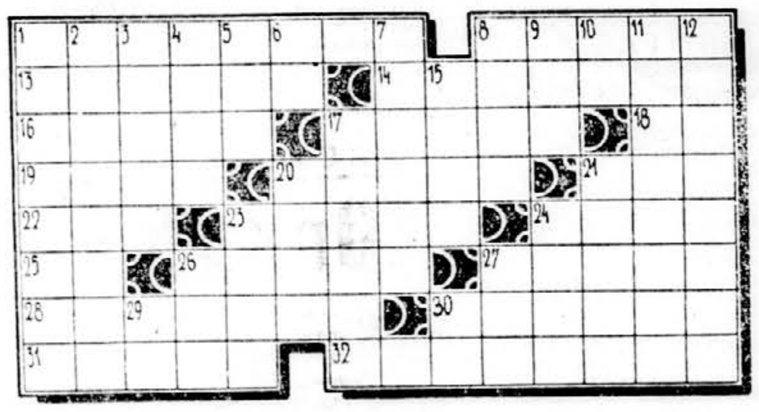

REŠITEV UGANK IZ PREJŠNJE NEDELJSKE ŠTEVILKE

Križanka. Vod.: 1. Aristid, 8. tkivo, 13. Voltaire, 15. Lunik, 16. Aziat, 17. E(mile) Z(ola), 18. Apari, 19. Lion, 20. dvor, 22. iris 23. Inn, 24. Leopardi, 26. Te, 27. Man, 28. Rio, 29. PD, 31. Makarios, 34. ila, 35. Amor, 37. ring, 38. bron 39. narek, 41. ad, 42. Reims, 43. Naser, 44. likalnik, 46. arest, 47. jablana.

Nagradna satovnica: 1. Andora, 2. Oliver, 3. vandal, 4. karbol, 5. brezno, 6. zlatar, 7. klokan, 8. kondor, 9. drahma.

Zemljepisna rebusa

(Dve evropski gorstvi)

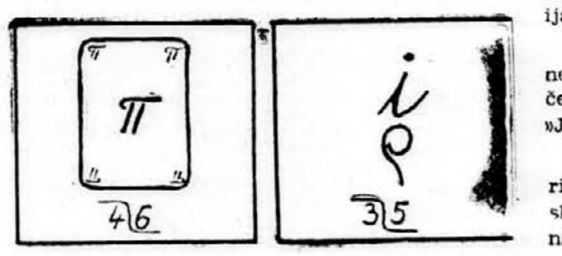

ŠTEVILČNICA

Misel:

8 2 3 15 9 — 17 3 — 13 9 13 5 2 — 5 4 6 3 13 9 — 1 5 — 10 3 2 12 — 4 5 6 17 — 13 5 — 13 7 5 — 5 7 3 4 3 6 12 — 10 9 11 17 — 10 14 — 1 2 12 8 16 5 17 9.

Ključ:

1 2 3 4 5 6 7 — kraj s tekstilno industrijo v Spodnji Savinjski dolini.

8 6 9 10 11 12 13 — klobuk za poletno vročino,

14 15 12 16 3 6 17 — vzgojitelj v osnovni šoli.

Nagrade za prejšnjo nedeljo

Za nagradno satovnico je prišlo do razpisanega roka 1562 rešitev. Žreb je prisodil nagrade naslednjim:

1. nagrada (3000 din): Ksenija Marčič, Ljubljana, Rozmanova 7

2. nagrada (2000 din): Tatjana Pajnič, »Auto«, Kočevje

Deset nagrad po 1000 din prejmejo:

Janez Benkovič, Kamnik, Novi trg 37
Maša Kosem, Ljubljana, Žitnikova 8
Rut Petrič, Ljubljana- Šentvid, Vižmarje 147
Ciril Lavrič, Rateče-Planica, Obmejni blok
Slavka Mohar, Dol. Logatec, Martinj hrib 26
Betka Košiša, Ljubljana, Postojnska 8
Ksenija Škerbic, Ljubljana, Bezenškova 22
Heda Pucelj, Kočevje, gimnazija
Fani Pavlin, Ljubljana, Krimska 10
Joža Kušar, Ljubljana, Švabičeva 15

JEAN AMILA: Vikinška barka (45)

— Ne, ni je zadavil Henri! Tvoj zlati dečko je bil, Christian Laneuville, s katerim si prebil noč in ki ti je do zadnjega kotička napolnil glavo s svojimi zgodbami... Saj Launeyu bomo rekli, da si se spoprijateljil z njim zato, da bi mu izvabil priznanje!

Napravil se je plemenitega; krilil je z rokami, kakor da bi bil ves iz sebe.

— Veš, kar se mene tiče, jaz in novinarstvo... v žurnalizem sem vtaknil nos po sili, samo tako, mimogrede... naj ta zadeva koristi nekomu, ki se stalno ukvarja s takimi zadevami...!

Sedel sem, nezaupanje v meni pa je naraščalo z vsakim trenutkom.

— Morda imam trdo glavo kot želva mem, Jorioz!
oplep, toda še vedno ničesar ne razu-

— To se mi ne zdi prav nič čudno, je pokroviteljsko odvrnil. Nisi neumen, toda gledaš samo površinsko, kakor novinar, seveda ali policijski inšpektor. Najprej je ta sumljiv tip, ki zbuja grozo skratka, podel in ničvreden gospod; leta ima izmišljen alibi,. kajti priča pravi, da ga je videla nekje, vtem ko on trdi, da je bil drugod.

Aretirajo ga, mu nataknejo lisice in ga vržejo za rešetke: morali je zadoščeno! Toda resnici, dragi Roger, Jaz pa stikam za resnico!

—Če se dobro spomnim, je bil Christian tisto noč daleč od kraja zločina...

— Tako pravi...

— To je bilo tudi dokazano!

— Pa ne tako neorvgljivo, kot misliš!

Skomignil sem. Bil sem že sit teh večnih ugank in rebusov.

— Kaj imaš proti njemu? Dokaze?

— Reciva raje utemeljene hipoteze!

— Je to vse?

— Zame je to stvar osebnega prepričanja, je rekel Jorioz. In prepričan sem, da imam prav. Če se problema lotiš površno, tako kot se ga lotevajo navadno časnikarski ljudje, potem je nujno, da odkriješ krivca v Henriju. Toda če se poglobiš, kot stori to romanopisec, potem ni dvoma: krivec je Laneuville!

— Pasja zadeva...!

— Ne, Roger! Na sodniji v Ouimperu bi tudi le površno obdelali stvar in obsodili bi nedolžnega človeka... Veš čemu boš sedajle priča? Seveda čisto prostovoljno, ne da bi te kdo silil, in če nočeš, lahko takoj greš... Priča boš procesu proti Laneuvilleu!

— Mimile in Paulote pa bosta tožilca, mar ne...?

— Ti pa si lahk obranilec, če hočeš! Ne verjamem sicer, da bi stvar potekala prav tako, toda v bistvu bi hotel menda nekaj takega.Priznal boš, Roger, da je to za novinarja prava poslastica!

Stegnil se je s skrinje potegnil majhen fotografski aparat, ki je bil najrž nekoč Katin. Ponudil mi ga je.

— Celo fotografiral boš lahko, Roger. Videl boš, da bo šlo vse še bolj po predpisih kot'na sodniji.

Moji refleksi niso več delovali. Noč popivanja me je zdelala; vse skupaj se mi ej zdelo tako čudno neotipljivo in nedojemljivo: nenavadno vzdušje te retonsko opremljene sobe, sv. Mihael, ki je zrl s stene naravnost vame in se venomer smehljal, Jorioz, ki je hlastno pospravljal svoj kruhek...

Potem pa nenadoma telefon.

Telefonski aparat je bil pri vhodu. Oglasila se je Jolanda, ki je potem prišla k Joriozu in mu nekaj pošepetala na uho. Jorioz je najprej odložil prtiček, potem pogoltnil zalogaj, ki ga je imel v ustih, in se naposled počasi odpravil k telefonu:

— Seveda, odvetnik... Se razume... Dogovorjeno, doktor!

Odložil je slušalko in spet sedel za mizo. Šele potem mi je razložil:

— Bil je Caparacci, Vaervinckov branilec. Prišel je v Quimper in bo v slabi uri pri nas.

Nobeni stvari se nisem mogel več čuditi. Joriozovi obloženi kruhki so me pošteno jezili. Nisem se mogel ubraniti spomina na smrdljivo razpadajoče truplo...

Stenska ura je počasi »odpela« deveto uro. Zaškrtala je, nato pa je »carillon« odigral melodijo. To me je spominjalo na detinstvo, ko mi je morala babica zapeti: »Le zaspi, Bretanja lepa...«, Potem sem lahko zaspal.

— Kako je le mogoče, da se sestanemo tukaj? Ali hiša ni bila prodana?

— Kaže, da je bila. Toda Jolanda še vedno skrbi za red v njej. In te okoliščine ne bi bilo pametno opustiti.

— Vidim, da se počutiš kot doma!

—Ne pretiravaj... Sicer pa, z Jolando sva velika prijatelja.

Bolela me je glava. Čutil sem, da bi bilo treba razčistiti veliko stvari, toda nisem našel prave besede. Bilo bi brez pomena, da bi se jezil na Jorioza! Bil je pravi izobraženec, vse je nosil v notranjosti, celo nečimrnost. Nikdar mu ne bom mogel pojasniti, da bi ga vsi najraje posadili na mino, pod katero bi potem zažgali vrvico... Jaz pa sem mu skušal biti dober tovariš.

— Poslušaj, Réné! Priznam, da nisem naredil prav, ko sem se napil. Toda čas je, da se streznim in da postavim situacijo na noge. Kmalu te bodo imeli popolnoma v oblasti, Réné. Ne morem ti sedaj razlagati zakaj, toda tudi jaz imam utemeljene hipoteze.

— Kar govori, poslušam te, je rekel, in videti je bilo, kot da ga vse to zabava.

Bil je samozavesten; najraje bi mu prisolil zaušnico!

— Spoznaš se na svoj posel, Réné! Roman-, to je tvoj posel...

Pri tem sem dvignil kazalec.

— Oh, to pa res ni kdo ve kaj! To je narejeno na hitro, je dejal skromno.

— Prav praviš, Réné. Preveč hitro, celo... Na kaj se opiraš? Na babje čenče: na Jolando, ki Christiana živega ne more, na Christianovo sestro Moniko, ki je po vsem tem, kar sam praviš, svojega denarja vredna, in na ta dva tipa, ki si želita Christianovo kožo na srebrnem pladnju. To, kar si napisal, ni resen in objektiven feljton, Réné! To je prej obtožnica! Te smem nekaj vprašati?

Morton Thompson: NE KOT TUJEC (270)

»Tele gozdove pozna kakor lastni žep,« je naglo rekel Bemis. »Rad hodi sam. Mene ni za Arta nikdar strah. Saj ni prvič. Sleherni hip se vrne. Oh, hudiča!« je rekel. »Če se ne vrne z jelenom na ramenih, mu jih bom tudi napovedal! Da nas pusti čakati takole lačne!«

Phil ju je opazoval. Zasledoval je sleherno njuno kretnjo, izraz, besedo. Ko sta utihnila, se je spet zastrmel v ogenj, kakor onadva.

Ob petnajst čez tri je Bemis vstal. Nagonsko sta ga posnemala. Bemis se je obrnil proti stezi.

»No...« je rekel. Počakal je. »Ne vem, ali naj se lotimo jedi ali naj ga še čakamo!«

»Morda se je pa poškodoval,« je zamrmral Lucas.

»Tudi sam začenjam ugibati,« je mirno rekel Bemis.

Na jasi se je pričelo temniti. Phil se je pognal prednju. Pogledal je najprej tega, potem onega.

»Utegnil bi se bil pognati za jelenom, ga zasledovati, pa ne opaziti, kam gre,« je rekel Bemis in kar naprej gledal proti stezi. »Utegnil bi zaiti, zablođiti proti zahodu, se zalesti v grmičevje, na rob Fork Flasta. Morda je zdaj tam.«

»Mislim, da bi bilo bolje, če bi šli pogledat.«

»In če je tam, potem ne more premeriti več kakor štiri sto yardov na uro... če ni seveda zašel v tiste soteske in grape, polne visokih pečin, dreves in grmovja, ki ga je toliko, da ne vidiš daleč predse, največkrat pa niti neba...«

»Ali naj se odpravimo?«

»In če se je poškodoval, če je kje obležal... potem bo verjetno ustrelil s puško... ampak grebeni so tako zaviti, da ga ne bi niti slišali... najbrž bi si zakuril ogenj — a zdaj je pretemno, da bi videli dim...«

Pogledal je Lucasa.

»Da bi se odpravili? Človek! Potem bi se izgubili vsi trije! Veste, človek se lahko tam preriva skozi goščavo, vpije, strelja s puško, ti pa si lahko dva čevlja od njega in ga sploh ne slišiš.«

Phil ju je pozorno opazoval. Iz grla mu je prišel javkajoč zvok. Bemis si je oblizni! ustnice. Resno je pokimal Philu.

»Pojdimo,« je rekel. »Mislim, da je čas, da se odpravimo k lovskemu čuvaju.«

Odpeljali so se čez greben, se dolgo vozili, tovornjak se je naposled ustavil sredi majne vasice. Poiskali so logarjevo hišo. Vrata jim je odprla njegova žena.

»Oprostite, da vas motimo, gospa,« je rekel Bemis. »Toda prišli smo po Sama. Eden naših tovarišev se je izgubil.«

»Fork Flats?«

»Bojim se, da je zašel tja.«

Položila si je roko na prsi in stopila stran, da bi jih spustila noter. »Sama ni doma,« je rekla. »Odšel je v Martinville.«

»Kaj mislite, ali bi ga lahko našli, gospa?«

Stopila je k telefonu, ki je visel na steni, vzdignila slušalko in zavrtela ročico.

»Poglej prosim, če lahko najdeš Sama, Lorna Belle,« je rekla. »Prišel je Bemis Shedd in še dva druga ima s seboj. Nekdo jim je zašel v Fork Flats... Vem... Poskusi pri Painterju. Rekel je, da gre v Martinville.«

Dolgo je čakala. Tu in tam je spregovorila nekaj besed s telefonistko v centrali. Naposled je obesila slušalko. Stopila je k njim in odkimala.

»Nimamo sreče,« je rekel Bemis.

»Povedala mu bom, Bemis.«

»Lepa hvala. No...«

»Bi popili malo kave?«

»Mislim da ne,« je previdno rekel Memis. »Zdajle nam ne bi šla. Kaj pa vi, doktor? Tole je dr. Marsh, eden naših greenvillskih zdravnikov, tole pa Phil Acton, eden mojih pomočnikov.«

»Ne, hvala,« je rekel Lucas. Mislil je na Arta, ki izgubljen tava po gozdu.

»Eden vaših gluhonemih pomočnikov?«

»Eden izmed njih...«

»Bemis. Ali se je ta izgubil...«

»Ni nem. Samo gluh. Že to je dovolj hudo. No, hvala,« je pokimal. Zadenski je šel proti vratom. »Bolje bo, da se vrnemo tja.«

»Takoj, ko ga najdem, mu povem. Zbral bo ljudi — našli ga bodo, Bemis. Sicer pa vas bo, ko se vrnete, morda že čakal!«

»Morebiti.«

»Ponoči nima pomena iskati...«

»Res ne.«

»Tisti kraji lahko pogoltnejo vse tri.«

»Prav lepa hvala,« je rekel Bemis.

»Nikar se ne odpravljajte iskati posamično! Nikar ne norite, Bemis. To vam ne bo pomagalo.«

»Počakali bomo.«

Tovornjak se je odpeljal nazaj.

»Še nekaj,« je nenadoma rekel Bemis. »Dober vom imajo. Če bo Art le zavohal tistega jelena — ali vsaj dim tabornega ognja, tedaj stavim...«

Ognja ni bilo več. Jasa je bila prazna. Spet so zakurili. Phil je sedel k njima. Bil je ves bled, pogled mu je izgubljeno blodil naokrog.

»Bi jedel?« Bemis je lopnih Phila po ramenu. Pokazal mu je, kakor da nese nekaj v usta.

Phil je odkimal.

»Pa vi, doktor?«

»Hvala, ne bom,« je rekel Lucas.

»Morava ga razvedriti,« je rekel Bemis. »To je hudo za nas. Pomislite, kako mora biti njemu. Njemu in Artu... Pa še to je, da je Art njegov edini stik s svetom... Ta človek živi čisto zase. Zdaj ne more ničesar povedati, ničesar zvedeti. Tako je, kakor da bi bil med njim in nama zid.«

»Njegov tovariš pa je izgubljen,« je rekel Lucas. »Izgubljen in gluh. In on dobro ve, kaj to pomeni...«

»Jejmo torej! Dajmo, dajmo! Pripraviti ga morava k temu, da bo jedel.«

Bila je že tema. S težavo so razločili tovornjak, ki je bil samo temnejša gmota petnajst čevljev od njih. Za krogom, ki jih je obdajal, je bila sama nepredirna črnina.

Bemis je vstal. Potrepljal je Phila po ramenu in se nasmehnil. Phil ga je pogledal. Skušal mu je vrniti smehljaj.

»Jesti bo treba,« je glasno rekel Bemis.

Phil je pogledal Lucasa. Lucas se mu je zaupljivo nasmehnil. Phil je odkimal z glavo. Bemis je položil jetra v kozico. »Jedel boš, pa če ti jih bom moral s silo tlačiti v goltanec!« je zarjovel. Lucas je prijel Phila okrog ramen.

Ko so pojedli, so odložili krožnike.

»No, zdaj pa bomo vrgli poker, pri bogu!« je rekel Bemis in razprostrl po tleh gunj. Vzdignil je Phila. Posadil ga je na rob gunja. Pokazal mu je, naj deli. Phil je ubogljivo pokimal. Sesedel se je.

Igrali so blizu ognja. Bilo je zelo hladno. Bemis je mahal z rokami in si le navidez na skrivaj prizadeval, da bi ukradel Philu nekaj vžigalic. Phil se je tu in tam nasmehnil. Potem je vstal, položil na ogenj še nekaj vej, nato pa obstal kakor kip in se zazrl proti kraju, kjer se začenja steza. Tedaj ga je Bemis potegnil za hlačnico, Phil pa je sedel in se spet lotil igre.

Blizu polnoči je pričelo pihati. Ozrli so se naokrog.

OBVESTILA SPOREDI MALI OGLASI

Izdaja in tiska Časopisno podjetje »DELO«, Ljubljana, Tomšičeva 1—3. Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva 3. Uprava: Tomšičeva 1, telefoni 23-622 do 23-526. — Oglasni oddelek: Ljubljana, Titova 1, tel. 21-896. — Naročninski oddelek: Ljubljana, Titova 3, telefon za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje naročnike 21-832. — Poštni predal — 29. — Brzojavni naslov »DELO« Ljubljana. — Žiro račun pri Narodni banki, Ljubljana 600-11-167. Mesečna naročnina 550 din. Rokopisov ne vračamo.

Gledališče

DRAMA

Nedelja, 20. maja, ob 15.30: Willis Hall: Bilo jih je sedem. Gostovanje Narodnega pozorišta iz Sarajeva. Izven abonmaja. (Razprodano.)

Ob 20. uri: Willis Hall: Bilo jih je sedem. Gostovanje Narodnega pozorišta iz Sarajeva. Izven abonmaja. (Vstopnice so že v prodaji v Drami.)

Ponedeljek, 21. maja, ob 20: Nastop akademske folklorne skupine »France Marolt« in Koroškega akademskega okteta. (Preostale vstopnice v prodaji 21. maja od 18. ure dalje v Drami.)

Torek, 22. maja, ob 20. uri: Dürrenmatt: Romulus Veliki. (Komedija.) — Abonma G. — (Vstopnice so tudi v prodaji.)

Za nocojšnjo večerno predstavo gostov iz Sarajeva, ki nastopijo z dramo sodobnega angleškega pisatelja Willisa Halla »Bilo jih je sedem« (zgodba obravnava usodo angleške patrole v malajski džungli med drugo svetovno vojno), so vstopnice še na voljo pri blagajni v Drami (tel. 21-402).

OPERA

Nedelja, 20. maja, ob 10.30: Rossini: SEVILJSKI BRIVEC. Za Mladinski abonma za šole: I. II. OŠ Vič, OŠ Oskarja Kovačiča in OS Zgornja Šiška.

Ponedeljek, 21. maja ob 20. uri Puccini: TOSCA. Gostuje tenorist Rudolf Francl. Abonma E. (Vstopnice tudi v prodaji)

Jutri bo v Puccinijevi »Tosci« pel Cavaradossija tenorist Rudolf Francl. — Predstava je za abonente reda E, vstopnice pa so tudi za neabonirano občinstvo na razpolago in so že danes v prodaji v Operi.

MESTNO GLEDALIŠČE
Gledališka pasaža

Nedelja, 20. maja, ob 15: Schubert, Zveza za vse življenje. Abonma Saturnus.

Torek, 22. maja, ob 19.30: Schubert, Zveza za vse življenje. Abonma Torek. Vstopnice so tudi v prodaji.

V četrtek, 24. t. m. bo zadnja premiera v letošnji sezoni. Delo znanega italijanskega avtorja Eduarda de Filippa »Župan okraja Sanita«, v režiji Jožeta Tirana. V glavnih vlogah nastopajo: Franci Presetnik, Dare Ulaga, Saša Miklavc, Anka Cigojeva, Danilo Bezlaj, v ostalih vlogah sodeluje skoraj ves ansambel. Scena in kostumi M. B[illegible].

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE MESTNI DOM

Nedelja, 20. maja, ob 16. uri: Hadžić: »Hotel za norce«, komedija. Red Nedelja — popoldanski. Vstopnice so tudi v prodaji.

Ob 19.30: Hadžić: »Hotel za norce«, komedija, — Večerna predstava. Izven.

Ob 19.30: P. Budak: »Na trnju in kamenju«, smeh in solze v petih slikah. Gostovanje v Zadružnem domu na Dobrovi. Predprodaja vstopnic dve uri pred predstavo.
Rezervacije po tel. 32-860.

MLADINSKO GLEDALIŠČE
Dvorana Soča

Ponedeljek, 21. maja, ob 20. uri: Lorca: LEPA ČEVLJARKA. Mladinski abonma »G«. Vstopnice so tudi v prodaji.

EKSPERIMENTALNI ODER — KRIŽANKE
Viteška dvorana

Nedelja, 20. maja, ob 20.: Albee: ZGODBA O ŽIVALSKEM VRTU. Prva repriza. Mladini neprimerno.

Opozarjamo na zanimivo predstavo sodobnega ameriškega avtorja v izvedbi Eksperimentalnega gledališča. Vstopnice so v prodaji dve uri pred predstavo, rezervacije po tel. 22.011.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE
MARIONETE — Levstikov trg 2

Nedelja, 20. maja, ob 11. uri: M. Mahnič: »Rdeča kapica«.

MALO GLEDALIŠČE
Komenskega 12

Nedelja, 20. maja, ob 15. uri: M. Marinc: Poročil se bom s svojo ženo — komedija. Gostovanje v Žužemberku.

Ob 19. uri: M. Marinc: Poročil se bom s svojo ženo. Gostovanje v Dvoru pri Žužemberku.

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE

Nedelja, 20. maja, ob 10. uri: M. Franck: Sreča na upanje. I. nedeljski dopoldanski abonma in izven.

Ob 15.30: Marcel Franck: Sreča na upanje. Nedeljski popoldanski abonma in izven.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Nedelja, 20. maja, ob 16. uri: Franck: Sreča na upanje. — Izven.

RTV Ljubljana

SPORED ZA NEDELJO

5.00—8.00 Izletnikom na pot; 6.30—6.35 Napotki za turiste; 7.30 do 7.35 Radijski koledar in prireditve dneva; 8.00 Mladinska radijska igra; 8.30 Iz albuma skladb za otroke; 8.45 Zabavna glasba; 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden; 9.50 Ivo Tijardović: Sonatina za klavir; 10.00 Še pomnite, tovariši... Naš tovariš Tito; 10.30 Dopoldne s slovanskimi skladatelji; 11.30 Nedeljska reportaža — Izpoved mladosti; 11.50 Sto pisanih taktov za dober tek; 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I; 13.15 Obvestila in zabavna glasba; 13.30 Za našo vas; 14.00 Slovenske narodne poje Komorni zbor RTV Ljubljana p. v. Milka Škoberneta; 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II; 15.15 Trikrat pet; 15.30 Uvertura in trije prizori iz Rossinijevega »Brivca«; 16.00 Humoreska tega tedna — John Galsworthy: Cudež; 16.20 Melodije za nedeljsko popoldne; 17.05 Športna nedelja; 19.00 Obvestila; 19.05 Od melodije do melodije; 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 Izberite melodijo tedna; 20.45 Klavir v ritmu; 21.00 Iz glasbene geografije Evrope — 9. oddaja: Budimpešta; 22.15 Obvestila; 19.05 Od melodije do na: 23.05 Zaplešimo v novi teden; 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

DRUGI PROGRAM

12.00 Nedeljski koncert ob dvanajstih; 13.10 Operne melodije; 14.00 Popevke in ritmi; 14.30 Pianistka Xenia Prochorowa igra ruske mojstre; 15.15 do 16.00 Poj si, poj! 19.00 Igra vam orkester Perci Faith; 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 Dva naša nova posnetka; 20.40 Glasbena medigra; 20.45 Mednarodna radijska in televizijska univerza; 21.00 V nedeljo ob devetih zvečer; 22.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda II. programa za naslednji dan; 22.15 Violinist Igor Ozim in klavirska spremljevalka Ilse von Alpenheim izvajata Prvo sonato za violino in klavir Arthurja Honeggerja; 22.37 Za lahko noč.

TELEVIZIJA

Krvavec s priključenimi oddajniki in pretvorniki, Sljeme
Beograd: 9.30 Kmetijska oddaja
Ljubljana: 10.00 Pregledni miting jugoslovanskih kandidatov za prvenstvo Evrope v atletiki — prenos iz Celja
Italija: 13.30 Športno popoldne: teniško tekmovanje za Davisov pokal (Italija — SZ)
Beograd: 17.00 Atletski dvoboj Partizan — Livorno (Italija); 20.00 Sedem dni; 20.45 Volare — italijanski celovečerni film.

Kino

SPORED ZA NEDELJO

KINO UNION: italijanski barvni CS film NOČ VELIKEGA NAPADA. Režija: Giuseppe Scotese. Igra Anges Laurent, Fausto Tozzi. Tednik. Predstave ob 15, 17 19 in 21. uri. Ob 10. uri matineja istega filma.

KINO KOMUNA: poljski film MATI IVANA ANGELSKA. — Režija Jerzy Kawalerowicz. — Igrata Lucyna Winnicka, Mieczyslaw Voit. — Film prejel veliko priznanje mednarodne žirije na filmskem festivalu v Cannesu leta 1961. Tednik. Predstave ob 15, 17.30 in 20. uri. — Zaradi izredne dolžine filma, cene vstopnicam zvišane. Ob 10. uri matineja istega filma.

KINO VIČ: amer. barv. CS film V 80 DNEH OKOLI SVETA. Režija Michael Anderson po romanu Julesa Verna. Igrata David Niven, Shirley Maclaine. Tednik. — Predstave ob 16 in 20. uri. Ob 10. uri matineja istega filma.

KINO SLOGA: nemški film kriminalnega žanra LOKOSTRELEC V ZELENEM Po romanu pisca detektivskih romanov Edgarja Wallacea. Režija: Jürgen Rolland. Igra Gert Fröbe, Karin Dor in Klausjurgen Wussow. Tednik. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri. Ob 10. uri matineja istega filma.

KINO ŠIŠKA: amer. barv. CS film V 80 DNEH OKOLI SVETA, ob 15 in 19. uri.

Prodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9 do 11 in od 14 dalje.

LETNI KINO BEŽIGRAD: ob 20. uri prem. domačega filma SREČALA SE BOVA ZVEČER Režija: František Čap. Igrajo: Janez Čuk, Metka Ocvirk, Boris Buzančič, Irena Prosen, Mija Aleksič, Viktor Starčič in Antun Nalis. Prodaja vstopnic uro in pol pred pričetkom predstave.

MLADINSKI KINO: Walt Disneyeve barvne risanke PAJA PATAK, ob 10, 15 in 17. uri. Film za mladino od 6. leta starosti dalje. Ob 19. uri predavanje film. sekcije KLUB MLADIH s francoskim filmom RDEČI BALONČEK. — Prodaja vstopnic od 9. do 11. in od 14. ure dalje.

LETNI KINO DOMA JLA — LJUBLJANA: ameriški film STAREC IN MORJE, ob 20. uri. Prodaja vstopnic od 10. ure dalje.

KINO TRIGLAV, LJUBLJANA: amer. barvni CS film VIKINGI. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. uri. Prodaja vstopnic od 10. do 11. in od 16. ure dalje. Danes zadnjič.

KINO »SVOBODA«, D. MOST: franc. film TAKSI IN PRIKOLICA, ob 18 in 20. uri.

KINO GUNCLJE: amer. film DVANAJST JEZNIH MOŽ, ob 15, 17 in 19. uri.

KINO SVOBODA — ŠENTVID: jugosl.-ital. barvni CS film MAŠČEVALEC DUBROVSKI, ob 16, 18 in 20. uri. Matineja ob 10. uri.

KINO »SAVLJE«: amer. film BEG V VERIGAH, ob 19.30.

KINO DRAVLJE: ital. barvni CS film HERKULES, ob 18 in 20. uri Ob 10. uri matineja slov. film KALA.

KINO VEVČE: amer. barvni film NAJVEČJA PREDSTAVA NA SVETU, ob 16 in 20. uri.

KINO ZADOBROVA: ameriški barvni film BENNY GOODMAN, ob 15, 17 in 19. uri.

KINO ZALOG: amer. barvni film NE POZABI ME, ob 19. uri.

KINO »CANKARJEV DOM« — VRHNIKA: sovj. barvni film KAMENITI CVET, ob 16.30. Ital. film BELI ŠEJK, ob 18.30. — Ameriški barvni film SKRIVNOSTNO MOČVIRJE, ob 14.30 in 20.15.

KINO CERKNICA: amer. barv. CS film NI BILO IMENA NA KROGLI, ob 15, 18 in 20. uri. Matineja ob 10. uri ZDRAVO PRIJATELJI.

KINO SVOBODA — ČRNUČE: PRODAJALKA VIJOLIC, ob 16, 18 in 20. uri.

KINO MENGEŠ: amer. barvni CS film ZAKON PRERIJE, ob 17.30 in 20. uri. Matineja ob 9.30.

KINO DOMŽALE: nemški barv. VV film EŠNAPURSKI TIGER, ob 16, 18 in 20. uri. — Matineja ob 9. uri.

KINO »DOM« — KAMNIK: nem. barvni VV film INDIJSKI NAGROBNI SPOMENIK, ob 17 in 20. uri.

KINO DUPLICA — KAMNIK: franc. film RESNICA, ob 15, 17 in 19. uri.

KINO BLED: amer. barvni VV western film DREVO SMRTI, ob 10, 15, 18 in 20.30.

KINO RADOVLJICA: ital. barv. CS film SIN RDEČEGA GUSARJA, ob 16, 18 in 20. uri. Sovj. zgod. barvni CS film KJOR OGLI, ob 10. uri za matinejo.

KINO SORA, ŠKOFJA LOKA: angl. barvni CS film SINOVI IN LJUBIMCI, ob 18 in 20.30. Matineja ob 9.30.

KINO »CENTER« — KRANJ: amer. barv. VV film VRTOGLAVICA, ob 13.45, 16, 18.15 in 20. 30. Matineja ob 10. uri amer. film GRANIČARJI TEXASA

KINO »STORŽIČ« — KRANJ: franc. film LAŽNE NAIVKE, ob 15, 17 in 19. uri. Ameriški film GRANIČARJI TEXASA, ob 13. uri. Ital. film MORALIST, ob 21 uri.

KINO »SVOBODA« — KRANJ: amer. film GRANIČARJI TEXASA, ob 14. uri.

LETNI KINO PARTIZAN: — amer. film GRANIČARJI TEXASA, ob 20. uri.

KINO NAKLO: ameriški film GRANIČARJI TEXASA, ob 17. uri.

KINO KRVAVEC — CERKLJE: franc. barv. CS film EVROPA V NOČI, ob 16 in 19 uri.

KINO RADIO — JESENICE: ital. barvni CS film TEROR BARBAROV, ob 16, 18 in 20. uri. Matineja ob 10. uri.

KINO »PLAVŽ« — JESENICE: špansko-argentinski film ŽEJA, ob 16, 18 in 20. uri. Matineja ob 11. uri.

KINO KOR. BELA: jugoslov. film SKUPNO STANOVANJE, ob 17 in 19. uri.

KINO ŽIROVNICA: amer. barv. CS film SERENADA VELIKE LJUBEZNI.

KINO DOVJE: ital. film HRABRI PODVIG.

KINO UNION — CELJE: amer. barv. film LJUBEZEN MARJORIE MORNINGSTAR, ob 16, 18 in 20. uri.

KINO METROPOL — CELJE: ital. film DOLGA NOČ 1943, ob 16, 18 in 20. uri.

LETNI KINO — CELJE: ital.-franc. film POLETNE ZGODBE, ob 20. uri.

KINO »SVOBODA« — VIDEM-KRŠKO: jugoslov. VV film SENCA SLAVE, ob 17.30 in 19.30.

KINO ČRNOMELJ: poljski CS barvni film KRIŽARJI, ob 17. in 20. uri.

KINO TRBOVLJE, DELAVSKI DOM: šved. film V KREMPLJIH VOHUNOV, ob 15.30, 18 in 20. uri.

KINO SVOBODA — ZASAVJE, TRBOVLJE: jugoslov. film KOTA 905, ob 15, 17 in 19.15.

KINO SVOBODA TRBOVLJE II: kopr. film PRESTOP NA BEGU, ob 15, 17 in 19. uri.

KINO »DELAVSKI DOM«, ZAGORJE: franc. barvni film GIGI, ob 18 in 20. uri. Matineja ob 10. uri.

KINO SVOBODA II — HRASTNIK: ital. film MLADOLETNICE, ob 17 in 19. uri. Matineja ob 10. uri jug. film MILIJONI NA OTOKU.

KINO ROGAŠKA SLATINA: franc.-ital. barv. CS film OBLEGANJE SIRAKUZE, ob 17 in 20. uri.

KINO »PARK« — M. SOBOTA: amer. barvni film DARBI O' GIL, ob 10, 15, 17.30 in 20. uri.

KINO »SVOBODA«, Šempeter v Sav. dolini: nemški barvni film ČRNI BLISK, ob 17 in 20. uri.

KINO »SOČA« — N. GORICA: jugoslov. film SREČA V TORBI, ob 16, 18 in 20.30.

KINO SVOBODA, ILIRSKA BISTRICA: amer. barvni film LJUBEZEN MARJORIE MORNINGSTAR, ob 15, 17.30 in 20.30. Matineja ob 10. uri.

KINO »SVOBODA«, SEŽANA: amer. film BRATJE KARAMAZOVI, ob 15, 17 in 20. uri.

ČESTITKE

Dr. Melaniji FABJAN za uspeh iskreno čestitamo — domači 6247

Na fakulteti za elektrotehniko je diplomiral z odličnim uspehom **Jože PETERNELJ.** — Čestitajo — domači. 6445

Za inženirja arhitekture je diplomirala **Majda SEVŠEK** iz Celja. Iskreno čestitamo. P 557

Tomažu VALENČAKU iz Prebolda čestitajo za diplomo za elektroinženirja — prijatelji. 6353

Na elektrofakulteti je z odličnim uspehom diplomirala **Petja STEFANOVIĆ.** — Mladi inženirki iskreno čestitata — prijatelja.

Dr. Janezu GREBENCU iz Sv. Gregorja za končani študij na medicinski fakulteti iskreno čestitamo. — Prijatelji.

ŠOLSTVO

UPRAVNI ODBOR doma vajenske gradbene šole v Ljubljani, Titova 98-a razpisuje
3 MESTA VZGOJITELJEV
Samsko stanovanje in hrana v Domu. Pogoj: učiteljišče ali VPS. Pismene ponudbe pošljite na naslov do 1. VI. 1962. Š 6510

ŠOLA II. STOPNJE ZA ZDRAVSTVENE DELAVCE (4-letna), z odsekom za **SANITARNE TEHNIKE** in odsekom za **MEDICINSKE LABORANTE** v Ljubljani, Šaranovičeva c. št. 5, razpisuje po sklepu šolskega odbora in Odloka o načinu izvedbe in o pogojih razpisa za vpis v strokovne šole (Ur. list 13-1960)
VPIS V I. RAZRED V ŠOLSKEM LETU 1962-63
V I. razred odseka za sanitarne tehnike bomo sprejeli 30 učencev, v I. razred odseka za medicinske laborante bomo sprejeli 30 učencev.
Pogoji za sprejem so: uspešno dokončana osemletka, ustrezajoče zdravje, ki se preveri na zdravniškem pregledu in ga organizira šola. Kandidati vložijo do 18. junija 1962 na upravo šole s 50 din kolkovano prošnjo za sprejem (na obr. DZS 1,20).
Prošnji priložijo s 30 din kolkovane priloge: rojstni list, zadnje šolsko spričevalo, življenjepis, mnenje osnovne šole (če prosi neposredno po končani osn. šoli), mnenje služben. starešine (priložijo kandidati, ki so bili že zaposleni), potrdilo o vzdrževanju (štipendiranju) v času šolanja.
Kandidati, ki jih priporoča za vpis Zveza borcev, socialno varstvo, gospodarska, družbena ali strokovna organizacija, priložijo prošnji potrdilo ali priporočilo navedenih organizacij.
Sprejemni izpit iz slovenskega jezika in matematike bo za vse prijavljene kandidate dne 20. junija 1962 ob 8. uri. Šola nima dijaškega doma. Kandidati lahko zaprosijo za sprejem v Dijaškem domu »Ivana Cankarja«, kandidatinje pa v Dijaškem domu »Anice Černejeve« na Poljanski cesti v Ljubljani. Š-4060

SPREJEMNI IZPITI na Srednji glasbeni šoli bodo v soboto, dne 26. maja od 14. do 17. ure, v nedeljo, dne 27. maja od 9. do 12. ure ter v ponedeljek, od 8. do 10. in 10. do 12. ure in ne kakor je bilo pomotoma objavljeno dne 27., 28. in 29. maja 1962. Š 4058

SPREJEM V I. LETNIK TEHNIŠKE KEMIČNE ŠOLE RUŠE
V šolskem letu 1962—63 bo sprejetih 70 dijakov v prvi letnik tehniške kemične šole Ruše.
Pogoji so:
1. z uspehom končana osemletka.
2. sprejemni izpit iz slovenščine in matematike pismeno ter ustni razgovor.
3. dobro zdravstveno stanje,
4. starost do 16 let.

K prošnji za sprejemni izpit, ki jo je treba poslati ravnateljstvu šole v Rušah do 22. junija, morate priložiti: državni kolek za 50 din, dve znamki po 25 din, življenjepis, rojstni list, zdravniško spričevalo in spričevalo o dokončani osemletki z mnenjem šole. Sprejemni izpiti bodo 23. junija 1962 ob 7. uri zjutraj. Kandidati iz oddaljenih krajev imajo možnost prenočiti v internatu noč pred in po izpitu. Prav tako se lahko tu hranijo. Ravnateljstvo osemletke naj vam nabavi dijaško objavo za znižano vožnjo z vlakom na sprejemni izpit. Rezultati sprejemnih izpitov bodo objavljeni 23. junija popoldne. Kandidati, ki bodo po opravljenem sprejemnem izpitu sprejeti v šolo, imajo možnost ves čas šolanja bivati v internatu. Mesečna oskrbnina znaša okrog 9500 dinarjev.
Učni program je sestavljen tako, da tvorita že prvi dve leti pouka zaključeno celoto in se lahko po uspešno dokončanem drugem letniku z zaključnim izpitom šolo zapusti s kvalifikacijo kvalificiranega delavca kemične stroke. Ti se lahko zaposlijo v podjetjih oziroma v zavodih na delovnih mestih, kjer je potrebno določeno znanje kemije ali pa v laboratorijih kot laborant za rutinska dela. Ostali, ki izpolnjujejo pogoje, pa šolanje nadaljujejo še za dve leti in končajo kot kemijski tehniki.
Štipendije šola ne posreduje in si jo morate poiskati sami. Zasledujte v časopisih razpis štipendij. Lahko pa vložite prošnjo na več podjetij ali pa na občinski ljudski odbor. Poizkusite pri podjetjih, da bi vas sprejeli v uk, kot da ste učenec v gospodarstvu in vas pošiljajo sem na šolanje. Tako vam lahko podjetje daje vajensko nagrado.
O načinu sprejema v internat boste še posebej obveščeni ob izpitih.
Ravnateljstvo Tehniške šole za kemično stroko, Ruše.

VIŠJA UPRAVNA ŠOLA je razpisala natečaj za sprejem kandidatov v I. letnik 1962-63 v Urad. listu LRS št. 8-1962. Ker prejema šola telefonska in pismena vprašanja o prijavnem roku, sporočamo, da je rok prijave podaljšan do 15. junija. — Ravnateljstvo. S

KOMPAS obvešča

FIRENZE—RIM—NEAPELJ — kombinirano potovanje v juniju

DOLOMITI — 6-dnevno potovanje koncem junija

DJERDAP — zanimivo potovanje v juniju in juliju

Ob nedeljah pripravljamo zanimive izlete po Štajerski, v Logarsko dolino, Bled-Bohinj, dolina Mirne, Škocjanske jame, bolnica Franja, Rakova dolina itd. Pridružite se nam. Obveščamo vse naše stranke, da si že dva meseca naprej lahko nabavijo vozne avtobusne karte za proge, ki jih vzdržujeta SAP in KOMPAS.

VSAK DELAVNIK avtobusni izlet na PLITVIČKA JEZERA, Odhod iz Ljubljane ob 6.30, povratek iz Plitvičkih jezer ob 17. uri. — Možnost koriščenja objave za vožnjo na letni oddih s 75% popustom. — Vozovnice so v predprodaji v naši poslovalnici v Ljubljani, Titova c. 12.

SOLSKI IZLETI
Za šolske izlete prirejamo enodnevne avtobusne izlete: Od KAMNIKA do POLHOVEGA GRADCA (650 din); na CERKNIŠKO JEZERO in v RAKOVO DOLINO (cena 650 din); v CERKNO (združeno z ogledom partizan. bolnišnice »Franja« (cena 750 din); po DOLINI ZELENE KRKE (cena 850 din); po SAVINJSKI DOLINI V VELENJE (cena 1000 din) in po SLOVENSKEM KRASU (cena 1000 din).

IZLETI PO SLOVENIJI
Nedelja, 27. maja:
Enodnevni avtobusni izlet BLED — POKLJUKA—BOHINJ — odhod iz Ljubljane ob 7. uri; enodnevni avtobusni izlet na KUREŠČEK — odhod iz Ljubljane ob 10. uri.
2. junija:
Dvodnevni avtobusni izlet po ŠTAJERSKI (Maribor — Velenje — Logarska dolina);
Nedelja, 3. junija:
Enodnevni avtobusni izlet v DOLINO SOPOTE in MIRNE — odhod iz Ljubljane ob 6. uri.
Prijave sprejema naša poslovalnica v Ljubljani, kjer zahtevajte tudi ostale informacije!

RAZNO

TZ LITOSTROJ, Ljubljana, daje na razpolago v svojih počitniških domovih nekaj ležišč v času od 1. do 15. junija in od 1. do 15. septembra 1962, in sicer:
v Fiesi 40 ležišč,
v Moščeniški Dragi 15 ležišč,
v Seicah 20 ležišč,
v Trpnju na polotoku Pelješac 10 ležišč.
Celodnevni penzion 800 din.
Prijave in informacije telefon 33-511 int. 270. O 4061

PO LAHKI METODI učim krojiti in šivati. Kucler, Tomšičeva 4-I.

PROTI SLADKORNI BOLEZNI, protinu in tolščavosti (bolezenskemu debljanju) pomaga rogaški »DONAT« vrelec. — Dobite ga v Ljubljani pri »Prehrani« in Merkatorju.

OBČ. LJUDSKI ODBOR Ljubljana-Center, oddelek za notranje zadeve obvešča lastnike motornih vozil, da v prihodnje ne bo več razpisoval običajni razpored za redne tehnične preglede motornih vozil. Lastniki oziroma uporabniki vozil so po 53. členu Pravilnika o registraciji motornih in priklopnih vozil (Ur. list FLRJ št. 22-61) dolžni, da dajo svoja motorna vozila tehnično pregledati enkrat v dvanajstih mesecih, uporabniki avtobusov in taksi avtomobilov pa enkrat v šestih mesecih.
Podjetje Ljubljana-transport opravlja tehnične preglede vsak dan od 8. do 16. ure, razen ob sobotah, ko so pregledi samo od 8. do 12. ure.
ObLO Ljubljana-Center. O 4083

MARIBOR

DEŽURNA LEKARNA
Nedelja, 20. maja 1962: lekarna »Studenci«, Gorkega 18

KINO
UNION: jugoslov. film Nušićeva komedija DR
PARTIZAN: ob 10. in 15. uri amer. barv. film NENAVADNI SVET ob 17. in 20. uri italij. film ROCCO IN NJEGOVI BRATJE
UDARNIK: nemški barv. film MON PETIT

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
Nedelja, 20. maja, ob 19.30: Bizet: CARMEN. — Izven in za abonma Slov. Gradec.

Mali oglasi

SLUŽBO DOBI

POMOČNICO iščeta zakonca — upokojenca v Opatiji. Ponudbe »Ugodni pogoji«. 6386-1

GOSPODINJSKO POMOČNICO sprejmem k dvema otrokoma, plača 10.000 din. Ivan Belina, Ljubljana, Kneza Koclja 9 — dostop iz Pavšičeve ulice, Šiška. 6398-1

ŽENSKO, starejšo, pošteno, najrajši upokojenko, iščem za varstvo otroka v dopoldanskem času. Lojzka Spacapan, Klunova ulica, blok III., 2. stopn., III. nadstr. (popoldne) ali RTV Ljubljana 33-111 (dopoldne). 6363-1

GOSPODINJO sprejmem k dvema osebama. Soba, hrana in nagrada. Ponudbe pod »Sožitje«. 6375-1

GOSPODINJSKO POMOČNICO staro 30 do 35 let, sprejme tričlanska družina. Nastop takoj. Ponudbe pod »10.000«. 6333-1

DEKLE ali ŽENO za varstvo otroka iščem, plačam dobro. Furlan, Tržaška 85. 6336-1

GOSPODINJSKO POMOČNICO z znanjem gospodinjskih del, staro do 30 let, iščem. Plača po dogovoru. M. Hvastja, Jesenice, C. revolucije 2. 571-1

GOSPODINJSKO pomočnico, — zdravo in solidno, od 30—40 let, z znanjem kuhe, iščemo k eni ženski osebi. Ponudbe na naslov: Dutka Hadžić, Zagreb, Trnskoga ulica 11 a. 4112-1

DRUŽINA dveh starejših oseb išče samostojno in zanesljivo gospodinjsko pomočnico z znanjem kuhe. Plača in pogoji dobri. Ponudbe pošljite pod »Mirna družina«. 6359-1

MLINARJA IN FANTA, ki ima veselje za priučitev mlinarske stroke vzamem takoj v hišo. Služba. Vsa oskrba v hiši. Ponudbe pod »Mlinar«. 4055-1

GOSPODINJSKO POMOČNICO sprejmemo takoj. Vprašajte popoldne Mencin, Ogrinčeva vh. VIII-3 — Bežigrad. 6261-1

SLUŽBO IŠČE

PREDSTAVNIŠTVO TOVARNE, podjetja, bi prevzel v najstrožjem centru Zagreba. — Imam v I. nastr. 2 do 3 sobe za pisarno, telefon, osebni avtomobil. Izkušnje v trgovini. Ponudbe pošljite v ogl. odd. pod »Verziran«. 6454-2

MESTO HIŠNIKA, upravnika ali podobno iščem. Imam orodje — znanje za manjša popravila. Mizarska, zasteklitev, elektro in vodovod. Ponudbe pod »Invalidsko upokojen«. 6385-2

ZASTOPSTVO — predstavništvo za Hrvatsko s sedežem v Zagrebu bi prevzela. Imam lokal s telefonom v lastni hiši. Ponudbe pod »Komercialistka«. 6387-2

DOPOLDANSKO POMOČ v gospodinjstvu potrebujem takoj. Ponudbe pod »Vestna«. 5930-2

AVTOMEHANIK, šofer C kategorije, se želi zaposliti v Ljubljani kot šofer osebnega avtomobila. Anton Janžekovič, Ježa 7, Črnuče. 6274-2

SLUŽBO z lastnim potniškim avtomobilom iščem, grem tudi za potnika. Ponudbe pošljite v ogl. odd. pod »Do sedaj obrtnik«. 6262-2

SLUŽBO z znanjem štirih jezikov in strojepisja iščem. Ponudbe pošljite pod »Jezikoslovec«. 6193-2

TEHNIČNA risarka gradbene stroke želi spremeniti službo in se zaposliti kot prostoročni risar v Ljubljani. Ponudbe pod »Ljubljana«. 6354-2

GRADBENI INŽENIR išče delovno mesto statika. Ponudbe pod »Konstruktivec«. 6221-2

DIPL. BIOLOG išče službo. Ponudbe pod »Biologija«. 5792-2

MOTORNA VOZILA

MOPED COLIBRI na zaganjač, skoraj nov, ugodno prodam. Ogled v nedeljo od 9. do 12. ure, Kolman, Zaloška 97. 6519-3

VW EXPORT, 1958, z radiom, prodam. Motor nov — 17.000 km. Bobnar, Ljubljana, Obirska 23-III. 6389-3

REZERVNE DELE za Opel Rekord prodam. Ponudbe pod »Rezerva«. 6392-3

MOTORNO KOLO »Horex« s prikolico, 350 ccm, prodam. — Košir, Tržič, C JLA 24. 565--3

DKW 61—62 tipa ali Opel Rekord, letnika 57—58, kupim. — Ponudbe pod »Plačam takoj«. 6366-3

ODLIČEN DKW 3—6 Sonderklasse 57 prodam. Stane Učakar, Trzin 86. 6373-3

OSEBNI AVTOMOBIL Opel Kapitän« 1953, dobro ohranjen, prodam. Podobnik, Sinjagorica, Vrhnika. 6346-3

MOTOR DKW, v dobrem stanju, stroj nov, prodam, Jože Kernel, Vižmarje 117. 6299-3

GARAŽO v Šiški vzamem v najem. Ponudbe pod »1. junij«. 6279-3

FIAT 1100 E prodam. Ponudbe pod »650.000«. 6255-3

TOVORNI AVTO v voznem stanju proda gasilsko društvo Sora pri Medvodah, cena 150 tisoč dinarjev. 6206-3

MOPED TMZ, dobro ohranjen, prodam. Lojze Mlakar, Homec 89. 6234-3

TOVORNI AVTO Diesel FIAT 626, 4 tone, v voznem stanju, prodam. Ponudbe pod »Ugodna prilika«. 6179-3

NSU PRIMO 175 ccm poceni prodam. Dolsko 18, p. Dol. 6123-3

OSEBNI AVTO Chevrolet, v prav dobrem stanju, prodam. Ogled pri Pančur, Titova 228. 6493-3

AVTO MERCEDES, dobro ohranjen. 3 tone, ugodno prodam. Ponudbe pod »Mercedes«. 6495-3

LAMBRETTO LD 150, dobro ohranjeno, ugodno prodam. — Gaberščik, Velika čolnarska št. 7. 6475-3

FIAT 600 prodam. Mikuš, Trubarjeva 6-I. 6478-3

MOTOR »ISO« 150 ccm, letnik 1958, skoraj nov, prodam. — Medvedova 1-III., levo. 6432-3

REKORD 56 nujno prodam za 990.000 din. Telefon 51-083. 6479-3

GARAŽO, zidano, pri Stadionu, oddam. Ponudbe pod »Garaža—maj«. 6400-3

VOLKSWAGEN, dobro ohranjen, prodam. Ogled ob delavnikih od 15. ure dalje na Mariborski 16. 6451-3

MOPED, skoraj nov, prodam. Ogled v nedeljo pri Malovrh, Vodnikova 175. 6453-3

FIAT 600 ali VW kupim. Ponudbe z opisom pod »Ohranjen«.

OPEL Olympio, 1938, lepo, motor generalno popravljen, prodam za 400.000 din. Ogled vsak dan od 15. do 16. ure. Oslavijska ulica, 8, vrstne hišice (za Glinško ulico). 6456-3

NOV DKW Junior kupim. Ponudbe na podr. »Delo« Kranj pod »Z radio aparatom«. 577-3

DELE za Olympio 52 prodam. Milan Grubar, Novi trg 5. 6438-3

FIAT 1300 kot nov prodam, parcelo kupim. — Ponudbe pod »Navedba cene«. 6439-3

AVTO, nov ali malo rabljen, petsedežen, kupim. Ponudbe pod »Ljubljana«. 6427-3

TOVORNI AVTO Mercedes Diesel, v zelo dobrem stanju, poceni prodam. Kropivšek, Izlake. 6430-3

OPEL KARAVAN 1956, odlično ohranjen prodam. Ogled v nedeljo. Habjan Neli, Domžale, Kidričeva 18. 6320-3

PODJETJE — Elektro-Slovenj Gradec proda osebni avtomobil znamke Vauxhall Victor, v brezhibnem stanju. Prednost do nakupa imajo državni organi, gospodarske in družbene organizacije. Kolikor se reflektanti ne zglase do 25. maja 1962, bo vozilo od tega dne naprodaj zasebnim kupcem. Reflektanti si vozilo lahko ogledajo vsak dan od 6. do 14. ure v prostorih Elektroservisne delavnice v Starem trgu 147, — Slovenj Gradec. 4056-3

REKORD 57-59 ali DKW kupim za gotovo. — Ponudbe: Ćirić Novi Sad, Stevana Musića 10-a. 4057-3

TOVARNA Šumi, Ljubljana, — Gradišče 7, ugodno proda tritonski avto TAM, popolnoma prenovljen, z novim motorjem in sicer najboljšemu ponudniku. Prednost do nakupa imajo gospodarske in družbene organizacije. Kolikor se reflektanti ne zglase do 27. maja 1962, bo vozilo od tega dne naprodaj zasebnim kupcem. Vozilo si lahko ogledate vsak dan od 7. do 14. ure v sami tovarni ŠUMI. 4054-3

VOLKSWAGEN prodam. Fišer Franc, Kotuljska 1, Ravne na Koroškem. 4052-3

MALO RABLJEN avto Renauld, Dauphine ali BMW 700, kupim. Ponudbe pod »Malo rabljen«. 4051-3

POTNIŠKA in tovorna vozila od socialističnega sektorja ugodno kupuje »Agencija Beograd« Beograd. Dositejeva 21-III, telefon 22-202. 2757-3

MOTOR BMW in DKW 150 ccm, letnik 1952, odlično ohranjen prodam. Rahne, Zalog 166 pri Ljubljani. 6589-3

AVTO OPEL Blitz v dobrem stanju, kiper z rezervnim strojem in 2 kasona ugodno prodam, Milčinskega 78. 6508-3

FIAT 600, letnik 1959 prodam. Ponudbe na DELO, Kranj pod »36.000«. 586-3

VOLKSWAGEN standard naprodaj. Ogled Lepi pot 11 od 12. do 12.30 od ponedeljka do petka (vprašajte vratarja). 6522-3

REKORD 57-59 ali DKW kupim z gotovino. Ponudbe na: Ćirić, Novi Sad, Stevana Mušića 10-a. 4173-3

SKORAJ NOV Fiat 1100 prodam. Naslov pošljite pod oznako »5.000«. 6524-3

»AVTOMOBILISTI« Izvršujemo vsa vulkanizerska dela in protektiranje gum. Se priporoča Gumiklinika, Zaloška c. 94, Ljubljana. 6560-3

PRODAM avto DKW 1000-S, zelo dobro ohranjen, prevoženih 22.000 km, najboljšemu ponudniku. Informacije: Moto-Univerzale, Ljubljana, Črtomirova 3. 6578-3

LASTNIKE Zastava — Fiat vozil obveščam, da sem odprl avtomehanično delavnico specialno za Zastava-Fiat vozila. Se priporoča: Jerančič Franc, Ljubljana, Zaloška 173. 6561-3

PRODAM dobro ohranjen tovornjak Mercedes — kiper 5 ton in stroj za L-3000. Jerko Franc, Crnuče — tel. 382-110. 6559-3

FIAT TOPOLINO A prodam. Ljubljana, Tržaška 7. 6558-3

PRODAM

NAGROBNI SPOMENIK

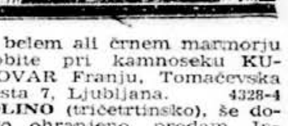

v belem ali črnem marmorju dobite pri kamnoseku KUNOVAR Franju, Tomačevska cesta 7, Ljubljana. 4328-4

VIOLINO (tričetrtinsko), še dobro ohranjeno, prodam. Informacije po tel. 23-522, int. 66. 6382-4

KOŠNJO v Trnovem oddam. — Marija Trtnik, Ljubljana, Pred konjušnico 5. 6380-4

BARAKO, leseno, krito z opeko (3x4 m), prodam. Kozamernik, Vič, Sattnerjeva 16, tel. 21-155. 6383-4

OTROŠKO POSTELJO, od 1 do 8 let, z mrežo in žimnico prodam. Vprašajte po tel. 382-245. 6391-4

MOŠKO KOLO z motorčkom »Viktoria« (2 prestavi) prodam. Škrjanc, Bratinova 8, Bežigrad. 6393-4

SPALNICO, moderni barok, prodam. Vprašajte v ponedeljek in torek popoldne. Mušič, Kidričeva 1-VII. 6402-4

ITALIJANSKI kombiniran voziček za dvojčke prodam. — Cvetka Vrečar, Tržaška 81. 6369-4

ITALIJANSKI otroški voziček, skoraj nov, prodam. Jamova ulica 47. 6377-4

TRODELNO kuhinjsko kredenco, 2 večja fotelja (oreh), posteljo, staro moško in žensko kolo, za Fiat 600 rabljene prevleke za sedeže, podne gume-preproge, polivinil naslanjalo prodam. Korošec, Ilirska 7-II. Ogled v ponedeljek od 16. do 18. ure. 6343-4

BEL ZLOŽLJIV ITALIJANSKI voziček prodam. Prelog, Janežičeva 1 (Prule). 6352-4

LEVI ZIDAN štedilnik, dve pečici prodam. Bojec, Ljubljana, Cesta VI-33. 6356-4

OJAČEVALNO napravo gramofon in magnetofon ali posamezno prodam. Ponudbe pod »Primerno za gostinske obrate«. 6327-4

GRUNDIG tranzistor, Micro-Boy, nov, prodam. Gregorčičeva 15, pritl., levo. 6330-4

OKNA, dvojna, 85x140 in enojno — 200x120 izredno ohranjena prodam. Črnuče 44. 6341-4

DVA ŠIVALNA STROJA Pfaff, nova, navadni in cik-cak, prodam. Jože Kernel, Vižmarje 117. 6300-4

ODLIČEN FOTOAPARAT z vgrajenim svetlomerom, širokokotnim objektivom in z lečami za slikanje na bližino, prodam. Ponudbe v ogl. odd. pod »Ugodno«. 6314-4

NOVO UVOŽENO volneno preprogo, 3.50x2.50 prodam. Jordan, Polje 386. 6316-4

15 GR ZLATA za zobe prodam. Ponudbe pod »Poceni«. 6281-4

MOŠKO in žensko kolo z »Dongo« motorčkom prodam. Kogej, Gorazdova 3, Šiška. 6245-4

KOPALNO KAD (veliko) in peč prodam. M. Kosec, Cesta na Brdo 26a. 6256-4

PISALNI STROJ »Olivetti« prodam. 40.000. Informacije: Kajin, Ljubljana, Prečna 2-I. 6222-4

HARMONIKO, 24-basno »Scandalli«, prodam. Furlan, Ljubljana, Domžalska ulica, blok »B«. 6496-4

ZLATO za zobe prodam. Ponudbe pod »1900«. 6498-4

ITALIJANSKI kombiniran otroški voziček ugodno prodam. Drago Mršol, Ljubljana, Emonska 18. 6484-4

KOLO s pomožnim motorčkom Mosquito prodam. Celovška cesta 48. 6485-4

TELEVIZOR 43, nemški, odličen, prodam. Salendrova ul. 6-IV., od 17. do 18. ure (nedelja od 14. do 16. ure). 6486-4

LESENO LOPICO za motocikel ali za mopede ozir. kolesa, kuhinjsko mizo in dva stola prodam. J. Oblak, Šentvid 49. 6487-4

KUHALNIK na 3 plošče in štedilnik Goran na trdo gorivo prodam. Pokopališka 5-I. 6489-4

HRASTOVO jedilnico, dva usnjena klubska fotelja in otomano ugodno prodam. Beethovnova 4-I., desno. 6483-4

LESENO montažno barako prodamo. Erjavčeva 14a. 6472-4

DVE NOVI enojni pomivalni koriti iz litega železa prodam. Ribnikar, Ljubljana, Dravlje, Devova — dvojček. 6474-4

KUHINJSKO kredenco in stole prodam. Bezenšek, Ljubljana, Zrinjskega 6. 6465-4

ZIDNO OPEKO, 3000 kosov, novo, prodam zaradi opustitve gradnje za Bežigradom. Ponudbe pod »Nova opeka«. 6401-4

KUHINJSKO pohištvo prodam. Vika Milić, Študentovska 7-II. 6469-4

AVTOMOBILSKE plašče maraton 7,50x2, 4 komade, prodam. Mesarko, Novo mesto, Prešernov trg 5. 6470-4

ŽENSKO KOLO prodam. Ljubljana, Prelovčeva 7, Zg. Šiška. 6446-4

VZIDLJIV štedilnik, Lutzovo peč, umivalnik in lijak prodam. Vprašajte od 11. do 12. ure Cernetova 3-I. 6457-4

SEDLARSKI šivalni stroj Singer za šivanje debelih predmetov prodam. Kranj, Cesta Iva Slavca 2. 575-4

PRALNI STROJ AEG, skoraj nov, prodam. Rudolf Weicler, Ljubljana, Runkova 16. 6440-4

NAVIJALNI in pletilni stroj 10—100 prodam. Marija Trdin, Čampova 5. 6444-4

ITALIJANSKI kombiniran otroški voziček prodam. Markočič, Dvořakova ulica 11-III. 6433-4

ITALIJANSKI zložljiv športni voziček s senčnikom prodam. Mrkun, Keršnikova 3, dvorišče. 6418-4

ŠPORTNI ČOLN s pomičnima sedežema, dolžine 6 m, odlično ohranjen. prodam. Informacije tel. 30-356—7. 6406-4

TRODELNO OMARO, železno otroško posteljo, okroglo mizo, dva stola in štedilnik poceni prodam. Ogled popoldne: Arifović, Ljubljana, Masarykova 52. -4

POSTELJO z žimnico in posteljo z mrežo ugodno prodam. Jančigar, Kodrova 28, Nove Jarše. 6562-4

POCENI KUPITE: rabljeno svetlo javorovo spalnico, kuhinjo, emajliran štedilnik, čeber, banjo, lestence. Vodmatska ul. 2, pritl., levo. 6503-4

NOV MOTORNI tricikel, nosilnost 300 kg, prodam. Lavrič, Dolenjska c. 16. 6507-4

OTROŠKO skoraj novo italijansko kolo prodam. Tugomerjeva 38. 6509-4

ZLATO za zobe, 10 gr, prodam. Poizvedbe pri blagajni ogl. odd. 6516-4

RABLJENA OKNA različnih velikosti in strešne tramove prodam. Furlan, Postojnska 66. 6518-4

STANOVANJSKA SKUPNOST Stara Ljubljana, Ljubljana, Mestni trg 7 odproda naslednja osnovna sredstva:
2 pralna stroja HIMO FE-07, centrifugo HIMO C-08, sušilni stroj HIMO TE-12, kompletno stiskalno ploščo s 5 avtomati in več prodajnih polic.
Vsa osnovna sredstva so nova in še nerabljena, primerna za manjše pralnice.
Interesenti naj se zglase v dopoldanskem času v pisarni na Mestnem trgu 7. 4035-4

FRIZERSKI SALON v Centru prodam zaradi bolezni. Ponudbe pod »Eksistenca«. 6544-4

STROJ za izdelavo predmetov iz plastičnih mas, inozemski, nov, moderen, 11 gramov, z vgrajenim termostatom, prodam takoj. Ponudbe pod »Plastika«. 6542-4

TRPEZNO ŽENSKO KOLO prodam. Ogled od 12. do 16. ure, pri Golob, Gorupova 9. 6538-4

RABLJENO SPALNICO poceni prodam. Vodnikova c. 165, pritličje desno. 6534-4

DEŠKO KOLO, novo, nemške znamke, original in Tobi štedilnik, prodam. Predjamska 4, Rožna dolina. 6568-4

PIANINO v odličnem stanju, železna konstrukcija in belo otroško posteljico prodam. Naslov: Plesković, Vošnjakova 9-V. 6533-4

AVTORADIO Blaupunkt tranzistor, 6 ali 12 V, kompleten, prodam. Matic, Bobenčkova št. 8, Ljubljana. 6525-4

OBIŠČITE Magazzini Felice, — Trst, Carducci 41. Nudimo: nylon plašče, bunde, jopice, hlače, srajce, trikotažo — vse po najnižjih cenah. 3571-4

PRODAMO agregat motor-generator z jakostjo 85 A za kino. Kino »Zvezda«, Idrija. 4010-4

PRODAMO telefonsko centralo »NEHA« Siemens Halske 24 V za 8 zunanjih linij in 100 hišnih številk. Informacije nudi Elektroinštitut, Ljubljana, Hajdrihova 2. 6511-4

SADJEVEC pristen, stanoviten, prvovrsten, večje in manjše količine zelo ugodno prodamo. Ponudbe pod »Od 100 litrov dalje«. 6347-4

PRODAM globok italijanski otroški voziček, dobro ohranjen. Zmave Franc, Krimska 7, Ljubljana-Vič. 6404-4

PRODAM električni kuhalnik na dve plošči, zelo poceni. — Vprašajte pri blagajni oglasnega oddelka »Delo«. 6577-4

ZAKONSKO SPALNICO (komplet) in risalno mizo prodam. Ponudbe na Delo, Kranj »Novo-poceni«. 584-4

UGODNO PRODAM dobro ohranjeno kuhinjsko opravo. Ogled mogoč po 14. uri. Gašperšič — Ulica 1. avgusta 9 — Kranj. 583-4

PIANINO, kovinske konstrukcije prodam. Informacije: poštni predal 157, Maribor I. 579-4

POPOLNOMA NOV STROJ — TOPS, ceneje prodam. Veselj, Gradišče št. 4-III. 6563-4

SPALNICO, tudi po posameznih kosih, knjižne police, otroško šolsko mizico, ugodno prodam. Njegoševa c. 25-I. 5912-4

PISALNI STROJ UGODNO prodam. Ponudbe pod oznako »Biser«. 6549-4

ELEKTROMOTOR, 380 V, 6 KM 950 obratov prodam. Vojnović, Ljubljana-Vič, Tomažičeva št. 2-1, 6551-4

ZA PODSTREŠNO ali kletno sobico v Ljubljani plačava vnaprej. Ponudbe pod »Zakonca«. 6546-4

SENO prodam. Vižmarje 39; pod klancem. 6545-4

FOTOGRAFI, reporterji! Prodam Plaubel Makino III s 3 objektivi in priborom. Ponudbe pod »Antikomar«. 6526-4

KUPIM

TELEVIZOR Orion kupim. Ponudbe v ogl. odd. »Delo« pod »Gotovina« 6463-5

OTROŠKI kombiniran voziček s senčnikom kupim. Ponudbe pod »Dojenček«. 6587-5

TAKOJ kupimo hladilnik za sladoled. Slaščičarna RADLJE ob Dravi. 4104-5

STROJ za vbrizgavanje plastičnih mas kupim. Nežka Kregar, Delavska cesta 39, Kranj. 6566-5

120 ČEŠKIH belih ploščic ali več kupim. Končan, Trubarjeva 27-II. 6541-5

4 GRAME zobnega zlata kupim. Ponudbe pod »Nujno«. 6537-5

ZOBATO OLJNO ČRPALKO (Trstenik) in elektromotor kupim. Ponudbe pod »Hidravlika«. 7002-5

STANOVANJE

SOBO oddam takoj. Ponudbe pod »Najemnina za 4 leta«. 6328-6

SOBO za dva meseca iščem, nudim posojilo. Ponudbe pod »Posojilo«. 6412-6

SOBO z dvema posteljama, kuhinjo, kopalnico za julij, želi doktor iz Rima v Ljubljani. Ponudbe pod »Julij«. 6413-6

SOBO iščeta dve dekleti, po možnosti s posebnim vhodom. Ponudbe pod »Nujno«. 6414-6

SOSTANOVALKO, pošteno, solidno sprejmem za trikratno tedensko pomoč v gospodinjstvu dopoldne ali izmenično. Parmova 38. 6416-6

POŠTENO DEKLE za pomoč v gospodinjstvu iščem. Ponudbe pod »Hrana in stanovanje v hiši«. 6425-6

DVOSOBNO stanovanje v Ljubljani zamenjam za dve enosobni, eno od teh lahko v Kopru. Ponudbe pod »Nujno«. 6421-6

SOBO išče dobro situiran študent, odličen plačnik. Ponudbe pod »Strogi center«. 6405--6

STANOVANJE išče uslužbenec, izredni študent. Plača dobro. Ponudbe pod »Saan«. 6407-6

ENOSOBNO stanovanje zamenjam za večje eno- ali dvosobno. Ponudbe pod »Ugodno«. 6505-6

DVOSOBNO STANOVANJE s kuhinjo iščem v Ljubljani. Pri vselitvi plačam dvoletno najemnino. Ponudbe pod »Selitev«. 6512-6

GARAŽO oddam. Farčnik, Podlimbarskega 45, Šiška. 6515-6

SOBO išče dekle, plača dobro. Ponudbe pod »Poštena«. 6517-6

PRAZNO SOBO v komfortni vili za Bežigradom za enako. Ponudbe pod »Prule, Trnovo ali Poljane«. 6521-5

DVE ENOSOBNI stanovanji zamenjam za dvo- ali trosobno komfortno. — Ponudbe pod »Ugodno«, v ogl. odd. 6497-6

STANOVANJE, hrano nudim za dopoldansko pomoč v gospodinjstvu. Poljanska 81. 6490-6

SOBO oddam dvema študentoma in garažo. Ponudbe pošljite pod »Zadovoljstvo«. 6473-6

MODERNO dvosobno stanovanje v centru Kopra zamenjam za enosobno ali garsonjero v Ljubljani. Mozetič, Ljubljana, Ipavčeva 6. 6446-6

ZA SOBO ali sobico dobro plača študent-pravnik. Ponudbe pod »Gorenjska«. 6449-6

KOMFORTNO trosobno stanovanje v centru zamenjam z uslužbencem elektrogospodarstva Slovenije. Ponudbe pod »Sončno«. 6296-6

SOBO v Ljubljani nujno išče poštena uslužbenka. — Plača lahko vnaprej. Ponudbe pošljite na podruž. Kranj pod »Mirna«. 578-6

DVOSOBNO stanovanje v Celju zamenjam za enosobno ali garsonjero v Ljubljani. Ponudbe pod »Komfortno«. 6436-6

SOBO iščeta študentki stomatologije. Ponudbe pod »Junij«. 6437-6

SOBO išče zdravstvena delavka. Ponudbe pod »Takoj«. 6442-6

VEČJE ENOSOBNO stanovanje zamenjam za manjše ali garsonjero. Ponudbe pod »Bežigrad«. 6443-6

SOBO išče študent, gre tudi za sostanovalca. — Ponudbe pod »Videm«. 6429-6

ZA LETOVANJE zamenjam weekend (Gorenjska) za stanovanje ob morju. Ponudbe pod »Letovanje«. 6329-6

ZA OPREMLJENO ali neopremljeno sobo nudim posojilo. — Ponudbe pod »Nujno«. 6332-6

OPREMLJENO SOBO išče samski intelektualec. Razen redne najemnine nudi strokovno pomoč v angleščini. — Ponudbe pod »Soliden«. 6337-6

SOBO za dve leti išče mlad zakonski par brez otrok v centru ali v okolici, za protiuslugo preslikam in prepleskam stanovanje ali hišo. Ponudbe pod »Lepa priložnost«. 6338-6

ENOSOBNO komfortno stanovanje v Savski zamenjam za dvo- ali enosobno s kabinetom Šiška — Šentvid. Ponudbe pod »Trojka«. 6339-6

ENOSOBNO stanovanje, garsonjero ali ločeno večjo sobo kupim ali vzamem takoj v najem kjerkoli v Ljubljani. Plačam dobro. — Ponudbe pod »Nujno — takoj«. 6312-6

STANOVANJE, hrano in nagrado v centru nudim za pomoč v gospodinjstvu. Leskovec, Ljubljana, Kidričeva 3. 6322-6

STANOVANJE ali večjo sobo v Ljubljani išče mlad zakonski par brez otrok za 2 leti, za uslugo brezplačno inštruira. Ponudbe pod »Dve leti«. 6269-6

ZA SOBO delno pomagam, plačam ali grem za sostanovalko. Ponudbe pod »1. junij«. 6243- 6

ENOSOBNO stanovanje v okolici Ljubljane zamenjam za izven Ljubljane. — Ponudbe pod »Za enako«. 6180-6

PRAZNO SOBO kjerkoli iščem. Ponudbe pod »Posojilo«. 6388-6

DVOSOBNO stanovanje, manjše, pritikline, v vili, center, zamenjam za enako z večjo kuhinjo, pritiklinami. Mir, razgled, zrak! Prezelj, Wolfova 3. 6390-6

STANOVANJE in hrano nudim za pomoč v gospodinjstvu. — Remic, Zrinjskega 5, pritličje. 6395-6

SOBO išče šivilja, ima svoj stroj. Ponudbe pod »Dobra šivilja«. 6360-6

MARIBOR — LJUBLJANA — zamenjam dvosobno stanovanje v Mariboru z enakovrednim v Ljubljani, okolici ali na Gorenjskem. Kramaršič, Maribor, Sokolska 39. 6362-6

MIRNO dekle išče sobo v Ljubljani. Ponudbe pod »Dobro plačam«. 6528-6

KOMFORTNO trosobno stanovanje, vezano na hišnika (ključavničarja) zamenjam za Ljubljano, Maribor. Ponudbe na »Delo« Kranj pod »Julij«. 567-6

LEPO ENOSOBNO stanovanje z vrtom zamenjam za enosobno stanovanje. Ponudbe pod »Dogovor«. 6345-6

ZA STANOVANJE in hrano pomagam pri gospodinjstvu, delam izmenično. Pismene ponudbe Klobučar, »Iskra«, Ljubljana, Pržanj 24. 6348-6

KOMFORTNO dvosobno stanovanje v Izoli, zamenjam za Ljubljano. Ponudbe pod »Lahko manjše«. 5753-6

ZA VEČJO SOBO pomagam v gospodinjstvu, na vrtu ali polju. Zakovnik, Gotovlje 80, pošta Žalec. 3995-6

USLUŽBENKA išče sobo, po možnosti neopremljeno. Po možnosti bližina centra. Ponudbe pod »Julij«. 6547-6

IŠČEM po možnosti neopremljeno sobo. Ponudbe pod »Za nekaj mesecev«. 6572-6

MIRNA DELAVKA išče sobo, lahko kletno. Ponudbe pod »Plačam dobro«. 6335-6

ZAKONSKI PAR išče sobo, lahko kletno, klača dobro. Ponudbe pod »Rožna dolina«. 6536-6

TROSOBNO STANOVANJE, — stolpnica Linhartova, zamenjam za večje v centru. Ponudbe pod oznako »Selitev jeseni«. 6521-6

SOLIDNI, mirni dekleti iščeta sobo v Ljubljani ali bližnji okolici. Ponudbe pod »Dobro plačava«. 6530-6

NUJNO IŠČEM opremljeno ali neopremljeno sobo. Ponudbe pod »Nujno takoj«. 6242-6

SOBO in 6000 din nudim ženski za varstvo otroka dopoldne. Ponudbe pod »Zadovoljstvo«. 6301-6

DVOSOBNO STANOVANJE v Piranu zamenjam za Ljubljano ali Novo mesto. Marolt, Podzemelj, p. Gradec. 581-6

ZAMENJAM komfortno trosobno stanovanje blizu parka v Mariboru, za Ljubljano. Turk Nežka, Aškerčeva 16. 580-6

ZAMENJAM SOBO blizu glavne železniške postaje. Ponudbe pod »Zamenjava«. 6240-6

OPREMLJENO SOBO v centru oddam veliko odsotni ženski Ponudbe pod »Poštena-sama«. 6553-6

ENOSOBNO stanovanje — veliko, v I. nadstropju, zamenjamo za enako ali dvosobno proti posojilu. Ponudbe pod »Ugodni pogoji«. 6552-6

ZAMENJAM komfortno, dvosobno stanovanje za komfortno enosobno ali garsonjero. Ponudbe pod »Zamenjava«. 6548-6

POSEST

VSELJIVO dvosobno stanovanje brez pritiklin prodam v Škofji Loki. — Ponudbe pod »Resen kupec«. 6367-7

VSELJIVO HIŠO z vrtom in garažo prodam. Gabrič, Domžale, Rodica 3. 6372-7

STAVBNO PARCELO prodam na Vrhovcih. Informacije pri Vidmar, Župančičeva 2-II. 6344-7

NOVO WEEKEND hišico prodam v Savudriji tik ob morju. Ponudbe pod »Nujno«. 6267-7

TROSOBNO stanovanje v bližini centra deloma vseljivo v nekaj mesecih prodam najboljšemu ponudniku. Ponudbe pošljite pod »Gotovina takoj«. 6253-7

SOBO ali stanovanje, prazno ali opremljeno, kupim kjerkoli v Ljubljani. Ponudbe pod »Plačam takoj«. 6202-7

POSLOPJE primerno za vsako obrt prodam. Ponudbe pod »Promet«. 6458-7

STAREJŠO hišo z vrtom kupim v Ljubljani. Ponudbe pod »Takoj«. 6459-7

PARCELO, dvodružinsko hišo v začetni fazi gradnje ali nedograjeno hišo kupim kjerkoli v Ljubljani. Ponudbe pod »Gotovina«. 6460-7

STANOVANJSKO HIŠO s teraso in vrtom prodam v Kranju. Eno štirisobno stanovanje je vseljivo. Po dogovoru prodam tudi samo stanovanje. Ponudbe na podr. »Delo« Kranj pod Lepo stanovanje«. 576-7

NOVO VSELJIVO enodružinsko hišo, sadni in zelenjadni vrt prodam. Tivadar, Brod 55a, Ljubljana-Šentvid. 6462-7

KOŠNJO sena in parcelo za dvojčka prodam. Ljubljana, Kraška 6. 6408-7

NOVEJŠO enodružinsko hišo, tudi nedograjeno, kupim v Domžalah. Ponudbe pošljite v ogl. odd. Ljubljana pod »Gotovina — Domžale«. 6504-7

SOBO in kuhinjo, vseljivo, takoj prodam. Na Osojah 3, pritličje. 6520-7

TRGOVSKA PODJETJA in potrošniki pozor! Podjetje »Tapetdekor«, Ljubljana, Titova c. 51, prodaja zaradi selitve tapetniške izdelke z 10-odstotnim popustom. 6435-7

REALITETNA PISARNA, Ljubljana, Tavčarjeva 6, proda:
107-62. Delavnice skladišča, 221 kvadratnih metrov, šupa 242 kvadratnih metrov, vseljivo. Ljubljana — 5,000.000 dinarjev.
108-62. Stanovanje, dvosobno, komfortno, vseljivo, Ljubljana — 3,900.000 dinarjev. 4053-7

VSELJIVO enodružinsko hišo v Mednem prodam proti zamenjavi enoinpolsobnega stanovanja. Ponudbe pod »4.400«. 6464-7

POLOVICO NOVEJŠE HIŠE, lep vrt, takoj vseljivo, prodam. Kozarje 92, Tržaška c. Cena 2.200.000. 6114-7

KOZOLEC ali šupo, večjo, z zdravim lesom, lahko tudi brez strehe, kupim. Naslov: Jordan Josip, Klokočevac 1, pošta Bregana. 4064-7

PRODAM triinpolsobno komfortno stanovanje. Vseljivo proti zamenjavi ene sobe. Ponudbe pod »Takoj«. 6570-7

DVOINPOLSOBNO, komfortno stanovanje v Šiški prodamo. Vseljivo proti zamenjavi. Ponudbe pod »Prvo nadstropje«. 6543-7

ENOSOBNO STANOVANJE, lahko podstrešno, ali večjo sobo kupim takoj. Ponudbe pod »Čimprej vseljivo«. 6540-7

V ROŽNI DOLINI prodamo polovico vile z vrtom. Ponudbe pošljite pod »Vseljivo takoj«. 6556-7

RAZNO

LOČENEC, ne po svoji krivdi, z 2 otrokoma, išče gospodinjo od 28 do 38 let. Ponudbe na »Delo« Jesenice pod »Strojnik«. 562-8

INTELIGENT želi spoznati dekle izpod 30 let. Ponudbe pod »Srečna«. 6326-8

POŠTENO ločenko, vdovo ali dekle do 40 let poročim. Najraje tako, ki je preživela veliko razočaranj. Do konca junija pišite v ogl. odd. »Delo« pod »Lepa prilika«. 6384-8

POTREBUJEM posojilo 800.000 dinarjev, vrnem v mesečnih obrokih. Ponudbe pod »Visoke obresti«. 6494-8

Majda BRODNIK iz Zaloga 24 preklicujem in obžalujem kar sem 24. aprila 1962 žaljivega govorila o Majdi LEBEN iz Zaloga 25 napram njenemu možu Stanetu Lebnu. Zahvaljujem se ji, da je odstopila od kazenskega postopka. 6483-8

POSTELJNO PERILO, gumbnice, monograme, prte, številke, značke vam izdela hitro in lepo »Perilo-vezenje«, Šiška, Podlimbarskega 13. 6491-8

POZOR HIŠNI SVETI — izdelujem poštne nabiralnike po naročilu. Vinko Omerzel, Perčeva 25. 6450-8

INTELEKTUALKA iz Ljubljane išče družbo za nedeljske izlete. Ponudbe pod »Nedelja«. 6417-8

KOLESARSKO delavnico sem preselil iz Titove na Jenkovo 7 — Kalčič. 6423-8

58-LETNI vdovec želi spoznati družico, zaželena upokojenka. Resne ponudbe pod »Nerezana«. 6514-8

MANJŠE POSOJILO nujno potrebujem. Ponudbe na Delo, Kranj pod »Visoke obresti«. 585-8

IZGUBLJENI avtomobilski kolesni pokrov, rdeč, z oznako FK vrnite prosim: Zemljič Langusova 23. 6574-8

OD 15. MAJA zjutraj je pogrešan pes »Dino«, črnorjav ovčar, na vratu ima tri znamke. Za sporočilo dam nagrado. — Tomac, Rakovniška 5, Ljubljana. 6583-8

POTREBUJEM posojilo 200.000 dinarjev za dobo dveh mesecev z 20-odstotnimi obrestmi. Ponudbe pod »Takoj«. 6527-8

TRGOVSKI pomočnik, star 28 let srednje velik, simpatičen, lep, živi in dela v Beogradu, ima skromno stanovanje, neporočen, želi poročiti Slovenko. Ponudbe pod »Iskrenost«. 4110-8

IZOBRAŽENKA, sama, išče prijatelja. Ponudbe pod »37«. 6501-8

POZNANSTVO v resne namene iščem. Ponudbe pod »Intelektualec 48«. 6530-8

VDOVEC-INTELEKTUALEC(35) želi spoznati simpatično tovarišico za skupni dopust in poznejše sporazumevanje. Ponudbe pod »Izleti z avtom«. 6539-8

Razpisi

ŠOLSKI ODBOR Šole za zdravstvene delavce za ginekološko — porodniško smer v Ljubljani, Slajmerjeva 3 a, razpisuje delovno mesto
ADMINISTRATORJA-ke šole
Pogoj: popolna srednja šola z nekaj let prakse. Plača po dogovoru. Nastop službe 1. julija 1962. Ponudbo vložite do 1. julija 1962 v upravi Šole za zdravstvene delavce za ginekološko porodniško smer v Ljubljani. 4062-R

KOMISIJA ZA SKLEPANJE in odpovedovanje delovnega razmerja trg. podjetja »DROGERIJA« - Ljubljana, Ul. Milana Majcna 12, razpisuje prosto delovno mesto
SKLADIŠČNIKA KD — v centralnem skladišču kozmetike in galanterije. Osebni dohodki po pravilniku podjetja. Nastop mogoč takoj ali po dogovoru. Pismene ponudbe pošljite upravi podjetja. R-4063

KOMISIJA ZA SKLEPANJE in odpovedovanje delovnih razmerij UO Zdravstvenega doma Kranj razpisuje naslednja delovna mesta:
1. zdravnika — ginekologa za delo v ambulanti in bolniškem oddelku
2. zdravnika — internista za delo v ambulanti in bolniškem oddelku
3. rentgenskega tehnika za zobno ambulanto
Preddvor:
4. terapevta
5. zobotehnika
za zobno ambulanto
Cerklje:
6. zobotehnika.
Pod točko 1. in 2. pridejo v poštev tudi interesenti za specializacijo. Pod točko 4. je za terapevta zagotovljeno družinsko stanovanje v Preddvoru.
Nastop službe takoj ali po dogovoru. Osebni dohodek po pravilniku.
Razpis velja do zasedbe delovnih mest. Ponudbe z življenjepisom in opisom dosedanjih zaposlitev pošljite na naslov: ZD Kranj. 4068-R

GOSTINSKO podjetje Majolka, Tržna 6, sprejme takoj
visokokvalificiranega ali kvalificiranega kuharja ali kuharico
z daljšo prakso
kvalificirano natakarico
ali polkvalificirano z daljšo prakso, z znanjem nemškega jezika. R 6285

MIZARSKEGA POMOČNIKA sprejme: Senk, Trata, Šentvid - Ljubljana. R 6399

ŠOLSKI ODBOR TEHNIŠKE ŠOLE CELJE želi vključiti v delovno razmerje naslednje stalne sodelavce za poučevanje na Tehniški šoli v Celju:
a) za poučevanje predmetov na gradb. oddelku
3 GRADBENE INŽENIRje in ARHITEKTA
b) za poučevanje na strojnem oddelku
4 STROJNE INŽENIRJE
c) za poučevanje splošnih predmetov —
2 PROFESORJA matematike in fizike,
PROFESORJA slovenskega in ruskega jezika.
Prejemki bodo po Pravilniku o razdeljevanju osebnih dohodkov Tehniške šole Celje .Nekaj stanovanj bo priskrbljenih v letu 1963.
Šolski odbor Tehniške šole Celje 4064-R

POSLOVODJO IŠČE večja trgovina. — Pogoji: visokokvalificiran trgovski delavec s 5-letno prakso kot poslovodja, nekaznovan, s stanovanjem v Ljubljani. Osebni dohodki po učinku. Ponudbe pošljite pod šifro »Takoj ali dogovor«. 4105-R

UPRAVNI ODBOR elektro podjetja »ELLUX«, Ljubljana-Moste, Partizanska št. 27 razpisuje delovno mesto
BRUSILCA KOVIN
za delo v polirnici.
Zaželena je večletna praksa. Osebni dohodki po dogovoru. Nastop službe mogoč takoj. Prijave z navedbo kvalifikacije in prakse pošljite upravi podjetja do 1. junija 1962.

TRGOVSKEGA POMOČNIKA-CO sprejmemo za prodajo obutve, »Borovo«, Ljubljana, Tavčarjeva 1. R 6426

IZVOZNO PODJETJE Slovenija-vino — Ljubljana zaposli takoj
VEČ TRANSPORTNIH DELAVCEV
Osebni dohodki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. Interesenti naj se zglase osebno v sekretariatu podjetja Ljubljana, Frankopanska ul. 11. Stanovanj podjetje ne more nuditi. 4066-R

KNJIGOVODKINJO sprejme takoj ali po dogovoru podjetje TAPETDEKOR, Ljubljana, Titova c. 51. R 6434

ZAVOD V LJUBLJANI razpisuje naslednji delovni mesti:
1. ANALITIKA
2. STROJEPISKE
Pogoji: pod tč. 1. — diplomiran ekonomist, po možnosti z nekaj prakse. Zagotovljeno je družinsko stanovanje.
Pod tč. 2. — strojepiska I. razreda, ki je vešča tudi administracije. Priskrbljena samska soba.
Ponudbe pošljite v oglasni oddelek pod oznako »Center« v 15 dneh po tej objavi. Razpis velja do zasedbe delovnih mest. R 4067

VEČ USPOSOBLJENIH mizarjev za furnirana dela sprejme Mizarstvo Moste, Ljubljana, Pregarčeva 8a. Samska stanovanja so zagotovljena. R 6471

FRIZERKO, marljivo sprejmem. Wildmann Franc, Napoleonov trg 5. R 6481

SOBOSLIKARSKEGA in PLESKARSKEGA POMOČNIKA in VAJENCA, tudi za priučitev, sprejmem. Ambrožič, Krakovski nasip 24. R 6492

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri ZAVODU ZA REHABILITACIJO INVALIDOV LRS v Ljubljani, Linhartova 51 razpisuje naslednja delovna mesta za:
fizioterapevta
(fizioterapevtke)
inventarista
— oskrbnika premoženja
kuharja (kuharico)
strojnega ključavničarja
kovinostrugarja
Kandidati morajo imeti ustrezno strokovno izobrazbo z nekaj prakse. 4111-R

BLAGAJNIČARKO, honorarno v trgovini za popoldne sprejmemo s 1. junijem. — Praksa zaželena. Trgovina »Keramika«, Ljubljana, Nazorjeva 8. 4106-R

Zveza letalskih organizacij Slovenije — Izvršni odbor,
razpisuje mesto
honorarnega računovodje
Delovni čas in višina honorarja po dogovoru, zaželen upokojenec z ustrezno kvalifikacijo. Interesenti naj se zglase osebno na Izvršnem odboru ZLOS, Ljubljana, Lepi pot 6. 4108-R

Razpisna komisija pri sekretariatu SVETA ZA ŠOLSTVO LRS razpisuje delovni mesti za:
ekonomista-analitika,
ki bo opravljal posle v zvezi s financiranjem šol in **referenta I. vrste** v oddelku za splošne zadeve.
Za obe razpisani mesti se zahteva visoka izobrazba. — Ponudbe, opremljene z ustreznimi dokumenti in življenjepisom, naj prosilci pošljejo do vključno 4. junija 1962 sekretariatu sveta za šolstvo LRS, Ljubljana, Župančičeva ulica 3-IV. 4107-R

SNAŽILKO sprejme Krojaško obrtno podjetje »NOBLESSE« - Ljubljana, Cankarjeva 12. R 6409

TOVARNA GUMIJEVIH IZDELKOV »SAVA« — Kranj
išče več
samostojnih referentov
za delo v zunanjetrgovinskem oddelku.
Pogoj:
— registracija,
— znanje tujih jezikov.
Nastop službe takoj ali po dogovoru. Ponudbe sprejema KSS — oddelek za delovne odnose do 3. junija 1962. R 4092

Zavod za čebelarstvo, Ljubljana, Titova 19 razpisuje za poskusna dela pri čebelah naslednji delovni mesti za:
1. biologa ali agronoma
2. tehnika laboranta
Pogoji:
1. Končana biotehniška ali naravoslovna fakulteta, odslužen vojaški rok in veselje do čebel.
2. Srednja kmetijska ali njej sorodna šola.
Nastop službe takoj ali po dogovoru. — Ponudbe pošljite upravi Zavoda za čebelarstvo. 4109-R

STROJEPISKO z znanjem desetprstnega sistema in po možnosti nemščine, zaposli Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo, Ljubljana — Večna pot 30, s 1. VI. t. l. R 6554

VAJENCA avtomehanične stroke sprejmem takoj. Jerančič Franc, Zaloška cesta 173. R 6562

KMETIJSKA ZADRUGA — CERKNICA nudi zaposlitev **pastirju živine** za 100 glav na planinskem pašniku (Slivnica). Zaželeno je, da je poročen brez otrok. Stanovanje je priskrbljeno na planini. Plača po dogovoru, službo nastopi s 1. junijem. Prijave pošljite na KZ Cerknica. R 4091

PLESKARSKEGA POMOČNIKA sprejme: Genussi Ivan, Hradeckega 62. R 6532

Komisija za razpis mest direktorjev gospodarskih organizacij pri Občinskem ljudskem odboru Postojna razpisuje na podlagi 21. člena Zakona o pristojbinah občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Ur. list FLRJ, št. 52-57), mesto
DIREKTORJA Kmetijske zadruge Pivka.
Pogoji: osebe, ki se potegujejo za to mesto, morajo imeti visoko ali višjo izobrazbo in 5 let prakse na vodilnih mestih, ali srednjo z 10 leti prakse na takih mestih.
Pravilno kolkovane ponudbe z dokazili o strokovni izobrazbi in dosedanjih zaposlitvah pošljite komisiji za razpis mest direktorjev pri ObLO Postojna v 10. dneh po objavi tega razpisa. Osebni dohodek po pravilniku o delitvi sredstev za osebne dohodke. R 4086

DELAVCA, ki je sposoben opravljati enostavna tesarska, mizarska, pleskarska in ključavničarska dela — sprejmemo takoj za tri mesece. — Festival, Ljubljana — Križanke. R 4011

SLAŠČIČARNA Bistrica — Domžale, razpisuje delovni mesti:
slaščičarja- (ke) in računovodje.
Razpis velja do zasedbe delovnih mest. R 4012

DVE MLAJŠI ŽENSKI osebi za delo v gostinstvu sprejmemo takoj. Ponudbe z življenjepisom in fotografijo pošljite na naslov: Restavracija »Plavi Jadran«, Komiža na Visu. R 4096

GP »Gradbenik«, Izola
PRODA
v **Ilirski Bistrici** razni **gradbeni material: betonske cevi raznih profilov, savsko mivko, gašeno apno, cement v vrečah, razno votlo in polno opeko in razne opažne elemente.**
Interesenti naj se zglasijo v Upravi **gradbišča, Ilirska Bistrica** — dnevno od 7. do 14. ure ali telefonično, telefon št. 55. 4097

Komisija za razpis mest direktorjev pri občinskem LO Domžale, razpisuje delovno mesto
DIREKTORJA Zavoda za gospodarsko propagando Domžale.
Kandidat mora imeti dokončano višjo ali visoko šolsko izobrazbo in pet let delovne dobe na vodilnem delovnem mestu, ali sred. šolsko izobrazbo z 10 leti delovne dobe na vodilnem delov. mestu. Ponudbe z opisom dosedanjega službovanja in kolkovane z drž. takso za 50 din naj ponudniki vložé pri Občinskem ljudskem odboru Domžale v 15 dneh po objavi. R 4087

PODJETJE »KALCIT« Stahovica, v Stahovici razpisuje prosto delovno mesto
računovodje.
Nastop službe mogoč takoj ali s 1. junijem 1962. Interesenti naj se zglasijo osebno ali pismeno pri naslovu podjetja. R 4088

Gostilna »Pri klavnici« — Ljubljana, Mesarska 2, proda:
točilni pult, primeren za manjši lokal;
železno peč, primerno za obrtno delavnico.
Prednost do nakupa imajo družbene organizacije do 26. V. 1962. Kolikor do tega dne ni interesentov s strani drž. sektorja, pride v poštev privatni sektor. R 4089

PREHRAMBENA INDUSTRIJA »BELSAD« — Črnomelj razpisuje prosto delovno mesto
komercialnega zastopnika (potnika)
za štajerski predel.
Pogoji: komercialist oziroma 3-letna praksa v stroki, po možnosti z lastnim avtomobilom.
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta. R 4095

ŠOLSKE DELAVNICE TEHNIŠKIH ŠOL v Ljubljani, Gorupova 6, razpisujejo delovno mesto
materialnega knjigovodje (knjigovodkinje)
Pogoji: srednješolska izobrazba in ustrezna praksa v vodenju materialnega knjigovodstva.
Interesenti naj se osebno ali pismeno zglasijo v upravi zavoda. R 4094

PO 21. ČLENU ZAKONA o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Ur. list FLRJ št. 52/57)
razpisuje
komisija za razpis in imenovanje direktorjev gospodarskih organizacij Občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Šiška mesto
UPRAVNIKA
obrtnega podjetja »Klepar«,
Celovška cesta 91.
Kandidat za to mesto mora izpolnjevati poleg splošnih pogojev, določenih za uslužbence gospodarskih organizacij, še enega izmed naslednjih pogojev:
1. visoko kvalificirani delavec v instalacijski, kleparski in ključavničarski stroki z najmanj 10-letno prakso;
2. tehnik v enaki stroki s 5-letno prakso.
Kolkovane ponudbe s priloženim življenjepisom in opisom dosedanje prakse sprejema Občinski ljudski odbor Ljubljana-Šiška, Celovška c. 121, do 4. junija 1962. R 4093

GOSTINSKO PODJETJE — »Črna prst«, Bohinjska Bistrica razpisuje mesto
skladiščnika ekonoma.
Hrana in stanovanje priskrbljena. — Nastop službe 1. VI. 1962. R 4090

Svet obratne ambulante »TEKSTILINDUS« V KRANJU
RAZPISUJE MESTO
ZDRAVNIKA
splošne prakse za splošno ambulanto II.
DRUŽINSKO STANOVANJE PRISKRBLJENO. —
PONUDBE SPREJEMA
SVET OBRATNE AMBULANTE »TEKSTILINDUS« — KRANJ. 4073

RAZPIS ŠTIPENDIJ

Po 25. členu Temeljnega zakona o štipendijah **razpisuje Komisija za štipendije pri**
OBČINSKEM LJUDSKEM ODBORU SEŽANA
naslednje ŠTIPENDIJE za študij na:

VPŠ v skupini angleški in slovenski jezik	**4**
VPŠ v skupini matematika in fizika	**3**
VPŠ v skupini tehnična vzgoja in fizika	**3**
VPŠ v skupini za glasbo	**2**
Učiteljišču	**3**
Pravni fakulteti	**2**
V šoli za socialne delavce	**1**
Gradbeni fakulteti (za visoke gradnje)	**1**
Ekonomski srednji šoli	**1**
Dvoletni administrativni šoli	**1**

Prosilci naj do 20. julija 1962 vložijo kolkovano prošnjo z 250 dinarji in vsako prilogo po 30 din državne takse in predložijo:
1. potrdilo o vpisu v šolo,
2. izjavo o gmotnem stanju (obrazec OD),
3. potrdilo o višini otroškega dodatka,
4. mnenje mladinske organizacije in SZDL.

Komisija za štipendije
ObLO SEŽANA
4021

TOVARNA ZA ELEKTROZVEZE
LJUBLJANA — LINHARTOVA 35
sprejme nove sodelavce,
in sicer:

ZA OBRAT RADIOZVEZE — LJUBLJANA

- vodjo računovodstva
Pogoj: končana ekonomska fakulteta z dvoletno prakso, ali pa srednja ekonomska šola z večletno prakso na vodilnem delovnem mestu v industriji

- vodjo splošnega oddelka
Pogoj: ustrezna praksa

ZA OBRAT »ŽARNICE« — LJUBLJANA

- vodjo računovodstva
Pogoj: končana ekonomska fakulteta z večletno prakso na vodilnem delovnem mestu v industriji

Kandidati morajo imeti urejeno vojaščino. — Osebni dohodki so zagotovljeni po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. — Ponudbe s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjega dela sprejme kadrovsko socialni oddelek »ISKRE«, tovarne za elektrozveze, Ljubljana, Linhartova 35, do 26. maja 1962 (tel. 33-866, int. 18 ali 48). 4101

Komisija za razpis mest direktorjev OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA IDRIJA po 21. členu zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Uradni list FLRJ št. 52/57)
razpisuje
mesto DIREKTORJA
Obrtnega podjetja »REMONT« — IDRIJA
POGOJI:
gradbeni tehnik ali uslužbenec s srednjo ekonomsko šolo in vsaj 5 leti prakse na odgovarjajočih delovnih mestih ali mojster z 10-letno prakso v eni izmed naslednjih obrtnih strok:
1. mizarstvo,
2. pleskarstvo — soboslikarstvo
3. pečarstvo — keramika
4. teracerstvo in cementninarstvo

Osebni dohodki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. Pravilno kolkovane ponudbe vložite v ObLO Idrija najkasneje do 4. junija 1962. Ponudbi priložite življenjepis in podatke o dosedanji praksi. 4074

Upravni odbor
STANOVANJSKEGA SKLADA OBČINE LJUBLJANA-MOSTE-POLJE
PROLETARSKA CESTA ŠTEVILKA 1,
razpisuje
na podlagi pravil stanovanjskega sklada
IV. NATEČAJ

I. Za prodajo stanovanjskih enot, ki se gradijo na področju občine, in sicer:

1. 4 dvosobna stanovanja v skupni izmeri 50.70 m², t. j. predsoba 5.30 m², kopalnica 3.10 m², WC 1.60 m², kuhinja 8.60 m², dnevna soba 15.00 m², soba 15.30 m², balkon 1.80 m² — za prodajno ceno 4,600.000 din.
2. Samske sobe — enoležišče v izmeri 9.50 m², hotelskega značaja, s predsobo, umivalnikom, vgrajeno garderobno omaro, kompletno sobno opremo z vso posteljnino, centralno kurjavo in skupnimi sanitarnimi prostori ter uporabo skupnih klubskih prostorov in čajnih kuhinj — za prodajno ceno 1,180.000 din.
3. Samske sobe — dvoležišče v izmeri 14.00 m², povsem enako kot postavka 2. — za prodajno ceno 1,690.000 din.
54 dvosobnih stanovanj v stanovanjskih objektih Ob Ljubljanici v skupni izmeri 52.53 m², t. j. predsoba 2,95 m², kopalnica 3.10 m², kuhinja 6.32 m², dnevna soba 20.40 m², spalnica 15.16 m², balkon 4.60 m² — za prodajni znesek 4,050.000 din.
4 dvosobna stanovanja se gradijo v objektu ob Malejevi ulici in bodo vseljiva v juliju 1962. Celotno kupnino je treba poravnati v 8 dneh po sklenitvi kupoprodajne pogodbe.
Samske sobe se gradijo v objektu ob Vide Pregarčeve ulici in bodo vseljive v jeseni 1962. Ponudnik na natečaju mora prispevati najmanj 70 % lastnih sredstev. Stanovanjski sklad občine pa bo kreditiral razliko v višini 30 % s posojilom z 2 % obrestno mero in rokom vračila 10 let.

54 dvosobnih stanovanj se gradi v stanovanjskih objektih Ob Ljubljanici, za katere so plačilni in vselitveni pogoji naslednji:
20 dvosobnih stanovanj bo vseljivih v letu 1962 in je celotno kupnino poravnati v 8 dneh po sklenitvi pogodbe;
34 dvosobnih stanovanj bo vseljivih spomladi 1963. Ponudnik na natečaju mora prispevati najmanj 50 % lastnih sredstev, stanovanjski sklad občine pa bo kreditiral razliko s posojilom z 2 % obrestno mero in 30-letnim rokom vračila posojila.

II. Upravni odbor Stanovanjskega sklada razpisuje istočasno še posojila za gradnjo stanovanjskih hiš do višine 90,000.000 din, in sicer:

A. Za individualne graditelje in stanovanjske zadruge z 2 % obrestno mero in rokom vračila do 25 let.
B. Za gospodarske organizacije, zavode in politično teritorialne enote z 2 % obrestno mero in rokom vračila do 30 let.

Ponudniki iz te točke morajo imeti objekte v IV. gradbeni fazi ter s predvidenim posojilom popolnoma dokončati svoje objekte.

Interesenti celotnega natečaja morajo vložiti svoje ponudbe do roka, t. j. do vključno **30. junija 1962** na naslov: Stanovanjski sklad Občine Ljubljana-Moste-Polje, Ljubljana, Proletarska cesta 1, osebno ali po pošti. Ponudba mora biti zaprta, na ovitku pa oznaka: »IV. natečaj za posojilo«.
V ponudbi mora ponudnik navesti vse podatke, ki so razvidni v 24. členu, in priložiti potrebno dokumentacijo po čl. 25, 26, 27, 28 pravil Stanovanjskega sklada.
Upravni odbor Stanovanjskega sklada vse vloge brez oredpisane dokumentacije ne bo obravnaval in bodo prosilcem vrnjene kot brezpredmetne.
Kolikor bo ponudnikov več, kot je razpoložljivih stanovanj oziroma razpisanih kreditov, bo prioriteta upoštevana po vrstnem redu prijav in ugodnejših pogojih.
O izidu natečaja bo upravni odbor Stanovanjskega sklada obvestil vse ponudnike z odločbo.
S ponudniki, katerih ponudbe bodo odobrene, bo upravni odbor sklenil kupoprodajno oziroma kreditno pogodbo.
Ponudniki dobijo vsa pojasnila kakor tudi potrebna pravila Stanovanjskega sklada in skice razpisanih stanovanjskih enot pri Stanovanjskem skladu Občine Ljubljana-Moste-Polje, Proletarska c. 1, soba 5.

Ljubljana, 18. maja 1962.

Stanovanjski sklad
Občine Ljubljana-Moste-Polje
4075

Več kvalificiranih
ELEKTRO-INŠTALATERJEV
sprejme v službo **podjetje**
»Elektroinštalacije«,
LJUBLJANA,
Petkovškovo nabrežje št. 9.
Pismene ponudbe naslovite na **Upravni odbor podjetja.** 4099

ELEKTROSRBIJA —
BEOGRAD — Brankova 30
ZAMENJAMO
dva poslovna prostora v centru Beograda za dva enaka ali podobna v centru Ljubljane
Vse podatke dobite v **Beogradu,** tel. 25-612 ali pa v **Ljubljani v predstavništvu, Stari trg 22,** telef. 21-467. 4100

V Ljubljani iščemo
GARAŽO
za avto Kombi. — Ponudbe pošljite Tovarni bonbonov, čokolade in peciva »SUMI« — Ljubljana, Gradišče 7 4035

ČASOPISNO PODJETJE
»KMEČKI GLAS«
LJUBLJANA
MIKLOŠIČEVA C. 4
razpisuje
mesto dveh NOVINARJEV
Pismene ponudbe z navedbo dosedanjega dela oziroma kvalifikacij pošljite upravi podjetja. 4072

Komisija za delovna razmerja
Montažnega podjetja
»ALPREM« — Kamnik
sprejme
v delovno razmerje:
več KLJUČAVNIČARJEV
več MIZARJEV
več NEKVALIFICIRANIH DELAVCEV
Prednost imajo ključavničarji. Podjetje stanovanj ne more nuditi. 4070

Umrla je v 97. letu
MARIJA POČ, roj. VANIČ
Pogreb bo v ponedeljek, dne 21. maja 1962, ob 16. uri iz mrliške hišice na pokopališču v Krškem.
Prosimo tihega sožalja.
Janko za vse sorodstvo.
Videm-Krško, Ljubljana, dne 19. maja 1962.

Sporočamo žalostno vest, da nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, tast, svak in stric
ALOJZ DROFENIK
bivši trgovec
Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, dne 20. maja ob 16. uri na mestnem pokopališču v Celju.
Žalujoči:
žena Cvetka, hčerki Tanja in Sonja z družinama, sin Alojz z družino ter ostalo sorodstvo.
Celje, dne 19. maja 1962.

KOVINSKO PODJETJE »UNITAS« —
LJUBLJANA — CELOVSKA CESTA ŠTEV. 224,
SPREJME TAKOJ:
SALDAKONTISTKO s prakso
KOVAČA za frikcijsko prešo
LIVARJA za tlačni liv
LIVARJA za ročno formanje
DELAVCE ZA PRIUČITEV za KOVAČA in LIVARJE
SPREJEMAMO DELAVCE, KI SO ODSLUŽILI VOJAŠČINO IN IMAJO STANOVANJE. 4037

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo žalostno vest, da je nehalo biti srce našemu dobremu možu, očetu, bratu, staremu očetu, tastu in stricu
FRANCU RUPARJU
kovaškemu mojstru
Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek, dne 21. maja 1962, ob 17. uri iz hiše žalosti na pokopališče v Škofji Loki. — Prosimo tihega sožalja!
Žalujoči: **žena Marjanca, otroci Vera z možem Jankom, Mika, Franci z ženo Marico, Ivica z možem Markom, Toni z ženo Metko, vnukinji Metka in Andrejka, brat, sestre ter ostalo sorodstvo.**
Škofja Loka, dne 19. maja 1962.

Dotrpel je naš skrbni oče, stari oče, stric in tast
IVAN GARTROŽA
Dragega pokojnika bomo spremili na zadnji poti v ponedeljek, dne 21. maja 1962, ob 17. uri iz hiše žalosti v Spodnji Zadobrovi št. 35, na pokopališče v Polju.
Žalujoči: **hčerke Anica, Marija Petkovšek, roj. Gartroža in Ivanka, zet Karel ter vnuka Janez in Drago.**
Ljubljana, dne 19. maja 1962.

Sporočamo žalostno vest, da je dotrpela naša ljuba in dobra mama ter sestra
VIKTORIJA BRILEJ
roj. PERHAVC
Pogreb pokojnice bo v ponedeljek, 21. maja 1962, ob 16.30 iz mrliške vežice na pokopališče v Trbovljah.
Žalujoči: **sin Pepček z ženo Dačo, bratje Milan, Viktor, Rudi, sestre Jožefa, Linka, Angelca, Marija, Karlinca in ostalo sorodstvo**
Trbovlje, Laško, Divača, Pivka, Trst, Dunaj, dne 19. maja 1962.

Dotrpel je naš dragi mož, oče, stari oče, stric in svak
FRANC PROGAR
vozovni preglednik v pokoju
Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek, dne 21. maja 1962, ob 16.30 iz hiše žalosti v Domžalah, Kidričeva 18.
Žalujoči: **žena Angela, hčerka Angelca, por. Narobe, zet Karol, vnuki Janez, Karol, Daniel in ostalo sorodstvo**
Domžale, 19. maja 1962.

V globoki žalosti sporočamo, da nas je dne 18. maja 1962, ob 17. uri zapustil naš plemeniti mož, tati, sin, brat, svak, tast, stric in nečak
KAREL SAJKO
šef prometne sekcije Soštanj
Iz hiše žalosti ga bomo pospremili v nedeljo, dne 20. maja 1962, ob 15. uri na pokopališče v Velenju.
Žalujoči: **ženka Slava, sinova Tone in Mirko, družine Prodnik, Sajko ter Pahernik.**
Velenje, Maribor, Ljubljana, dne 19. maja 1962.

Sporočamo žalostno vest, da je umrl dolgoletni član kolektiva, tovariš
ALOJZ DROFENIK
KOMERCIALNI REFERENT
Pogreb nepozabnega, vestnega in delovnega tovariša bo v nedeljo, dne 20. maja, ob 16. uri na mestnem pokopališču v Celju.
DELOVNI KOLEKTIV, UPRAVA IN SINDIKALNA PODRUŽNICA TRGOVSKEGA PODJETJA »MERX« — CELJE

SINDIKALNA PODRUŽNICA BRIVSKO-FRIZERSKEGA PODJETJA — LJUBLJANA
SPOROČA ŽALOSTNO VEST, DA JE NENADOMA PREMINIL NJEN DOLGOLETNI ČLAN IN SINDIKALNI DELAVEC
ANTON ŽLE
POSLOVODJA
DOBREGA, VESTNEGA IN POŽRTVOVALNEGA TOVARIŠA BOMO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU.
POGREB BO V PONEDELJEK, DNE 21. MAJA 1962, OB 17. URI IZPRED HIŠE ŽALOSTI, ŠENTJAKOB OB SAVI ŠT. 30, NA POKOPALIŠČE.
SINDIKALNA PODRUŽNICA BRIVSKO-FRIZERSKEGA PODJETJA — LJUBLJANA

DELAVSKI SVET, UPRAVNI ODBOR IN UPRAVA BRIVSKO-FRIZERSKEGA PODJETJA — LJUBLJANA,
SPOROČA ŽALOSTNO VEST, DA JE NENADOMA PREMINIL NJEN SODELAVEC
ANTON ŽLE
POSLOVODJA
DRAGEGA, DOBREGA IN VESTNEGA TOVARIŠA BOMO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU.
POGREB BO V PONEDELJEK, DNE 21. MAJA 1962, OB 17. URI IZPRED HIŠE ŽALOSTI, ŠENTJAKOB OB SAVI ŠT. 30, NA POKOPALIŠČE.
DELAVSKI SVET, UPRAVNI ODBOR, UPRAVA BRIVSKO-FRIZERSKEGA PODJETJA — LJUBLJANA

DELO

Nadaljevanje s 1. strani

●

Koča Popović v La Pazu

Minister Fellman je poudaril, da bo celo bolivijska vojska pomembno prispevala k izpolnitvi gospodarskega plana. Vojska je sestavila svoj posebni petletni plan. Že več let si prizadeva, da bi čim večji del svojih potreb po hrani in obleki krila z lastno proizvodnjo. Minister Fellman je dejal, da bo zdaj odigrala tudi veliko vlogo v naseljevanju redko naseljene tropske bolivijske ravnine.

●●

»Krizo naj rešijo pogajanja«

hko pomenilo uvod v diplomatske akcije, ki jih pričakujejo z vrnitvijo Suvane Fume.

Medtem pa v državah jugozahodnega azijskega področja ter v Severnem Vietnamu in v LR Kitajski objavljajo ostre proteste zaradi izkrcavanja ameriških čet v Tajlandu. Dejanje ZDA označujejo kot izzivalno dejanje, polno vojne nevarnosti«. Pekinški »Žen Min Ži Bao« je objavil komentar, ki opozarja, da kitajsko ljudstvo ne bo ravnodušno gledalo ameriških akcij v svoji soseščini. Zastopnik severnovietnamskega zunanjega ministrstva je dejal, da je izkrcavanje ameriških vojaških enot agresivno dejanje in grožnja miru. Komentarje objavljajo tudi moskovski listi. »Krasnaja Zvezda« piše, da izzivalne akcije ZDA resno ogrožajo mir in da pomenijo »pripravo na odkrito agresijo«. Radio Moskva obtožuje ZDA, da si želijo s to akcijo zagotoviti jedrska oporišča v Tajlandu in da je to edini razlog za njihovo intervencijo.

●●●

Debré obsoja OAS

bré je dejal, da je po spremembi politike v Alžiriji tajna organizacija izbrala politiko terorja, »ki ni dostojna Francije«, namesto da bi sprejela razumno politiko generala de Gaulla.

Bivši francoski premier je omenil tudi obtožbe, da je bil vmešan v pripravo na neuspeli atentat na Salana leta 1957. Obtožbe je označil kot laži, ki jih je lansiral njegov politični sovražnik, bivši senator Mitterand.

⊙

Položaj v Alžiriji

»Strahotna dejanja, pravi sporočilo francoskih študentov, nam narekujejo ne le protesta, ampak tudi solidarnost. Vsak dan umirajo ranjenci in bolniki, ki bi jih sicer lahko rešili zaradi odsotnosti zdravniške nege. Žretev teroristicnih atentatov OAS ne morejo zdraviti v bolnišnicah in klinikah, ki so izključno v evropskih četrtih, ker oblasti ne morejo zagotoviti njihove varnosti.« V svojem apelu za sodelovanje v kampanji solidarnosti z Alžirci poudarja nacionalna unija francoskih študentov, da nujno potrebujejo zdravnike, krvno plazmo in zdravila za muslimansko prebivalstvo v Alžiru in Oranu.

Prav danes pa je ponovno pozvala Francoze na aktivno podporo alžirskemu ljudstvu »Franceska narodna pomoč«, ki je te dni poslala v Alžir večjo količino zdravil, zbranih v dosedanjih akcijah.

○

Na Portugalskem vre

Študentje v Coimbri so zapustili prostore združenja 10. maja, po intervenciji univerzitetnih oblasti in aretaciji 1300 študentov v Lizboni. Še nadalje pa so bojkotirali predavanja v protest proti sklepu režima, da razpusti študentske organizacije v Lizboni in Coimbri, prepove proslavo študentskega dne in z represalijami nastopi proti udeležencem prejšnjih študentskih demonstracij.

Položaj se je spet zaostril po včerajšnjem sklepu vlade, ki je pooblastila ministra za prosveto, da najostreje disciplinsko ukrepa proti študentom. Režim bo na podlagi tega sklepa dal univerzitetnim oblastem na voljo varnostne sile, »če bi bilo treba vzpostavljati red«.

Vsi sestanki študentskih združenj so prepovedani, njihovo delovanje pa je režim razglasil za protizakonito. Univerzitetne oblasti so dolžne pozvati policijo, če ne bodo mogle drugače zagotoviti izpolnjevanja ukazov vlade.

Jugoslovansko-japonski komunike

Beograd, 19. maja. (Tanjug.) V Centralnem komiteju Ljudske mladine Jugoslavije so danes predstavniki mladinskih organizacij Japonske in Jugoslavije podpisali komunike, v katerem je poudarjena tudi odločnost obeh organizacij, da v prihodnje še bolj razširita medsebojno sodelovanje.

Množičen sestanek v Mariborski tiskarni

Maribor, 19. maja. — Kolektiv Mariborske tiskarne je na množičnem sestanku ugotovil, da s strani vodstva podjetja ni bil pravilno poučen o gradnji stanovanj za dva izmed vodilnih uslužbencev. Stroški za gradnjo omenjenih stanovanj bi namreč precej presegali normalne stroške, razen tega pa je bilo gradnjo tudi še mogoče ustaviti.

Člani kolektiva so imenovali posebno komisijo, ki bo podrobneje raziskala posamezne nepravilnosti. O položaju v Mariborski tiskarni smo poročali v petkovi številki našega lista — v članku z naslovom »Kdo bo zmagal«.

KOPER PRIKLJUČEN NA AMS LJUBLJANA IN GORENJSKA

VELIKA GOSPODARSKA PRIDOBITEV

Več kot pol milijarde dinarjev za modernizacijo PTT prometa na Koprskem

Koper, 19. maja. — Pred novim poštnim poslopjem na Muzejskem trgu je bila danes v okviru praznovanja občinskega praznika slovesnost ob priključitvi koprske avtomatske telefonske mrežne skupine na avtomatski mrežni skupini Ljubljana in Gorenjska. Poleg množice Koprčanov so se udeležili slovesnosti predstavniki Skupnosti jugoslovanskih PTT podjetij iz Beograda, Skupnosti PTT za Slovenijo iz Ljubljane, predstavniki republiškega odbora sindikata delavcev prometa in zvez, državni sekretar za promet Izvršnega sveta Bojan Polak ter predstavniki lokalnih organov oblasti ter političnih organizacij. O pomenu te gospodarske pridobitve za koprsko območje je govoril direktor PTT podjetja Koper Roman Florjančič, ki se je še posebej zahvalil kolektivom, ki so prispevali k temu, da so ta delovni uspeh dosegli 3 mesece pred planiranim rokom.

x

Pred dvema dnevoma se je avtomatizirano telefonsko omrežje obalnega pasu koprskega okraja preko glavne centrale v Kopru priključilo na AMS Ljubljana in AMS za Gorenjsko. S tem se je končala druga faza avtomatizacije PTT prometa na tem območju, kjer smo prevzeli tudi na področju PTT naprav skrajno zaostalo dediščino.

Modernizacijo so izvajali postopoma. Avgusta 1957 je dobil avtomatično telefonsko centralo Piran, nekaj mesecev pozneje (maja 1958) pa Izola. Avgusta istega leta je prišel do te pridobitve tudi Portorož. Zaradi nepredvidenih težav in ovir pri gradnji novega poštnega poslopja v Kopru se je ta proces modernizacije za krajši čas ustavil in se je lahko nadaljeval šele julija 1960, ko so v Kopru dogradili novo poštno poslopje. Tako so dobile Škofije lani septembra, Smarje v Slovenski Istri oktobra in Koper v začetku marca letos. Nekaj dni pozneje sta se v avtomatsko mrežno skupino Koper vključila Smarje in Škofije, aprila pa še ostali kraji ob obali: Izola, Piran in Portorož.

Za vse nove gradnje (poštna poslopja v Kopru, Portorožu in drugje) ter nakupe in montažo ATC je dala družba v minulih sedmih letih skoraj 520 milijonov dinarjev. K temu je OLO Koper prispeval 108 milijonov dinarjev.

Prizadevanj za modernizacijo PTT prometa v okraju pa še ni konec. V skladu z generalnim planom avtomatizacije bivše generalne direkcije PTT iz leta 1958 so v koprskem okraju kot najbližje naslednje naloge: montaža ATC v Postojni, vozelni ATC v Sežani in Ilirski Bistrici, položitev medkrajevnega kabla Koper—Piran — s tem se bo povečalo število linij in še olajšal oz. pospešil avtomatski telefonski promet — položitev tako imenovanega medkrajevnega koakcialnega kabla do Kozine in priključitev na mednarodni kabel Ljubljana—Trst. Zadnja naloga izhaja iz sporazuma med Italijo in našo državo, po katerem bomo do prihodnjega leta ustvarili pogoje za 60 avtomatskih telefonskih zvez in se tako čvrsto vključili v mednarodni PTT promet. **F. M.**

Obisk maroškega ministra končan

Beograd, 19. maja. (Tanjug). Danes se je vrnil iz Zagreba v Beograd maroški minister za prosveto in zdravje dr. Bel Abbes, ki se mudi že od 14. maja v Jugoslaviji kot gost Zveznega izvršnega sveta.

Dopoldne je gost obiskal eksperimentalno gimnazijo »Moša Pijade«, kjer se je posebno zanimal za metodiko pouka. Kasneje je obiskal tovarno za izdelovanje medicinskih instrumentov »Sutjeska« in založniško podjetje »Jugoslavija«.

Dr. Bel Abbes, ki je v nekaj dneh obiskal precej prosvetnih in zdravstvenih ustanov v Zagrebu, Beogradu in drugih mestih, bo jutri odpotoval iz Jugoslavije.

Delo skupščinskih odborov

Beograd, 19. maja. (Tanjug) Zakonodajni odbori obeh zborov Zvezne ljudske skupščine so končali debato o predlogu zakona o zdravstvenem zavarovanju.

Skupščinski odbori so ocenili, da je ta zakonski načrt z zakonodajno-pravnega in tehničnega stališča pripravljen zelo dobro. Poudarili so, naj se v sistemu zdravstvenega zavarovanja poveča družbena kontrola, ki bo preprečevala zlorabo in neracionalno trošenje sredstev.

DAN MATURANTOV. 123 bodočih učiteljev je včeraj na ljubljanskem učiteljišču zaključilo pouk. Po tradiciji so peti letniki predajali ključe razredov svojim naslednikom. V zadregi je bila le V. č, ker so letos samo trije četrti razredi. Ključ tega letnika je tako dobil profesorski zbor. Foto: Šelhaus

RAZGOVOR Z DRŽAVNIM PODSEKRETARJEM LR SLOVENIJE ZA BLAGOVNI PROMET

Razumno določanje marž v trgovini

LJUBLJANA, 19. maja. V zvezi s pripravami za določanje marž v trgovini v smislu pred kratkim objavljene odredbe in glede na razna tolmačenja v našem tisku, smo se obrnili na državni sekretariat za blagovni promet LRS za nekatera pojasnila. Državni podsekretar za blagovni promet inž. Miloš Vehovar nam je na naša vprašanja odgovoril naslednje:

Kako daleč so priprave za določitev marž v trgovini?

Kar se tiče marž za kritje stroškov trgovinskega prometa na debelo, je Trgovinska zbornica za LRS v sodelovanju z okrajnimi trgovinskimi zbornicami že zbrala in obdelala potrebno dokumentacijo. Marže bodo določene neposredno po 20. t. m. ob sodelovanju predstavnikov okrajnih ljudskih odborov in republiške trgovinske zbornice. Načela za določitev marž so bila po priporočilu gospodarskega odbora Izvršnega sveta LRS ponovno obravnavana s podpredsedniki okrajnih ljudskih odborov. Na poslednjem sestanku v četrtek so obravnavali tudi priporočila občinam za določitev marž za kritje stroškov trgovinskega prometa na drobno. Organi občinskih uprav med tem že zbirajo potrebno dokumentacijo, tako da se bo delo tudi na tem področju lahko opravilo v čim krajšem času.

Po kakšnem načinu bodo določene marže za kritje stroškov v prometu na debelo in kakšna priporočila so dana občinam?

Določitev marž ni preprosta stvar, ker ne ustreza niti individualna določitev po podjetjih, niti določitev po posameznih izdelkih, ki ni izvedljiva zaradi razlik, ki nastajajo v sezonah, razlik v kakovosti in vzorcih blaga, kakor tudi razlik pri luksuznem blagu in blagu najširše potrošnje v isti blagovni skupini. Izkazalo se je kot najboljše, da se tako za trgovino na debelo kakor tudi za trgovino na drobno določijo marže za takšne blagovne skupine, ki predstavljajo zaključene trgovinske stroke (na primer za železnino, galanterijo in podobno). Glede višine marž naj bi veljal kombiniran način, tako da bi se po eni strani določile najvišje povprečne marže za omenjene skupine blaga, po drugi strani pa marža pri posameznem izdelku ne bi smela biti tolikšna, da bi cena artikla presegla ceno v lanskem decembru ali neposredno pred tem, če to ni upravičeno zaradi višje cene pri proizvajalcu. V maržo poleg odvisnih stroškov ne bi smeli šteti poputnih stroškov, ki jih trgovina doseže pri nakupih, ker ti popusti ne vplivajo na prodajno ceno. Tako bi usmerjali prizadevanja trgovine, da ne bi iskala dohodka z zviševanjem cen, ampak z doseganjem večjih ugodnosti pri nakupih in z racionalnejšim poslovanjem na sploh. Tak sistem pa zahteva tudi ustrezno kreditno politiko komunalnih bank, posebno za trgovino na drobno.

Kako pa bo vplivala določitev marž na dohodek v trgovini in na dohodke ljudskih odborov?

Vračanje cen na raven v decembru 1961 bo nedvomno zahtevalo določeno zmanjšanje tako dohodka trgovine kakor tudi dohodkov občin. Medtem ko bo morala trgovina na debelo v celoti prevzeti na breme dohodka zvišanje splošnega prometnega davka za 0,5 %, bo trgovina na drobno lahko le v manjši meri prevzela breme letošnjega zvišanja občinskega maloprodajnega prometnega davka za okrog 3 %. Občinski ljudski odbori bodo lahko le na podlagi podrobnih analiz dohodka maloprodajnih trgovinskih organizacij, upoštevajoč potrebe po sredstvih za razširjenje te gospodarske panoge, odredili, kolikšen del letošnjega zvišanja tega davka lahko prenesejo gospodarske organizacije te panoge, za ostanek pa bodo morale znižati sam davek. Verjetno se bodo marsikje pojavile težnje v trgovini, da bi bila pri tem čim manj prizadeta in da bo v tem smislu skušala vplivati na ljudski odbor. Enako nevarno pa bi bilo tudi prevladovanje težnje ljudskih odborov, da bi nepremišljeno zožili možnost ustvarjanja dohodka te gospodarske panoge, ki je sama po sebi slabo razvita. Treba bo najti razumno pot.

Kako pa bo to vprašanje urejeno za čemitjske pridelke, ki so posebno občutljivi?

V trgovini s kmetijskimi pridelki bo način določanja marže enak kakor za ostalo trgovino, vendar s to razliko, da se bo marža spreminjala po sezoni, enako kakor lani. Za promet kmetijskih zadrug, ki izvira iz pravih kooperacijskih odnosov, se seveda marža ne more določiti, ker moramo v tem primeru zadrugo šteti kot proizvajalno organizacijo. Pač pa naj bi se določila najvišja marža za promet teh zadrug, ki izvira iz prostega odkupa, in sicer v absolutnem znesku za vse važne kmetijske pridelke. S.

Skupščina Teniške zveze Slovenije

LJUBLJANA, 19. maja. — Sinoči so na redni letni skupščini Teniške zveze Slovenije sprejeli načrt dela in koledar tekmovanj za sezono 1962, hkrati pa so tudi potrdili nova pravila zveze. Delegati iz Maribora, Kidričevega, Kranja, Kamnika, Jesenic in Ljubljane so spregovorili o težavah, pa tudi uspehih v svojem delu, posebej pa so poudarili potrebo po utrditvi teniških sol — po možnosti večstopenjskih — in povečani skrbi za vzgojo strokovnih kadrov. Ob 40-letnici dela v teniški organizaciji so na skupščini nagradili znanega mariborskega športnega delavca Evgena Berganta st., ki je prejel priznanja Zveze za telesno kulturo Slovenije, TZS in odbora za rekreacijo pri TZS. Novi devetčlanski izvršni odbor Teniške zveze Slovenije vodi še nadalje dr. Ernest Nagy.

MED II. KOLOM ZA DAVISOV POKAL

Beograd, 19. maja. Po poročilih tujih agencij so bili v II. kolu tekmovanja za Davisov pokal v evropskem pasu doslej doseženi takile izidi: Pariz: Francija : Južnoafriška unija 1:1; Firence: Italija : Sovjetska zveza 2:0; Hannover: Zahodna Nemčija : Romunija 2 : 0; Bruselj: Švedska : Belgija 2:0; Budimpešta: Madžarska : Danska 2:0; Helsinki: ČSSR : Finska 2:0 in Varvaša: Brazilija : Poljska 1:0.

PARIZ — Amaterska boksarska reprezentanca Francije je premagala ustrezno moštvo Škotske 16:4.

TURNIR KANDIDATOV

GELLER : FISCHER 1:0

Curacao, 19. maja (AP) — Na turnirju kandidatov za šahovskega svetovnega prvaka je sovjetski velemojster Efim Geller v nadaljevanju prekinjene partije iz 9. kola v 69. potezi primoral Roberta Fischerja k predaji. Ko je bila partija prekinjena, je bil Fischer prepričan, da bo dosegel remi, in je izjavil:»Lahko bi vlekel poteze mize.« Geller pa je sinoči po svoji zmagi menil: »Bolje je, če človek izgubljene partije sploh ne nadaljuje.« Nadaljevanje partije je dejansko pokazalo, da se je Fischer motil oziroma da je previdni Geller »v tišini« izkoristil pretirano samozavest mladega ameriškega velemojstra, ki je tudi prekinjeno iz desetega kola z dr. Filipom kljub rahli prednosti v nadaljevanju samo remiziral.

Stanje na tabeli: **Končnoj 6,5, Petrosjan, Keres in Geler 6, Fischer in Benkö 4,5, Talj 3,5, dr. Filip 3.**

Mednarodni turnir v Havani

Havana, 19. maja (Tass) — Argentinski velemojster Najdorf je osvojil celo točko v prekinjeni partiji z De Greiffom in se tako pridružil vodečima na lestvici. Spaskemu in Smislovu. V ostalih prekinjenih partijah je Haag premagal Coboja in Guimard Ortego. Matanović pa je ponovno prekinil z Alvarezom.

Stanje na tabeli: **Spaski, Smislov in Najdorf 10, Gligorić in Haag 9,5, Polugajevski, Ivkov in Guimard 8,5 itd.**

Titova brzojavka Darticosu

BEOGRAD, 19. maja (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku republike Kube dr. Oswaldu Darticosu tole brzojavko:

»S posebnim zadovoljstvom izražam Vaši Ekscelenci v imenu jugoslovanskih narodov in v svojem imenu iskrene čestitke ob narodnem prazniku Kube z najlepšimi željami za blaginjo kubanskega ljudstva in za Vašo osebno srečo.«

DS Tomosa o aktualnih problemih

Koper, 19. maja. — Na prvi seji novega delavskega sveta tovarne motornih vozil »Tomos«, ki je bila ta četrtek in ji je prisostvoval tudi predsednik koprske občine Miran Bertok, so obširno razpravljali o problematiki, ki je nastala v Tomosu v zvezi s širjenjem najrazličnejših govoric, nanašajočih se na vodstvo Tomosa in zlasti direktorja Franca Pečarja. Po obširni debati, ki je bila zaključek razprav, ki so jih imeli v vseh organizacijah, tovarniškem komiteju ZK, LMS in sindikalni podružnici ter po izredni konferenci ZK in ugotovitvah republiških organov družbene kontrole, so na tej seji DS izrekli direktorju Francu Pečarju soglasno zaupnico. **(ž)**

Absolventi visoke šole za politične vede v Mariboru

Maribor, 19. maja. — V Mariboru je prispelo okrog 70 absolventov visoke šole za družbeno politične vede iz Beograda. V imenu Okrajnega komiteja ZK jih je pozdravil sekretar Miloš Ledinek. Gostje so obiskali Mariborsko tekstilno tovarno ter si ogledali posamezne proizvodne objekte. S člani tovarniškega komiteja so se pogovorili o decentralizaciji delavskega samoupravljanja, o proizvodnih nalogah, o ženski delovni sili in drugih problemih. **M. K.**

GANA SREDI PRIPRAV ZA MEDNARODNO SREČANJE

»Svet brez bombe«: 21. junija

Jorge Amado: »Nihče ne more odreči podporo akciji, ki si prizadeva obvarovati človeštvo pred atomskim uničenjem«

AKRA, 19. maja (Tanjug). Gana je sredi priprav na skupščino »Svet brez bombe«, ki bo v Akri od 21. do 28. junija. Kakor se je zvedelo, bodo v kratkem objavljena imena udeležencev, opazovalcev in izvedencev. Pripravljalni odbor je te dni seznanil javnost s predlogom dnevnega reda.

Skupščino bo 21. junija začel v poslopju ganskega parlamenta predsednik republike dr. Kwame Nkrumah.

Po vesteh pripravljalnega odbora, ki ima v Akri svoj generalni rekretariat, se bo skupščine »Svet brez bombe« udeležilo kakih sto ljudi, največ iz Afrike, Azije in Latinske Amerike.

Pripravljalni odbor za skupščino »Svet brez bombe« je bil ustanovljen konec leta 1961. V Zagrebu je bil februarja letos poseben sestanek, na katerem so določili teme dnevnega reda skupščine. Najvažnejše med njimi so: ublažitev mednarodne napetosti, metode učinkovite inšpekcije in nadzorstva nad razorožitvijo, usmeritev v miroljubno izkoriščanje atomskih sredstev, gospodarski problemi v zvezi z razorožitvijo, osnovni problemi — lakota, bolezni, nepismenost — in konkretne pobude za njihovo ureditev v »svetu brez bombe«, izkoriščanje sredstev, ki gredo zdaj za oboroževanje, psihološki vidiki oborožitve in razoroučevali ustrezni odbori, ki žitve. Ta vprašanja bodo probodo predložili skupščini dokumente o dokončni formulaciji.

Skupščina »svet brez bombe« bo končana pred gan-skim nacionalnim praznikom — dnevom republike 1. julija, ki ga bodo letos zelo slovesno proslavili.

Poročajo, da je znani južnoameriški književnik Jorge Amado iz Brazilije sprejel povabilo na skupščino. V tej zvezi je izjavil, da ima skupščina vzvišen cilj: s prizadevanjem znanih intelektualnitev atomske nevarnosti, ki cev sveta najti pot za odvrgrozi človeštvu. »Nihče, najmanj pa književniki, umetniki in znanstveniki, ne morejo odreči svoje podpore tako plemeniti akciji, s katero si prizadevajo obvarovati človeštvo pred strahotami atomskega uničenja,« je dejal Jorge Amado.

primer o prometu v obtoženčevi slaščičarni in o njegovih dohodkih, pomanjkljivi. Advokat tudi pravi, da Medžedu ni moči očitati grabežljivosti in pohlepa po denarju. Po njegovih besedah je obtoženec gran-doman, saj si je želel postaviti največjo slaščičarno na Balkanu. Advokat Belić celo trdi, da je Medžed živel skromno, da nima svojega stanovanja niti avtomobila in da denarja ni razsipaval.

Sodbo bodo izrekli v četrtek, 24. maja.

Klebečku bodo v torek izrekli sodbo

SUBOTICA, 19. maja (Tanjug) Na procesu proti Klebečku so imeli končne govore okrožni javni tožilec Vladislav Belić in branilci obtoženih. Javni tožilec je dejal, da je bila med sojenjem dokazana vsaka točka obtožnice. Tožilec ni sprejel obrambe žene obtoženega Ruže Klebečkove, češ da ni vedela za goljufije svojega moža. Zato je zahteval, da sodišče tudi njo razglasi za krivo. Sodbo bodo izrekli v torek, 22. maja.

Utajevalec davkov grandoman?

Beograd, 19. maja (Tanjug). Na okrožnem sodišču v Beogradu se je danes zaključila obravnava proti beograjskemu slaščičarju Djordju Medžedu, ki je bil obtožen utaje 48 milijonov davka, prekupčevanja s tujo valuto in nedovoljene trgovine. Razen njega se je zagovarjalo še sedem ljudi.

Drugi braniec obtoženega Medžeda, advokat Miroljub Belić, je na današji obravnavi izrazil mišljenje, da so nekateri podatki strokovnjakov, kot na

SMRTNA NESREČA MOPEDISTA

Ljubljana, 19. maja. Včeraj, nekaj minut pred 23. uro, se je na križišču Rozmanove in Ilirske ulice zgodila huda prometna nesreča, ki je terjala življenje mopedista Antona Zleja. — Mopedist je vozil po Rozmanovi ulici v smeri od Ambroževega trga proti Masarykovi cesti pravilno po desni strani. Iz Ilirske ulice pa je z rešilnim avtomobilom pripeljal voznik Martin Marn, ki je na križišču z Rozmanovo ulico izsiljeval prednost in podrl mopedista. Anton Zle je dobil pri trčenju tako hude poškodbe, da je kmalu po prevozu v bolnišnico umrl.

MOTORIST PODRL PESCA

Ljubljana, 19. maja. Včeraj zjutraj ob 5.25 je na Cojzovi cesti v Ljubljani motorist Ignac Mrzel povozil pesca Ivana Zagarja. Mrzel je vozil v smeri proti Askerčevi cesti, v istem trenutku pa je Zagar hotel prečkati cesto. Motorist ga je podrl približno dva metra od desnega roba cestišča, pri čemer je pesec dobil hude poškodbe na glavi in zlom medenice.

NESREČA PRI TOPLJENJU SVINCA

Ljubljana, 19. maja. Na dvorišču gradbenega podjetja Megrad v Siški je delavec Ignac Teranda vrgel v razopljen svinec neizstreljen naboj. Prišlo je do eksplozije, pri čemer je Teranda dobil hude opekline po obrazu in nogah.

KOLESAR JE PADEL

Ljubljana, 19. maja. — V Vrhovcih je zvečer nekaj po 19. na kolesu mlajšega, 7 let starega Draga Verbica. Pri vožnji uri vozil 14-letni Vojko Sojer po klancu navzdol so se na kolesu zlomile prednje vilice, zaradi česar sta oba padla in se hudo poškodovala. Sojer je dobil pretres možganov. Verbič pa si je poškodoval čeljust.

OBRATNE NEZGODE V RUDNIKU

Zagorje, 19. maja. — Včeraj ob 9. uri zjutraj se je v obratu Kotredeš rudnika Zagorje pripetila obratna nezgoda. S stropa v premogovnem sloju se je odtrgal kos jalovine in poškodoval delavca Hinka Lokarja in Slavka Erdelija. Lokar ima kompliciran zlom noge, Erdeljuju pa je jalovina strla več reber. Oba ponesrečenca so prepeljali v bolnišnico.

NESREČA PRI IGRI

Trbovlje, 19. maja. — Včeraj proti večeru so se otroci v Žabjeku v Trbovljah igrali z jamskimi vozički. Pri tem pa je 4-letni Jano Gromec padel pod kolesa drvečega vozička. Stisnilo mu je prsni koš, dobil pa je tudi hude notranje krvavitve. Prepeljali so ga v trboveljsko bolnišnico.

AVTOMOBIL V JAREK

Maribor, 19. maja. — Iraški državljan Adnan Attar je včeraj ob 16. uri vozil osebni avtomobil po cesti II. reda iz Ptuja proti Ormožu. V vasi Cvetkovci ga je na ovinku zaradi prevelike hitrosti zaneslo na levo. Avtomobil se je prevrnil v obcestni jarek, pri čemer je nastalo na vozilu za približno 400 tisoč dinarjev škode.

Telegrami

SPREJEM ZA DELEGACIJO NEANGAŽIRANIH DRŽAV. — ŽENEVA. Voditelj sovjetske delegacije na razorožitveni konferenci Zorin je priredil sprejem za delegacije socialističnih in nevtralnih držav, ki se udeležujejo razorožitvene konference.

BOJI V JUŽNEM VIETNAMU. — SAJGON. Vojaške enote južnovietnamske vlade so izvedle širši napad na enote Vietkonga kakih 160 km jugozahodno od Sajgona. V napadu je sodelovalo tudi 18 helikopterjev. Na drugi strani so enote Vietkonga napadle položaj vladnih čet okrog 250 km jugozahodno od Sajgona.

SMRTNA OBSODBA NAD JUŽNOKOREJSKIMI OFICIRJI — SEUL. Vojaško sodišče v Seulu je obsodilo na smrt šest oficirjev, obtoženih poneverbe in kraje. To je prva obsodba te vrste, ki so jo izrekli nad pripadniki vojske za kriminalna dejanja.

V ARGENTINI PRIPRAVLJAJO SPLOŠNO DELAVSKO STAVKO. — BUENOS AIRES. Generalna konfederacija dela Argenitne je objavila, da bo organizirala dve splošni stavki v protest proti povečanju življenjskih stroškov argentinskega delavskega razreda.

ŠVEDSKA IN SUDAN KUPILI OBVEZNICE OZN. — NEW YORK. Švedska je kupila obveznice OZN v znesku 5,8 milijona dolarjev, medtem ko je Sudan kupil obveznice v znesku 50.000 dolarjev. Doslej je kupilo obveznice OZN 32 držav v vrednosti okrog 70 milijonov dolarjev.

GAGARIN NA JAPONSKEM. — MOSKVA. Prvi kozmonavt Jurij Gagarin je odpotoval na Japonsko, kamor ga je povabilo društvo »Japonska — ZSSR«.

OBTOŽNICA ZA PRIPADNIKE SIRSKE NACIONALISTIČNE STRANKE. BEJRUT. Tu so objavili drugo obtožnico, ki zahteva za 26 pripadnikov sirske nacionalistične stranke kazni od 3 do 10 let ječe. Ta stranka je bila glavni pobudnik lanskega izjalovljenega državnega udara v Libanonu.

KOLERA V PAKISTANU. — DAKA. Uradno so objavili, da je v Narajanganu, kraju, ki je oddaljen kakih 15 km od Dake, umrlo za kolero 26 ljudi, povečini otrok.

OBSEŽEN DNEVNI RED PRI IS PARTIZANA SLOVENIJE

ORODNI TELOVADBI SAMOSTOJNOST

LJUBLJANA, 19. maja. — S precej obsežnim dnevnim redom je bila danes seja izvršnega odbora Partizana Slovenije, ki so na njej med drugim razpravljali o pravilniku za tekmovanje društev »Partizan« za pokale »Dela«, »Mladinske knjige« in »Partizana« Slovenije.

Razumljivo je, da v pravilniku ni bilo mogoče upoštevati prav vseh posebnih pogojev, v katerih delajo in živijo posamezna društva. Nikakor pa ni mogoče mimo okoliščine, da na primer nekatera društva gostujejo v tujih telovadnicah, po katerih so jim na voljo le določene ure. Če je to v večernem času, tedaj v svojih vrstah ne morejo imeti pionirjev. Tudi neredno prejemanje finančnih sredstev zavira normalno delo društev, česar pa seveda ni mogoče še posebej upoštevati pri točkovanju za tekmovanje. Zato bodo pri ocenjevanju imele odgovorno nalogo se okrajne komisije, ki so bolj seznanjene z razmerami in pogoji na terenu.

Komisija za splošno telesno vzgojo je skupaj s predavatelji Visoke šole za telesno vzgojo pripravila republiško posvetovanje o splošni telesni vzgoji, ki bo 2. in 3. junija v Kranjski gori. Za posvetovanje so pripravljeni naslednji sestavki: Namen, naloge in sredstva telesne vzgoje (profesor Drago Ulaga), Načelo zdravstvene usmerjenosti (docent dr. Miro Kališnik), Načelo vzgojnosti (docent prof. Pedićek), Problematika zgodnje specializacije (prof. Jože Šturm), Vzgoja kadrov za potrebe splošne telesne vzgoje (Mile Ogrin). Na sporedu bo tudi praktična demonstracija sredstev telesne vzgoje pod vodstvom prof. Janeza Berganta.

O delu odbora za vaje na orodju je poročala tovarišica Majdićeva. Že dalj časa je čutiti, da so za hitrejši razvoj te panoge potrebne sekcije in samostojni klubi. Pogoji so v nekaterih krajih dozorelí, je pa v nekaterih društvih Partizana nekaj odpora proti ustavnavljanju takih klubov, zlasti iz bojazni, da bi bila s tem njihova dejavnost zelo okrnjena. Ta skrb je čisto odveč, saj se bodo v društvih še laže posvečali osnovnim nalogam, to je množičnosti in pestrosti, orodna telovadba pa bo prav gotovo hitreje napredovala kakor doslej.

Dne 3. junija bo ustanovna skupščina Zveze za orodno telovadbo Jugoslavije ih so zanjo na seji določili tri delegate (Majdičevo, Longiko in Bizjaka).

Nekateri člani izvršnega odbora so obiskali nekaj društev Partizana v Ljubljani in ugotovili, da zlasti enota v Mostah ne opravlja svojih nalog najbolje. Dve sto članov je prav gotovo premalo za društvo v tem okolišu Ljubljane. Osrednji vtis z obiska pri društvih je, da niso dovolj množična, za kar zadene krivda tudi druge organizacije, predvsem pa občinske zveze za telesno kulturo.

Nova svetovna rekorda v metih

LOS ANGELES, 19. maja. — Na atletskem tekmovanju je Oerter vrgel disk 61,10 m daleč, Long (oba ZDA) pa je vrgel kroglo do 20,07 m. Oba rezultata sta nova svetovna rekorda (doslej Silvester 60,72 m in Nieder 20,06 l).

Kovač — 33,8 na 300 metrov

Zagreb, 19. maja. Trikratni jugoslovanski rekorder in atletski reprezentant Džani Kovač (Dinamo) je včeraj dosegel najboljši rezultat v Jugoslaviji sploh v teku na 300 m — 33.8. Ta odlični atlet je dosegel ta rekord na tradicionalni mladinski prireditvi v počastitev dneva mladosti.

Švicarji že v Čilu

Santiago, 19. maja. — V Čile je prispela prva državna reprezentanca med šestnajstimi, ki bodo sodelovale na svetovnem nogometnem prvenstvu, in sicer moštvo Švice. Danes bi bili morali prispeti še ekipi Italije in Madžarske, vendar sta se zaradi okvare na letalu zadržali v Buenos Airesu. Jugoslovani, Urugvajci in Kolumbijci bodo prispeli 22. maja.

TOKIO — Nogometna reprezentanca Japonsko 2:1 (0:0). zentanca Zahodne Nemčije je

SLOVENSKA LIGA

Olimpija : Ljubljana 4:1 (2:1)

Ljubljana, 19. maja. — V prvenstveni tekmi SCL je popoldne na stadionu v Šiški Olimpija premagala Ljubljano 4:1 (2:1). Strelci: Brezigar v 9., 55. in 89. ter Rojina v 39. minuti za Olimpijo, častni gol za Ljubljano pa je dosegel iz enajstmetrovke Corn v 30. minuti. Pred 2000 gledalci je sodil Dolenc iz Maribora — slabo.

Olimpija: Frič, Pirc, Eltrin, Jalševec, Berginc, Nikić, Brezigar, Velkavrh, Rojina, Srbu, Popivoda (Modrić).

Ljubljana: Bručan, Belantić, Šoštar, Kristič, Skusek, Tursić (Konič), Jež, Majcen, Frič, Džaferović, Corn.

Po igri, ki sta ju pokazali obe moštvi, je zmaga Olimpije previsoka, saj je v II. polčasu Ljubljana večinoma igrala na polovici Olimpije, vendar sta dve hudi napaki — najprej braniva Šoštarja, nato pa se vratarja Bračuna — odločilno prispevali k visoki zmagi letošnjega slovenskega prvaka. **(dp**

Poraza mariborske odbojke

BRČKO, 19. maja. — Na V. turnirju najboljših jugoslovanskih moških odbojkarskih ekip sta bili sinoči odigrani dve tekmi: Mladost (Zgb) : Jedinstvo (Brčko) 3:2 in Jedinstvo (St. Pazova) : Branik (Maribor) 3:0 (9,11,8). Za mariborsko ekipo so igrali Skerbinjek, Šumak, Kores, Bezjak, Mlakar, Urnaut, Vujisić in Šnuderl.

Maribor, 19. maja. V prvenstveni tekmi zvezne ženske odbojkarske lige je Partizan zmagal nad domačim Mariborom 3:1 (15:4, 15:17, 13:12, 16:10). Igra ni bila lepa, ker so domačinke igrale raztreseno; najboljša med njimi je bila Hledetova. — Sodil je Vitek iz Maribora. **-sid**

Stanje 19. maja: Nad zahodnim Sredozemljem nastaja področje nizkega zračnega pritiska in se pomika nad severno Italijo. Nad naše kraje doteka topel in vlažen zrak od jugozahoda.

Napoved za nedeljo: V zahodni Sloveniji oblačno in predvsem dopoldne padavine. V vzhodni Sloveniji sprva zmerno do pretežno oblačno, nato padavine. Najnižje nočne temperature okoli 11, najvišje dnevne do 17. v vzhodni Sloveniji do 20 stopinj Celzija.

Nadaljevanje s 1. strani

Koča Popović v La Pazu

Minister Fellman je poudaril, da bo celo bolivijska vojska pomembno prispevala k izpolnitvi gospodarskega plana. Vojska je sestavila svoj posebni petletni plan. Že več let si prizadeva, da bi čim večji del svojih potreb po hrani in obleki krila z lastno proizvodnjo. Minister Fellman je dejal, da bo zdaj odigrala tudi veliko vlogo v naseljevanju redko naseljene tropske bolivijske ravnine.

Tanjug poroča iz La Paza, da sta zunanja ministra Popović in Felman v prijateljski izmenjavi mnenj ugotovila sorodnost pogledov in obojestransko željo po okrepitvi in razvoju odnošajev med obema državama. Politični razgovori o perečih mednarodnih vprašanjih in odnošajih med Bolivijo ter Jugoslavijo, posebno na ekonomskem področju, se bodo nadaljevali in bo o rezultatih objavljeno skupno sporočilo.

Po končanih današnjih razgovorih je bolivijski minister izročil Koči Popoviću visoko bolivijsko odlikovanje »kondor Andov«. Ob tej priložnosti so bili odlikovani tudi svetnika Jakša Petrić in Stjepan Seneković, odpravnik poslov v Boliviji Anton Kacijan in dopisnik »Politike« Djuka Julius.

»Krizo naj rešijo pogajanja«

hko pomenilo uvod v diplomatske akcije, ki jih pričakujejo z vrnitvijo Suvane Fume.

Medtem pa v državah jugozahodnega azijskega področja ter v Severnem Vietnamu in v LR Kitajski objavljajo ostre proteste zaradi izkrcavanja ameriških čet v Tajlandu. Dejanje ZDA označujejo kot izzivalno dejanje, polno vojne nevarnosti«. Pekinški »Žen Min Ži Bao« je objavil komentar, ki opozarja, da kitajsko ljudstvo ne bo ravnodušno gledalo ameriških akcij v svoji soseščini. Zastopnik severnovietnamskega zunanjega ministrstva je dejal, da je izkrcavanje ameriških vojaških enot agresivno dejanje in grožnja miru. Komentarje objavljajo tudi moskovski listi. »Krasnaja Zvezda« piše, da izzivalne akcije ZDA resno ogrožajo mir in da pomenijo »pripravo na odkrito agresijo«. Radio Moskva obtožuje ZDA, da si želijo s to akcijo zagotoviti jedrska oporišča v Tajlandu in da je to edini razlog za njihovo intervencijo.

Debré obsoja OAS

bré je dejal, da je po spremembi politike v Alžiriji tajna organizacija izbrala politiko terorja, »ki ni dostojna Francije«, namesto da bi sprejela razumno politiko generala de Gaulla.

Bivši francoski premier je omenil tudi obtožbe, da je bil vmešan v priprave na neuspeli atentat na Salana leta 1957. Obtožbe je označil kot laži, ki jih je lansiral njegov politični sovražnik, bivši senator Mitterand.

Položaj v Alžiriji

»Strahotna dejanja, pravi sporočilo francoskih študentov, nam narekujejo ne le protesta, ampak tudi solidarnost. Vsak dan umirajo ranjenci in bolniki, ki bi jih sicer lahko rešili, zaradi odsotnosti zdravniške nege. Žrtev terorističnih atentatov OAS ne morejo zdraviti v bolnišnicah in klinikah, ki so izključno v evropskih četrtih, ker oblasti ne morejo zagotoviti njihove varnosti.« V svojem apelu za sodelovanje v kampanji solidarnosti z Alžirci poudarja nacionalna unija francoskih študentov, da nujno potrebuje zdravnike, krvno plazmo in zdravila za muslimansko prebivalstvo v Alžiru in Oranu.

Prav danes pa je ponovno pozvala Francoze na aktivno podporo alžirskemu ljudstvu »Francoska narodna pomoč«, ki je te dni poslala v Alžir večjo količino zdravil, zbranih v dosedanjih akcijah.

Alžirska časopisna agencija (AP) opozarja na novo taktiko sabotaž, ki se je sedaj poslužuje OAS v Alžiriji. Oasovci so sedaj usmerili svojo rušilno dejavnost na javne objekte, šole, gospodarske ustanove in drugo.

Na Portugalskem vre

Študentje v Coimbri so zapustili prostore združenja 10. maja, po intervenciji univerzitetnih oblasti in aretaciji 1300 študentov v Lizboni. Še nadalje pa so bojkotirali predavanja v protest proti sklepu režima, da razpusti študentske organizacije v Lizboni in Coimbri, prepove proslavo študentskega dne in z represalijami nastopi proti udeležencem prejšnjih študentskih demonstracij.

Položaj se je spet zaostril po včerajšnjem sklepu vlade, ki je pooblastila ministra za prosveto, da najostreje disciplinsko ukrepa proti študentom. Režim bo na podlagi tega sklepa dal univerzitetnim oblastem na voljo varnostne sile, »če bi bilo treba vzpostavljati red«.

Vsi sestanki študentskih združenj so prepovedani, njihovo delovanje pa je režim razglasil za protizakonito. Univerzitetne oblasti so dolžne pozvati policijo, če ne bodo mogle drugače zagotoviti izpolnjevanja ukazov vlade.

V mestu Combra je portugalska policija aritirala okoli 180 študentov. Večino študentov je policija obdržala v zaporu.

DELO

RAZOROŽITVENA KONFERENCA

Nadzor nad razorožitvenimi ukrepi

Indijski delegat je predlagal naj bosta ZSSR in ZDA sopredsednici mednarodne organizacije o razorožitvi

ŽENEVA, 19. maja (Reuter). V dobro obveščenih krogih ženevske konference o razorožitvi se je zvedelo, da je Indija predlagala, naj bi ZDA in ZSSR postale sopredsednice mednarodne organizacije za razorožitev. Le-ta naj bi nadzorovala uporabo sporazuma o razorožitvi v vsem svetu.

To pobudo je dal indijski delegat Laj na eni prejšnjih sej odbora za razorožitev. Ideja je kompromis, ki naj bi omogočil premostiti sedanja nesoglasja med Vzhodom in Zahodom glede nadzorovanja in uporabe pravice veta ob zaključku ene etape in prehoda na drugo etapo razorožitve. Kakor se je zvedelo, sta ZSSR in ZDA pokazale zanimanje za ta indijski predlog.

Ameriški predlog o razorožitvi namreč predvideva, naj bi nadzorovanje razorožitvenih ukrepov v prejšnji etapi poverili nadzornemu svetu mednarodne organizacije za razorožitev. Ta svet naj bi nadzoroval vse opravljene razorožitvene ukrepe preden bi prešli na naslednjo etapo razorožitve. Če bi svet ugotovil, da pogoji za prehod na naslednjo etapo niso uresničeni, bi o potrebnih ukrepih odločal Varnostni svet, ki ima pravico veta. S tem pa se ni strinjala sovjetska delegacija, ki je poudarila, da bi to zavrlo proces razorožitve in prehod iz ene etape v drugo.

Predlog indijskega delegata je usmerjen na to, da se izogne komplicirani proceduri in prepusti nadzorovanje določenih razorožitvenih ukrepov ZSSR in ZDA.

Hruščov o mednarodnem položaju

Sofija, 19. maja. (Tanjug). Na nocojšnjem mitingu v Sofiji sta ob zaključku obiska sovjetske vladne in partijske delegacije v Bolgariji govorila Nikita Hruščov in Todor Živkov.

Hruščov je največji del svojega govora posvetil problemom razorožitve in obtožil zahodne države, posebno ZDA, da »sabotirajo pogajanja v Ženevi«. Glede mednarodnega položaja je Hruščov rekel, da je ta sedaj zadovoljiv, vendar pa hkrati tudi zelo kompliciran. Poudaril je, da je svetovni socialistični sistem v novi fazi razvoja, kakor tudi, da bodo osvobodilna gibanja izbojevala odločilne zmage.

Todor Živkov pa je med drugim dejal, da »je treba poudariti, da se odnošaji s sosedno Jugoslavijo vse bolj zboljšujejo«, da se razvijajo ekonomske in kulturne vezi ter povečujejo medsebojna srečanja. Živkov je še dodal, da bo z njihove strani tudi v prihodnje napravljeno vse za razvoj bolgarsko-jugoslovanskega sodelovanja.

Jugoslovanski večeri v Moskvi

Moskva, 19. maja. TASS poroča, da se je pričel nocoj v Moskvi cikius večerov, posvečenih jugoslovanski kulturi. O temi »Z Ljudsko pesmijo po Jugoslaviji« je govoril sekretar jugoslovanskega veleposlaništva v Moskvi Aleksander Djurčović. Njegov prikaz so spremljali z jugoslovanskimi narodnimi pesmimi.

Muzej revolucije LRH

Zagreb, 19. maja. (Tanjug). Član CK ZKJ dr. Pavle Gregorič je odprl nocoj v Zagrebu razstavo v novourejenem muzeju revolucije hrvatskega narodā, ki so jo organizirali ob 70-letnici rojstva predsednika Tita in dneva mladosti.

Delo skupščinskih odborov

Beograd, 19. maja. (Tanjug) Zakonodajni odbori obeh zborov Zvezne ljudske skupščine so končali debato o predlogu zakona o zdravstvenem zavarovanju.

Skupščinski odbori so ocenili, da je ta zakonski načrt z zakonodajno-pravnega in tehničnega stališča pripravljen zelo dobro. Poudarili so, naj se v sistemu zdravstvenega zavarovanja poveča družbena kontrola.

Literarni večer na čast dneva mladosti

Beograd, 19. maja. (Tanjug). Na čast dneva mladosti bosta združenje književnikov Srbije in Kolarčeva ljudska univerza priredila 23. maja v Beogradu literarni večer. Svoja dela bodo brali Ivan Lalić, Miodrag Bulatović, Mladen Oljača, Momčilo Milankov, Predrag Palavestra, Branimir Šćepanović, Bora Radović, Ljubomir Simovin in Dragan Kulundžislav Petrović.

DAN MATURANTOV. 123 bodočih učiteljev je včeraj na ljubljanskem učiteljišču zaključilo pouk. Po tradiciji so peti letniki predajali ključe razredov svojim naslednikom. V zadregi je bila le V. č, ker so letos samo trije četrti razredi. Ključ tega letnika je tako dobil profesorski zbor. Foto: Selhaus

RAZGOVOR Z DRŽAVNIM PODSEKRETARJEM LR SLOVENIJE ZA BLAGOVNI PROMET

Razumno določanje marž v trgovini

LJUBLJANA, 19. maja. V zvezi s pripravami za določanje marž v trgovini v smislu pred kratkim objavljene odredbe in glede na razna tolmačenja v našem tisku, smo se obrnili na državni sekretariat za blagovni promet LRS za nekatera pojasnila. Državni podsekretar za blagovni promet inž. Miloš Vehovar nam je na naša vprašanja odgovoril naslednje:

Kako daleč so priprave za določitev marž v trgovini?

Kar se tiče marž za kritje stroškov trgovinskega prometa na debelo, je Trgovinska zbornica za LRS v sodelovanju z okrajnimi trgovinskimi zbornicami že zbrala in obdelala potrebno dokumentacijo. Marže bodo določene neposredno po 20. t. m. ob sodelovanju predstavnikov okrajnih ljudskih odborov in republiške trgovinske zbornice. Načela za določitev marž so bila po priporočilu gospodarskega odbora Izvršnega sveta LRS ponovno obravnavana s podpredsedniki okrajnih ljudskih odborov. Na poslednjem sestanku v četrtek so obravnavali tudi priporočila občinam za določitev marž za kritje stroškov trgovinskega prometa na drobno. Organi občinskih uprav med tem že zbirajo potrebno dokumentacijo, tako da se bo delo tudi na tem področju lahko opravilo v čim krajšem času.

Po kakšnem načinu bodo določene marže za kritje stroškov v prometu na debelo in kakšna priporočila so dana občinam?

Določitev marž ni preprosta stvar, ker ne ustreza niti individualna določitev po podjetjih, niti določitev po posameznih izdelkih, ki ni izvedljiva zaradi razlik, ki nastajajo v sezonah, razlik v kakovosti in vzorcih blaga, kakor tudi razlik pri luksuznem blagu in blagu najširše potrošnje v isti blagovni skupini. Izkazalo se je kot najboljše, da se tako za trgovino na debelo kakor tudi za trgovino na drobno določijo marže za takšne blagovne skupine, ki predstavljajo zaključene trgovinske stroke (na primer za železnino, galanterijo in podobno). Glede višine marž naj bi veljal kombiniran način, tako da bi se po eni strani določile najvišje povprečne marže za omenjene skupine blaga, po drugi strani pa marža pri posameznem izdelku ne bi smela biti tolikšna, da bi cena artikla presegla ceno v lanskem decembru ali neposredno pred tem, če to ni upravičeno zaradi višje cene pri proizvajalcu. V maržo poleg odvisnih stroškov ne bi smeli šteti popustov, ki jih trgovina doseže pri nakupih, ker ti popusti ne vplivajo na prodajno ceno. Tako bi usmerjali prizadevanja trgovine, da ne bi iskala dohodka z zviševanjem cen, ampak z doseganjem večjih ugodnosti pri nakupih in z racionalnejšim poslovanjem na sploh. Tak sistem pa zahteva tudi ustrezno kreditno politiko komunalnih bank, posebno za trgovino na drobno.

Kako pa bo vplivala določitev marž na dohodek v trgovini in na dohodke ljudskih odborov?

Vračanje cen na raven v decembru 1961 bo nedvomno zahtevalo določeno zmanjšanje tako dohodka trgovine kakor tudi dohodkov občin. Medtem ko bo morala trgovina na debelo v celoti prevzeti na breme dohodka zvišanje splošnega prometnega davka za 0,5 %, bo trgovina na drobno lahko le v manjši meri prevzela breme letošnjega zvišanja občinskega maloprodajnega prometnega davka za okrog 3 %. Občinski ljudski odbori bodo lahko le na podlagi podrobnih analiz dohodka maloprodajnih trgovinskih organizacij, upoštevajoč potrebe po sredstvih za razširjenje te gospodarske panoge, odredili, kolikšen del letošnjega zvišanja tega davka lahko prenesejo gospodarske organizacije te panoge, za ostanek pa bodo morale znižati sam davek. Verjetno se bodo marsikje pojavile težnje v trgovini, da bi bila pri tem čim manj prizadeta in da bo v tem smislu skušala vplivati na ljudski odbor. Enako nevarno pa bi bilo tudi prevladovanje težnje ljudskih odborov, da bi nepremišljeno zožili možnost ustvarjanja dohodka te gospodarske panoge, ki je sama po sebi slabo razvita. Treba bo najti razumno pot.

Kako pa bo to vprašanje urejeno za kmetijske pridelke, ki so posebno občutljivi?

V trgovini s kmetijskimi pridelki bo način določanja marže enak kakor za ostalo trgovino, vendar s to razliko, da se bo marža spreminjala po sezoni, enako kakor lani. Za promet kmetijskih zadrug, ki izvira iz pravih kooperacijskih odnosov, se seveda marža ne more določiti, ker moramo v tem primeru zadrugo štetj kot proizvajalno organizacijo. Pač pa naj bi se določila najvišja marža za promet teh zadrug, ki izvira iz prostega odkupa, in sicer v absolutnem znesku za vse važne kmetijske pridelke.

S.

Jugoslovansko-japonski komunike

Beograd, 19. maja. (Tanjug.) V Centralnem komiteju Ljudske mladine Jugoslavije so danes predstavniki mladinskih organizacij Japonske in Jugoslavije podpisali komunike, v katerem je poudarjena tudi odločnost obeh organizacij, da v prihodnje še bolj razširita medsebojno sodelovanje.

Obisk maroškega ministra končan

Beograd, 19. maja. (Tanjug). Danes se je vrnil iz Zagreba v Beograd maroški minister za prosveto in zdravje dr. Bel Abbes, ki se mudi že od 14. maja v Jugoslaviji kot gost Zveznega izvršnega sveta.

Dr. Bel Abbes, ki je v nekaj dneh obiskal precej prosvetnih in zdravstvenih ustanov v Zagrebu, Beogradu in drugih mestih, bo jutri odpotoval iz Jugoslavije.

Titova brzojavka Dorticosu

BEOGRAD, 19. maja (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku republike Kube dr. Oswaldu Dorticosu tole brzojavko:

»S posebnim zadovoljstvom izražam Vaši Ekscelenci v imenu jugoslovanskih narodov in v svojem imenu iskrene čestitke ob narodnem prazniku Kube z najlepšimi željami za blaginjo kubanskega ljudstva in za Vašo osebno srečo.«

DS Tomosa o aktualnih problemih

Koper, 19. maja. — Na prvi seji novega delavskega sveta tovarne motornih vozil »Tomos«, ki je bila ta četrtek in ji je prisostvoval tudi predsednik koprske občine Miran Bertok, so obširno razpravljali o problematiki, ki je nastala v Tomosu v zvezi s širjenjem najrazličnejših govoric, nanašajočih se na vodstvo Tomosa in zlasti direktorja Franca Pečarja. Po obširni debati, ki je bila zaključek razprav, ki so jih imeli v vseh organizacijah, tovarniškem komiteju ZK, LMS in sindikalni podružnici ter po izredni konferenci ZK in ugotovitvah republiških organov družbene kontrole, so na tej seji DS izrekli direktorju Francu Pečarju soglasno zaupnico. (ž)

GANA SREDI PRIPRAV ZA MEDNARODNO SREČANJE

»Svet brez bombe«: 21. junija

Jorge Amado: »Nihče ne more odreči podporo akciji, ki si prizadeva obvarovati človeštvo pred atomskim uničenjem«

AKRA, 19. maja (Tanjug). Gana je sredi priprav na skupščino »Svet brez bombe«, ki bo v Akri od 21. do 28. junija. Kakor se je zvedelo, bodo v kratkem objavljena imena udeležencev, opazovalcev in izvedencev. Pripravljalni odbor je te dni seznanil javnost s predlogom dnevnega reda.

Skupščino bo 21. junija začel v poslopju ganskega parlamenta predsednik republike dr. Kwame Nkrumah.

Po vesteh pripravljalnega odbora, ki ima v Akri svoj generalni rekretariat, se bo skupščine »Svet brez bombe« udeležilo kakih sto ljudi, največ iz Afrike, Azije in Latinske Amerike.

Pripravljalni odbor za skupščino »Svet brez bombe« je bil ustanovljen konec leta 1961. V Zagrebu je bil februarja letos poseben sestanek, na katerem so določili teme dnevnega reda skupščine. Najvažnejše med njimi so: ublažitev mednarodne napetosti, metode učinkovite inšpekcije in nadzorstva nad razorožitvijo, usmeritev v miroljubno izkoriščanje atomskih sredstev, gospodarski problemi v zvezi z razorožitvijo, osnovni problemi — lakota, bolezni, nepismenost — in konkretne pobude za njihovo ureditev v »svetu brez bombe«, izkoriščanje sredstev, ki gredo zdaj za oboroževanje, psihološki vidiki oborožitve in razorožitve. Ta vprašanja bodo proučevali ustrezni odbori, ki bodo predložili skupščini dokumente o dokončni formulaciji.

Skupščina »svet brez bombe« bo končana pred ganskim nacionalnim praznikom — dnevom republike 1. julija, ki ga bodo letos zelo slovesno proslavili.

Poročajo, da je znani južnoameriški književnik Jorge Amado iz Brazilije sprejel povabilo na skupščino. V tej zvezi je izjavil, da ima skupščina vzvišen cilj: s prizadevanjem znanih intelektualcev sveta najti pot za odvrnitev atomske nevarnosti, ki grozi človeštvu. »Nihče, najmanj pa književniki, umetniki in znanstveniki, ne morejo odreči svoje podpore tako plemeniti akciji, s katero si prizadevajo obvarovati človeštvo pred strahotami atomskega uničenja,« je dejal Jorge Amado.

Utajevalec davkov grandoman?

Beograd, 19. maja (Tanjug). Na okrožnem sodišču v Beogradu se je danes zaključila obravnava proti beograjskemu slaščičarju Djordju Medždu, ki je bil obtožen utaje 46 milijonov davka, preskupčevanja s tujo valuto in nedovoljene trgovine. Razen njega se je zagovarjalo še sedem ljudi.

Drugi branilec obtoženega Medžeda, advokat Miroljub Belić, je na današnji obravnavi izrazil mišljenje, da so nekateri podatki strokovnjakov, kot na primer o prometu v obtoženčevi slaščičarni in o njegovih dohodkih, pomanjkljivi. Advokat tudi pravi, da Medžedu ni moči očitati grabežljivosti in pohlepa po denarju. Po njegovih besedah je obtoženec grandoman, saj si je želel postaviti največjo slaščičarno na Balkanu. Advokat Belić celo trdi, da je Medžed živel skromno, da nima svojega stanovanja niti avtomobila in da denarja ni razsipaval.

Sodbo bodo izrekli v četrtek, 24. maja.

Klebečku bodo v torek izrekli sodbo

SUBOTICA, 19. maja (Tanjug) Na procesu proti Klebečku so imeli končne govore okrožni javni tožilec Vladislav Belić in branilci obtoženih. Javni tožilec je dejal, da je bila med sojenjem dokazana vsaka točka obtožnice. Tožilec ni sprejel obrambe žene obtoženega Ruže Klebečkove, češ da ni vedela za goljufije svojega moža. Zato je zahteval, da sodišče tudi njo razglasi za krivo. Sodbo bodo izrekli v torek, 22. maja.

Telegrami

SPREJEM ZA DELEGACIJO NEANGAŽIRANIH DRŽAV. — ZENEVA. Voditelj sovjetske delegacije na razorožitveni konferenci Zorin je priredil sprejem za delegacije socialističnih in nevtralnih držav, ki se udeležujejo razorožitvene konference.

SVEDSKA IN SUDAN KUPILA OBVEZNICE OZN. — NEW YORK. Svedska je kupila obveznice OZN v znesku 5,8 milijona dolarjev, medtem ko je Sudan kupil obveznice v znesku 50.000 dolarjev. Doslej je kupilo obveznice OZN 32 držav v vrednosti okrog 70 milijonov dolarjev.

NOVA ZAHODNONEMSKA DIVIZIJA ZA NATO. — BONN. V Oldenburgu bodo vključili pod poveljstvo NATO IX. zahodnonemško divizijo, ki ima 15.000 vojakov, okoli 1000 tankov in drugih vozil ter je opremljena z ameriškimi raketami »Honest John«.

ZDA SPROŽILE SE DVE JEDRSKI EKSPLOZIJI. — WASHINGTON. Po uradnih izjavah so opravile danes ZDA dve novi jedrski eksploziji, in sicer eno v ozračju na področju Pacifika, drugo pa podzemsko v Nevadi.

PROTESTI PROTI JAPONSKO-AMERIŠKEM VOJAŠKEM SPORAZUMU. — TOKIO. Na Japonskem so bili danes številni protestni mitingi in demonstracije proti ameriško-japonski vojaški zvezi.

ČESKOSLOVAŠKO-VZHODNONEMŠKA DEKLARACIJA. — PRAGA. Nocoj so objavili deklaracijo o razgovorih med državnima partijskima delegacijama ČSSR in NDR. V njej je med drugim izražena pripravljenost za poglabljanje medsebojnih odnošajev in še tesnejše sodelovanje na vseh področjih.

SMRTNA OBSODBA NAD JUŽNOKOREJSKIMI OFICIRJI — SEUL. Vojaško sodišče v Seulu je obsodilo na smrt šest oficirjev, obtoženih poneverbe in kraje. To je prva obsodba te vrste, ki so jo izrekli nad pripadniki vojske za kriminalna dejanja.

POTRES V MEHIKI. — CIUDAD MEXICO. V zahodni Mehiki so zabeležili močan potres, ki je povzročil veliko materialno škodo. O človeških žrtvah še ni popolnih podatkov.

GAGARIN NA JAPONSKEM. — MOSKVA. Prvi kozmonavt Jurij Gagarin je odpotoval na Japonsko, kamor ga je povabilo društvo »Japonska — ZSSR«.

SMRTNA NESREČA MOPEDISTA

Ljubljana, 19. maja. Včeraj, nekaj minut pred 23. uro, se je na križišču Rozmanove in Ilirske ulice zgodila huda prometna nesreča, ki je terjala življenje mopedista Antona Žleja. — Mopedist je vozil po Rozmanovi ulici v smeri od Ambroževega trga proti Masarykovi cesti pravilno po desni strani. Iz Ilirske ulice pa je z rešilnim avtomobilom pripeljal voznik Martin Marn, ki je na križišču z Rozmanovo ulico izsiljeval prednost in podrl mopedista. Anton Žle je dobil pri trčenju tako hude poškodbe, da je kmalu po prevozu v bolnišnico umrl.

MOTORIST PODRL PEŠCA

Ljubljana, 19. maja. Včeraj zjutraj ob 5.25 je na Cojzovi cesti v Ljubljani motorist Ignac Mrzel povozil pešca Ivana Žagarja. Mrzel je vozil v smeri proti Aškerčevi cesti, v istem trenutku pa je Žagar hotel prečkati cesto. Motorist ga je podrl približno dva metra od desnega roba cestišča, pri čemer je pešec dobil hude poškodbe na glavi in zlom medenice.

NESREČA PRI TOPLJENJU SVINCA

Ljubljana, 19. maja. Na dvorišču gradbenega podjetja Megrad v Šiški je delavec Ignac Teranda vrgel v raztopljen svinec neizstreljen naboj. Prišlo je do eksplozije, pri čemer je Teranda dobil hude opekline po obrazu in nogah.

KOLESAR JE PADEL

Ljubljana, 19. maja. — V Vrhovcih je zvečer nekaj po 19. uri vozil 14-letni Vojko Sojer na kolesu mlajšega, 7 let starega Draga Verbiča. Pri vožnji po klancu navzdol so se na kolesu zlomile prednje vilice, zaradi česar sta oba padla in se hudo poškodovala. Sojer je dobil pretres možganov, Verbič pa si je poškodoval čeljust.

OBRATNE NEZGODE V RUDNIKU

Zagorje, 19. maja. — Včeraj ob 9. uri zjutraj se je v obratu Kotredeš rudnika Zagorje pripetila obratna nezgoda. S stropa v premogovnem sloju se je odtrgal kos jalovine in poškodoval delavca Hinka Lokarja in Slavka Erdelija. Lokar ima kompliciran zlom noge, Erdelija pa je jalovina strla več reber. Oba ponesrečenca so prepeljali v bolnišnico.

NESREČA PRI IGRI

Trbovlje, 19. maja. — Včeraj proti večeru so se otroci v Zabjeku v Trbovljah igrali z jamskimi vozički. Pri tem pa je 4-letni Jano Gromec padel pod kolesa drvečega vozička. Stisnilo mu je prsni koš, dobil pa je tudi hude notranje krvavitve. Prepeljali so ga v trboveljsko bolnišnico.

AVTOMOBIL V JAREK

Maribor, 19. maja. — Irški državljan Adnan Attar je včeraj ob 16. uri vozil osebni avtomobil po cesti II. reda iz Ptuja proti Ormožu. V vasi Cvetkovci ga je na ovinku zaradi prevelike hitrosti zaneslo na levo. Avtomobil se je prevrnil v obcestni jarek, pri čemer je nastalo na vozilu za približno 400 tisoč dinarjev škode.

Velika gospodarska pridobitev

Koper priključen na AMS Ljubljana in Gorenjska

Koper, 19. maja. — Pred novim poštnim poslopjem na Muzejskem trgu je bila danes v okviru praznovanja občinskega praznika slovesnost ob priključitvi koprske avtomatske telefonske mrežne skupine na avtomatski mrežni skupini Ljubljana in Gorenjska.

O pomenu te gospodarske pridobitve za koprsko območje je govoril direktor PTT podjetja Koper Roman Florjančič, ki se je še posebej zahvalil kolektivom, ki so prispevali k temu, da so ta delovni uspeh dosegli 3 mesece pred planiranim rokom.

S to priključitvijo so končali drugo fazo avtomatizacije PTT prometa na tem območju, kjer smo prevzeli tudi na področju PTT naprav skrajno zaostalo dediščino.

Za vse nove gradnje (poštna poslopja v Kopru, Portorožu in drugje) ter nakupe in montažo ATC je dala družba v minulih sedmih letih skoraj 520 milijonov dinarjev. K temu je OLO Koper prispeval 108 milijonov dinarjev. F. M.

Množičen sestanek v Mariborski tiskarni

Maribor, 19. maja. — Kolektiv Mariborske tiskarne je na množičnem sestanku ugotovil, da s strani vodstva podjetja ni bil pravilno poučen o gradnji stanovanj za dva izmed vodilnih uslužbencev. Stroški za gradnjo omenjenih stanovanj bi namreč precej presegali normalne stroške, razen tega pa je bilo gradnjo tudi še mogoče ustaviti.

Člani kolektiva so imenovali posebno komisijo, ki bo podrobneje raziskala posamezne nepravilnosti. O položaju v Mariborski tiskarni smo poročali v petkovi številki našega lista — v članku z naslovom »Kdo bo zmagal«.

OBSEŽEN DNEVNI RED 10 PARTIZANA SLOVENIJE

ORODNI TELOVADBI SAMOSTOJNOST

LJUBLJANA, 19. maja. — S precej obsežnim dnevnim redom je bila danes seja izvršnega odbora Partizana Slovenije, ki so na njej med drugim razpravljali o pravilniku za tekmovanje društev »Partizan« za pokale »Dela«, »Mladinske knjige« in »Partizana« Slovenije.

Razumljivo je, da v pravilniku ni bilo mogoče upoštevati prav vseh posebnih pogojev, v katerih delajo in živijo posamezna društva. Nikakor pa ni mogoče mimo okoliščine, da na primer nekatera društva gostujejo v tujih telovadnicah, po katerih so jim na voljo le določene ure. Če je to v večernem času, tedaj v svojih vrstah ne morejo imeti pionirjev. Tudi neredno prejemanje finančnih sredstev zavira normalno delo društev, česar pa seveda ni mogoče še posebej upoštevati pri točkovanju za tekmovanje. Zato bodo pri ocenjevanju imele odgovorno nalogo še okrajne komisije, ki so bolj seznanjene z razmerami in pogoji na terenu.

Komisija za splošno telesno vzgojo je skupaj s predavatelji Visoke šole za telesno vzgojo pripravila republiško posvetovanje o splošni telesni vzgoji, ki bo 2. in 3. junija v Kranjski gori.

O delu odbora za vaje na orodju je poročala tovarišica Majdičeva. Že dalj časa je čutiti, da so za hitrejši razvoj te panoge potrebne sekcije in samostojni klubi. Pogoji so v nekaterih krajih dozorelī, je pa v nekaterih društvih Partizana nekaj odpora proti ustavnavljanju takih klubov, zlasti iz bojazni, da bi bila s tem njihova dejavnost zelo okrnjena. Ta skrb je čisto odveč, saj se bodo v društvih še laže posvečali osnovnim nalogam, to je množičnosti in pestrosti, orodna telovadba pa bo prav gotovo hitreje napredovala kakor doslej.

Nekateri člani izvršnega odbora so obiskali nekaj društev Partizana v Ljubljani in ugotovili, da zlasti enota v Mostah ne opravlja svojih nalog najbolje. Dve sto članov je prav gotovo premalo za društvo v tem okolišu Ljubljane. Osrednji vtis z obiska pri društvih je, da niso dovolj množična, za kar zadene krivda tudi druge organizacije, predvsem pa občinske zveze za telesno kulturo.

TURNIR KANDIDATOV

GELLER : FISCHER 1:0

Curacao, 19. maja (AP) — Na turnirju kandidatov za šahovskega svetovnega prvaka je sovjetski velemojster Efim Geller v nadaljevanju prekinjene partije iz 9. kola v 69. potezi primoral Roberta Fischerja k predaji.

Stanje na tabeli: **Korčnoj 6,5, Petrosjan, Keres in Geler 6, Fischer in Benkö 4,5, Talj 3,5, dr. Filip 3.**

Mednarodni turnir v Havani

Havana, 19. maja (Tass) — Argentinski velemojster Najdorf je osvojil celo točko v prekinjeni partiji z De Greiffom in se tako pridružil vodečima na lestvici, Spaskemu in Smislovu. V ostalih prekinjenih partijah je Haag premagal Coboja in Guimard Ortego, Matanović pa je ponovno prekinil z Alvarezom.

Stanje na tabeli: **Spaski, Smislov in Najdorf 10, Gligorić in Haag 9,5, Polugajevski, Ivkov in Guimard 8,5 itd.**

Skupščina Teniške zveze Slovenije

LJUBLJANA, 19. maja. — Sinoči so na redni letni skupščini Teniške zveze Slovenije sprejeli načrt dela in koledar tekmovanj za sezono 1962, hkrati pa so tudi potrdili nova pravila zveze. Delegati iz Maribora, Kidričevega, Kranja, Kamnika, Jesenic in Ljubljane so spregovorili o težavah, pa tudi uspehih v svojem delu, posebej pa so poudarili potrebo po utrditvi teniških šol — po možnosti večstopenjskih — in povečani skrbi za vzgojo strokovnih kadrov. Ob 40-letnici dela v teniški organizaciji so na skupščini nagradili znanega mariborskega športnega delavca Evgena Berganta st., ki je prejel priznanja Zveze za telesno kulturo Slovenije, TZS in odbora za rekreacijo

ODBOJKA

Brčko, 19. maja. Tanjug). V XIII. kolu prvenstva Jugoslavije v odbojki je Ljubljana premagala Bosno (Sar) 3:0, Jedinstvo (St. Pazova) pa Branik (Mrb) 3:0. V XIV. kolu je Branik izgubil s Partizanom (Bgd) 1:3.

SLOVENSKA LIGA

Olimpija : Ljubljana 4:1 (2:1)

Ljubljana, 19. maja. — V prvenstveni tekmi SCL je popoldne na stadionu v Šiški Olimpija premagala Ljubljano 4:1 (2:1). Strelci: Brezigar v 9., 85. in 89. ter Rojina v 39. minuti za Olimpijo, častni gol za Ljubljano pa je dosegel iz enajstmetrovke Corn v 30. minuti. Pred 2000 gledalci je sodil Dolenc iz Maribora — slabo.

Nova svetovna rekorda v metih

LOS ANGELES, 19. maja. — Na atletskem tekmovanju je Oerter vrgel disk 61,10 m daleč, Long (oba ZDA) pa je vrgel kroglo do 20,07 m. Oba rezultata sta nova svetovna rekorda (doslej Silvester 60,72 m in Nieder 20,06 l).

Kovač – 33,8 na 300 metrov

Zagreb, 19. maja. Trikratni jugoslovanski rekorder in atletski reprezentant Džani Kovač (Dinamo) je včeraj dosegel najboljši rezultat v Jugoslaviji sploh v teku na 300 m — 33.8.

ZVEZNA KOŠARKARSKA LIGA

Olimpija : Lokomotiva 57:54 (32:23)

LJUBLJANA, 19. maja. V prvenstveni tekmi zvezne košarkarske lige za moške je nocoj Olimpija na stadionu »Inž. Staneta Bloudka« premagala zagrebško Lokomotivo 57:54 (32: 23). Pred 2500 gledalci sta sodila Belošević in Petrović (oba Beograd). Koše za Olimpijo so dali: Kandus 10, Dermastia 8, Kapelj 2, Logar 6, Jelnikar 8, Daneu 14 in Müller 9, za Lokomotivo pa so bili uspešni: Lalić 8, Djaković 5, Spiljak 9, Kajnih 6, Petričević 20 in Novosel 6.

Na sila spolzkem igrišču moštvi nista pokazali pričakovane igre. Število košev pa zgovorno priča o tem, da se v takih težkih pogojih res ni dalo doseči več. Tudi za oba sodnika je bil teren zelo »spolzek«.

Željezničar (Kar) : Zadar 47:59 (30:41)

ŽENSKA KOŠARKARSKA LIGA

Omladinac (Sar) : Olimpija (Lj) 34:38

NOGOMET

Repr. Jugoslavije : Milan-Sampdoria 1:0 (1:0)

VREME

Napoved za nedeljo: V zahodni Sloveniji oblačno in predvsem dopoldne padavine. V vzhodni Sloveniji sprva zmerno do pretežno oblačno, nato padavine. Najnižje nočne temperature okoli 11, najvišje dnevne do 17, v vzhodni Sloveniji do 20 stopinj Celzija.